

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B C

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu św. Marcina 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 451 P

Poznań, niedziela dnia 1 października 1933

Rok XXVIII

Poznań 30 września.

Polska i Francja

Nasza korespondentka w Paryżu p. I. Briares nadsyła nam następujące uwagi:

Niedawna wizyta min. Becka w Paryżu dała prasie francuskiej powód do cichej i bardzo ciekawej dyskusji na temat stosunków francusko - polskich. Przedewszystkiem opinia we Francji dowiedziała się, że nad sojuszem, łączącym oba narody, zawisły niedawno niebezpieczne chmury, spowodowane zawarciem paktu czterech, przeciwko któremu Polska stanęła w opozycji. Wobec tego, że mimo wizyty p. Becka w Paryżu stanowisko Polski wobec paktu czterech nie uległo zmianie, można przypuszczać, że nie ono było jedynym powodem chłodu, jaki panował do niedawna między Paryżem a Warszawą.

Więc co jest przyczyną dzisiejszej naprawy tych stosunków? Wydaje się, że wpłynęły na to dwie sprawy: rozbrojenie oraz zmiana frontu rządu warszawskiego względem Rosji. Co do pierwszej kwestji, to wiadomo, iż punkt widzenia francuski zgodny jest z polskim. Fakt ten jednak nie zawsze ujawniał się w Genewie, gdzie taktyka obu państw nie była całkowicie uzgodniona. A jednak bezpośredni sąsiedzi Niemiec hitlerowskich nie mogą pod żadnym pozorem zgodzić się na rozbrojenie bez uprzedzenia i to długiego okresu próbnego, bez przeprowadzenia kontroli nad dotychczasowymi zbrojeniami i bez ustanowienia sankcji.

Co do zbliżenia polsko - rosyjskiego, należy zaznaczyć, iż początkowo zaparowano się na nie tutaj scentycznie. W ostatnich jednak miesiącach nastąpiła pod tym względem charakterystyczna zmiana. Wyrazem jej były różne rozmowy francusko - sowieckie, a także ostatnie wizyty w Rosji byłego premiera Herriota oraz ministra lotnictwa Cota, przejętego tem, co widział w Rosji z dziedziny lotnictwa. Nawet w umiarkowanych kołach narodowych wzrasta przekonanie o potrzebie odciążenia Moskwy od Berlina. Pod tym względem i pod adresem polityki polskiej znajdujemy niezmiernie ciekawy komentarz na łamach dziennika „Liberté”, kierowanego teraz przez byłego ministra Désiré Ferry. Omawiając wizytę ministra Becka w Paryżu i stosunki polsko - francuskie, dziennik ten pisze: „Polska, zagrożona zarówno przez potęgę niemiecką, jak i moskiewską, zabezpieczyła się na swej wschodniej granicy odpisując pakt nieagresji z określeniem najeźdźcy. Pod tym względem dyrektywy polityki polskiej są równoległe do dyrektyw polityki rządu francuskiego.”

Kwestja zatem zacieśnienia nietylko przyjaźni, ale i sojuszu francusko - polskiego jest znowu na porządku dziennym. Mówi się, iż jednym z następstw corocznej podróży ministra Becka będzie obustronne staranie się nadania owemu przymierzowi bardziej czynnej formy. Leży to naturalnie w interesie Polski, jak i Francji.

Lot sowieckiego balonu do stratosfery

Balon „ZSRR“ wystartował dziś o godz. 8,40 i o godz. 10 osiągnął wysokość 17 900 metrów, bijąc rekord prof. Piccarda

Moskwa (PAT) Oziś o godz. 8.40 według czasu moskiewskiego wystartował do stratosfery wojskowy balon Z. S. R. R. Załogę balonu stanowią dowódca Prokopjew, nawigator Birnbaum i mechanik Godunow. Start odbył się przy pomyślnych warunkach atmosferycznych. Lądowanie ma nastąpić dziś wieczorem.

Lotnicy zamierzają osiągnąć wysokość 20 km i w ten sposób pobić rekord prof. Piccarda. Balon zaopatrzone jest w radiowy aparat nadawczy, za którego pomocą lotnicy będą mogli informować o przebiegu lotu.

Moskwa (Tel. wł.) „Z. S. S. R.“ jest w stałym kontakcie radiowym z Moskwą. O godz. 9.58 balon znajdował się na wysokości 17.900 metrów, a lotnicy czuli się bardzo dobrze. Aparaty tlenowe działają sprawnie, temperatura w gondoli wynosi 14 stopni Celsjusza ciepła, podczas gdy termo-

metr zewnętrzny wskazuje 64 stopnie poniżej zera.

Moskwa. (PA.) O godz. 9.25 według czasu moskiewskiego balon Z. S.

R. R. osiągnął wysokość 17.200 m. bijąc rekord prof. Piccarda, który wynosił 15.781 m. O godz. 10 zanotowano wysokość 17.900 m.

Tworzy się porozumienie czarnomorskie?

Wizyty greckie, jugosłowiańskie, rumuńskie i sowieckie w Turcji — Podróże paryżugosłowiańskiej

Londyn (PAT). Pod nagłówkiem „Przygotowania do unji bałkańskiej” „Daily Telegraph” twierdzi, że koła polityczne przypisują wielkie znaczenie niedawnej wizycie w Turcji premiera greckiego Tsaldarisa i obecnej Venizelosa. Król jugosłowiański Aleksander przybywa do Turcji w sobotę, a Titulescu 10 października. Wreszcie 25-go października przybędą Molotow, Litwinow i Woroszyłow.

Wszystkie te wizyty w Turcji mają na celu przygotowanie unji bałkańskiej. W najbliższym czasie zawarte zostaną nowe umowy, których rezultatem będzie ogólne porozumienie

czarnomorskie 5-ciu, a o ile Bułgaria zechce się przyłączyć, 6-ciu państw bałkańskich.

Paryż (PAT). „Petit Parisien” donosi z Białogrodu, że jugosłowiańska para królewska, przebywająca obecnie nad Morzem Czarnym w gościnie u królowej Marji rumuńskiej, uda się na pokładzie „Dubrownika” na Korfu, gdzie zwiędzi jugosłowiański cmentarz wojenny. Po drodze „Dubrownik” zatrzyma się na 2 godziny w Warnie, gdzie para królewska będzie podejmowana przez króla Borysa. Białogrodzkie koła dyplomatyczne przywiązują do tego spotkania duże znaczenie.

Poza tem król Aleksander zatrzyma się w czasie podróży w Konstantynopolu, gdzie przeprowadzi rozmowę z Kemalem Paszą.

„Petit Parisien” przypuszcza, że minister Titulescu i Jewtić skorzystają z pobytu w Genewie premiera bułgarskiego Muszanowa, celem zaproponowania Bułgarii przystąpienia do Małej Ententy.

Plany Roosevelta

Waszyngton (PAT). Prez. Roosevelt zamierza utworzyć specjalną komisję doradczą, której zadaniem będzie opracowanie zarządzeń ustawodawczych celem kontrolowania giełdy towarowej w Nowym Jorku i uniemożliwienia w ten sposób gwałtownych wahań kursów.

przyszłości w bezpośrednich układach z Berlinem.”

Następnie p. Bernus omawia krótko układy Polski z Gdańskiem, uznając ich zawarcie za korzystne dla Polski i dla Gdańska.

„Byłoby jednak błędem — stwierdza dalej — przywiązywać do nich wielką wartość, jeśli chodzi o ustalenie przyszłości. Obecny rząd hitlerowski, który cały swój wysiłek zdobywczy skierowuje w stronę Austrii i który z drugiej strony chce zapobiec, by Gdańsk nie zginął wskutek uduśnienia, ma różne powody, ażeby oszczędzić Polskę. Lecz Polska, choć słusznie pragnie wyzyskać to, co jej się obecnie daje, popełniłaby błąd zabójczy, gdyby uważała swoje bezpieczeństwo za zapewnione i gdyby sądziła, że może spokojnie patrzeć na rozwój Rzeszy w innych kierunkach. Każdy postęp niemiecki oznacza groźbę dla Polski, również jak dla Małej Ententy oraz Francji.”

Kończąc swoje uwagi, p. Bernus pisze, że więcej, niż kiedykolwiek, potrzebna jest łączność między Francją a Polską, któraby wyrażała się nietylko w deklaracjach, ale w praktycznej, codziennej polityce. Sojusz francusko - polski, by mógł dawać konkretne rezultaty, musi oczywiście opierać się na realnej podstawie współdziałania równego i otwartego obu zaprzyjaźnionych państw.

Przed zwołaniem sesji sejmowej

Obrady Str. Lud. i Ch. D. — Pogłoski z kół „sanacyjnych”

Warszawa (Tel. wł.) Dzisiaj przed południem w Sejmie obraduje klub parlamentarny Str. Ludowej, a po południu klub Chrześcijańskiej Demokracji. Po tych posiedzeniach posłowie rozjadą się do domów, ale w ciągu października należy spodziewać się ponownych obrad.

Na 1 listopada, jak co roku, zwołana będzie sesja sejmowa, ale — jak mówią w kołach „sanacyjnych” — wbrew dotychczasowym zwyczajom sesja ta nie będzie odroczone na 30 dni, lecz natychmiast rozpoczną się posiedzenia komisyjne i plenarne.

Prawdopodobnie debaty nad bud-

Najobszerniej i najgłębiej potraktował to zagadnienie na łamach jednego z pism znany publicysta p. Piotr Bernus. Stwierdza on, że los Francji zależy jest od losu Polski i naodwrot.

„Poczucie tej solidarności istnieje niewątpliwie z jednej i z drugiej strony. Wyraża się często w pięknych mowach. Doprowadziło do zawarcia sojuszu. Ale w dziedzinie polityki stosowanej najbardziej wymowne przemówienia nie same przez się nie znaczą. Sojusze zaś stają się bezwzględnie w chwili niebezpieczeństwa, gdy nie są stosowane w okresie spokoju.

„Stosować sojusz to znaczy porozumiewać się zawsze we wszystkich sprawach, brać pod uwagę w największym możliwym zakresie potrzeby swego partnera, unikając wszelkich związków, któreby stanowiły dla niego niebezpieczeństwo, lub mogły się stać przyczyną jego osłabienia. Czy można powiedzieć, że ten sposób postępowania stosowany był przez polityków francuskich i polskich? Gdyby kto tak twierdził, dalby dowód nieznamościami historii dyplomacji w ostatnich latach, lub też słabego szacunku dla prawdy. Ta ignorancja, lub ten brak szczerości nie są rzadkie, gdyż dla zmylenia opinii często mówiono różne rzeczy, które nie były słuszne. Ale dziś kto mógłby twierdzić, że solidarność francusko - polska wyraża się w faktach?”

„To położenie, które oczywiście jest niepożądane i które w końcu doprowadziłoby do zgubnych następstw, zawiadzać należy równocześnie obu rządów. Na karb jednego i drugiego należy zapisać błędy, które trudno byłoby ściśle rozdzielić. Stosownie do chwili i do okoliczności

raz ten rząd, raz drugi brał na siebie ciężką odpowiedzialność za taką politykę, a często oba rządy postępowały w ten sposób.”

Pan Bernus przypomina przytem przedewszystkiem politykę Brianda, która mimo bankructwa była podtrzymana, wreszcie powołuje się na „niesłychaną historję” paktu czterech i na prowadzenie rokowań w tej sprawie bez poprzedniego porozumienia się z sojusznikami Francji. Dzięki interwencji Małej Ententy pierwotny tekst paktu czterech został zmieniony, a Polska słusznie, jak pisze p. Bernus, stanęła wobec niego w konsekwentnej opozycji.

„W każdym razie — pisze dalej p. Bernus — pakt ten, którego wielkie niedomagania ujawniły się natychmiast, został zawarty wbrew poważnie uzasadnionej opinii państw, które tak jak Francja nie chcą rewizji traktatów.

„Ze strony Polski — pisze dalej p. Bernus — nie widzę, aby zadawano sobie więcej trudu dla prowadzenia polityki w ścisłym porozumieniu z Francją. Dla różnych przyczyn (względny na politykę wewnętrzną odgrywały tutaj może pewną rolę) nie wydaje się, aby starano się zawsze o utrzymanie ścisłego kontaktu. Nietylko nie starano się zacieśniać węzłów, które rozluźniały się w praktycznej polityce, lecz, można przypuszczać, że w pewnej chwili bez żalu widziano w Warszawie objawiające się rozdźwięki. Chciano jakoby nieraz szukać gwarancji

Przewrót świata i ewolucja polityczna Polski

XVI. Na bezdrożu

Polska dzisiejsza ma to wspólne z Niemcami i Włochami, iż rządy demokracji są w niej obalone, iż ustroj parlamentarny, choć formalnie go utrzymano, jest faktycznie zniszczony, i że przywrócenie jego jest mało prawdopodobne. Natomiast głęboko się różni od tych dwóch krajów, gdy chodzi o sprawę nowego ustroju, któryby tamten zastąpił i stał się trwałą podstawą rządów.

Pozornie stoi ona pod tym względem lepiej. Gdy rządy we Włoszech i w Niemczech się swą opierają na dyktaturze osobistej, rząd polski staje się coraz bardziej dyktaturą organizacyjną, zatracając charakter rządów osobistych. Gdy we Włoszech robi się zaledwie próby organizacji gospodarczej społeczeństwa, na której dopiero w przyszłości może się oprzeć ustroj polityczny — co jest, zresztą, bardzo wątpliwe; gdy w Niemczech jeszcze nie została postawiona nawet zasada, na której przysły ustroj ma być zbudowany, — w Polsce istnieją już w tym względzie plany i przygotowuje się wcielenie ich w życie.

W Polsce nadto, można powiedzieć, zadanie jest łatwiejsze. Jej położenie gospodarcze jest bardzo ciężkie, ale jej gospodarcza struktura jest prostsza, o wiele na dzisiejsze czasy normalniejsza, i przewrót światowy nie wytworzył tu takich skomplikowanych, nierozwiązalnych zagadnień, jak zwłaszcza w Niemczech: rząd polski, o ileby miał swobodę działania w duchu interesów polskich, miałby o wiele mniej trudności gospodarczych i społecznych i mniej byłby niemi skrupowany w swej robocie ustrojowej. Z drugiej strony, nałogi parlamentarne w Polsce są tak świeże, tak słabo zakorzenione w społeczeństwie, najzażartszy parlamentarzysta tak łatwo staje się tu posłusznym narzędziem w rękach rządu, że ten ma względnie dużą swobodę działania i budowania instytucji według swego gustu.

Pomimo tych pozorów i tych istotnych różnic na korzyść Polski, we Włoszech i w Niemczech widzi się drogę do utrwalenia nowego ustroju, można być prawie pewnym, iż rząd, który wyszedł z rewolucji, na tę drogę wchodzi; w Polsce zaś tego nie widać. Tam mogą być rozmaite próby; choć się nie udadzą, będą torowały drogę do prób lepszych, aż wreszcie znajdzie się należyte rozwiązanie. Bo tam dla tych prób istnieje podstawa zdrowa, mocna, wynikająca z nowoczesnej ewolucji dziejowej, podstawa narodowa. W Polsce zaś dla rządu, pochodzącego z rewolucji, oparcie się na tej podstawie okazało się niemożliwe, musiał on szukać innej; a że innej zgodnej z linią dziejowego rozwoju Europy wogóle, a Polski w szczególności nie znajdzie, więc miast żywej podstawy musi się opierać na martwych formułach, musi tworzyć konstrukcje, sprzeczne z ewolucją dziejową, nie wytrzymałe prób życia.

W Polsce można dziś bardzo łatwo wyprzedzić Włochy i Niemcy w budowaniu nowego ustroju politycznego; tylko to budownictwo nie a nic nie posunie Polski naprzód w jej ewolucji politycznej, nie zbliży jej do wytworzenia trwałych podstaw rządzenia krajem. Będą to wszystko gmachy bez fundamentów, które za lada powiewem runą: miast organizowania państwa dadzą one w wyniku jego anarchizowanie.

Przy wspomnianych wyżej korzystnych warunkach Polski ma ona jedną olbrzymią trudność w porównaniu z innymi krajami.

Za czasów, kiedyśmy nie mieli swego państwa, kiedyśmy dopiero dążyli do jego odbudowania, ilekroć usiłowałem konkretnie sobie wyobrazić państwo polskie, jego granice, jego skład, źródła jego siły i słabości, zawsze ta trudność wysuwała się na pierwszy plan, w niej widziałem największą przeszkodę do zbudowania zdrowego, silnego państwa. Ta trudność tkwiła i tkwi ciągle w potwornie wielkim odsetku ludności żydowskiej w Polsce. Pierwszym warunkiem zbudowania mocnego, opartego na zdrowym i silnym społeczeństwie, zdolnego do odgrywania samostojnej roli w świecie państwa polskiego jest usunięcie tej trudności z naszego życia. Dopóki Polska będzie miała to smutne pierwszeństwo w świecie, że jest krajem najbardziej żydowskim, dopóty niema mowy o tem, żeby mogła ona być państwem,

zdrowo rozwijającym się na wewnątrz i zdolnym śmiało patrzeć w oczy niebezpieczeństwom zewnętrznym.

Zakończenie wojny światowej jednocześnie z odbudowaniem Polski przyniosło triumf żydostwa na świecie. Niepodobna byłoby wymyślić smutniejszego towarzystwa dla radosnego faktu wyzwolenia Polski. W tem towarzystwie nie było ono całkowitem wyzwoleniem. Zgóry można było wiedzieć, że w tej odbudowanej Polsce nierychło stanie rząd, rządzący naprawdę po polsku. Wybitni przedstawiciele żydostwa światowego wyraźnie to zapowiadali.

To fatalne położenie Polski po jej odbudowaniu szybko zaczyna się zmieniać na skutek przewrotu światowego, gospodarczego i politycznego. Kryzys gospodarczy stał się początkiem upadku międzynarodowej potęgi

W kraju i w świecie

Czy pokojowe Niemcy?

Gdy w Niemczech rozlegają się, jak to bardzo często bywało po wojnie i bywa jeszcze, głosy jawnego dążenia do odwetu i do zagarnięcia powrotem ziem, które dawniej zagrabili, a w wojnie utracili, mówimy zwykle: „Nie, tylko chcą odwetu, ale wyraźnie go zapowiadają”.

Gdy zaś w Niemczech odzywają się, co rzadziej bywa, ale bywa, zapewnienia, że mimo swe roszczenia nie zamierzają Niemcy naruszyć pokoju, mówimy: „Chcą odwetu i podstępnie pokrywają to zapewnieniami pokojowymi”.

Stanowisko takie, oburzenia, gdy Niemcy jawnie grożą, a nieufności, gdy między pogroźki wplatają nagłe uspakajające oświadczenia, jest wcale nieuzasadnione.

Ale ostatecznie trzeba rozróżniać. Co jedno to nie drugie. I przynajmniej warto się zastanowić, dlaczego raz tak, a raz inaczej, a także, ile jest w tem i w tamtem szczerości. Zbyt uproszczone sądy w czambuł utrudniają pochwylenie ściśle prawdy, a im dokładniej widzi się prawdę o innych, tem łatwiej znaleźć i dla siebie.

Ostatnimi dniami powiał w Niemczech wiatr zapewnień pokojowych. Minister propagandy Rzeszy p. Goebbels w rozmowie z dziennikarzem francuskim p. Jules Sauerweinem oświadczył:

„Nie mogę zrozumieć, dlaczego zarzuca się nam wojownicze zamysły. W maju wobec Reichstagu, a teraz znowu we wrześniu wobec zjazdu stronnictwa w Norymburgii, oświadczył kanclerz Hitler, że nie mamy najmniejszych zamierzeń wojennych. Nie chcemy żadnych zdobyczy. Jesteśmy conajmniej tak samo skłonni do pokoju, jak jakikolwiek rząd stronnictw umiarkowanych (bürgerlich), a Niemcy nacjonalno-socjalistyczne są taką samą rekojmnią pokoju, jak Niemcy stronnictw umiarkowanych...”

Toby jeszcze nie było wiele, bo pokojowość niemieckich stronnictw prawicy i środka była zawsze mocno wątpliwa, ale ostatecznie p. Goebbels dodaje:

„Nie było jeszcze w Niemczech kanclerza, któryby inne narody tak bardzo szanował, jak Adolf Hitler, a nie jesteśmy też tak głupi, żeby chcieć rzucić Europę w nową wojnę...”

Istotnie kanclerz Hitler, w dotychczasowych swych mowach, bardzo zaznaczał ten szacunek dla innych narodów.

W trzy dni po ogłoszeniu tych oświadczeń przemawiał p. Goebbels, 24-go września r. b., godzinę przed swym odlotem do Genewy, w Niederwald nad Renem, gdzie powiedział:

„Niezmodernowanie głosić będziemy, że Niemcy chcą pokoju, że naród niemiecki, a tak samo każdy inny, może tylko straty ponieść w przyszłej wojnie, że szaleństwem byłoby rzucić narody w nowe niebezpieczeństwo, ledwo się podniosły z poprzedniego... Niemcy będą pierwszą demokracją nowoczesną, w której lud i przywódca to jedno. Cud niemiecki jest w drodze. Marzenie dwu tysięcy lat ziściło się. Naród chce pokoju, naród chce pracy...”

P. Goebbels mówił to prawdę, jedną nogą już stojąc w Genewie. Ale był jeszcze pod pomnikiem Germanji nad Renem. Więc ostatecznie tyle przynajmniej widać, że, po przewrocie hitlerowskim, który bardzo rozhułtał

finansowej Żydów, gdy jednocześnie na skutek przyczyn miejscowych masy żydowskie w Polsce zaczęły popadać w coraz większą nędzę i coraz gorzej się mnożyć; następnie zaś przewrót polityczny, rewolucja narodowa, narazie w Niemczech, rozpoczęła planową, konsekwentną akcję usuwania żydostwa ze społeczeństwa europejskiego, akcję, która się na Niemczech nie zatrzyma.

Zagadnienie żydowskie w Polsce wchodzi w nową fazę, wyrastają nowe warunki dla jego rozwiązania. Ten wielki zwrot dziejowy sprawia, że Polska może śmiało patrzeć w przyszłość, że największą jej trudność, największą przeszkodą do zbudowania zdrowego, silnego państwa będzie się szybko redukowało. By skorzystać z tych nowych, przyjaznych warunków, Polska musi stworzyć plan ich użytkowania, zorganizować odpowiednią politykę w kwestji żydowskiej. Polityka ta, ma się rozumieć, musi znaleźć silne odbicie w sposobie traktowania zagadnienia ustrojowego.

ROMAN DMOWSKI.

(Dokończenie nastąpi).

Pg 4 842-70,130

Co one znaczą?

Przedewszystkiem: chwila. Niepodobna przewódcom niemieckim przypisywać rozstrągnięcia i przemawiania bez brania w rachubę: kiedy, gdzie, co. A chwila nazywa się: finish rozbrojeniu.

Niemcy nie tają się, że chcą uzyskać t. zw. równouprawnienie w zbrojeniach, t. j. dobrać się. Trudno, żeby mówili, że jest im to potrzebne, bo gotują się na wojnę. Nic innego w tej chwili mówić nie mogą, jak to, że chcą pokoju.

Ale można przyjąć i to uzupełnienie, że szczególnie czołowi przywódcy obozu Hitlera, jak pp. Goebbels i Rosenberg, przywykli do nienakładania sobie tłumików i przeciwstawiający otwartości niedomówieniom polityków niemieckich minionego okresu, wierzą w to, co mówią. Wojna nie byłaby rzeczywiście w tej chwili i w bliskim czasie przedsięwzięciem zyskowym. Widzą to, liczą się z tem, mówią to.

Niechże jednak, gdy inni gotowi są uznać ich szczerą sic rebus sic stantibus, tj. na dziś, uznają ze swej strony, że inni pragną te warunki, utrzymujące pokojowość Niemiec, zachować i pro futuro, tj. na przyszłość co najwyżej mutatis mutandis, tj. z takimi zmianami, które rozwój życia wskazuje, ale które nie byłyby nawrótem do możliwości nowej zawieruchy.

STANISŁAW STROŃSKI.

Przy imieninach, zaręczynach, ślubach i jubileuszowych i innych uroczystościach używajcie tylko telegramów T. C. L.

Zmiany w „Słowie Pomorskiem”

W numerze 225 „Słowa Pomorskiego”, naczelnego organu obozu narodowego na Pomorzu, na dzień 30 września rb. ukazało się następujące oświadczenie „Od Wydawnictwa”:

„Podajemy do wiadomości Czytelników naszych, że skład redakcji „Słowa Pomorskiego” ulega zmianom, które spowodowane zostały okolicznościami, niezależnymi od wydawnictwa naszego.”

„Ze stanowiska naczelnego redaktora ustępuje poseł Stefan Sacha. Czytelnikom naszym znane są wartości moralne i intelektualne, jakie poseł Sacha objawił w toku kilkunastoletniej pracy na ważkiej placówce kierowniczej „Słowa Pomorskiego”. Włożył on w działalność swą wielki zasób szlachetnego idealizmu i zapалу dla sprawy, której poświęcił wszelkie swoje siły, całą swoją wiedzę i duże swe zdolności polityczne.”

„Ze sprawą Pomorza związany był poseł Sacha w pracy swej całą duszą, oddając jej wielkie usługi. Oddał je tem samemu i „Słowu Pomorskiemu”, sprawy pomorskiej ideowej strażnicy. „To też wydawnictwo nasze żegna posła Sachę szczerze i serdecznie, życząc mu bogatych owoców dalszej pracy dla dobra wspólnych naszych ideałów i dążeń narodowych.”

„Czytelnikom naszym komunikujemy, że pieczę nad ogólnym kierunkiem politycznym „Słowa Pomorskiego” mieć będzie — podobnie, jak ma ją nad organami prasowymi w Poznaniu, służącymi ideologii Stronnictwa Narodowego — senator dr. Marjan Seyda. Stanowisko naczelnego redaktora „Słowa Pomorskiego” powierzone zostało

dr. Stanisławowi Bernattowi, dawniej współpracownikowi berlińskiemu „Kurjera Poznańskiego”, a ostatnio korespondentowi gdyńskiemu tegoż pisma, stanowisko zaś zastępcy naczelnego redaktora — red. Romanowi Feglrowi, dotychczasowemu członkowi redakcji „Kurjera Poznańskiego” i czołowym przedstawicielowi ruchu Młodych.”

W dalszym ciągu znajdujemy następujące oświadczenie dotychczasowego redaktora naczelnego „Słowa Pomorskiego”, posła Sachy:

„Z dniem dzisiejszym kierownictwo redakcyjne „Słowa Pomorskiego” przechodzi w inne ręce. Przystając byc członkiem redakcji po 13-letniej prawie pracy, zapewniam wszystkim Czytelników, że pozostanę nadal żołnierzem tej samej idei, której „Słowo Pomorskie” służyło, służy i mam niezachwianą pewność — służyć będzie.”

„Zegnając się z Czytelnikami jako redaktor „Słowa Pomorskiego”, nie żegnając się jako czynny członek wspólnego nam obozu narodowego. W pracy spotykać się będziemy nadal ramie przy ramieniu.”

„Stefan Sacha.”

Na czele numeru znajdujemy artykuł sen. Marjana Seydy p. t. „Nasz front”, charakteryzujący postawnictwo ideowe „Słowa Pomorskiego”. Uzupełnieniem jego są dalsze artykuły: dr. Stanisława Bernatta p. t. „W służbie sprawie publicznej i dobru Czytelników” oraz Romana Feglrowa p. t. „Pomocze gwarancja gospodarczej utopodległości Polski”.

Redukcje wśród urzędników państwowych

Wczoraj doręczano niektórym pracownikom dekrety o zwolnieniu

Warszawa (Tel. wł.) Wczoraj doręczono w urzędach centralnych niektórym pracownikom dekrety o zwolnieniu z pracy.

Urzędnicy kontraktowi otrzymają wypowiedzenie na 3 miesiące, urzędnicy etatowi niestabilizowani otrzymają zaopatrzenie przez Zakład Ubezpieczeń a urzędnicy stabilizowani prze-

nieśli są w stan nieczynny, poczem przejdą na emeryturę.

Kierownice władze ministerjalne zarządziły, że redukowani obecnie urzędnicy kontraktowi nie będą mieli potrąconych rat na pożyczkę wewnętrzną, natomiast urzędnicy etatowi będą mieli potrącone raty mimo zwolnienia ze służby. (w)

Epilog mordu w Truskawcu

Sambor. (PAT.) W ósmym dniu pierwszy zeznawał kpt. Miciński ze sztabu głównego. Stwierdził on, że oddział 2 sztabu otrzymał pewną wiadomość z zagranicy, iż Baranowski do r. 1932 pracował na rzecz OUN, będąc równocześnie konfidentem policji.

Następnie odczytano zeznania kpt. Burchardta. W październiku 1929 roku w związku z zamachem na Targi Wschodnie oddział drugi otrzymał informacje, że Baranowski został konfidentem policji za wiedzą i zgodą OUN.

Zkolei św. przodownik policji Jurkiewicz, zastępca kierownika urzędu śledczego w Drohobyczu zeznaje, iż na 2 miesiące przed zabójstwem Hołówki otrzymał wiadomość, że w lokalu „Proswity” odbywają się konferencje z członkami miejscowego UON. Na jednej z takich konferencji mówiono o tem, iż do Lwowa przyjechać miał poseł Hołówko i poseł Janusz Jędrzejewicz, dla odbycia szeregu narad, które miały mieć na celu zbliżenie między Polakami i Ukraińcami. W czasie dyskusji przy udziale Motyki, Włodzimierza i Wasyla Biłasów, Danylyszyna i Bunija była mowa o tem,

że Konowalec polecił za wszelką cenę przeszkodzić zbliżeniu polsko-ukraińskiemu. Dalej świadek opowiada, że Motyka odgrywał rolę łącznika między Kossakiem a innymi działaczami OUN, i przedstawia pierwsze kroki śledztwa, i znane z dotychczasowego przebiegu rozprawy szczegóły rozmów między Bunijem, a Motyką i Biłasem.

Na pytanie przewodniczącego świadek przedstawia stosunki, jakie istniały wówczas między dołami organizacji OUN, a komunistami na terenie Drohobycza. W dalszym ciągu charakteryzuje osobę Hnatowa. Był on uważany przez członków OUN, za człowieka zdecydowanego na wszystko. Po napadzie na bank w Drohobyczu i na pocztę w Truskawcu, zrabowane pieniądze Hnatow zatrzymał przy sobie i nie przekazał ich władzom organizacyjnym.

Prokurator zadaje pytanie, mające na celu stwierdzenie, czy Hnatow pozostawał w jakichkolwiek stosunkach z policją. Św. Jurkiewicz daje negatywną odpowiedź i zaprzecza twierdzeniu św. Mujły, który miał słyszeć to od ранego Hnatowa, że ten był konfidentem pol. Schultza.

Już kilka pokoleń gospodyń przekonało się, że mydło Jeleń Schicht, wyrabiane z najszlachetniejszych surowców, jest łagodne i wydajne w użyciu i nie niszczy bielizny. Zwracajcie uwagę na nazwę Schicht i markę „skaczącego jelenia”. Odrzucajcie bezwartościowe naśladowstwa!

Pr. 4 702-03-418

Biegły sądowy pisma i grafolog naukowy H. Gradziński, Poznań Ratajczaka 14, m. 23. dg 1582

Przepowiednia pogody na niedzielę: Jeszcze nadal pogodnie i w dzień ciepło po mglistym poranku.

wią przygotowania i próby do wielkiego lotu grupowego 30 samolotów wojskowych do Rumunii do której lotnicy polscy wybierają się w celu złożenia wizyty swym kolegom.

Ofiara obowiązku

Gdynia (Tel. wł.) Wczoraj o godz. 21.15 zmarł w miejscowym szpitalu SS. Miłosierdzia konduktor z Torunia Kruszyński Bolesław, który w dniu 27. bm., goniąc jadącego „na gapę” pasażera Potubaja Kazimierza, wypadł wraz z nim z pociągu osobowego na przestrzeni Mały Kack — Gdynia i doznał złamania kręgosłupa oraz pęknięcia czaszki. Potubaj walczył w szpitalu ze śmiercią.

Komuniści w Hawanie

Hawana. (PAT.) W dniu wczorajszym komuniści urządzili na bulwarze Prado manifestację na cześć jednego ze swych przywódców, zabitego w Meksyku.

Zawezwane wojsko przy użyciu broni palnej manifestantów rozpędziło. Pięciu zostało zabitych a 16 odniosło rany.

W związku z tem komuniści ogłosili 24 godzinny strajk powszechny.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 5.80 — 5.78 zł, w Gdańsku n. Warszawę 5.80 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski. oddział w Poznaniu. płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 212.50 zł. gotówka 208.50 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 173.46 do 173.72 zł, gotówką 173.12 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIEŻNA

Poznań, dnia 30. 9. 1933 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była bez zmiany.

Z pożyczek państwowych płacono za 5% poz. konwers. 50% oraz za 4% premj. dol. 47.—

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. handlowano 4½% listy dol. stare po 36.— (przy kursie dol. 5.86) oraz 4½% listy dol. amort. po 41.— w zaoferowaniu. Również ofiarowano 4% listy zast. konwert. po 37

Z akcji bankowych płacono za Bank Polski 79.—

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)

5% Pożyczka konwersyjna 50% P. 4½% listy dolarowe Pozn. Ziem. Kredyt. 4 5,86 36% O.

4½% listy dolarowe w złocie amort. P. Z. K. 4 8,90 41% O.

4% listy zastawne konw. ostepł. Pozn. Ziem. Kredyt. 37% O.

(Kurs w złotych)

4% pożyczka premjowa dolarowa, serja III. 47.— P.

Akcje bankowe: (Kurs w złotych za 1 akcję) Bank Polski I. em. 79.— P. Tendencja bez zmiany.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, dnia 30. 9. 1933 r.

Warunki: Handel hurtowy parwet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: 1. żyto 727 g/l. 2. pszenica 756 g/l. 3. owies 500 g/l.

Ceny transakcyjne
Żyto 315 tonn par Poznań . . . 14,75
Owies 45 tonn par Poznań . . . 14,00

Ceny orientacyjne

Żyto . . . 14,50 — 14,75
Uspodobienie spokojne . . . 20,00 — 20,50

Pszenica . . . 16,50 — 17,50
Uspodobienie spokojne . . . 14,50 — 14,75

Jęczmień browarowy . . . 13,50 — 14,25
Uspodobienie słabe . . . 13,50 — 14,00

Owies . . . 22,25 — 22,50
Uspodobienie spokojne . . . 33,25 — 35,25

Maka żytnia 65% wł work. . . 8,50 — 9,00
Uspodobienie spokojne . . . 9,50 — 10,00

Maka pszenna 65% wł work. . . 36,00 — 37,00
Uspodobienie spokojne . . . 39,00 — 40,00

Otręby żytnie . . . 38,00 — 40,00
Otręby pszenne . . . 20,00 — 24,00

Otręby pszenne (grube) . . . 22,00 — 25,00
Rzenak zimowy . . . 2,25 — 2,50

Rzenik zimowy . . . 11
Gorzycza . . . 63,00 — 67,00

Groch Viktoria . . .
Groch Folgera . . .
Ziemniaki jadalne . . .
Ziemniaki fabr za kilo %

Mak niebieski . . .
Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 1 055 tonn, pszenicy 30 tonn, jęczmienia 140 tonn, otrąb żytnich 15 tonn, rzepaku 10 tonn, maku 10 tonn, ziemniaków jadalnych 150 tonn, ziemniaków fabr. 225 tonn.

Cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Bydgoszczy

w dniu 30. 9. 1933 r.

Warunek: handel hurt. ład wag. dost. bież. za 100 kg. w złotych:

Ceny transakcyjne: żyto 15 tonn par. Bydgoszcz 14.65; jęczm. przem. 15 tonn par. Bydgoszcz 15.25; owies 75 tonn par. Bydgoszcz 15.00—15.10; makuch lniany 15 tonn par. Bydgoszcz 17.00.

Ceny orientacyjne: żyto, pszenica, jęczmień przem., jęczmień browarowy — bez zmiany; owies 14.50—14.75.

Reszta notowań bez zmiany. Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 595 tonn pszenicy 11 tonn, jęczmienia brow. 45 tonn, przem. 88 tonn, owsa 75 tonn, maki pszennej 35.5 tonn, żytniej 15 tonn, otrąb pszennych 88 tonn, żytnich 10 tonn, grochu Folgera 22 tonn, Wiktr. 14.5 tonn, polnego 3 tonn, kaszy 6.5 tonn, rzepiku 4 tonn, seradeli 3 tonn, ziemniaków fabrycznych 150 tonn.

Obrady Zgromadzenia Ligi Narodów

Ostre uwagi delegata szwedzkiego pod adresem Niemiec

Genewa. (PAT.) Na zgromadzeniu Ligi Narodów toczyła się dalsza debata ogólna.

Interesujące przemówienie wygłosił szwedzki min. spraw zagr. Sandler, który wyraził szereg ostrych uwag pod adresem Niemiec. Liga Narodów nie może się wprawdzie miewać do walk partyjnych, ale musi zabezpieczyć pewne wartości ogólnoludzkie. Ludzkość musi zabrać głos w obronie ofiar walk domowych. Mówca przypomina, że Czerwony Krzyż potępił w swoim czasie system zakładników politycznych i protestuje przeciwko obarczaniu rodziny odpowiedzialnością za działalność poszczególnych jej członków. Łączy się z tem zagadnienie mniejszościowe. Delegacja szwedzka w imieniu swego rządu wypowiedziała się za generalizacją ochrony mniejszościowej, gdyż Liga Narodów opiera się na idei równości ludzi i narodów. Proklamowanie nierówności

między ludźmi byłoby zaprzeczeniem Ligi.

Mowę Sandlera przyjęto długotrwałymi oklaskami, które po owacji, zgotowanej Dollfussowi, stanowią nową manifestację moralnego odosobnienia Niemiec na zgromadzeniu.

W dalszej dyskusji przemawiali delegaci Indji, Chin i Holandji.

Delegat holenderski złożył projekt rezolucji w sprawie uchodźców z Niemiec. Rezolucja stwierdza, że ostatnio wielka liczba obywateli niemieckich szuka schronienia w innych krajach, gdzie ich obecność w miarę wyczerpywania się środków pomocy, pochodzących z źródeł prywatnych, stwarza problem finansowy, ekonomiczny i społeczny, który może być rozwiązany tylko drogą współpracy międzynarodowej i wzywa Radę Ligi Narodów do przestudjowania projektu, załatwienia tego zagadnienia i podjęcia zarządzeń do wykonania odpowiedniego planu.

Strajk rozszerza się w Stanach Zjedn.

Nowy Jork. (PAT.) Ruch strajkowy w Stanach Zjedn. rozszerza się. W wielu miejscowościach doszło do aktów gwałtu.

W Claiborn w Pensylwanji około 5 000 strajkujących górników wtargnęło do fabryki metalurgicznej, usiłując

skłonić robotników do rozpoczęcia strajku.

Gubernator Pensylwanji odleciał samolotem, by prosić prezydenta Roosevelta o interwencję celem przywrócenia spokoju w przemyśle.

Z Klubu Narodowego

Warszawa (Tel. wł.) W piątek odbyło się posiedzenie parlamentarnego Klubu Narodowego przy bardzo licznych udziałach posłów i senatorów.

Referat o politycznym i gospodarczym położeniu wygłosił prezes Rybarski. Nad referatem tym odbyła się obszerna dyskusja.

Klub uchwalił jednogłośnie złożyć do dyspozycji zarządu Stron. Nar. ofiarę na cele narodowe w wysokości jednomiesięcznych diet posłów i senatorów. (w)

Porażenie prądem

Gdynia (Tel. wł.) Uległ wskutek własnej nieuwagi śmiertelnemu wypadkowi porażenia prądem podczas kontroli transformatorów na stacji kolejowej 45-letni monter Wiśniewski Bolesław, który osierocił żonę i czworo dzieci.

Przed lotem do Rumunji

Warszawa (Tel. wł.) Wczoraj po raz trzeci ukazały się nad Warszawą olbrzymie klucze samolotów wojskowych, które w liczbie około 200 przeleciały nad miastem, okrążając je kilkakrotnie. W ćwiczeniach wczorajszych wzięły udział samoloty ze wszystkich eskadr lotniczych w kraju.

Po dokonanych ćwiczeniach samoloty powracały na lotnisko na Okęciu kluczami po 5, 9 i 15 maszyn. Ćwiczenia odbywające się już trzeci dzień, budzą żywe zainteresowanie wśród publiczności, która pilnie obserwuje przeloty, podziwiając sprawność naszych pilotów i piękny wygląd stalowych ptaków.

Według obiegających pogłosek, przeprowadzane od kilku dni ćwiczenia mają na celu z jednej strony przeprowadzenie badań technicznych nad taborem lotniczym, z drugiej zaś stano-

LISTY Z BYDGOSZCZY

Prawie Tygodnik Filmowy...

Zamiast pisać list, chodźmy sobie lepiej do kina. Do tego mianowicie, które jest w Bydgoszczy nowością. Na miejscu dawnych „Nowości” mamy teraz nowiuteńką „Adriję”. Adrje są wciąż jeszcze w modzie i każde szanujące się miasto musi mieć choć jedną. Bydgoszcz ma ich oczywiście aż dwie, no bo Bydgoszcz nie jest jakąś tam pierwszą lepszą miasteczką w Północnych Włoszech, liczącą zaledwie 17.000 mieszkańców i nazywającą się od wieków szumnie „Adriją”. Bydgoszcz ma pełne prawo do wszelkiej podwójności, boć taka Adrja n. p. leży sobie tylko nad skromną, odnogą rzeki Po, gdy Bydgoszcz rozciąga się pomiędzy Brdą i — Wisłą. Mamy więc tu zupełnie słusznie obok dwu rzek, dwie Adrje i dwie — akademie sztuk pięknych. Dawniej nie było ani jednej, a teraz mamy ich aż dwie. Coś mi się jednak zdaje, że trzeba będzie jeszcze zorganizować i trzecią. Po to, aby Bydgoszcz miała nareszcie, tak tu potrzebną, Szkołę sztuk pięknych — na serio.

Ale mieliśmy iść przecież do kina. Wejdźmy zatem. Wehódząc, stwierdzimy z przyjemnością że westybul młodej „Adrji” wygląda całkiem po europejsku. Chwała Bogu, że „Nowości” się postarzały i że razem z niemi wyrzucono na śmiecie dawną straszliwą wywieszka reklamową. Potworna ta wywieszka swym kształtem i barwą uprzykrzała stale życie przechodniom i była śmiertelnym grzechem przeciwko najelementarniejszym zasadom estetyki, ulicy. Niemniej ciężkim grzechem było wnętrze ś. p. „Nowości”. Działalo jak ogromna śmiertelność, obita kirami i fioletem. Dziś wnętrze jest jasne, ciepłe, rzecz możnaby — słoneczne. Nic dziwnego. Obecny kierownik „Adrji” pracował ponoć przedtem w poznańskim „Słońcu”.

Zasiądźmy w wygodnym fotelu. Światła gasną. „Idzie” tygodnik filmowy...

Prawdę mówiąc, to wcale nie idzie. Raczej człapie się, wlezie, lezie. Skaramie Boskie z temi tygodnikami. Zawsze to samo: Poświęcenie pomnika, — dygnitarze, wyścigi samochodowe, dygnitarze, kopanie piłki nożnej, dygnitarze — i tak bez końca. No, i jeszcze jedno. Głos z ekranu ogłasza zawsze uroczystości: „... Tu polski tygodnik Foksa...” Halol Panie Fox! Dostyc już tej błagi. Oglądam pańskie polskie tygodniki już od kilku lat, ale ani razu nie udało mi się zobaczyć najmizerniejszego choćby obrazu z Polski.

Mniejsza zresztą o to. Tygodniki Foksa są nudne i basta. Musimy sobie zaradzić sami. A od czego to władza felejtonisty. Zmienimy list w tygodnik i sprawa załatwiona. Uwaga!

... Ekran. Na ekranie dworzec bydgoski. Ulica Gdańska. Mknie karetka policyjna. Już jest za miastem. Pędzi do pobliskiego Fordonu. Wszystkie Fordoniaki ogromnie poruszone. Związczą te siedzące w kryminale. Auto staje przed ciężką bramą jednego z największych więzień dla kobiet. Z auta wysiada Gogonowa z Kropelką na rękach. Wygląda bardzo źle. Jest chora. Ciężkim krokiem wchodzi w mury więzienia. Zamyka się za nią potężna brama. Zamyka na osiem lat...

Następny obraz: ... Śliczne, niedzielne przedpołudnie. Na ekranie wdzięczna sylweta Klarysek. U stóp prastarej świątynki byd-

goskiej tłumy. Organizacje i towarzystwa. Orkiestra sztandary. Defilada a potem uroczyste odsłonięcie tablic, zawieszonych na murach kościoła na cześć Batorego i Sobieskiego...

A wkrótce potem: ... Odbywa się uroczyste zasłonięcie tablic pamiątkowych. Dlaczego? Otóż okazało się, że na tablicy z podobizną Batorego, wykuto daty, przesuwające termin panowania króla Stefana o całych dwieście lat wstecz, w czasy Ludwika Andegaweńskiego i Jagielly...

Całe szczęście, że tablice zawieszono na Klaryskach, są tylko prowizoryczne. Po zdjęciu ich i naprawieniu błędów, trzeba je będzie umieścić w innym miejscu. Mury Klarysek są nazbyt szlachetne i piękne, aby ozdabiać je — medalikami.

I znów obraz się zmienia. Mamy przed sobą gmach naszego teatru. Wygląda smutno i tak, jakby go wszyscy opuścili. Ale poczekajcie. Jeszcze kilka dni, ba kilka godzin, a w teatrze zarośnie jak w ulu. Już 1 października rozpocznie szereg występów p. Roman Niewiarowicz. Partnerką zdolnego artysty będzie p. Elżbieta Wieczorkowska.

Z księgi pamiątkowej stoiska: Inhalator kieszonkowy M. A. M. gorąco polecam. (—) Dr. Matuszewski Prezes Komitetu Wystawy Przyroda-Zdrowie i Opieka Społ. dg 1640 41

świeżo z artystki teatru poznańskiego przerobiona na Bydgoszczankę.

Jeszcze się nie zdążyliśmy naciężyć, a już panie: Wysocka, Grabowska, Modrzewska przywożą nam z Warszawy nową sztukę Morozowicz - Szczepkowskiej p. t. „Mileżąca siła”.

A zaraz potem p. Jadwiga Zaklicka przyjedzie do nas w gościnę i przywiezie nam w podarunku śliczną — myśz. Taka niezwykła, taka: „Myśz kościelna” z komedji Fodora.

A żeby jej myśz nie uciekła, dodano p. Zaklickiej do pomocy pp. Niewiarowicza i Dowmuntę. Ładna pomoc, co? To dopiero będą łowy.

Tegoroczny sezon, to będzie naprawdę wielkie polowanie na nas wszystkich i nikt z nas nie ujdzie. Wszyscy wpadniemy w potrzask naszego teatru. Bo też, czego tam, nie wywieszono na wrzynęte. Spójrzmy:

APTEKA MAZOWIECKA — POLECA PRZY SKLEROZIE NATURALNY SOK CZOSNKU Broszury wysyła się bezpłatnie Warszawa, Mazowiecka 10. Broszury i informacji w Poznaniu udziela apteka „Pod Białym Orłem” K. Skarżyńskiego, Stary Rynek 41. Tg 376

10. X. Niewiarowicz: „I co z takim robić?” Wykonawcy: Zaklicka i autor.

14. X. Premjera „Dzimbi”.

21. X. Inauguracja nowego sezonu: „Przyjaciele” Fredry.

Następny tydzień występy opery warszawskiej z udziałem: Lipowskiej, Dygasa, Maja, Wragi i innych.

A potem: „Uczła Herodjady” z Zosią Grabowską. Grzymaly-Siedleckiego „Czwarty do brida”, „Lekarz mimowoli” Mollera, z Stomą. „Poskromienie złończy” — Szekspira Kruczkowskiego „Daubman” Tepy „Ivar Kreuger”, Zaleskiego „Pani podkomorzyna”, Corneille-Wyspiańskiego „Cyd”... Ale cyt! Już dosyć o teatrze. Czas zmienić obraz.

Skończmy ten przegląd. „Przełgłdem Bydgoskim”. Ukazał się już zeszyt trzeci. Trzeba wyrazić Magistratowi pełne uznanie za subwencjonowanie kwartalnika regionalnego. Ale tylko Magistratowi, bo redakcji niestety nie można. Nie dlatego, aby w kwartalniku ni. było prac cennych czy wartościowych. Są, i owszem. Tylko, tylko... w „Przełgładzie Bydgoskim” Bydgoszcz prawie zupełnie się nie przegląda. MAT.

Krem „Ultrasol” jest odzwierciedleniem postępu techniki kosmetycznej Wytworny, a mimo to bajecznie tani nietylko chroni cerę przed zmianami atmosferycznymi, lecz — dzięki zawartej w nim energii słonecznej — działa nader skutecznie zachowawczo. Tg Rwg.

Czterdziestolecie „Dziennika Kujawskiego”

Dnia 1 października mija 40 lat od daty założenia pisma Ziemi Kujawskiej „Dziennika Kujawskiego” w Inowrocławiu. Zaczął on się ukazywać pod redakcją zasłużonego pisarza ludowego Józefa Chociszewskiego. Założycielami pisma byli pp. dyr. Lucjan Grabski, ks. biskup Laubitz, jako ówczesny proboszcz w Inowrocławiu, dr. Józef Krzywiński, późniejszy prezydent m. Inowrocławia, i dyr. Stefan Grabski.

„Dziennik Kujawski” od chwili założenia był wyrazicielem myśli katolickiej i narodowej, szerząc oświatę w szerokich masach ludu kujawskiego i broniąc zawsze odważnie sprawy polskiej wobec rozszalałego naporu niemieczyzny. Trudne i odpowiedzialne było w tym czasie zadanie redaktorów „Dziennika Kujawskiego”, gdyż za swoje śmiało i otwarte wystąpienia w obronie zagrożonych interesów polskich często narażeni byli na szykany i więzienie. Ich to zasługą, że pismo spełniło dobrze swoje zadanie i było zawsze wykładnikiem polskiej myśli narodowej w okresie niewoli. „Dziennik Kujawski” przetrwał zle czasu ucisku narodowego i doczekał się niepodległej Polski. W perspektywie minionych czterdziestu lat ukazują się jego niespożyte zasługi położone dla dobra Ziemi Kujawskiej. I dziś jest on tam jedynym pismem broniącym wytrwale sprawy narodowej, oraz walczącym z wszelkimi zakusami żydostwa i czynników masonskich.

W skład redakcji jego wchodzi obec-

Komitet Budowy Pomnika Ku Czei Poległych Lotników zawiadamia, że KSIĘGA

„KU CZCI POLEGŁYCH LOTNIKÓW” WYSZŁA Z DRUKU.

Administracja rozpoczęła wysyłkę zamówionych egzemplarzy w kolejności otrzymanych zgłoszeń.

Pozostałe egzemplarze są do nabycia w oddziałach krajowych i zagranicznych oraz w biurze Administracji w Warszawie: Marszałkowska 63, tel. 8.63.17.

Ekspedycja: ul. Chmielna 59 tel. 6.46.73, Warszawa. Tg 377

nie pp. Stefan Przybylski, Tadeusz Synniewski, Mieczysław Dereżyński, Stanisław Dolacki i Florjan Wikarski. Dyrektorem wydawnictwa jest p. Kazimierz Ziętowski, kierownikiem administracji p. Stanisław Sanok.

W dalszej jego działalności życzymy „Dziennikowi Kujawskiemu” niemniej pomyślnych rezultatów.

Komisarz Drewiński wyrzucony z policji

W wyniku wyroku skazującego, kom. Drewiński, który został już poprzednio zawieszony w urzędowaniu, na skutek decyzji wojewódzkiego komendanta P. P. zostanie usunięty z korpusu oficerskiego policji i pozbawiony prawa do emerytury.

Jeżeli oskarżeni założą kasację do Sądu Najwyższego i jeżeli Sąd Najwyższy skargę tę odrzuci, wówczas okres przebywania ich w więzieniu do chwili decyzji Sądu Najwyższego nie będzie im zaliczony do okresu kary, jaką mają odcierpieć.

Niemieckie żądania w zakresie uzbrojenia

Berlin (PAT). „Deutsche Allg. Ztg.” pisze:

„Ponieważ plan MacDonalda przewiduje nie rozbrojenie, lecz zmianę uzbrojenia Niemiec, powstaje możliwość i ze stanowiska Niemiec konieczność niezwłocznego podjęcia owych zmian. Zgodnie z tem rząd domaga się, aby przewidziana w planie MacDonalda broń defensywną już w okresie przejściowym przyznana została

Niemcom. O to właśnie żądanie, chodziło w rozmowach genewskich, przyczem samo przez się jest zrozumiałe, że przez broń defensywną pojmować należy wszystko, co inne mocarstwa uznają za niezbędne dla swej obrony.

„Min. Neurath nie pozostawił wątpliwości, że rząd niemiecki trwać będzie przy tem minimalnem żądaniu.”

Zatarg o kolej wschodnio-chińska

Moskwa (PAT). Zatarg sowiecko-japoński o kolej chińską zaostrza się coraz bardziej.

Ambasador Z. S. R. R. w Tokio Jurenjew złożył energiczny protest przeciwko aresztowaniu sowieckich funkcjonariuszy kolei wschodnio-chińskiej Jurenjew oświadczył, że rząd Z. S. R. R. ma w ręku dowody, że owe aresztowania są wstępem do realizacji planu zagarnięcia kolei, szczegółowo opracowanego w Chabinie z udziałem japońskich władz cywilnych i wojskowych.

Jurenjew podkreśla, że odpowiedzialność za ewentualne zerwanie rokowań o sprzedaż kolei spada wyłącznie na rząd japoński, ponieważ powyższy plan był opracowany z udziałem japońskiej misji wojskowej, zaś aresztowania funkcjonariuszy sowieckich dokonane były z udziałem japoń-

skiej policji i japońskich oddziałów pogranicznych.

Nowy Zarząd Główny T. C. L.

Wczoraj odbyło się pod przewodnictwem p. woj. Bnińskiego zebranie Rady Głównej Tow. Czytelni Ludowej, na którym ustanowiono nowy zarząd główny w osobie ks. dr. Karola Milika z Królewskiej Huty.

Ks. Antoniemu Ludwiczakowi powierzono kierownictwo Uniwersytetów Ludowych w Dalkach i Odolanowie.

PIĘKNE PANIE UŻYWAJĄ OBECNIE POMADEK do UST MAJOLA

nr 5745

Kursy malarstwa

Prof. A. Hanytkiewicz od dłuższych studiów w Paryżu powrócił i otwiera dnia 2 października r. b. w nowej pracowni przy ul. Dąbrowskiego 25 a w oficynie kursy malarstwa i rysunku uzupełniane kursem dla pp. akademików i kursem dla młodzieży. Program obejmuje: 1) na kursie malarstwa: malarstwo natury, akt, portret i kompozycje, 2) na kursie rysunku: akt, portret, szkice (crayon), prócz tego pogadanki z dziedziny historii i teorii malarstwa. Zgłoszenia w mieszkaniu prywatnym przy ul. Dąbrowskiego 25 a, na froncie piętro drugie na lewo. Zg 19 960

FOSFATYNA FALIERA TO PEWNY SPRZYMIERZENIEC TROSKLIWEJ MATKI NIEODZÓWNY POKARM NIEMOWLĘCIA OD 7 MIESIĄCA ŻYCIA. WZMACNIA KONSTYTUCJĘ DZIECKA UŁATWIA ZĄBKOWANIE I WYBITNIE WPŁYWA NA PRAWIDŁOWY ROZWÓJ KOŚCICA I MIĘŚNI. NA ŻĄDANIE WYSYŁAMY BEZPŁATNIE BROSZURKĘ DR CHASSAING DE BORREDON p. t. „MATKA I DZIECKO” WARSZAWA, GRZYBOWSKA 88 Tg 374

PRAWDZIWA HERBATA LIPTONA TYLKO WORYGINALNEM OPAKOWANIU FIRMOWEM ng 6297

SZANUJECIE ZDROWIE

Cały szereg zaburzeń, jak bóle i zawroty głowy, uczucie pełności w żołądku, odbijania, utrata łaknienia, wstręt do jedzenia, bezsenność, niezdolność do pracy, rozdrażnienie ogólne, wzdęcie brzucha i t. p., które często uzależniają od różnych chorób, mają swe źródło w zaparciu; wystarczy usunąć to ostatnie, aby ustąpiły wszelkie dolegliwości. W tym celu należy przyjąć 1 lub 2 pigułki Kaskaryny Leprince wieczorem podczas jedzenia. Sprzedaw w aptekach. Ceny zmniejszone. Płakon (50 pigułek) 4 zł. Torebka (5 pig.) 40 groszy. ng 5744

Nowa polityka włościańska w Niemczech

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“).

Berlin, 29 września.

Rząd hitlerowski rozpoczął politykę włościańską, wykreślona na daleką metę i stanowiąca w wielu punktach zupełne „novum” w Europie. Ogłoszenie w Prusach prawa o utworzeniu tak zwanych „Erbhöfe”, to znaczy gospodarstw włościańskich niepodzielnych i dziedzicznych, było pierwszym i zarazem najbardziej charakterystycznym posunięciem. Dnia 26 września ogłoszono komunikat urzędowy, że gabinet Rzeszy zajmował się zagadnieniami prawa włościańskiego i upoważnił ministra rolnictwa i żywienia do opracowania projektu, któryby stworzył jednolite prawo o dziedziczeniu gospodarstw włościańskich na całą Rzeszę („Reichserbhofrecht”). Prawo to ma zapobiec rozdrabnianiu gospodarstw włościańskich i usunąć je z pod wpływu przypadkowych wpływów wstrząśnień gospodarczych.

W związku z tą polityką rozpoczęto obecnie, stosując i na tem polu metody propagandy hitlerowskiej, wielką agitację celem rozbudzenia w narodzie niemieckim zrozumienia dla podjętej przez rząd polityki. Przygotowano na dzień pierwszy października wielkie obchody dożynkowe, z których najwspanialszy ma się odbyć w Berlinie i potem w Bückeberg pod Hanowerem. „Rychło rano — pisał niedawno „Völkischer Beobachter” — rozpoczyna się obchody, które mają poruszyć Berlin aż do jego najodleglejszych ulic.”

Nie ulega wątpliwości, że rozpoczęto tu politykę, zasługującą na baczne studjum. W związku z zabezpieczeniem trwałości i niepodzielności gospodarstw włościańskich rozwija się szczegółowy program kolonizacji wewnętrznej, który nie jest zakończony, ale którego ofiarą padnie w trakcie jego urzeczywistniania niezawodnie duża część wielkiej własności rolnej. Naczelnym i głównym hasłem tej polityki bowiem jest stworzenie w Niemczech silnego, licznego i zdrowego stanu chłopskiego. Był tego stanu, możność jego utrzymania i rozwoju ma właśnie zapewnić rozpoczęta obecnie polityka.

Źródła jej są bardzo ciekawe. Nie jest to bowiem zgoła jakaś polityka stanowa i klasowa, prowadzona przez jakichś przywódców chłopskich, wypełniających zobowiązania wobec wyborców, często jednostronnie i bez uwzględnienia interesów całości narodu. Nie jest to też wogóle polityka oparta głównie na materialistycznych przesłankach. Grają w niej — rzecz jasna — motywy, które istnieją wszędzie w polityce agrarnej, bo istnieć w niej poprostu muszą, a więc względnie do zapewnienia podstaw dla żywienia narodu i temu podobne.

Punkt ciężkości spoczywa jednak gdzieś indziej, a mianowicie — w biologii. Polityka włościańska Niemiec współczesnych jest, krótko mówiąc, wynikiem wstrząsającego rozpoznania, że naród niemiecki zagrożony jest poważnym, ale pewnym wymieraniem, i że na horyzoncie jego dziejów pojawiła się groźba jego osłabienia i śmierci.

Na objaw ten zwróciliśmy uwagę w kilku korespondencjach, popartych cyframi i wynikami badań uczonych niemieckich, już dawno, przed przyjściem do władzy rządu hitlerowskiego. Poświęciliśmy również specjalną korespondencję objawom rozkładu moralnego w Niemczech. W istocie Niemcy były tym krajem, w którym spadek cyfry urodzin zaznaczył się najbardziej katastrofalnie. Przewyższyły one nawet w tym kierunku Francję. Rozwój stosunków stał się wprost groźny, i to nie tylko na daleką, ale już na dość bliską metę.

Nic więc dziwnego w tem, że rewolucja, która stawiała sobie za cel uratowanie narodu niemieckiego przed zagładą, musiała rozpocząć bez kompromisu walkę z tym stanem rzeczy. Rozumowanie, które doprowadziło do rozpoczęcia nowej polityki chłopskiej w Niemczech, jest bardzo proste: ludność wymiera, jak uczy doświadczenie, w miastach, a specjalnie w wielkich miastach. Ratuje te miasta jedynie ciągły dopływ ze wsi. Wiad jest jedynym rezerwuarem i źródłem przyrostu ludności. Ten dopływ będzie stały i zapewniony tylko wtedy, jeżeli organizacja stosunków na wsi będzie tego rodzaju, że umożliwi istnienie licznego i zdrowego stanu włościańskiego, bo właśnie ten stan włościański jest najlepszym i istotnym trzonem ludności wiejskiej, a temsamem rdzeniem narodu i rasy.

Stąd, rozpoczynając walkę o istnienie i dalszy rozwój narodu niemieckiego,

go, należy z jednej strony rozpocząć walkę z rozkładem, jednak nie ograniczając się do tej czysto negatywnej strony, przedewszystkiem uczynić wszystko dla umocnienia jego biologicznego rdzenia i wzmocnienia jego siły i żywotności.

To rozumowanie doprowadziło do rozpoczęcia polityki włościańskiej, której pierwsze pociągnięcia dzisiaj obserwujemy. Podstawa tej polityki jest więc nie tylko gospodarcza, ale także biologiczna.

Dochodzi do tego faktu, że zdaniem Niemców właśnie włościaństwo zachowało najlepiej czystość rasy, że więc dążenie do oczyszczenia rasy również zacząć się musi od zwrócenia się do tego trzonu rasowego. Rodzina włościańska — powiadają ideolodzy hitlerowscy — jest najzdrowszą biologiczną komórką narodu, bo włościanin najmniej uległ zanieczyszczeniu rasowemu. Jest on w Niemczech ostoją rasy nordyckiej. A więc...

Minister Rzeszy dla żywienia i gospodarki Walter Darré, który w specjalnej książce rozwinął swego czasu zasady hitlerowskiej polityki włościańskiej, i który na ostatnim zjeździe w Norymberdze mówił na temat utrzymania stanu chłopskiego dla utrzyma-

nia narodu, umieścił w tych dniach w „Der Angriff” artykuł z okazji nadchodzącego święta dożynek i projektowanych w związku z niem uroczystości, w którym między innymi znajdują się następujące zdania: „Nigdzie na świecie zresztą nie pokrywają się rasa i stan tak, jak w niemieckim włościaństwie”, a dalej: „Cały naród upatruje w niem (włościaństwie) zapewnienie podstawy żywienia, a biologicznie zapewnienie rasy”.

Podstawy ideologii rasowej, podstawy biologiczne stoją więc również u kolebki nowej polityki włościańskiej rządu Rzeszy.

JERZY DROBNIK.

Komunikat Polskich Zakładów Philips S.A.

W związku z nieodpowiadającymi prawdzie wiadomościami, jakie ukazały się ostatnio w jednym z warszawskich pism, Polskie Zakłady Philips komunikują:

Nie mamy i nie mieliśmy nigdy w naszym przedsiębiorstwie niemieckich akcjonariuszów. Nie korzystamy i nie korzystaliśmy nigdy z niemieckich kapitałów. Akcje naszej firmy znajdują się wyłącznie w rękach holenderskich, polskich, francuskich i belgijskich. Członkami Rady Nadzorczej naszego przedsiębiorstwa są wyłącznie Polacy i Holendrzy.

Również holenderskie Zakłady Philipsa, a mianowicie Philips Radio S. A. oraz Philips Gloeilampenfabrieken S. A. w Eindhoven, nie pracują przy pomocy niemieckich kapitałów, ani też nie mają Niemców w Radzie Nadzorczej. Wszyscy członkowie Rady Nadzorczej wymienionych dwóch przedsiębiorstwach są narodowości holenderskiej wzgl. amerykańskiej.

Nie importujemy i nie importowaliśmy nigdy żarówek z Niemiec. Import żarówek z Holandji ograniczamy w ciągu ostatnich czterech lat coraz bardziej, tak, że w roku 1932 cyfra importu wynosiła tylko 5% ogólnej sprzedaży żarówek Philipsa w Polsce.

Nie zatrudniamy w naszym przedsiębiorstwie ani jednego Niemca. Firma nasza zatrudnia około 400 urzędników i robotników narodowości polskiej oraz 6 pracowników narodowości holenderskiej.

W roku 1932 wyprodukowaliśmy w Polsce około 750 rodzajów żarówek. W razie potrzeby możemy wyrabiać w kraju wszystkie typy żarówek, na jakie istnieje w Polsce zapotrzebowanie.

Jesteśmy jedynymi fabrykantami lamp radiowych w Polsce. Wyrabiamy obecnie w kraju 60% typów lamp radiowych, sprzedawanych przez nas w Polsce. Obecnie instalujemy nowe maszyny i począwszy od stycznia 1934 roku będziemy wyrabiali w kraju około 90% typów lamp radiowych, sprzedawanych w Polsce. Z inicjatywy ster rządowych wyrabiamy w naszej fabryce w Warszawie także lampy nadawcze.

Również z inicjatywy ster rządowych wybudowaliśmy kilka lat temu pierwszą w Polsce hutę szkła, przeznaczoną do wyrobu baloników dla żarówek i lamp radiowych.

W ciągu ubiegłych 8 lat udzieliłmy naszym odbiorcom w Polsce kredytów towarowych na ok. 70 milionów złotych, przeważnie bez obliczenia jakichkolwiek odsetek, dzięki kredytom uzyskanym przez nas w Holandji na bardzo dogodnych warunkach.

Tak zwane „tanie” żarówki są, jak wykazały pomiary w użyciu o wiele droższe od żarówek Philipsa, zużywają one bowiem dla pewnej określonej ilości światła więcej prądu, aniżeli żarówki Philipsa, względnie przy tem samym zużyciu prądu dają mniej światła albo wykazują krótszy czas trwania. Jak wynika z artykułu, opublikowanego w „Przeglądzie Intendencji” Ministerstwa Spraw Wojskowych (zeszyt lipiec - wrzesień 1933), straty, jakie pociągają za sobą użycie t. zw. „taniach” żarówek, wynoszą w Polsce około 15 milionów złotych rocznie.

Znaczna ilość znajdujących się obecnie na rynku polskim t. zw. „taniach” żarówek została w dniu wczorajszym z polecenia prokuratora skonfiskowana, bowiem lampy te były sprzedawane pod marką oraz w opakowaniu zbyt upodobnionem do żarówek Philipsa. Jest to jawne wprowadzenie w błąd konsumentów, którzy domagają się żarówek Philipsa, otrzymują jednak lampy inne, wątpliwej wartości.

Licząc się ze zmniejszoną zdolnością nabywcęzą ludności, obniżyliśmy w ubiegłym wzgl. w bieżącym miesiącu znacznie ceny prawie wszystkich artykułów, wyrabianych przez nas w kraju (żarówki, lampy radiowe, odbiorniki, armatury i t. d.)

Przedstawicielom władz i prasy chętnie zezwalamy na zwiedzanie naszych Zakładów.

Warszawa, dnia 30 września 1933 r.

POLSKIE ZAKŁADY PHILIPS S. A.

Fred. Walterscheid, Naczelny Dyrektor

ng 5 774

Obstrukcja, zła funkcja trawienia, rozkład i fermentacja w jelitach, nadkwaśność soku żołądkowego, nieczysta cera na twarzy, piersiach i plecach, rzyraki, katary błony śluzowej, ust, przemijają prędko przy użyciu naturalnej wody gorzkiej Franciszka-Józefa. Zalecane przez lekarzy. Tg 373.

Z Stronnictwa Narodowego

ZEBRANIE W RAWICZU

W sali Hotelu Centralnego odbyło się zebranie przy udziale zgórą 150 osób. Przewodniczył p. Stefan Wojciechowski, który udzielił głosu pos. La-socie. Prelegent w jasnym wykładzie omówił zagadnienie państwa narodowego i sprawę żydowską, poczem zabrał głos pos. Kawecki, który po charakteryzowaniu spraw gospodarczych i zagadnień ustroju państwa nawiązał do rocznicy 250-lecia zwycięstwa pod

Wiedniem, w celu oddania hołdu bohaterki królowi Janowi III Sobieskiemu. Pamięć wielkiego króla uczczono przez powstanie.

Przemówienie posłów darzono oklaskami. Na zakończenie odśpiewano hymn Młodych.

KORONOWO KU CZCI BATOREGO I SOBIESKIEGO

W sali p. Oszczaka w Koronowie odbyła się akademja ku czci Batorego i Sobieskiego, zorganizowana przez miejscowe koło Stronnictwa Narodowego. Akademję zagał prezes koła p. Hylla, poczem, po odśpiewaniu hymnu Bogurodzica i wygłoszeniu okolicznościowego prologu miał referat przybyły z Bydgoszczy członek zarządu okręgowego Stronnictwa Narodowego, p. Jerzy Czarnecki. Uzupełniły program deklamacje, odegranie przez orkiestrę „Kwiatów Polskich” oraz odśpiewanie hymnu Młodych i na zakończenie hymnu narodowego.

Następnie w gronie kilkudziesięciu osób odbyła się w serdecznym nastroju herbatka towarzyska, w której m. in. brali udział ks. prob. Hilarecki, dr Szews, dyr. Buczkowski i in.

Rozmowa Dollfussa z Beneszem i Titulescu

Wiedeń (Tel. wł.) Kanclerz Dollfuss, który w piątek opuścił Genewę, udając się do Wiednia odbył na stacji węzłowej Woergl godzinną rozmowę z powracającymi z konferencji Małej Ententy, ministrami Beneszem i Titulescu.

Tematem rozmowy była poruszana na konferencji Małej Ententy sprawa planu naddunajskiego.

Pomiędzy Dollfuszem a ministrami Beneszem i Titulescu doszło do uzgodnienia projektów stworzenia planu współpracy państw naddunajskich.

Sąd doraźny w Inowrocławiu

Epilog zbrodniczych napadów bandyckich na Kujawach

(Od specjalnego wysłannika „Kurjera Poznańskiego“)

Inowrocław, 30 września.

W dniu wczorajszym przed sądem okręgowym w Bydgoszczy toczył się proces doraźny przeciwko trzem groźnym bandytom, a mianowicie Franciszkowi Redmanowi, urodzonemu w Kongresówce, lat 31, zamieszkałemu w Inowrocławiu przy ul. Szymborskiej 88, oraz jego towarzyszącej Józefowi Borowieckiemu, lat 32, z Inowrocławia, ul. Toruńska 2, i Stanisławowi Nogajskiemu, lat 31, z Tupadeli, pow. mogileński, oskarżonym o zbrodnię z art. 225 ust. 1, który grozi wszystkim trzem oskarżonym kara śmierci, a w najlepszym wypadku długoletniem ciężkim więzieniem.

Ponieważ jest to pierwszy proces doraźny w Inowrocławiu, zainteresowanie publiczności dla sprawy wielkie. Przed sądem gromadzą się tłumy, zatrzymywane przez silny kordon policji, wpuszczają się jedynie tych, którzy mają upoważnienie. Mimo to wielka sala sądu grodzkiego zapełniła się do ostatniego miejsca. Równocześnie wchodzi na salę komplet sądu doraźnego, który stanowią: wiceprezes s. o. z Bydgoszczy, Czechowicz — przewodniczący, i wotanci sędziowie s. o. Zwierzyński i Świątecki. Fotel oskarżyciela publicznego zajmuje wiceprokurator Czak. Ławę obrońców mec. Mielcarek, który broni osk. Nogajskiego, adw. dr. Gryziecki, obrońca Redmana, i adw. Kowalski, obrońca Nogajskiego.

Na rozprawę powołano 10 świadków, rzeczoznawcę sądowego mistrza rusznikarskiego z Inowrocławia p. Antoniego Spławskiego oraz lekarzy biegłych dr. Nikelmana i Suszczyńskiego.

AKT OSKARŻENIA

Wśród głębokiej ciszy przewodniczący przystępuje do odczytania aktu oskarżenia. Zarzuca on oskarżonym, że w nocy na 1 lipca br. w Gaskach, pow. mogileński wtargnęli z bronią w rękę do mieszkania wdowy Barbary Speidler, gdzie, steroryzowali w czasie głębokiego snu dwóch jej braci, wtargnęli następnie do pokoju, w którym spała właścicielka mieszkania, i zażądali od niej wydania broni oraz pieniędzy. Wobec tego, że Speidlowa odmówiła ich żądaniom, tłumacząc się, że ani pieniędzy, ani broni nie posiada, sprawcy rozpoczęli przeszukiwanie szaf, szuflad i schowków. Głośnym awanturowaniem się bandytów zbudzona została córka Speidlowej, Maria, która spała w przyległym pokoju, do sypialni braci, a zorientowawszy się, co się dzieje,

ZACZĘŁA WOLAĆ POMOCY.

Równocześnie jeden z Speidłów zerwał się z łóżka, rzucił się na stojącego obok napastnika i schwycił go za gardło.

BANDYGI CHWYLIŁI ZA REWOLWERY

i rozpoczęli strzelać. Dwa strzały zraniły ciężko Mateusza i Marię Speidler. Trójka bandycka po dokonaniu zbrodniczego czynu, w obawie przed nadejściem pomocy, nie zabierając niczego ze sobą, zbiegła.

Nazwiska sprawców byłyby prawdopodobnie pokryte grobem tajemnicy, gdyby nie nowy napad, którego dokonano dnia 26 sierpnia rb. Ta sama

TRÓJKA BANDYCKA

zamaskowana i uzbrojona w rewolwery, napadła na mieszkanie Wojciecha Wyborskiego w Krośnie, pow. mogileński, przyczem napadu dokonano w szczególnych okolicznościach. Redman, Borowiecki i Nogajski zaatakowali mieszkanie Wyborskiego w nocy, chociaż nikt z domowników jeszcze nie spał. Sprawcy steroryzowali nasampanierw domowników w ten sposób, że powybijali cegłami szyby w oknach, a następnie kilkakrotnie

WYSTRZELIŁ Z REWOLWERU

w kierunku mieszkania. Widząc nieustraszoną postawę Wojciecha Wyborskiego, który na liczne strzały bandytów odpowiadał strzałem z floweru, sprawcy wśród groźnych nawoływań do podania się przystąpili do wyważenia drzwi frontowych, a gdy to nastąpiło,

WTARGNĘLI Z BRONIĄ W RĘKU DO MIESZKANIA

przez drzwi i okna. Tutaj z okrzykiem ręce do góry napadli na Wyborskiego, na wypadek oporu, groząc mu zastrzeżeniem. Kolejno steroryzowali resztę członków rodziny, splondrowali mieszkanie, zabrali wartościową garderobę męską i damską, biżuterję, flower i lornetkę i puścili się z łupem rowerami w drogę powrotną do Inowrocławia, nakazawszy przedtem Wyborskiemu pod groźbą uśmiercenia, aby nie ośmielił się wydać z kuchni.

Gdy bandyci opuścili mieszkanie, Wyborski nie stracił równowagi, położył sobie od sąsiada rewolwer i rower i w pewnym oddaleniu za bandytami jechał krok w krok aż do Inowrocławia. Tutaj zauważył, że dwaj z napastników skręcili w ul. Toruńska i

ZNIKNĘLI MU Z OCZU

Zapytawszy się przypadkowego przechodnia o nazwiska rowerzystów, dowiedział się, że są to Borowiecki i Redman. W tej chwili więc udał się natychmiast do policji, która z miejsca udała się do mieszkania bandytów, gdzie w trakcie rewizji znalazła wszystkie skradzione podczas napadu rzeczy.

BANDYTÓW ARESZTOWANO

Gdy ich wyprowadzano z mieszkania, natknął się właśnie na policję Stanisław Nogajski z plecakiem, zawierającym resztę skradzionych rzeczy u Wyborskich. Nogajskiego aresztowano. W ten sposób cała trójka bandycka znalazła się pod kluczem a prokurator w szybkim tempie przeprowadził śledztwo, które ujawniło, że Redman, Borowiecki i Nogajski dokonali już przedtem

KILKA BANDYCKICH NAPADÓW

a mianowicie 4 kwietnia br. w Pławinku pod Inowrocławiem na mieszkanie Piotra Jakubowskiego, 14 kwietnia na mieszkanie nauczyciela Hempla w Szpitalu, pow. inowrocławski gdzie steroryzowali rewolwerami domowników i zrabowali większą ilość rzeczy, i 16 maja rb. na mieszkanie Władysława Witczaka w Grzechowie, gdzie zabrali około 2 tys. zł gotówki, 2 rewolwery, garderobę, bieliznę i biżuterję. W śledztwie ustalono poza tem, że

PRZYWÓDCĄ TRÓJKI BANDYCKIEJ

we wszystkich rozbojach był Redman, który mimo, że miał pracę stałą w salinie, gdzie zarabiał 7 zł dziennie, namawiał towarzyszy do poszczególnych napadów rabunkowych. Prokurator w tym stanie rzeczy skierował sprawę

POD SĄD DORAŻNY

Po odczytaniu aktu oskarżenia, przewodniczący zwrócił się kolejno do oskarżonych, którzy przyznali się do winy, wzajemnie spędzając jeden na drugiego główne sprawstwo, wywołując tą taktykę obrony wiele sensacyjnych momentów na rozprawie.

DRUZGOCĄCEMI BYŁY ZEZNANIA

Świadków rodziny Speidłów z Gąsek i Wojciecha Wyborskiego z Chrosna, którzy bardzo szczegółowo opisali dokonane na ich mieszkania napady. Świadców więc rozpoznali w siedzących na ławie oskarżonych sprawców napadu. Z kolei sąd przystąpił do wysłuchania orzeczeń biegłych, lekarzy dr. Nikelmana i dr. Suszczyńskiego, którzy stwierdzili, że oskarżeni w czasie popełniania napadu, jak i obecnie, są w pełni władz umysłowych i w zupełności

ODPOWIEDZIALNI ZA SWOJE CZYNY

Na tem postępowanie dowodowe zamknięto. Zabrał z kolei głos prokurator Czak, który wniósł o

KARĘ ŚMIERCI

dla wszystkich trzech oskarżonych. Obrońcy oskarżonych prosili o zastosowanie łagodniejszego wymiaru.

Po półgodziny naradzie sąd ogłosił wyrok, skazujący oskarżonych Redmana, Borowieckiego i Nogajskiego

NA KARĘ ŚMIERCI

W motywach sąd stwierdził, że nie widzi żadnych okoliczności łagodzących, tem więcej, że napady dokonane przez oskarżonych były ciężkie, a jeden z nich krwawy, który mógłby spowodować śmierć. Skazani przyjęli wyrok spokojnie.

Krótko po ogłoszeniu wyroku obrońcy odwołali się telegraficznie do łaski Prezydenta R. P. Dziś rano o godz. 10 nadeszła odpowiedź p. Prezydenta, który

UŁASKAWIŁ SKAZANEGO NOGAJSKIEGO

Na Redmanie i Borowieckim wykonano egzekucję krótko po godz. 10. Przed śmiercią obaj oni wypowiedzieli się przed kapelanem więziennym ks. Ziemiakiem, wyrażając skruchę za swoje zbrodnicze czyny.

NA SZUBIENICĘ

poszli również spokojnie. Egzekucji dokonał kat Braun.

KRONIKA TOWARZYSKA

Związek Hallerczyków — Placówka Poznań urzędująca dnia 7 października r. b. zabawę jesienną w sali p. Jarockiej przy ul. Masztalarskiej 8, na którą zaprasza wszystkich swych sympatyków. Początek o godz. 20-tej. Zaprośzenia można odebrać codziennie do godz. 14-tej w sekretarjacie przy ul. Garncarskiej 3. zg 20 008

Chór kościelny św. Michała urzędująca w niedzielę, 1 października o godz. 7.30 wieczorem w sali Hotelu „Polonia”, ul. Stolarska „Wieczorek Taneczny” Sympatyków jak najuprzejmiej zaprasza Zarząd. Czysty zysk przeznaczają się na zakup nut. zg 19 978/9

ła pod adresem swego męża groźbę że, „zanim dostanie majątek, będzie gryzł ziemię”. Ta groźba była powodem dalszych komplikacji rodzinnych, zwłaszcza, że do zatargów mieszał się również szwagier Libertowskiego Władysław Czechowski, który odgrażał się mężowi siostry załatwieniem sprawy „po swojemu”.

Tak sprawy stały przez rok. Wreszcie w końcu maja br. na zabawie w Podolinie doszło do starcia: Libertowski skoczył do Czechowskiego i uderzył go w twarz, na co Czechowski nie pozostał przeciwnikowi dłużnym i spoliczkował go także. Gdy Libertowski opuścił zabawę i znalazł się w drodze do domu, usłyszał za sobą wołanie, a zatrzymawszy się, został nagle uderzony w głowę i padł nieprzytomny na ziemię. Przeniesiony do domu, po kilku godzinach zmarł, oświadczając przed śmiercią, że uderzył go Czechowski.

Sprawca napadu znalazł się w tych dniach na ławie oskarżonych przed sądem okręgowym w Piotrkowie, który, na podstawie przeprowadzonego przewodu, uznał oskarżonego winnym zbrodni zabójstwa i, wzięwszy pod uwagę okoliczności łagodzące, skazał go na 2 lata więzienia.

Skazanie szpiega

Z Bydgoszczy donosi (fb): Sąd okręgowy pod przewodnictwem wiceprezesa Czechowicza i przy udziale sędziów Otowskiego i Gajewskiego rozpatrywał sprawę 29-letniego Wernera Lubińskiego, obywatela Rzeszy Niemieckiej, skarżonego o szpiegostwo. Lubiński ma za sobą akcję szpiegowską szerszych rozmiarów, bowiem prowadził ją na terenie Anglii, Francji, Hiszpanji i Rosji, aż wreszcie w Polsce powinęła mu się noga i dostał się przed kratki sądowe. Lubiński, jak wykazała rozprawa, ujawniał tajemnice wojskowe władzom obcych państw. Sąd na wniosek prokuratora Bleydorna skazał szpiega na 8 lat więzienia.

Gorgonowa w Bydgoszczy

Z Bydgoszczy donosi (fb): Wczoraj popołudniu, z aresztu policyjnego w Bydgoszczy, dokąd skierowano przybyłą pociągiem z Warszawy Gorgonową, przewieziono ją do więzienia w Fordonie. Nikt o przewiezieniu nie był powiadomiony, tak, że odbyło się bez zbiegowiska. Dyrekcja więzienia odmawia w tej sprawie wszelkich informacji.

Znowu tragedia na jeziorze

Ze Świecia donosi (tfs): Zaledwie minęły pierwsze wrażenia — bolesne dla świeciana — o tragicznej śmierci, jakiej uległ podczas przejażdżki kajakiem po Czarnej Wodzie śp. ks. Zieliński Alfons i śp. Kuberski Józef, kiedy znów nowy wypadek poruszył całą okolicę. Oto ochmistrzyńni dworu majątności Ostrowite, w towarzystwie pokojówki i ogrodnika udali się do pobliskiego jeziora, by użyć przejażdżki kajakiem. Zaledwie usiadły do tej „trumny wodnej” i odplynęły od brzegu, kajak wywrócił się i wszystkie wpadły do głębin jeziora. Ochmistrzyńni i ogrodnik dzięki przytomności zdołały ująć paszczy cyhającej śmierci. Pokojówka zaś, niejaka Chabowska, lat 22, pochodząca z Sierosławia, znalazła śmierć w nurtach jeziora. Zwłoki zdołano wprawdzie niebawem wydobyć; wszelkie jednak wysiłki w kierunku przywrócenia jej życia pozostały bez skutku.

Strajk metalowców w Łodzi objął dalsze gałęzie

Z Łodzi donosi (z): Trzeci już tydzień trwający strajk metalowców został w dniu wczorajszym zgodnie z uchwałą związku zawodowego rozszerzony. Do strajku przystąpili odlewnicy na terenie Ozorkowa, Pabjanic i Kalisza.

W Pabjanicach unieruchomiono fabryki Kindermana i odlewnię przy

Szkole Rzemiosł. Strajk rozszerzony ma być do końca tygodnia na teren całego województwa. Obie strony po ostatniej nieudanej konferencji w Inspektoracie Pracy nie występują z żadnymi propozycjami i strajk trwa na martwym punkcie, nie wykazując widoków na rychłą likwidację.

Tragiczne skutki kradzieży węgla

Z Inowrocławia donosi (wik): W nocy na czwartek zastrzelony został przy kradzieży węgla z wagonów kolejowych na dworcu towarowym w Mogilnie robotnik Czesław Paradowski. Sekcja zwłok wykazała, że kula przeszła denatowi płuca i łopatkę, powodując natychmiastową śmierć. Paradowski osierocił młodą żonę i dwoje maleńkich dzieci.

W czwartek 28. bm. o godz. 1 przy stacji Chełmce w pow. mogileńskim

podczas kradzieży węgla z pociągu przez kilku osobników doszło do nowego zajścia. Mianowicie policja, obserwując fakt kradzieży, użyła broni palnej, skutkiem czego jeden z osobników został raniony w okolicę serca, a następnie spadł z wagonu pod koła pociągu, które mu obcięły obie nogi.

Nazwiska osobnika w wieku od 20 do 24 lat nie zdołano narazie stwierdzić i zwłoki odstawiono do szpitala powiatowego w Inowrocławiu.

Tragedja rodzinna przed sądem

Z Piotrkowa Trybunalskiego donosi (x): Jan Libertowski, gospodarz ze wsi Podolin pod Piotrkowem, ożenił się z przystojną dziewczyną z sąsiedniej wsi Gościłowice, Anną Czechowską. Młodemu żonkosiołowi nie wystarczała jednak tylko sama uroczą dziewczyna, lecz domagał się stanowczo przyobiecanej mu przez teściów majątku, którzy obietnicę jakoś jednak nie dotrzymywali. Na tem tle powstały w rodzinie Libertowskich dość częste sprzeczki i kłótnie. Podczas jednej z awantur Libertowska wyrazi-

ła pod adresem swego męża groźbę że, „zanim dostanie majątek, będzie gryzł ziemię”. Ta groźba była powodem dalszych komplikacji rodzinnych, zwłaszcza, że do zatargów mieszał się również szwagier Libertowskiego Władysław Czechowski, który odgrażał się mężowi siostry załatwieniem sprawy „po swojemu”.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

„JAGAL PROMITTIT“

Po dwudziestu latach, które pochłonięły starania o przygotowanie materiałów, a następnie ich druk, leżą oto przed nami w szacie skończonej „Akta unji Polski z Litwą“ wydane wspólnym chwalebny wysiłkiem profesorów Stanisława Kutrzeby i Władysława Semkowicza (Kraków 1932 — czytaj: 1933 — stron LVI i 570, 4-to).*)

Lat temu dwadzieścia, obchodzona podczas uroczystości rocznica 500-lecia unji horodelskiej (1413-1913) nasuwała myśl wydania wszystkich aktów dotyczących unji polsko-litewskich zawieranych na przestrzeni lat od 1385 do 1569 r., to jest do roku unji lubelskiej, która zamknęła okres tworzenia się wspólnego życia państwowego Polski i Litwy. Taka jest bowiem główna treść tego okresu w dziejach polskoliteńskich: jest to okres dwu wieków w którym oba organizmy szukają form współżycia państwowego. Po długich doświadczeniach uzyskano ostateczne rozwiązanie w unji z roku 1569. Po tym czasie rozpoczyna się okres silnych wpływów cywilizacyjnych idących z Polski ku Litwie. Wpływy te — rzecz jasna — pierwszą falą uderzyły równocześnie z pierwszym nawiązaniem stosunków państwowych, dość przypomnieć chrzest Litwy. Niemniej jednak dwa najbliższe wieki pochłonięte zostały przez problem w jaki sposób ułożyć stosunek prawnopństwowy Litwy do Polski. Gdy zagadnienie to zostało ostatecznie rozwiązane, wpływy cywilizacyjne uderzyły nową i bardzo silną falą.

Otwieramy karty wydawnictwa. Na stronie pierwszej znajdujemy tekst dokumentu Jagiellońskiego, w którym Jagiello stwierdza zobowiązania „jakie przyjął na siebie na wypadek, jeśli zostanie mężem królowej Jadwigi“. Jest to słynny t. zw. akt krewski z 14 sierpnia 1385 r. Osia jego jest owo wielokrotnie cytowane i interpretowane zdanie: „Jagalo dux ...promittit terras suas Litvaniae et Rusiae coronae regni Poloniae perpetuo applicare“. Niezający już historyk Anatol Lewicki, a za nim przeważna część jego następców tłumaczyli to „perpetuo applicare“ jako postanowienie inkorporacji t. j. wcielenia Litwy do państwa polskiego.

Badania prof. Semkowicza, współwydawcy Aktów i prace prof. Balzera pogłębiły rozumienie tego postanowienia. Prof. Semkowicz wskazał był, że wedle ówczesnych pojęć Polska była posagiem, który Jadwiga wnosiła Jagielle — Litwa zaś była wianem, które Jadwiga otrzymywała wzamian od małżonka. Badania Balzera wyjaśniły nam znaczenie określenia „Corona Regni Poloniae“. Otóż ówczesna Polska nie była państwem o jednolitej budowie wewnętrznej, np. Mazowsze wówczas i przez długi czas jeszcze później posiadało osobnych książąt dzielnicowych. Owoż ta budowa nadrzędna, obejmująca Królestwo Polskie w znaczeniu ściślejszym, oraz organizmy pośrednio odeń zależne, określana była — już od czasów Kazimierza Wielkiego — mianem Korony Królestwa Polskiego. Częścią tej Korony miała zostać Litwa.

Lecz i Litwa posiadała również złożoną budowę wewnętrzną. Obok władcy głównego, który nosił tytuł wielkiego księcia, byli i władcy dzielnicowi. Otóż po unji Litwa właściwa, t. j. terytorium bezpośrednio podległe wielkiemu księciu, miała przylgnąć do Królestwa Polskiego w znaczeniu ściślejszym. Księstwa zaś dzielnicowe miały pozostać od króla polskiego w zależności pośredniej, t. j. w takiej, w jakiej odeń pozostawało dotąd np. Mazowsze. Jak wskazuje szereg akt poczęto od roku 1386 ten stosunek prawny zastosowywać w odniesieniu do każdego księstwa dzielnicowego. Poszczególne książęta bowiem, od Dymitra Korybuta księcia nowogrodzkiego począwszy, przyrzekają — każdy z osobna — „Wierność królowi Władysławowi, królowej Jadwidze i Koronie Polskiej“.

Wiadomo jednak, że utrwaleniu się tego stosunku stanęły na przeszkodzie ambicje Witolda, który znalazłszy poparcie u Krzyżaków doprowadził w roku 1398 do zerwania unji. Otrzeźwiła go wprawdzie klęska poniesiona w roku 1399 w bitwie stoczony nad rzeką Worskłą, lecz unja, zawarta w dwa lata później, t. j. w roku 1401, nie powtórzyła już zasad unji krewskiej, lecz

*) Nakładem Polskiej Akademii Umiejętności i Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, cena zł 36.

POZNAŃ ZACZYNA SEZON ARTYSTYCZNY

Ostatnie wspomnienia wycieczki letniego gina w niepamięci, zjazd powakacyjny skończony. Ruch kulturalny odżywa w naszym mieście odrazu na wszystkich odcinkach, więc tak w teatrze dramatycznym, jak w operze, jak w muzyce i w sztukach plastycznych. Wszędzie pozachodziły duże zmiany.

W teatrze Polskim, który przeszedł pod kierunek artystyczny Roberta Boelkego, przygotowuje się otwarcie sezonu. Próby z inauguracyjnego przedstawienia, na które przeznaczono „Wesele“, są w pełnym toku. Aby nadać inscenizacji ostateczny polski, przybywa do Poznania mistrz Solski, który również zagra gospodarza. Wiadomo, że „Wesele“ jest sztuką „obsadną“. W mnóstwie postaci głównych i epizodycznych zaprezentuje się prawie cały zespół, a jest on prawie w całości nowy.

Inauguracyjnej premjery czekamy z wielkim zainteresowaniem. Dyr. Boelke ma, jak wiadomo, dawne sympatie naszych widzów, zyskane długą i pełną sukcesów pracą aktorską w teatrze Polskim. Jako dyrektor, będzie mógł dać wyraz swym ambicjom artystycznym, które są niemałe. Nowi członkowie zespołu będą oczywiście chcieli przedstawić się jak najkorzystniej — bo pierwsze wrażenie bywa często decydującym — dawni znajdą podniecie do rywalizacji. Wszystko zdaje się przemawiać za tem, że w dramacie i w komedji mamy przed sobą sezon naprawdę obiecujący.

„Weselem“ zajmie się nasz Dział obszerniej, zamieszczając — niezależnie od sprawozdania z premjery — uwagi wprowadzające, skreślone przez red. Witolda Noskowskiego. Ukażą się one w przeddzień przedstawienia.

Podobnie zmieniły się stosunki w teatrze Wielkim. I w tym gmachu nastąpiła zupełna regeneracja, rządy objął nowy dyrektor, młody i pełen artystycznych ambicji muzyk, Zygmunt Latoszewski, którego działalność kapelmistrzowska tyle razy spotykała się u nas ze słusznym uznaniem. Ostatnio dwie kampanje koncertowe Orkiestry symfonicznej m. Poznania, w których dyr. Latoszewski brał najwyższy udział, zapisały go u naszych melomanów jak najpomysłniej.

Sezon operowy będzie otwarty jutro, tj. w niedzielę, przygotowanym na nowo „Strasznym Dworem“. Opera ta była już wykonana dwukrotnie przed sezonem, a to z okazji Zjazdu Lekarzy i Przyrodników, oraz z okazji Odsieczy Wiedeńskiej — lecz teraz w obsadzie uległa gruntownym zmianom. Jadwigę, śpiewaną poprzednio przez p. Gogojewiczową, wykona pani Janina Hupertowa, mezzosopranistka warszawska, zaangażowana na stałe do naszego zespołu; Stefanem, którego poprzednio śpiewał p. K. Czarnecki, będzie p. Woliński, występujący gościnnie, wreszcie Zbigniewa (po p. H. Zatheyu) będzie interpretował p. W. Szpingier. Zmiana zajdzie też w obsadzie orkiestry. Na poprzednich dwu wieczorach musiał grać zespół kombinowany, gdyż znaczna część naszej stałej orkiestry była jeszcze zajęta w Ciechocinku, jako symfoniczna orkiestra zdrojowa. Wpłynęło to oczywiście na precyzyjność partii orkiestrowej, w której dyr. Latoszewski wyczelował artystycznie cały szereg szczegółów, aby wydobyć nastrój poetycki tego

Kolonja malarska w Skokach. Donosiliśmy już o wystawie prac plastycznych jaką urządziła kolonja studentów warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych, spędzająca wakacje w pięknym pałacu w Skokach. Wystawa miała wielkie powodzenie, zwiedzano ją licznie, przybywały nawet wycieczki towarzystw kulturalno-oświatowych z dalszych okolic. W rezultacie została przedłużona tak, że skończyła się dopiero 2 października. Zwiedzający wpisywali się do pamiętnika wystawy, na zakończenie młodsi artyści podejmowali w ubiegłą niedzielę miłośników sztuki czar-

— idąc na kompromis — dopuściła dożywnie rządy Witolda w całym państwie litewskim. W ten sposób Litwa zajęła w Koronie Królestwa Polskiego — na czas życia Witolda — takie miejsce, jakie poprzednio zajmowały w niej poszczególne litewskie księstwa dzielnicowe.

Wertujemy karty dalsze: Oto cały szereg aktów dotyczących unji z roku 1413. Widać z nich, że stosunkowa samodzielność Litwy, uwidoczniła w akcie z roku 1413, wykazuje tendencje do zamiany z czasowej na stałą. Według bowiem unji z roku 1413 Litwa

moniuszkowskiego arcydzieła. Dziś jest już ustalone, że jako muzyczna komedia starszozłachecka jest „Strasny Dwór“ najświetniejszą dziełem Moniuszki i zdobył sobie w jego twórczości pierwsze miejsce.

Równolegle toczy się w teatrze Wielkim praca nad przygotowaniem sezonu symfonicznego. Pierwszy koncert odbędzie się 12 października i przyniesie m. in. drugą symfonię Szymanowskiego pod batutą dyr. Latoszewskiego, oraz koncert skrzypcowy Karłowicza w interpretacji p. E. Umińskiej.

Sezon koncertowy, co do występów solowych, rozpoczyna się jutro. Jak już donosiliśmy, prof. Zygmunt Lisicki rozpoczyna dzisiaj w sali św. Marcina cykl swych recitalów fortepianowych. Wieczory te, jako świetny popis pianistyczny, gromadzą zawsze licznych słuchaczy tak ze sfer muzycznych, jak z pośród amatorów wielkiej sztuki.

W zakresie plastyki — poza Tow. Przyj. Sztuk Pięknych, które jutro otwiera sezon wystawą zbiorową p. J. Męciny-Krzesza — żywy ruch wszczynają dookoła Instytutu Krzewienia Sztuki (plac Wolności 14a). Plastyka wyprzedziła nawet inne sztuki dzięki wystawie zbiorowej w IKS-ie, o której zdawaliśmy obszernie sprawę. Ostatnio, dnia 27 września, IKS urządził odczyt o plastyce, wygłoszony przez znanego artystę malarza i wybitnego krytyka sztuki p. Tytusa Czyżewskiego. Nasz stały referent plastyki, prof. Jan Mroziński, pisze nam:

Wygłoszony w ub. wtorek odczyt Tytusa Czyżewskiego zgrupował licznych słuchaczy, co dobrze świadczy o rosnącym zainteresowaniu plastyką i jej zagadnieniami. Prelegent w zwięzłym wykładzie przedstawił rozwój naszego malarstwa w latach ostatnich. Po zdobyczach, jakie francuski impresjonizm dał naszej sztuce, krakowski formizm stał się niejako punktem wyjścia dla licznych późniejszych eksperymentów malarskich, a tem samem podwaliną dla najnowszych kierunków w sztuce polskiej. Wymieniając nazwiska pionierów tego ruchu (Pronaszko, Chwistek, Czyżewski, Zamojski), który był reakcją przeciwko naturalistycznemu charakterowi polskiego impresjonizmu, przedstawił prelegent pokrótce działalność kilku artystycznych ugrupowań, jak: grupa „Praesens“, „Unieści“ (Strzeziński, Stażewski), paryska grupa „Kapistów“ i „Przymat“ — które podtrzymują te nowatorskie prądy w naszym malarstwie. Szkoda, że nie przyszło do dyskusji. W toku takich rozpraw temat otrzymuje oświetlenie z różnych stron, słuchacze zaś utwierdzają się w swym zainteresowaniu i pogłębiają je nowymi wiadomościami. Należy przypuszczać, że kierownictwo IKS-u pomyśli o tem przy następnych odczytach.

Tyle nasz sprawozdawca. Okazja do takiej dyskusji niebawem się nadarzy. W IKS-ie będzie otwarta wystawa zbiorowa prac J. Strzezińskiego, artysty-malarza z Łodzi. P. Strzeziński reprezentuje jeden z najradkalniejszych odłamów w naszym malarskim nowatorstwie i poglądy swoje przedstawia we wtorek na wygłoszonym przez siebie odczycie.

Nadto w jutrzejszą niedzielę otwiera się przy IKS-ie, w kawiarni artystów Pod Kaktusem, wystawa fotografiki, złożona z prac Konrada Hoffmanna.

Wiek XV skąpo pozatem zostaje oświetlony materiałem zawartym w „Aktach“. O wiele więcej wiemy o dziejach unji polsko-litewskiej z innych źródeł tego czasu. Wiemy więc o nowej fali dążeń separatystycznych, uwidocznił się po śmierci Witolda w buncie Świdrygiełły, o zerwaniu w roku 1440 zasad unji horodelskiej (powtórzonych w unji z r. 1438/9), kie-

dyto Litwini na własną rękę wybrali wielkim księciem Kazimierza Jagiellończyka. O tem wszystkim pisze nam szeroko Długosz, który kreśli walkę o unję toczoną w czasach Kazimierza Jagiellończyka po koronacji tegoż na króla polskiego. Król był bardzo oporny w stosunku do żądań stawianych przez panów polskich. U początku swych rządów w Polsce nie zamianował osobnego wielkiego księcia na Litwie, lecz połączył w swem ręku godność króla polskiego z godnością wielkiego księcia litewskiego. Wzbraniał się uznać przynależność Wołynia i Podola do Królestwa Polskiego i ze wszelkich sił zwalczał senat polski, reprezentujący idee z roku 1385. Walka ta miała olbrzymie następstwa w dziejach Polski, gdyż spowodowała pośrednio polityczne wybicie się szereżkich mas szlacheckich i skłoniła króla do podjęcia wojny pruskiej. Wojna pruska, idąca po linii programu szlachty wielkopolskiej, miała m. in. przysionić ostrość sporu o Wołyn i Podole; z tej też przyczyny nie znajdowała ona najgorętszego poparcia w senacie małopolskim.

Główne oparcie dla swego stanowiska w sprawie litewskiej znajdował jednak król w swej polityce wschodniej, znaczonej ogromnymi sukcesami. Toteż w dziejach unji nadszedł punkt zwrotny dopiero wówczas, gdy na wschodzie poczęło się Litwie wieść gorzej. Dopiero zwycięstwa moskiewskie skłoniły króla Aleksandra do bardzo silnego zaciesnienia węzłów unji, w unji t. zw. mielnickiej z roku 1501. Badania Finkla wyjaśniły nam dlaczego po tej unji trzeba było zawierać jeszcze nową, lubelską z roku 1569. Unja mielnicka została bowiem następnie zerwana i to przez członka dynastji Jagiellońców, Zygmunta Starego. Dla dynastji unja ta była bardzo nie na rękę, gdyż łącząc trwale Litwę z Polską odbierała jej prawa dziedziczne do Litwy. Według postanowień bowiem z roku 1501 godność wielkiego księcia miała być na stałe połączoną z godnością króla polskiego, król zaś w tym czasie był w Polsce wybieralny.

W ten sposób ostateczne związanie Litwy z Polską dokonało się dopiero w roku 1569. Oparto się na zasadach przyjętych już poprzednio w roku 1501, to jest na zasadach t. zw. unji realnej. Przeważna część aktów drukowanych w omawianym tomie poświęcona jest tym właśnie wypadkom. A ułożyły się na nie, poza ułożeniem unji między Polską i Litwą, także przyłączenie do ściślejszej polskiej państwa polskiego, poza spornymi ziemiami Podlasia i Wołynia, także olbrzymich obszarów województw kijowskiego i braclawskiego. Ten ostatni sukces miała Polska niebawem ciężko przypłacić.

Profesorowie Kutrzeba i Semkowicz swem wydawnictwem dobrze przysłużyli się nauce polskiej.

Dr. Zyg. Wojciechowski.

DARY DLA POZNAŃSKIEJ KSIĄŻNICZY UNIWERSYTECKIEJ

Ostatni kwartał roku akademickiego 1932/33, obejmujący miesiące czerwiec, lipiec i sierpień, przyniósł w darze Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu 3185 tomów.

Na czoło wysuwają się w tym kwartale dary Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego, które pomnożyło zbiory uniwersyteckie o 1394 tomów, wydzielonych z bibliotek gimnazjów w Wągrowcu i Bydgoszczy. Z tego źródła wpłynęło wiele cennych dzieł z zakresu filologii, historii, matematyki i geografii. Poważnym jest również dar Państwowej Szkoły Budownictwa i Miernictwa, liczący 1328 tomów. Poza tem 71 tomów ofiarowało Seminarjum Cywilistyczne U. P., a 80 tomów redakcja „Ruchu prawniczego, ekonomicznego i socjologicznego“. Nadto od różnych instytucji i osób prywatnych wpłynęły dary mniejsze ilościowo (około 300 tomów).

Z autorów, którzy bezpośrednio nadesłali Bibliotece swe prace, wymieniamy następujące nazwiska: prof. Br. Dembiński, R. Hausner (Warszawa), dr. St. Helsztyński (Warszawa), T. J. Kałkowski (Katowice), prof. W. Klinger, ks. prałat Ed. Majkowski, J. Stebnowski (Warszawa), P. W. Sten (Warszawa), prof. J. Widajewicz, dyrektor dr. St. Wierczyński, prof. dr. Z. Wojciechowski i prof. H. Życzynski (Lublin).

Rok akademicki 1932/33 zamknęła Biblioteka Uniwersytecka w rubryce „dary“ liczbą 8.322 tomów. Jest to liczba bardzo poważna. Wyrazić trzeba nadzieję, że ofiarność społeczeństwa na rzecz centralnej księżnicy poznańskiej i w przyszłości utrzyma się na dotychczasowym poziomie. W szczególności wdzięczna byłaby Biblioteka za klasyczne dzieła z dziedziny polskiej literatury pięknej, gdyż pod tym względem zbiory jej jeszcze ciągle nie dogmagają.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

KALENDARZYK

Sobota, 30 września 1933.

Słońce: wschód 5,50 — zachód 17,34 —
długość dnia 11 godzin 44 min.
Księżyc: wschód 16,22 — zachód 1,27 —
po I kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Instytutu Meteorologicznego Uniwers. Pozn.:
Sobota, godz. 7 rano. Temperatura powietrza wysoka plus 10 st. Cels. Wiatr południowo-wschodni Ciśnienie atmosferyczne wysokie 758 m. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 25 st. Cels., najniższa plus 10 st. Cels.

Poziom wody w Warcie według notowań Państwowego Zarządu Wodnego: dziś — 0,16 m.

Kal. rzk.: Hieronim Kaplan — jutro Aniołowie Stróże.

Kal. słow.: Imisław — jutro Stanimir.

Z POZNANIA

— *** Ceny nabiału.** Ceny detaliczne notowane w mieście Poznaniu w dniu 27 września 1933 r.: mleko niezbierane 1 litr 22 gr, jaja 1 szt. 10 gr, twaróg 1 kg 80 gr, masło solone 1 kg 3,60 zł, masło niesolone (mleczarskie) 1 kg 3,80—4,00 zł.

— *** Utonął podczas pływania.** Podczas paszenia była nad brzegiem jeziora witobelskiego dwaj chłopcy odwiązali łódź i weszli do niej. Wiatr był silny i porwał łódź na jezioro. W obawie, że wiatr popędzi ich daleko, jeden z pastuszków, 9-letni Jan Tomczak z Łodzi, w odległości kilkudziesięciu metrów od brzegu wskoczył do wody. Chłopiec był doskonałym pływakiem i ufny w swe siły, płynął ku brzegowi. W pewnej chwili jednak zasłabł i utonął. Zwłoki wydobyto niebawem. Przywołany na miejsce wypadku lekarz p. dr. Biały ze Służewa stwierdził zgon na udar serca. Towarzysz tragicznie zmarłego pastuszka, który pozostał w łodzi, ocalał. (kl)

— *** Kradzież 3 tys. złotych.** W Pakszynie w powiecie gnieźnieńskim z mieszkania robotnika Franciszka Wojciechowskiego, skradziono w tych dniach 3 tys. złotych, niklowy zegarek i maszynkę do strzyżenia włosów. Pieniądze były w portfelu w odcinkach 500 zł, stużłotowych i 20-żłotowych. O kradzież, którą dokonano w południe przez otwarte okno, podejrzany jest pewien osobnik, którego widziano w krytycznym czasie we wsi. (kl)

— *** Piłtno ukryte przez cyganów.** W lesie pod Kobylinem Starym w powiecie krotoszyńskim rozbili cyganie obóz pod wodzą niejakiego Sienkiera. Wkrótce po ich przybyciu rozeszła się wieść, iż cyganie przechowują w obozie skradzione rzeczy. Policja przeprowadziła w obozie rewizję, podczas której w krzakach zagajnika lasu znaleziono 35 metrów płótna z napisem „Piłtno Pomorskie”. Piłtno pochodzi niewątpliwie z kradzieży, a cyganie na wieść o odbywającej się rewizji ukryli kradziony łup. Banda cyganów przybyła do Kobylina Starego ze strony Lesna drogą przez Rawicz i tam też prawdopodobnie dokonano kradzieży. (kl)

— *** Kradzieże rowerów.** W Gościewie w powiecie krotoszyńskim skradziono rower męski p. Piotrowi Madremu. W Koźminie łupem złodziei padł rower męski p. Józefa Pyty. (kl)

Z POZNANSKIEGO

— *** RABCZYN,** pow. wągrowiecki. (Poświęcenie sztandaru Powst. i Woj.) W niedzielę ub. odbyła się w Rabczynie uroczystość poświęcenia sztandaru Towarzystwa Powstańców i Wojaków. Rano zebrały się Towarzystwa okręgu XX z Wągrowca, Czeszowa, Skarbi, Kozielska, Margonina i Rabczyna w Leknie, poczem po raporcie złożonym prezesowi okręgu XX, p. mjr. Koszutskiemu, udano się do kościoła w Leknie. Od stóp ołtarza w gorących słowach przemówił do Powstańców ks. prob. Noak, dokonując następnie poświęcenia sztandaru. Chrzestnymi były panie: Polczyńska z Żalicyzna, Królowa i Gulczakowa z Wągrowca, Marja Bauzowa i Stefanja Bauzowa z Rabczyna oraz panowie: Janta-Polczyński z Redgoszcza, mjr. Koszutski z Wągrowca, weteran z 1863 r. Mateja i Kaczyński z Rabczyna. Po nabożeństwie odjechano wozami do Rabczyna. Tu odbyło się zebranie uroczystościowe, które przemówieniem powitalnym zajął prezes p. Bauza. Po złożeniu życzeń piękny referat o 250 rocznicy Odsieczy Wiedeńskiej wygłosił p. S. Adamowicz z Wągrowca. Po zebraniu odbyła się zabawa latowa. — Niedzielną uroczystość w Rabczynie była przeglądem sił powstańczych wschodniej części okręgu XX i dowodem wyjątkowej i rozwijającej się pracy organizacyjnej Tow. Powstańców i Wojaków.

— *** BUK.** (Poświęcenie sztandaru.) W niedzielę 24 b. m. obchodziło Stow. Młodych Polek z Doleżyna uroczystość poświęcenia sztandaru, na którą zjechało się poza wszystkimi b. licznie reprezentowanymi parafialnymi stowarzyszeniami dużo zastępów okolicznych. Poświęcenia sztandaru dokonał patron Stow. Młodych Polek parafii bukowskiej ks. Edward Frackowiak, wygłaszając okolicznościowe podniosłe kazanie. Po nabożeństwie odbyła się uroczysta akademja. Referat o zadaniach S. M. P. wygłosiła komendant-

Tylko do poniedziałku

Jeszcze tylko do poniedziałku, 2 b. m. włącznie przyjmuje się w biurze „Sokoła” Wały Zygmunta Augusta 10, w godzinach od 10 do 14 i od 16 do 19, zgłoszenia na pielgrzymkę do Częstochowy, która wyrusza z Poznania w piątek, 6 b. m. wieczorem i wraca w poniedziałek rano. Przejazd w obie strony III kl. wynosi tylko 12,30 zł, kwatery na miejscu są zapewnione.

W niedzielę biuro otwarte od godz. 12 do 14.

Przykra przygoda Chińczyka

Z Łodzi donosi (z): Chińczyk Inas-Uge-Luc, zamieszkały w Łodzi przy ul. Rybnej 2/4 zażył większej dozy opium, Ułożywszy się do snu, zasnął tak twarde, że złodzieje wylamali drzwi mieszkania, dostali się do wnętrza i skradli porcelany i wyrobów z laki na sumę około 1.000 zł.

Pożar fabryki w Łodzi

Z Łodzi donosi (z): W fabryce rękawiczek M. Krakowskiego, przy ul. Nowomiejskiej 18 wybuchł pożar od iskry na oddziale suszarni. Ogień rozszerzył się szybko i zniszczył znaczne zapasy przędzy i gotowych wyrobów oraz część maszyn i murów. Straty obliczono na 26.000 zł.

ka Związku p. Śmierzewska. Dalszy program tej pięknej uroczystości był bardzo urozmaicony i zrobił na jej uczestnikach ogromne wrażenie.

— (Dla wyjaśnienia.) Kupiec p. Bernard Błaszczak z Buku prosi nas o zaznaczenie, że niema poza temsamem nazwiskiem nic wspólnego z skazanym w dniu 23 bm. za kradzież rowerów Janem Błaszczakiem.

— (Z parafii.) W przyszłą niedzielę przypada u nas odpust Matki Boskiej Różańcowej.

— (Pokazy gazowe.) Z okazji Tygodnia L. O. P. P. urządza się pokazy gazowe z udziałem około 150 ludzi. W sobotę dnia 30 bm. o godz. 20 nastąpi alarm gazowy. Przypominamy o gaszeniu w tym czasie wszelkiego światła.

— (Pożyczka Narodowa.) Do Kasy Miejskiej zgłaszają się dość licznie obywatele, deklarując poważne kwoty.

— (10-lecie Powstańców.) Tow. Uczestników Powstania Włpk. 1918-19 r. w Buku urządza w niedzielę 8 października uroczystość 10-lecia istnienia swego, połączoną z 85 rocznicą słynnej wyprawy kosynierów bukowickich 1848 r.

— *** DAMASŁAWEK.** (Uroczystość Ochotniczej Straży Pożarnej.) W niedzielę 24 bm. odbyła się w Damasławku podniosła uroczystość z okazji 10-lecia istnienia Straży Pożarnej oraz poświęcenia sztandaru, którego dokonał ks. prob. Tylewski. Po nabożeństwie odbyła się defilada a następnie uroczyste zebranie jubileuszowe przy udziale zast. starosty, ref. p. Dankowskiego z Wągrowca. Odznakę 10-lecia oraz dyplomy zasługi otrzymało 10 zasłużonych członków.

— (Pożar.) Na szkodę rolnika Rymera St., zam. w pobliskim Międzyzlesiu, spalił się stóg słomy. Dochodzenia policyjne wykazały, że pożar spowodowały dzieci poszkodowanego przez nieostrożność.

— *** JAROCIN.** (Pożary.) W nocy z 27 na 28 bm. o północy wybuchł pożar w Krzywosądowie. Pastwą płomieni padł dom mieszkalny Wasielewskiego J. i Lenartowicza J. oraz część umeblowania. Pogorzelcy byli ubezpieczeni na sumę 1000 zł. Szkodę wyrządzoną przez pożar wynoszą 2 tys. zł. — Tej samej nocy wybuchł pożar na strychu domu Ignacego Szuberta w Sobótce, zamieszkanego przez robotnika Fr. Woźniaka. Dzięki natychmiastowej akcji ratowniczej ugaszono ogień w zarodku. Straty oblicza poszkodowany na sumę 500 zł.

— *** KOŹMIN.** (Kurs robotek.) Zeńskie Tow. gimn. „Sokół” urządza przy licznych udziałach członków kurs robotek, który zakończony będzie wspaniałą wystawą w czasie od 3 do 10 grudnia rb. Kierownictwo kursu prowadzi prezeska p. Pelagja Kulowa.

— (Z rady miejskiej.) Dnia 27 bm. odbyło się pod przewodnictwem p. dyr. Gałęskiego posiedzenie rady miejskiej. Radny p. dyr. Paryzek zdał szczegółowe sprawozdanie kasowe Miejskiej Kasy Oszczędności z którego wynika, że wpływ kasowe bardzo zmalały, do czego przyczyniły się w głównej mierze likwidacje poszczególnych urzędów z powodu zniesienia powiatu koźmińskiego oraz likwidacja Państw. seminarjum nauczycielskiego. Uchwalono sprzedać parcele miejskie za cenę zł 1000—1200. Na żądanie województwa obniżono budżet za rok 1933-34 o 17 700 zł.

— *** MOGILNO.** (Tajemniczy strzał.) W bliskości stacji Mogilno znaleziono 27. b. m. wieczorem zwłoki bezrobotnego Cz. Paradowskiego, u którego komisja lekarz stwierdziła pstrzał w lewy bok.

KAKAO WEDŁA

SMACZNE gdyż przygotowane z doborowych ziarn kakaowych

POŻYWNE gdyż starannie oczyszczone, zawiera jedynie pożyteczne dla odżywiania składniki

WYDAJNE gdyż miałkosproszkowane
Pr 4 723-62-409

Ponieważ to już drugi podobny wypadek, przeto opinja jest tem wielce zaniepokojona, tem bardziej, że zabity Paradowski miał obydwie ręce w kieszeniach, czyli że z nikim walki nie toczył.

— (Młode Polki zdobyły P. O. S.) W ubiegłą niedzielę odbyły się zawody Młodych Polek z całego powiatu mogileńskiego o Państw. Oznakę Sportową.

— *** ODOLANÓW.** (Kara za przekroczenie granicy.) Na rozprawach 27 bm. zasądzono za niedozwolone przekroczenie granicy R. P. następujące osoby: Zachert Edmund z Kątów Śląskich, Kozioł Emil Kąty Śląskie, Krawczyk Teodor z Cieszyna, oraz Pelagja Fleischerówna z Białdów każdego po dwa tygodnie więzienia z zawieszeniem kary na przeciąg 2 lat i ponoszenie kosztów postępowania.

— (Nagrody.) Od 3 do 17 bm. odbywało się okręgowe strzelanie Kurkowych Bractw Strzeleckich. Bractwo tutejsze wzięło udział w strzelaniu okręgowym w Ostrowie; nagrody za dobre strzały otrzymali bracia: Kolany Franciszek i Kaczmarek Franciszek z Odolanowa.

— (Komitet budowy szkół.) 21 bm. odbyło się zebranie, na którym utworzono komitet lokalny Tow. Popierania Budowy Publ. Szkół Powszechnych. Celem komitetu jest działanie w zakresie budownictwa publicznych szkół powszechnych i zaopatrywanie ich w niezbędne urządzenia i pomoc naukową. Komitet obejmuje działalnością swoją obszar miasta Odolanowa. Na czele komitetu stanął ks. dziekan Piszczyłowa.

— (Z kroniki kościelnej.) B. wikary odolanowski ks. Bolesław Zimny otrzymał zarząd parafii w Sędzinach, dekanacie bukowskim. Ks. wik. Józefowi Malczewskiemu w Jankowie Zalesnym przyznano parafię w Kleszczewie. Na wikaryjat powołano: ks. neopresbytera Marjana Jankowskiego do Jankowa Zalesnego.

— *** OSTRÓW.** (Stow. Mł. Polek.) Staraniem Młodych Polek z Krępy powstało w Pruślinie jeszcze jedno Stow. Młodych Polek na terenie naszej parafii. Jest to już czwarte z rzędu stowarzyszenie powstałe w tym roku.

— (S. M. P. „Jutrzenka.”) Projektowana na dzień 8 października Akademja ku czci św. Teresy zapowiada się doskonale. Przygotowania w pełnym toku to też rzecz sama wypadnie zapewne doskonale.

— *** PLESZEW.** (Młodociany włóczęga.) W mieście tutejszem przychwycono 7-letniego Stanisława Górskiego, zamieszkałego w Kaliszu ul. Szopena 15, który od kilku dni walał się po ulicach miasta.

— *** SKOKI.** (Ujęcie sprawców włamania.) Dzięki energicznemu dochodzeniu policji udało się wykryć podejrzanych sprawców kradzieży z włamaniem u drogomistrza p. J. Jaskulskiego w Skokach, którzy skradli przedmiotów na ogólną wartość 1300 zł. Sprawcami są Sz. i Z., obaj z Skoków.

— (Zebranie Hallerczyków.) Zebranie Hallerczyków odbyło się 24 bm., na którym poruszono kilka spraw aktualnych, uchwalając przeprowadzić strzelanie eliminacyjne w dniu 1 paźdz. do zawodów o odznakę sportową. Interesujący referat o królu Janie Sobieskim wygłosił p. Stefaniak.

— (Pożar.) W godzinach popołudniowych wybuchł pożar w zabudowaniach osadnika Szwarcza w Skoki-wieś, który strawił doszczętnie nowowbudowany chlew, w którym spaliły się dwie świni. Ogień spowodował 4-letni chłopiec, który bawił się w chlewie zapalkami.

— (Kradzieże.) Ostatnio dokonano tu kilka włamań. Złodzieje brali co się dało: obuwie, kury, zboże. Policja prowadzi energiczne śledztwo.

— (Z Tow. Przem.) Tow. Przemysłowców zostało przez urząd wojewódzki zapisane do rejestru stowarzyszeń pod nr. 13, uzyskując tem samem osobowość prawną.

— *** SWARZĘDZ.** (Poświęcenie harcowników.) W ub. niedzielę odbyła się w Swarzędzu uroczystość poświęcenia harcowników żeńskiego oddziału harcowskiego; poświęcenia dokonał ks. patron Walkowiak. Uroczystą akademję otworzyła drużynowa p. Hel. Pacyńska, poczem zabrał głos niestrudzony działacz idei harcowskiej ks. Walkowiak, życząc obfitego plonu pracy na tej niwie, p. Zembski jako b. radny (przewodniczący) i inni. — Zaznaczyć należy, że tutejsze harcerstwo rozwija się bardzo pomyślnie. — Nowo otwarta harcówka mieści się w lokalu p. Fr. Janiszczaka przy ul. Kilińskiego.

— (Kradzieże.) Z domu p. Dopierały

skradziono p. Więtowi nowy rower marki „Kastor”. — P. Mikołajewskiej skradziono około 50 butelek limonjady i piwa kobyłeckiego.

— *** ŚREM.** (Osobiste.) Tymczasowy naczelnik sądu grodzkiego p. sędzia Łuczak powrócił z ćwiczeń wojskowych i objął urządowanie.

— (Gimnazjum koedukacyjne.) Ministerstwo W. R. i O. P. załatwiło odmowne wnioski korporacji miejskich, zmieniające do utworzenia już w bież. roku szkolnym równorzędnej pierwszej klasy koedukacyjnej, według przepisów nowej ustawy szkolnej przy tut. gimnazjum państwowem typu staro-klasycznego.

Z POMORZA

— *** GRUDZIĄDZ.** (Zuchwała kradzież.) Powracającemu z Warszawy pościągami pospiesznym przedstawicielowi grudziądzkiej fabryki Herzfeld i Victorius p. Jeniela - Nachani Międzyrzeckiem skradziono podczas snu z kieszeni marynarki portfel, zawierający prócz najrozmaitszych dowodów osobistych i weksli 800 zł w gotówce, 220 sztyngów austrj., 1200 koron czeskich i 4 funty angielskie. Policja wszczęła energiczne dochodzenia.

— (Na budowę kościoła.) Wystawa ogrodnicza w „Tivoli”, której czysty zysk przeznaczony był na budowę nowego kościoła, dała piękny rezultat. Po odciążeniu wszystkich wykładów pozostało 778 zł na żożny cel.

Z BYDGOSZCZY

— **Investycje miejskie.** Miejski wydział Kanalizacji i Wodociągów przeprowadza w obecnym sezonie nową sieć kanalizacyjno-wodociągową w czterech punktach miasta: wzdłuż ul. Szopena i Poniatowskiego dla połączenia Promenady z Bielawkami; na Wilczaku (część ulicy Nakielskiej, Chłopińskiego i Pola); na Okolu (pl. Petersona); na Swederowie (ul. Piłarecka). Ogólna długość nowej sieci kanalizacyjnej — 2.360 m, sieci wodociągowej 1.855 m. Na wiosnę przewidziane jest przedłużenie sieci kanalizacyjno-wodociągowej o dalszy kilometr wzdłuż ulicy Promenada. Większa część wydatków na te inwestycje pokryje się z kredytów budżetowych, a 95 tys. zł z pożyczki Funduszu Pracy.

— **O zmianę gruntu pod cmentarz.** Cmentarz parafii Św. Wincentego à Paulo na Bielawkach, na którym ks. Misjonarze kończą budowę kaplicy pogrzebowej, posiada zaledwie wąski skrawek frontu od ul. Stepowej. Wzdłuż tej ulicy, tuż za bramą cmentarną, ciągną się place prywatne, które po wcieleniu do cmentarza rozszerzyłyby front i nadały cmentarzowi kształt mniej więcej równy czworoboku. Właściciele tych placów gotowi byłiby oddać je parafii, z warunkiem jednak, że wzamian za nie otrzymaliby w sąsiedztwie taką samą przestrzeń piaszczystego terenu, z którego mogliby, jak z dotychczasowego, czerpać piasek dla swoich celów.

— **Osobiste.** Znany na bydgoskim gruncie działacz społeczny i kilkuletni prezes Tow. Spiew. „Echo”, starszy radca kolejowy, p. Mieczysław Zaremba, przechodzi z dniem 1 października na emeryturę. Radca Zaremba pracował w Bydgoszczy przez lat 12, ostatnio zaś przesiedlony był do centrali dyrekcji kolejowej w Gdańsku.

— **Niemiała przygoda.** Korzystając z pięknej pogody jesiennej, dwoje Bydgoszczan wybrało się do Brdziejcia dla zacycia ostatniej kąpieli. Oboje przeprawili się łodzią na plażę po drugiej stronie Wisły i, zrzucając wierzchnie ubrania, w kostjumach kąpielowych wskoczyli do wody. Gdy po kilku minutach chłodnej kąpieli wyszli na brzeg, stwierdzili, że jakiś niedostrzeżony przez nich opryszek skradł obojgu ubrania i obuwie. Miłośnicy jesiennej kąpieli powrócić musieli w pożyczonych chwilowo od restauratora w Brdziejściu płaszczach zawieszoną telefonicznie z Bydgoszczy taksówką. Opryszek prócz obojgu skradł obojgu zgórą 150 zł.

— **Zderzenia z tramwajami.** W czwartek wieczorem zdarzyły się 2 wypadki zderzenia samochodów z tramwajami. Pierwszy wypadek miał miejsce na ul. Św. Trójcy z wojskowym samochodem sanitarnym, drugi na ul. Dworcowej.

— **Dyżury aptek:** Od 25 września do 1 października apteka Piastowska (pl. Piastowski) i apteka Pod Orlem (Stary Rynek).

Od 2—8 października apteka Staromiejska (ul. Długa), apteka Pod Łabędziem (ul. Gdańska) i apteka Przy Bielawkach (ul. Gdańska).

DZIAŁ GOSPODARCZY

O ograniczenie pracy mechanicznej

Poniższy artykuł dyskusyjny rozwija w dalszym ciągu myśli, poruszone w artykule „Człowiek czy maszyna?“, zamieszczonym na tem miejscu w nr. 435 naszego pisma.

W gospodarstwie prywatnym zostało już dawno w sposób naukowy i doświadczalny ustalone, że produkcja maszynowa należy do najtańszych, a zatem do najopłatniejszych. Tak samo użyteczność maszyny tak dalece nie ulega kwestii, że nie umielibyśmy prosto obejść się w naszej codziennej pracy bez stosowania systemu mechanicznego.

Natomiast interes gospodarczy społeczeństwa domaga się czego innego. Mianowicie dowodzi, że produkcja maszynowa należy do najdroższych, a dotychczasowa kalkulacja produkcji maszynowej jest z punktu społecznego mylna. Przykład: maszyna wykonuje w pewnym przedsiębiorstwie pracę 10 ludzi. Wskutek tego wpływa oszczędność uzyskana z umniejszenia tej pracy ludzkiej do kieszeni przedsiębiorcy, natomiast ciężar utrzymania tych 10 ludzi spada na barki społeczeństwa. Logicznie zatem powinien koszt pracy tej maszyny być obciążony kosztami zarobków tych ludzi, które ta maszyna oszczędza. Nie można bowiem oszczędzać w ten sposób ciężarów jednostek po to, ażeby je przerzucić bez ceremonii na barki społeczeństwa. Jeżeli więc opuścimy stanowisko kalkulacji indywidualnej, a zajmiemy stanowisko kalkulacji społecznej, — jedynie w tym wypadku racjonalne — wtedy dojdź musimy do wniosku, że praca maszynowa jest najdroższa, a społeczeństwo na niej dokłada i zbiednieć musi.

Zresztą życie samo przyznaje słuszność temu twierdzeniu. Policzymy ciężary, które produkcja przemysłowa musi dźwigać na swych barkach, jak składki na różne fundusze i świadczenia, a przekonamy się, że kalkulacja nawet prywatna maszynowej pracy albo jest za droga dla odbiorców, albo nie daje żadnego zysku, utrzymanie zaś tej części społeczeństwa, którą maszyna odsunęła od pracy, spada więc zwrótnym odruchem częściowo znów w ciężar tej maszyny.

Jeżeli teraz mimochodem potrącimy o szkody, jakie maszyna przynosi wartości etycznej społeczeństwa, jak stopienie umysłowe pracowników, tworzenie wielkiej rzeszy robotników niewykwalifikowanych bez żadnego zawodu, wytwarzanie środowisk ludzi niezadowolonych, podlegających łatwemu wpływowi hasel wyrotowych i walk społecznych i t. d., — to przekonamy się, że to są kwestje poważne, które świadczą na niekorzyść przesadnej mechanizacji.

Najważniejszą i największą szkodę, jaką zmechanizowanie produkcji przynosi społeczeństwu, jest bezrobocie. Ażeby w jaskrawy sposób dowiedzieć słuszności tego twierdzenia, przypuśćmy przesadnie, że zmechanizujemy kompletnie wszystkie dziedziny życia do ostatnich granic. Jaki będzie skutek? Skutek będzie oczywiście ten, że powyżej 25 proc. ludzkości zdolnej do pracy będzie zajętych przy maszynach, a 75 proc. zdolnych do pracy będzie bez zajęcia, powstanie zatem stałe bezrobocie w niebywałych rozmiarach. A teraz odwrotnie. Przypuśćmy przesadnie, że skasowana będzie wszelka pro-

dukcyjna maszynowa. Wtedy przeciwnie wszyscy ludzie będą musieli bez wytchnienia pracować, ażeby zaspokoić najprymitywniejsze potrzeby społeczeństwa. Zato bezrobocie zniknie momentalnie.

Porównanie skutków tych z dwóch przeciwnych biegunów idących działań dowodzi, że „inflacja“ i „deflacja“ mechanizacji ma stanowczy i bezpośredni wpływ na bezrobocie. Jeżeli zaś tak jest, to żadna ofiara ani żaden wysiłek nie powinien być za duży, ażeby ratować społeczeństwo od pogłębiającej się ruiny. Trzeba zatem gospodarczo odmechanizować a duchowo odmaterializować życie społeczne. Trzeba podnieść stronę moralną ducha społecznego, nie kierować się interesem maszyny i stojących za nią, suto zarobkujących, jednostek gospodarczych, lecz interesem szerokiej rzeszy nieszczęśliwych ludzi i obowiązkiem dania im pracy i utrzymania, na nich bowiem w pierwszym rzędzie opiera się siła i przyszłość tak gospodarza jak polityczna narodu.

Samo się przez się rozumie, że deflacja mechaniczna musi podlegać głębokiemu rozważaniu i bardzo ostrożnym poczynaniom w stopniujących się i zgóry wytyczonych granicach. Wyłączony z reformy winien być oczywiście ten mechanizm, który wymaga wielkiego natężenia energii skoncentrowanej, jakiej siła ludzka dać nie może, ani też jakiej to pracy ręcznie nigdyby wykonać nie mogła. Następnie należałoby pozostawić pełen mechanizm w służbie państwa, tam gdzie chodzi o sprawność pracy i oszczędność budżetową. Tak samo praca nad uzbrojeniem i obroną państwa musi korzystać z wszystkich wynalazków na polu mechanizacji. Wreszcie pewne zgóry określone wymagania eksportu musiałyby w celach konkurencyjnych być wyposażone w nowoczesny mechanizm.

Reszta zaś produkcji powinna być wykonywana przez małe samodzielne warsztaty rzemieślnicze i mechaniczne. Inteligencja znalazłaby pole do działania w odmechanizowanych biurach i zawodach wolnych. Wobec wielkiej ilości samodzielnie pracujących jednostek odpadłoby w wielkiej mierze przynajmniej przemysł ciężary scjalne, a kwestje robotnicze doznałyby znacznego zredukowania i uproszczenia. Byłaby to analogicznie do reformy rolnej — reforma przemysłowa.

Do takiego uproszczenia życia musimy się cofnąć, gdyż okazuje się, że nie stać nas na luksus wysokiej mechanizacji tak z powodów materialnych jak i moralnych. Materialnych dlatego, że nie potrafimy skomunować tych ilości, jakie zdolni jesteśmy wyprodukować, a moralnych dlatego, że nie potrafimy tak bezinteresownie rozdzielać i pobierać dóbr, ażeby z postępów mechanizacji korzystać mogli w równej mierze i ci, którzy obok maszyny razem z nią pracują, i ci, którzy są przez maszynę odsunięci i maszyna za nich pracuje. Zatem zastosujmy pięciolate reformy przemysłowej, póki czas.

STANISŁAW NOŻYŃSKI.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) W sprawie zwolnienia od podatku dochodowego t. zw. zysków sanacyjnych. Niektóre wolne organizacje gospodarcze i izby przemysłowo-handlowe zwróciły się do ministerstwa skarbu z wnioskiem o zwolnienie od podatku dochodowego nadwyżek bilansowych, powstających w wyniku zawarcia ugody sądowej z wierzycielami, którzy odpisują część swych należności. Często równocześnie nastąpił częściowy odpis zaległości podatkowych. Niektóre urzędy skarbowe, nie wnikając merytorycznie w położenie takich płatników, układających się ze swymi wierzycielami, stają na stanowisku formalnym, żądając opodatkowania nadwyżek bilansowych, uzyskanych w ten sposób. Ponieważ w konsekwencji takiego stanowiska, stan finansowy takiego przedsiębiorstwa musiałby się poważnie pogorszyć i udaremnić ofiary wierzycieli, chcących umożliwić osłabianiu przez przedsiębiorstwo zysków w przyszłości, uważają wnioskodawcy, że aczkolwiek pod względem księgowym powstają tą drogą nadwyżki bilansowe, nie nadają się one jednak do opodatkowania bez uszczerbku

dla przeprowadzenia intencji wierzycieli i regulującego się przedsiębiorstwa. Sądzić należy, że ministerstwo skarbu uwzględni ten słuszny wniosek (l).

(p) Osadnicy na gospodarstwie nie przekraczającym 20 ha, daniny majątkowej nie płaca. Jak nas informują, niektóre urzędy skarbowe wysyłają nakazy płatnicze na nadzwyczajną daninę majątkową również i tym rolnikom, którzy posiadają osady o obszarze nie przekraczającym 20 ha czyli 80 mórg mgb., co jest wedł. art. 4 cz. II ustawy z 24 marca 1933 (D. U. R. P.) oraz par. 1 rozp. min. skarbu z dnia 9 maja 1933 nieprawne. Zainteresowani osadnicy, którzy takie nakazy płatnicze otrzymali winni wnieść sprzeciw do Izby Skarbowej w Poznaniu przez urząd skarbowy Blizszych wyjaśnić udziela Wielkopolskie Tow. Kółek Rolniczych.

(p) Cienie towarów po wejściu w życie nowej taryfy celnej. Wobec wejścia w życie w dniu 11 października br. nowej taryfy celnej, od tego dnia cienie będą według nowej taryfy celnej wszystkie towary, zgłoszone do odprawy celnej. O ile towar ma być ciony według dotychczasowej taryfy celnej, muszą być oświadczone oświadczenia za-

Z chwili

Propaganda gospodarcza

Nie zamierzamy robić propagandy na rzecz — propagandy. Byłoby to równoznaczne z otwieraniem otwartych drzwi. Wzory sowieckie, włoskie i niemieckie propagandy masowej, potężnej, hipnotyzującej i ujarzmiającej tłumy, są dobrze znane. Wszyscy dobrze wiemy, jak wdzięczną powinna być organizacja hitlerowska swemu „Reichspropagandaleiter“ — Goebbelsowi, którego niewątpliwą zasługą jest zafascynowanie Niemiec hasłami narodowego socjalizmu.

Również nie mamy zamiaru zajmowania się specjalnym gatunkiem propagandy, zwanym przez Francuzów „bourrage des crânes“, co w swobodnym tłumaczeniu na język polski brzmiałoby „nabijanie w butelkę“ (przepraszamy za andrusowskie wyrażenie!). Chodzi nam tutaj o propagandę poważną i zdrową, propagandę na rzecz hasel gospodarczych.

Jest tych hasel sporo i będzie ich przybywać coraz więcej, w miarę jak krzepnąć będą — płynne częściowo — wytyczne naszej polityki gospodarczej. Do realizacji świadomej swych celów polityki gospodarczej potrzebne jest współdziałanie całego społeczeństwa. Jak tę kooperację wdrożyć, zacieśnić, pogłębić?

Odpowiedź: drogą odpowiedniego wychowania społeczno-gospodarczego. Łatwo jest wychowywać młode pokolenie, bo jest ono „uchwytne“ w szkołach. Trudniej jest ze starszymi. Do nich dotrzeć może tylko propaganda, która, by być skuteczną, musi być systematyczną.

Przedmiotem propagandy powinno być wszystko co służy racjonalnej polityce gospodarczej. Więc propaganda ma zadania ogromne!

Dotychczas propaganda objęła zaledwie kilka hasel, pracując głównie na rzecz preferencji dla wyrobów krajowych, krzewiąc zmysł oszczędności, zachęcając do spożycia pewnych towarów itd. Jest to robota połowiczna. Broń Boże! nie kwestjonujemy powyższych hasel, twierdzimy jedynie, że jest więcej takich prawd, które dla dobra gospodarstwa narodowego należałoby społeczeństwu wpoić.

Dla przykładu przytaczamy kilka takich prawideł, godnych zajęcia: Propaganda na rzecz szkolnictwa zawodowego. Walka z marnotrawstwem pod każdą postacią, np. z marnowaniem czasu. Akcja na rzecz racjonalizacji spożycia. Pobudzanie inicjatywy prywatnej, tj. zachęcanie do przedsiębiorczości, do śmiałości poczynania. Listę powyższą możnaby, oczywiście, — szeroko rozprzecznić. Wszak chodzi o objęcie propagandą całego życia gospodarczego!

Na zakończenie — następująca uwaga:

Jeśli zależy nam na zapobieżeniu etatyzacji naszego życia zbiorowego, jeżeli jesteśmy przeciwnikami gospodarki planowej i nadmiernej ingerencji państwa w stosunki prywatne, to musimy tym tak modnym dzisiaj prądem przeciwstawić ideę nową, ideę wielką. Jest nią idea obudzenia społeczeństwa do życia pełniejszego, mądrzejszego i bogatszego, będącego wpływem zbiorowego, zrationalizowanego wysiłku całego społeczeństwa. A racjonalizację inicjatywy prywatnej dać nam może tylko odpowiednie wychowanie przy pomocy szeroko zakrojonej propagandy.

Zdrój Mieszczański?

dn 1 332

Z ZAGRANICY

(z) Państwa naddunajskie podzieliły między siebie eksportowe kontyngenty zboża. Państwa naddunajskie podzieliły między sobą w następującym stosunku kontyngenty eksportu zboża, przyznane im na konferencji londyńskiej w ogólnej ilości 45 milionów buszli: Węgry otrzymały z tego 39 proc. Rumunia — 24 proc. Jugosławia — 22 proc. i Bułgaria — 15 proc.

(z) Deficyt budżetowy Włoch. Wpływy skarbowe Włoch w sierpniu rb. wynosiły ogółem 1.449 milj., rozchody 1.813 milj. lirów, wskutek czego powstał deficyt w wysokości 364 milj. lirów. Ministerstwo skarbu podaje równocześnie stan długów wewnętrznych Włoch na 97.699 milj. lirów, a obieg bankowy na 13.256 milj. lirów

łatwione do 10 października. Z ulgowego 14-dniowego okresu mogą korzystać tylko te towary, które w dniu 10 października będą się znajdowały na polskim obszarze celnym i najpóźniej dnia 10 października będą deklarowane jeszcze na podstawie dotychczasowej taryfy celnej, natomiast wszystkie towary, które wejdą do obszaru celnego polsko-gdańskiego po 10 października, będą podlegały nowej taryfie celnej, bez względu na to, czy ich wysyłka nastąpiła przed tym terminem, względnie czy znajdowały się one na wolnocłowych składach (l).

(k) Zwolnienie od opłaty za świadectwa przemysłowe drobnych rzemieślników. Ministerstwo skarbu upoważniło urzędy skarbowe do zwalniania od opłaty świadectw przemysłowych samodzielnych rzemieślników, pracujących bez żadnej pomocy. Ulgi te urzędy skarbowe udzielać będą na prośbę rzemieślnika, bądź z urzędu, gdy im znany jest stan sprawy. W tej mierze wydany został okólnik dla wewnętrzznego użytku urzędów skarbowych. Należy dodać, że okólnik ten dotyczy jedynie świadectw przemysłowych na rok 1933 i nie przesądza sprawy na przyszłość.

HERBAWIT

Krople żołądkowe GAEDEGO

zbadane przez Państwowy Urząd badania środków spożywczych.

GAEDE

Wystawa „Przyroda Zdrowie i Opieka Społeczna“
Pawilon 12 dg 1580

Z KRAJU

(k) Odnowienie syndykatu fabryk obuwia gumowego. W ostatnich tygodniach, pomimo dłuższego niepowodzenia, prowadzone pertraktacje pomiędzy 6 fabrykami obuwia gumowego, dały wreszcie pożądany przez zainteresowanych rezultat. Dozszło mianowicie do porozumienia w sprawie kontyngentów sprzedaży tj., właściwie najważniejszej kwestji nowej organizacji syndykackiej ze wspólnym biurem sprzedaży. Wbrew informacjom niektórych dzienników, donoszących o pomyślnym zakończeniu rokowań, stwierdzić jednak należy, że rokowania te toczą się w dalszym ciągu w sprawie uzgodnienia innych, bardzo istotnych postanowień umowy kartelowej, w skład której wejdą następujące firmy: PPG w Grudziądzu i Getleman w Łodzi, jako dwie największe fabryki, firma Bracia Schweikert w Łodzi, która do ostatniego syndykatu nie należała i firma Rigawar w Warszawie, wreszcie 2 pozostałe mniejsze fabryki Ardał w Lidzie i Wudeta w Krośnie w Małopolsce. Pewne porozumienie organizacji kartelowej jest zamierzone z fabryką Baty, która również wyrabia obuwie gumowe. Czy porozumienie to dojdzie do skutku, jest jeszcze rzeczą niepewną. Biuro syndykackie obsługiwać będzie przy stosowaniu oszczędnych metod handlowych rynek wewnętrzny. Na życzenie sfer rządowych, będzie jednak przy syndykacie utworzone osobne biuro, celem uzgodnienia akcji eksportowej polskich fabryk obuwia gumowego. Nowy kartel będzie miał dosyć trudne zadanie na rynku wewnętrznym, ponieważ sezon zimowy jest już w pełnym toku i poszczególnie reprezentacje pojedynczych fabryk sprzedały już znaczne partie towaru zimowego po nader niskich konkurencyjnych cenach. Wiadomości o zawiązywaniu się nowego kartelu przyczyniają się do większego napływu zamówień, które będą prawdopodobnie wykonane po obecnie obowiązujących cenach, nie pokrywających ponoć własnych kosztów. Po zawiązaniu syndykatu nastąpi oczywiście pewna podwyżka cen w stosunku do obecnego stanu rzeczy, co będzie mniej więcej równoznaczne z powrotem do dawnej ceny z okresu przed zlikwidowaniem poprzedniego kartelu działającego pod firmą „Polgum“ (l).

(k) „Wspólnota Interesów“ na Śląsku. Przedsiębiorstwa, połączone w t. zw. „Wspólnotę Interesów“ t. j. „Katowickiej Sp. Akc. dla Górnictwa i Hutnictwa“ odbyły pod przewodnictwem dyr. Flicka walne zgromadzenie, na którym uchwalono pokrycie strat, poniesionych przez Katowicką Sp. Akc. w wysokości 6200 tys. zł oraz przez Zjednoczone Huty Królewska i Laura w kwocie 2500 tys. zł z funduszu rezerwowego. Generalnym dyrektorem „Wspólnoty Interesów“ pozostał nadal p. Flick.

(k) Pomorska Wystawa Drobni. W polowie października otwarta zostanie w Toruniu VII Pomorska Wystawa drobnego gołębi, królików, psów i zwierząt futerkowych. Termin zgłoszenia eksponatów upływa 15 października.

(k) Wzrost bezrobocia w Bydgoszczy. Ze zbliżaniem się jesieni liczba bezrobotnych w Bydgoszczy zaczyna z dnia na dzień wzrastać. Już obecnie mamy powyżej ośmiu tysięcy zarejestrowanych bezrobotnych. Wkrótce zamknięta będzie całkowita bydgoska fabryka sygnalów kolejowych pod firmą Friebandt, która kiedyś zatrudniała od pięciuset do sześciuset pracowników, a i ostatnio jeszcze dała pracę stu kilkudziesięciu osobom. Zarówno personel biurowy, jak robotnicy fabryczni otrzymali wypowiedzenia.

W tegorocznych manewrach floty angielskiej, biorą udział potężne samoloty bojowe, uwidocznione na powyższym zdjęciu.

Z naszej przyrody

Uczony francuski o stosunku ogółu do przyrody — Nowe przeżycia wśród przyrody uczynią umysł subtelniejszym — Poeści i przyroda — Gaje drozdami dzwoniące — Zacisze leśne koji nasze bóle i troski

Jeden z wybitniejszych współczesnych badaczy przyrody, R. Francé, uczynił słuszną o stosunkach ludzi do istot, zamieszkujących wspólnie z nimi glob ziemski, uwagę, że wręcz rozbrajającym jest u ludzi, a przynajmniej w większej części inteligencji, brak zrozumienia i wogóle zainteresowania się jakiegokolwiek istotami, żyjącymi razem z nami na ziemi...

Słuszną uwagę!
Interesując się życiem kwiatów, ptaków i owadów, dowiedzielibyśmy się wiele rzeczy ciekawych. Znajomość ich pogłębiłaby zrozumienie naszej psychy, odkryłaby przed naszymi oczyma nowe rozległe horyzonty wiedzy.

Wzobogacilibyśmy nie tylko umysł, lecz uszlachetnili serce. Zbliżenie się do ptaków i kwiatów dałoby całą moc przeżyć nowych, jednym słowem znajomość i zainteresowanie się przyrodą uczyniłoby nasz umysł subtelniejszym, pozwalałoby odczuwać głębiej i radować się uradą życia. Brak wzruszeń i wrażeń większych, jakie daje obserwacja przyrody przyprawia nas o pewne ubóstwo i nawet kalectwo duchowe; sprowadza za- stój kultury.

Przytoczyliśmy w zeszłym feljetonie słowa Żeromskiego o kwiatach wiosnianych, o kraszającym ich liczka uśmiechu, wspominaliśmy, że największy z naszych poetów, Mickiewicz, był apostołem ewangelii przyrody.

Współczesny Tetmajer jest również wielkim jej wielbicielem. Piękno jego poezji i jej urok ma źródło w krynicz- nym zdroju, z którego czerpie natchnie- nie.

„Cała uroda życia — powiada w jed- nym ze swych utworów — to ptaki i kwiaty wiosniane.”

Słysz gaje „drozdami dzwoniące”. Nieziemskie nieomal widzi pochodzenie kwiatów, którym zazdrości, że niema w nich nic... człowieka! —

Jeżeli kwiaty i ptaki, jeżeli przyroda daje poetom moc do ich podniebnych wzlotów, jeżeli budzi w nich zdolność do wypowiedzania w formie skończonej i jednej zachwyty, to czemuż my mie- libyśmy odnosić się obojętnie do jej cza- rów? Idąc łąką lub polem, czemu nie dostrzegamy dzierganych szafirem nie- ba niezabudek, kwitnących do późnej jesieni...

Czemu nie wprawia nas w zachwyt wyłożona jaskrami łąka i gwiazdno- okie mleczko?...

Oto zakwitły opalami wody, strojna w biel bawotwa i złoć grażeli... Tam cudownie płoną rozjarzone słońcem je- siennem sosny!

Nie przechodźmy obojętnie obok ka- liny, wystrojonej dziś jakby kupionemi na odpuście czerwonymi koralami, roz- wieszonymi na jej gałązkach. Z pew- nością obudzi w nas wspomnienie prze- ślicznej melodii Komorowskiego i sło- wa tklive Lenartowicza.

Tam rosną krzewy szakłaku - kru- szyny. Krzew to znany dawniej, dumny z precyków lśniaco-brunatnych, wystro- jonych białymi centkami. Jego czar- nych jagód nie jada się, przestrzega przed tem stare, polskie przysłowie.

Można teraz na szakłaku spotkać drozda, objadającego się jagodami, bez szkody dla zdrowia. Jesienią krzewy leśne interesują szczególnie kolorowe- mi jagodami, które mi nęca czy ptasie. Żaden jednakowoż nie może poszczycić się tak piękniemi, jak trzmielina. Wspia- niale wyglądają jej owocki - torebki czworo- lub pięciokątne, różowe, wypełnione pomarańczową masą z bia- łymi plamkami. Spożywają je ze spe- cjalnym apetytem śpiewne rudziki z po- marańczowo - czerwonymi brzuszkami. Najposobniej też teraz poznać tę miłą ptaszynę, ślicznie śpiewającą. Gdy śpie- wa w krzaku trzmieliny, zdaje się, że głos jej płynie gdzieś z wysokości. Gniazdko ściele rudzik we mchu pod krzakami, co jest nieco ryzykownem, chociaż gęste pręty utrudniają drapież- nikom, spacerującym w pobliżu, dostęp. Rudzik jeszcze nie odleciał, ale wkrót- ce odleci.

Teraz, na początku jesieni, dojrzewa- ją też jagody poetycznej czeremchy, której kwiaty wczesną wiosną tak miłą dyszą wonią. Jagody są czarne, nie- szkodliwe, ale niejadalne. Chłopcy je zrywają i kosztują. Odstreca ich smak cierpki. Natomiast zjadają je bardzo chętnie kwiczoły, kosi i inne ptaki. Za- pewne a conto tych przysmaków le- śnych pozostają u nas niektóre ptaszki do późnej jesieni. Uwagę zwraca też krzak świdy z czarnemi, niejadalne- mi jagodami. Pod jesień i zimą gałązki świdy przybierają śliczną barwę krwi- sto - czerwona, poczem ją łatwo poznać można.

Jakie lichy pojęcie o ludziach z wię- kzych miast, nieinteresujących się przy- rodą, ma przykład Ejsmond. „Každy krok — pisze — człowieka z miasta w lesie jest dyssonansem, każde słowo zgrzytem, każdy czyn świętokradz- twem...” Jest w tem przesada.

Kto szuka uspokojenia nerwów, kto szuka zacisza, miejsca, gdzie niema dy- mu kominów fabrycznych, ani prze- raźliwych świstów syren samocho- dowych, denerwujących dzwonek tram- wai, znajdzie zakątek czy to w lesie, czy w polu, uspakajający nasze nerwy i działający kojąco na nasze bóle i troski.

EREL.

Historyczny balon

Odnaleziona pamiątka. — Ucieczka z oble- żonej stolicy. — Gościnny drwal.

W muzeum uniwersytetu w Oslo znaj- duje się osobliwa pamiątka z czasów nie- miecko-francuskiej wojny 1870 r. Jest nią balon francuski „Ville d'Orleans”, który w dniu 26 listopada 1870 roku wylądował w Norwegii i następnie, w podziękę za gości- nę, zaofiarowany został przez aeronautów oficerów Roller i Deschamps, wszechnicy w Christjanji. Historyczny ten balon do niedawna jeszcze spoczywał zapomniany w podziemiach gmachu uniwersyteckiego i ostatnio dopiero przeniesiony został i u- mieszczone w honorowym miejscu jednej z sal muzealnych Balon „Ville d'Orléans” poza swą historyczną rolę jaką odegrał przed zgorą sześćdziesięciu laty, zasługuje na uwagę z powodu swej niezmiernie pry- mitywnej konstrukcji tak że przebyta nim przez aeronautów w ciągu 15-tu godzin prawie 1200-kilometrowa podróż napo- wietrzna, uważana być może za wręcz zdumiewający wyczyn.

Kiedy Paryż osaczony został przez wojska niemieckie, mieszkańcy oble- żonej stolicy starali się za pomocą balonów utrzymać kontakt z resztą kraju. Ogółem wypuszczono 65 balonów, które wysłane zostały tysiące listów. O zmierzchu dnia 24 listopada 1870 r poruc- nicy Roller i Deschamps, z polecenia ko- mendanta Paryża generała Trochu, wzbili się w przestworza celem przewiezienia de- pesz dowództwu armji Loary. Po nastaniu brzasku, napowietrzni; podróżnicy zauwa- żyli, że szybują nad morzem. Około jed- nastej przed południem ujrzeli, w oddali, okręt, lecz pomimo znacznego obniżenia lotu, nie zostali przez załogę statku do- strzeżeni. Obawiając się opadnięcia na wodę, aeronauci wyrzucili część balastu i kilka worków z pocztą, poczem balon wzbil się na wysokość dwóch tysięcy me- trów. Lot odbywał się w dalszym ciągu nad bezkresem wód morskich a ponieważ i zimno stawało się coraz dokuczliwsze. Roller i Deschamps stracili wszelką na- dzieję ratunku i chcąc skrócić swoje me- czarnie, postanowili balon spalić. Alści okazało się, że posiadane zapalki przemo- kły do tego stopnia, iż o spełnieniu ponu- rego zamiaru nie mogło być mowy. Podczas gdy zrozpaczeni uwięzieni w koszu nad groźnemi falami biedacy naradzali się co dalej czynić wypada, nagle z mglistej za- słony wylonili się szczyty górskie i wkrót- ce potem kosz balonu osiadł na koronie rozłożystego drzewa Roller niebawiac, wy- skoczył z gondoli; tymczasem Deschamps, zamierzający pójść w jego ślady, oplatał się nogami w liny kotwiczne i zwisając głową w dół, porwany został przez unoszą- cy się balon. W ostatniej chwili Rollerowi udało się pochwycić swego towarzysza za ramiona i ściągnąć na ziemię ratując go tamsamem od strasznej śmierci.

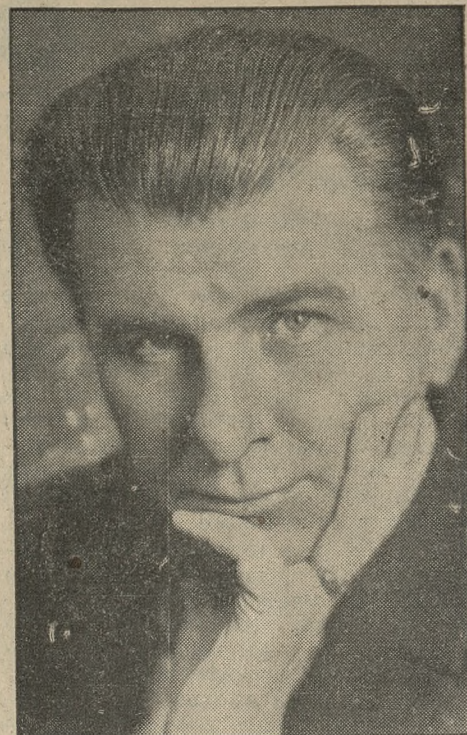
Podczas gdy balon, oddalając się, zniknął z wolna na horyzoncie, dzielni oficerowie, brocząc w głębokim śniegu, ostatnim wy- siłkiem podążając przed siebie poszukując ludzkiego osiedla. Po długiej wędrówce dotarli do szalasu leśnego drwala i tam dopiero dowiedzieli się, że znajdują się w Norwegji. Skorzystawszy z paru z go- ścinności poczciwych ludzi „wysłańcy Pa- ryża” udali się do miasteczka Siljord a stamtąd do Christjanji, gdzie obu bohate- rom francuskim zgotowano gorące przy- jęcie. Tymczasem nadeszła wiadomość że balon „Ville d'Orleans” opadł na ziemię w okolicy miejscowości Drammen i wraz z zawartością gondoli został zabezpieczony przez władze miejscowe.

Jednakże depeze komendanta Paryża nie doszły nigdy rąk dowództwa francu- skiej armji południowej.

Kr.

Zając pod Niemnem

Dnia 22 czerwca 1812 roku Napoleon przybywa o pierwszej w nocy do wojsk swoich nad Niemnem. Kiedy dnia nastę- pnego jechał konno w towarzystwie Caulain- courta i Berthiera przez pole, koń pod nim się spłoszył, a cesarz spadł na ziemię nie ponosząc zresztą szwanku. Przyczyna wypadku był zając, który wyrwał się z pod

Janusz Nowacki

Znakomity artysta i świetny reży- ser, który przez szereg lat swej owoc- nej pracy w Teatrze Polskim zdobył sobie tak licznych sympatyków wśród publiczności poznańskiej, wszedł obec- nie w skład zespołu Teatru Nowego. Zasłużonemu artyście i inscenizatoro- wi towarzyszą na nowej placówce ze strony całego społeczeństwa serdeczne życzenia dalszej twórczej pracy.

nóg konia. Berthier szepce do Caulain- courta: „Upadek ten jest złym zwiastu- nem, byłoby najlepiej, gdybyśmy nie prze- kraczali Niemna”. Napoleon, który do- ad rozmawiał z żywieniem, wraca do kwate- ry milczący. Następnego dnia jest niezwy- kle milczący i zamyślony. Caulaincourt stwierdza, że cesarz waży w sobie ważne postanowienia. Wieczorem 24., gdy woj- ska zabierają się do przejścia przez Nie- men, cesarz wzywa do siebie Caulaincour- ta. „Co znaczy mój wczorajszy upadek, py- ta, czy mówi się już o tem w kwaterze głównej?” Caulaincourt uspczka go po- czem cesarz daje rozkaz osiedlenia swego wierzchowca. Caulaincourt pisze: „Gdyby było możliwem, zrezygnować bez uszczerb- ku dla autorytetu z tej awanturycznej wy- prawy, cesarz byłby rozważał odwrót.”

Rozpoczął się pochód w próżnię który już był porażką.

W i P

Filmy kolorowe

W Londynie założono nowe towarzy- stwo filmowe p n British Colour Film Ltd., które podjęmie produkcję filmów ko- lorowych. Towarzystwo posiada rozmaite patenty wynalazków, umożliwiających na- danie filmom intensywniejszych i wyra- zistszych kolorów. Koszty nowych filmów będą podobno o 50% niższe, niż dotychcza- sowych. Przedsiębiorstwo to posiada kon- cesje na zakładanie towarzystw filjalnych we Francji i Stanach Zjednoczonych dla wprowadzenia na te rynki filmów angiel- skich.

W i P

Większość

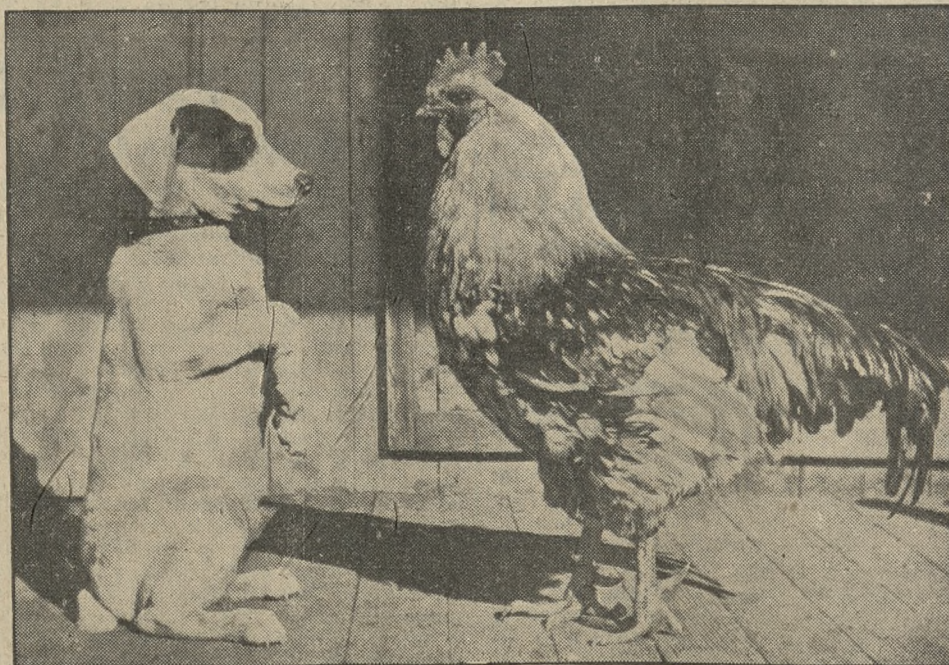
Trupa teatralna gra w małym mieście prowincjonalnem. Frekwencja mała. Wie- czorem, przed rozpoczęciem przedstawie- nia, lustruje widownię jeden z aktorów przez otwór w kurtynie.

— No — pyta go jeden z kolegów — jak tam na sali?

— Jeszcze jesteśmy w większości — brzmi odpowiedź. (Le Rire).

Z najnowszej mody paryskiej: Śliczny płaszcz jesienny i zimowy, krótki prosty i do figury, duży komin i rękawki oszite fu- turem długowłosem. Model Jane Duverne.

Dumny kogut i pokorny pies przypominają wspaniałego władcę i posłusznego podda- nego zapatrzonego z oddaniem w swego pana. Kapitalne zdjęcie fotograficzne.

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej.

Walczy z kryzysem

Wiele pisało się o tem, czasów zarobczych, że naród polski jest duchowo tak silny, że nie da się ujarznić na zawsze. Dowody dawaliśmy nieustannie orężem i piórem. Ale nietylko to, na każdym kroku umieliśmy bronić się także przed zachłannością niemiec-ką w walce ekonomicznej, której etapami bolesnymi były z jednej strony wywłaszczenie, parcelacja kolonistom, prawo kagańcowe i inne, a z naszej odpowiedzi czynna w formie wzmożonej współdzielczości, zakładania banków polskich, „Rolników”, bazarów itp. Umieliśmy więc zdobyć się od wieków całych na czynną pomysłowość i na konsekwencję w wykonaniu rozumnych zamiarów.

Dzisiaj czas jest na to, żeby sobie przypomnieć o własnej naszej sile i zaradności, gdy stanęliśmy znów oko w oko z nowym wrogiem zagrażającym bytowi tysięcy rodzin, z kryzysem.

Nie warto zupełnie rozwodzić się nad tem skąd wziął się kryzys, bo jest to tylko określenie konwencjonalne, na które składa się wiele problemów różnorodnych. Sprawy te zaplątały się nietylko dookoła naszego państwa, ale ciągną one żalobą na całą Europie i wszystkie państwa mniej lub więcej cierpią pod ciężarem powszechnego przesilenia gospodarczego. Raczej należy sięgnąć do skarbcza naszej odporności narodowej i zmóc się na to, żeby złemu zaradzić w miarę możliwości.

W dotychczasowych walkach ekonomicznych udział wybitny brały zawsze kobiety polskie na tych i na tamtych kresach, ratując własne rodziny od zupełnej nędzy, więc i teraz czas byłby odpowiedni, żeby kobiety zabrały się energicznie do dzieła.

W życiu gospodarczym kilka jest cech, o których trzeba pamiętać, jeśli się chce przeprowadzić jakąś większą akcję celową i skuteczną: pomysłowość, praktyczność, uczciwość i rzetelność, cierpliwość i wytrwałość od słabych zaczątków aż do zrealizowania akcji. — Temi, trzeba, cnotami ratowały się zawsze wszelkie przedsiębiorstwa i dochodziły do szczęśliwego rozkwitu. —

Na łamach „Ruchu Kobięcego” niejednokrotnie pisało się już o kryzysie, ale do tematu tego trzeba wciąż powracać, gdyż jest on w chwili obecnej najaktualniejszy. Niedawno z kół ziemiankich odebraliśmy artykuł wskazujący na możliwość zaradzenia złemu przez obudzenie większej pomysłowości wśród kobiet i przez gospodarstwo stosunki wymienne między wsią i miastem. Dzisiaj ogłaszamy odezwę pań mieszczańskich, podejmujących chętnie i gorąco skierowaną ku nim inicjatywę. Okazuje się więc, że nie brak punktów stychnych wśród różnych ośrodków kobiecych, że więc kobiety mogłyby wspólnym, solidarnym wysiłkiem znaleźć niejedną radę na umniejszenie współczesnych trudności gospodarczych.

Popierając więc jak najzyczliwiej i z pewnym entuzjazmem równocześnie wysiłki pań ziemianek i mieszczańek, ze swej strony pragniemy podkreślić, że działalność kobiet polskich w tym kierunku jest najbardziej wskazana i w chwili obecnej sprawą nie cierpiącą zwłoki.

Któż bowiem, jeśli nie kobieta cierpi najmocniej pod presją kryzysu?

Kobieta czuwa przecież nad utrzymaniem węzłów rodzinnych, nad utrzymaniem domu i przygotowaniem lepszej przyszłości dla młodego pokolenia, a właśnie rodzina upadła z powodu przesilenia gospodarczego, gdy dla wielu brak pracy i niewiadomo gdzie i jak znaleźć fundusze na konieczne potrzeby rodziny i domu. Niejednokrotnie kryzys moralny jest wynikiem trudności ekonomicznych, gdyż bezrobocie oducza młodych od pracy, a starszym ręce opadają wśród pletzących się zewsząd trudności.

W tych warunkach więc kobieta musi zdobyć się na inicjatywę, ratując i siebie i swoich najbliższych. W tej chwili narzekamy najbardziej na to, że niema pracy i brak zarobku, a przecież może znalazłyby się sposoby na to, żeby pracę tę znaleźć i znaleźć zbyt pomysłny dla produkcji tych czy innych warstw wytwórców.

Zależy tylko na tem, żeby zdobyć się na inicjatywę szczęśliwą, żeby wymyślić takie sposoby pracy i zarobku, które zapewniłyby byt całemu szeregowi ludzi chętnych do czynu i pragnących pracować.

Najwięcej poszkodowana jest naturalnie w tych czasach inteligencja. Praca fizyczna bowiem znajduje zawsze jeszcze zbyt jakiś, jednakże dla inteligencji najtrudniej o zajęcie płatne, gdyż w powszechnym kryzysie pierwsze upadają instytucje kulturalne. Zawsze jeszcze ludzie zaplatają za artykuły pierwszej potrzeby, zawsze jeszcze znajduje się zatrudnienie dla robotników wykonujących pracę fizyczną, ale dla kobiet z inteligencji zarobek jest coraz częściej nieosiągalnym pragnieniem.

Z tej więc przyczyny koniecznością dnia jest zrzeczenie się kobiet z inteligencji dla wspólnego ratunku, dla wzajemnej pomocy, celem znalezienia sposobów na zło gnębiące wszystkich.

Nie wolno więc dzisiaj zamykać się egoistycznie w małym jakimś kółku, bo kryzys ogarnia wszystkich, ale przeciwnie trzeba wystąpić z inicjatywą, trzeba łączyć się solidarnie i rzetelnie, bo tylko wspólna, solidarna walka z kryzysem może go zmóc, a wszelkie odosobnione borykanie się i pojedyncze klęski potęgują tylko pesymizm i zniechęcenie i odbierają najodważniejszą ochotę do czynu.

Istnieją z pewnością różne jeszcze sposoby podtrzymania bytu rodzin polskich, chodzi tylko o to, żeby je kobiety znalazły i szczęśliwie wykonały.

Do czynu!

Powołując się na artykuł w dziale Ruch Kobięcy „Więcej pomysłowości” z dnia 3. 9. 1933 oczekiwaliśmy z zainteresowaniem nie chcąc nikogo wyprzedzić, czy która z pań mieszczańek na artykuł ten odpowie. Ale nadaremnie! Wobec tego, że jesteśmy zupełnie tego samego przekonania i w artykule tym znajduje się tyle bogactwa myśli, więc sądzimy, że gdyby je w czyn wprowadzić, stworzyłoby się wielkie dzieło, będące ważnym czynnikiem przeciwdziałającym w dobie ciężkiego kryzysu gospodarczego, który przeżywamy. Uważamy słowa te za wyrażony apel do wszystkich kobiet całego społeczeństwa polskiego iak na wsi jak w mieście do solidarności, współpracy, i ofiarności. Konieczne jest potrzebna taka wymiana pomiędzy wsią a miastem, ażeby zaopatrzyć w artykuły spożywcze bezpośrednio miasto, dając w ten sposób artykuły spożywcze tańsze i lepsze i na odwrót artykuły do ubrania dostarczyć wsi po cenach niższych. Tym sposobem nie byłaby zmuszona ludność wiejska do nabywania tandety żydowskiej, przepłacając na jarmarkach, które się po miasteczkach odbywają. Można stworzyć wspólnymi siłami różne warsztaty pracy, dając możliwość zarobkowania, i przyczynić się do podniesienia dobrobytu, szerszych warstw społeczeństwa tak na wsi jak w mieście. Jest jeszcze takie pole pracy, które leży odłogiem, a które nie jest dotąd wyzyskane. Trzeba się tylko zabrać rąco do dzieła, nie oglądając się, nie zwlekając, nie zrażając się przeciwnościami. Stajemy wobec ważnych zagadnień chwili obecnej i nie wiemy co przyszłość przyniesie i wszyscy z trwogą spoglądamy w przyszłość. Nie chcemy dopuścić do coraz większej nędzy, tylko ją zmniejszyć. Przedewszystkiem musimy uchronić to dziecko polskie od głodu i zimna w przybliżającej się porze zimowej, dając możliwość matkom do zarobkowania. My kobiety-Polki z wszystkich stanów, jak w czasie zaboru niemieckiego, uchroniłyśmy dźwiatwę polską, nie pozwalając jej wydrzeć języka ojczystego, tak teraz w czasie ciężkiego przesilenia gospodarczego uchronimy je od nędzy, nie drogą jałmużny, tylko drogą pracy i zarobkowania. — Przez tę łączność miasta z wsią utworzy się również wal ochronny przeciwko zalewowi żydowskiemu. Tworzy się obecnie „Związek Mieszczańek”, który chce zawiązać kontakt pomiędzy wsią a miastem i utworzyć spółdzielnię i pracować w myśl wyżej wymienionych zdań. A więc rąco do czynu, do dzieła.

Mieszczańki.

Komunikat „Związku Mieszczańek”

„Związek Mieszczańek” komunikuje, że lokal związku znajduje się tymczasem przy ul. Zamkowej 4b w mieszkaniu 5. Zainteresowane osoby uprasza się o zgłaszanie pod powyższym adresem.

Jak ratować rodzinę?

Nowa metoda opieki społecznej nad rodziną

Współpracę z rodziną, której jedność, zdrowie fizyczne i moralne zostały poważnie nadszarpnięte przez ciężkie warunki gospodarcze, uznano za jedną „z desek ratunku” z pośród wielu innych mniej lub więcej popularnych środków jak np. głośnie ostatnio w świecie hasło „powrotu matki do zagrożonego ogniska domowego”.

Ten ostatni środek omówiliśmy już kilkakrotnie w związku z czerwcowym kongresem paryskim p. n. „Praca matki w przemyśle a ognisko robotnicze”.

Podejście do głównego celu — ochrony rodziny — od strony opieki społecznej, podtrzymującej jej byt moralny i materialny, wydaje się znacznie racjonalniejsze od krańcowych rozstrzygnięć w rodzaju odsunięcia kobiet od pracy zarobkowej — dlatego też tej sprawie chcemy poświęcić więcej uwagi — tembardziej, że sprawy związane z pracą i opieką społeczną są naogół obce szerokim rzeszom społeczeństwa. Ogół wyobraża sobie opiekę społeczną jako... rozdawanie zapomóg bezrobotnym, lub chleba głodnym dzieciom — i na tem koniec. Głębszy podkład ideologiczny, metody i najnowsze kierunki pracy i opieki społecznej, która, chcąc spełnić właściwie swe zadania musi iść z prądem czasu, dostosowywać się do naszych warunków życia — to wszystko jest dla olbrzymiej większości społeczeństwa — terra incognita.

Zagadnienie rodziny na tle międzynarodowym

Jakież jest obecnie stosunek opieki społecznej do rodziny? Zagadnieniem kryzysu rodziny na tle współczesnych warunków ekonomicznych i socjalnych zajęła się II-ga międzynarodowa konferencja pracy społecznej, która odbyła się niedawno we Frankfurcie n/Menem i zgromadziła najwybitniejszych ekspertów spraw społecznych całego świata. Uchwaliły powzięte na konferencji wyznaczyć pracownikom społecznym nowy program działania i wywarły znaczny wpływ na organizację pracy społecznej w Polsce, dlatego też zastępują na bliższe rozpatrzenie.

Pierwszą charakterystyczną uchwałę, powziętą jednomyślnie zarówno przez przedstawicieli katolicyzmu (Francja), jak protestantyzmu (Anglia) i socjalizmu (Niemcy) było uznanie rodziny jako podstawowej komórki społecznej.

Uznanie wartości rodziny jako całości, dającej oparcie swym członkom w razie potrzeby lub bezrobocia, doprowadziło zebranych do wniosku, że „obowiązkiem pracowników społecznych jest współpraca z rodziną rozbitą, wzmocnianie stron słabych, zablźnianie ran i podnoszenie energii życiowej — słowem podtrzymywanie rodziny tak długo, jak to jest możliwe, by mogła wypełnić swe zadania.” Natomiast opiekę społeczną idącą dotąd w kierunku podtrzymywania jednostki uznano za szkodliwą. Silną tendencją w tym kierunku wykazało np. ustawodawstwo angielskie w szeregu dekretów o ubezpieczeniach indywidualnych od starości, choroby, bezrobocia w latach 1906—31 r.

Podtrzymywanie jednostki uznano za niecelowe i nieprodukcyjne zarówno z punktu widzenia jej interesów własnych, jak i interesów państwa, gdyż tylko w ramach życia rodzinnego, dającego poczucie stałości i bezpieczeństwa, człowiek zachowuje pełną energję, wydajność w pracy i zdolność do twórczych przedsięwzięć życiowych. Ze tak jest w istocie świadczy np. fakt, że dzieci wychowywane w zakładach publicznych wykazują znacznie mniejszą aktywność i zaradność życiową, niż dzieci wychowane w domu, choćby ów dom posiadał różne braki moralne i materialne.

Współpraca z rodziną

Nowocześnie pojęta pomoc społeczna musi pójść w kierunku profilaktyki rozkładu rodziny — trzema drogami: pomocy moralnej, materialnej i zdrowotnej.

Pomoc moralna — budzenie w rodzinie odporności duchowej wobec przeciwności życia, wlewanie w zwątpiałe serca otuchy i wiary w lepszą przyszłość, wreszcie pomoc w stworzenie znośnych warunków życia w tej sytuacji, w jakiej się rodzina znajduje (np. umiejętne ułożenie i wyzyskanie budżetu, kultura mieszkaniowa, budzenie zmysłu estetycznego, zamlłowanie do nauki) — to pierwszy nieodzowny obowiązek pracowników społecz-

nych. Zadaniem pomocy społecznej nie jest — jak to mylnie sobie ludzie wyobrażają — dawanie w nieskończoność zasiłków pieniężnych i umieszczanie biednych dzieci po przytulakach: taka „pomoc” zabija tylko zdolność twórczą, czyni z poszczególnych członków rodziny luźno blakających się i bezradnych impotentów życiowych, liczących tylko na ratunek zzewnątrz: zadaniem opieki społecznej jest natomiast stworzenie prawidłowych ram życia domowego. Wypełnienie tych ram, dalszy prawidłowy rozwój życia rodzinnego, zależy już od inicjatywy i wysiłków członków rodziny. Z chwilą gdy organizm rodzinny zaczyna funkcjonować sprawnie, przygasła chęć do życia i pracy pobudzona jest na nowo. — zadanie pracownika społecznego jest skończone. Zasiłki materialne i pomoc zdrowotna (wizyty lekarza, porady higieniczne, rozdawnictwo lekarstw) to tylko uzupełnienie pomocy, a nie pomoc zasadnicza, jej główny wyraz.

A w Polsce?

Na zakończenie wspomnę jeszcze w paru słowach o reorganizacji opieki społecznej w Polsce, w myśl wyżej wymienionych zasad. Otóż w zrozumieniu konieczności ścisłego współdziałania tych trzech czynników — moralnego, materialnego i zdrowotnego, postanowiono ich pracę w zakresie opieki społecznej możliwie scentralizować. Np. opieka zdrowotna była dotychczas w Polsce oddzielona: osobno istniały t. zw. miejskie ośrodki zdrowia, skupiające szereg poradni przeciwchorobowych — i oddzielnie zupełnie stacje opieki społecznej, których rola ograniczała się właściwie do robienia wywiadów o sytuacji moralnej i materialnej rodzin potrzebujących pomocy. Obecnie nastąpi połączenie ośrodków zdrowia i stacji opieki społ. — w jedną całość. Na usługach stacji pozostają wykwalifikowane pielęgniarki, które mając w pieczy daną rodzinę, muszą objąć całokształt jej życia.

Wobec dążności do scalania rodziny w kierunku bytu o własnych siłach ograniczy się również wychowanie zakładowe dzieci do minimum — pozostawiając dziecko w przytulku wtedy tylko, gdy przestawanie w rodzinie będzie dlań zdecydowanie szkodliwe (np. choroba zakaźna w domu). Pozatem dzieci będą zwracane rodzinom (zgodnie umieszczane w rodzinach obcych za opłatą), a zamiast opłacania kosztów wychowania zakładowego przyjdzie się z pomocą materialną całej rodzinie, która daną sumę może wykorzystać ekonomiczniej.

Alina Orzechowska
Warszawa, we wrześniu 1933 r.

Z Tow. Ziemianek Wlkp.

Katolicki Związek Polek nadesłał nam odezwę, aby Stowarzyszenia należące do Związków, tworzących Akcję Katolicką, wzięły udział w urządzeniu X. Dnia Katolickiego, przypadającego w uroczystość Chrystusa Króla w niedzielę, dnia 29 października.

Zachęcamy gorąco naszych członków do ofiarnej współpracy około zorganizowania tegorocznego X. Dnia Katolickiego którego hasło: Rocznica zwycięstwa wiedeńskiego jako wezwania do walki z nowoczesnym pogaństwem.

W ostatnim naszym komunikacie donosiliśmy o odłożeniu amkniętych rekolekcji w Czacu. Wysłaliśmy odnośnie okólnik do wszystkich kół, a dzisiaj jeszcze przypominaemy powtórnie, że rekolekcje te rozpoczną się 8 listopada wieczorem.

Sekcja Organizacyjna prosi usilnie tak pp przewodniczące kół, jak i poszczególnych członków o najspieszniejsze podanie do biura naszego statystyki obozów harcerskich z minionego lata z nadmienieniem, czy były utrzymywane całkowicie lub z udzielaniem naturalij, czy też na innych warunkach.

Przypominamy w ostatniej chwili, że zebranie Kola poznańsko-grodzisko-obornickiego odbędzie się w poniedziałek, 2 października, o godzinie 11 przed południem w mieszkaniu przewodniczącej p. Adeli Modlibowskiej, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 1.

Z powodu reorganizacji Radja Poznańskiego i przejęcia programów przez Warszawę, audycje nasze środowe chwilowo odbywać się nie będą.

Prosimy najuprzejmiej pp. przewodniczące kół powiatowych, które urządziły kolonje wakacyjne, aby zechciały jak najprędzej wypełnić kwestionariusze rozeslane przed kilkoma dniami a dotyczące kolonij i odesłały je taskawie do Biura naszego. Musimy bowiem sprawozdania te doręczyć województwu przed 1 października.

STEFAN BALICKI

Sublokator

(Nowela).

Na czwartym piętrze „tylnego domu“ w podwórzu, są trzy mieszkania. Jedno z nich zajmuje mały garbaty szwec Polka. Tak skocznie się nazywa. Ale do skakania mu daleko. Cały dzień siedzi na swym stołku i wbija kolki. Od czasu do czasu woła: — Co to za djabeł się tam tłucze? — Djabeł to jego sześciolatek syn, który hula jak Tatar po całym mieszkaniu. U Polki mieszka student Zagrodzki!

W mieszkaniu drugim, zajmowanym przez trzy stare, brunatne jak purchawki siostry, mieszka urzędnik niższy, czwartej izby skarbowej. Jest urzędowo niewyraźny, ma złote binokle i wiecznie mruży podejrzliwie oczy, jakby mówił — co ty tam chowasz w kieszeni? — Te trzy siostry żyją z wyrabiania sztucznych kwiatów i szycia czapek gimnazjalnych. Codziennie chodzą na jakiś pogrzeb, o którym opowiadają rozwlekle w klatce schodowej. Słucha ich pani Polkowa, a czasami ukradkiem, trzecia mieszkanka tego piętra, najdziwniejsza osoba pod słońcem, wdowa Sobierajska. Jest wielka, tłusta i ma oczy niebieskie jak farbka do bielizny. U wdowy Sobierajskiej mieszka powszechnie znany student Kłęczek.

Wdowa Sobierajska ma troje drobnych dzieci i żyje z prania. Z okien jej, niby z gigantycznej pracowni alchemisty, buchają od rana do wieczora kłęby pary. Trzy chude, suche siostry Trawkowskie, wyrękawiczone i ubrane na czarno, suną majestatycznie na pogrzeb i kręcą nosami.

— Pfuj, jak tu pachnie brudną bielizną!

— I wilgoć, z całej kamienicy się leje.

— A mnie się już mydłem odbija.

Skarżyły już raz gospodarzowi, że kamienica od tej wilgoci pęka i wszyscy mają fluksję. Ale stary, milczący gospodarz Trepezycki nic nie odpowiedział, tylko wruszył ramionami i postukał się palcem w czoło.

Pani Sobierajska jest z niewytłumaczonych przyczyn osamotniona. Siedzi jej nie lubią. Tylko szwec Polka mówi jej zawsze „dzień dobry“, ale tonem gniewnym jakby. Wydaje się, że zaraz potem chce powiedzieć: „Choć pocięto ją to mówię takiemu grzmotowi jak ty“.

W niedzielę, pani Sobierajska siedzi na swym nędznym balkoniku. Jest wówczas schludnie ubrana. Ma na sobie białą bluzkę, niebieską spódnicę i takiż fartuch. Wygląda jak duża tęczowa bańka mydlana. Patrzy nieruchomo wysoko ponad kominy w czysty błękit. Patrzy na ostre skrzydełka jaskółek, na gołębie siadające na dachu i na wybujałe jedyne w podwórzu drzewo, o zbyt cienkim pniu. Wzdycha, a czasami stęknie. — Ach, świecie, ty pokrecony świecie...

Obok z otwartego okna dochodzi nieustanne mruczenie Kłęczka, który uczy się do egzaminu. Kłęczek jest osobnikiem niezmiernie chudym, o wystających szczękach, szpiczastym nosie i resztkach czarnych, kędzierzawych włosów. W półmroku wygląda jak rozświetlony niebezpieczny fanatyk, gotów się porwać każdej chwili

do wrzasku, przysięgania i bicia pięścią w stół. Zapalmy jednak światło i poprośmy Kłęczka, by przeszedł się do pokoju i coś powiedział. Wówczas okaże się, że Kłęczek chodzi bardzo powoli, czapiasto i ustawicznie się przegina jakby go brzuch bolał. Oczy Kłęczka w świetle przypomną trwoźny i mistyczny wzrok świętego, który nie traci nadziei na ujrzenie cudu. Jego jęczący, nosowy głos poderwie nas do śpieszenia mu z pomocą, gdyż ma się wrażenie, że Kłęczek po ostatnim słowie wyzionie ducha.

Właśnie ten Kłęczek jest prawdziwym strapieniem pani Sobierajskiej od trzech miesięcy. Nie płaci czynszu. Przedwczoraj znowu pojawił się późnym wieczorem, gdy jej dzieci już spały i skrzyknąwszy nieśmiało drzwiami, pochylił przed nią głowę i wy dobył pierwszy nosowy ton.

Sobierajska machnęła trzymaną w ręce kopystką.

— Wiem co mi pan powie. Niema pieniędzy, co?

— Niema.

— Nie ma pan na obiad, na koszulę, na mieszkanie, to poco pan żyje, co?

— Ma pani rację. Niepotrzebnie.

— A ja na dzieci mam? Mam pójść na ulicę? Za ten pokój dostałabym jak nic dwadzieścia pięć złotych, a pan piętnastu nie może płacić?! Łajdaczy się to po nocach, na wódkę ma, a za mieszkanie...

— Ja, po nocach? — jęknął Kłęczek.

Ale Sobierajska miała już dość wrzszania się. Sąsiadki doskonale wiedzą, że Kłęczek nie nie płaci i mają z tego dobrą zabawę. Takiego upiora niktby nawet za pieniądze nie trzymał. Co innego punktualny urzędnik skarbowy, albo wesoły, przystojny Zagrodzki. I ta warjatka Sobierajska zadarmo go trzyma!

— Za dwa dni jak pan nie przyniesie pieniędzy, to jazda z mieszkania. Wynosić się!

— Tak — rzekł Kłęczek i otworzył bezradnie ramiona, poczem zniknął.

Sobierajska znowu zajęła się praniem. Po małej chwili zostawiła wszystko i zastukała do Kłęczka.

— Czy pan śpi?

— Nie.

— Czy pan myśli, że pana zadarmo będę trzymała? Żebym razem z dziećmi z głodu pomarła? Co za pożytek z pana mam? Wolalabym psu ten pokój wynająć. Szczekałby na złodzieja i nie wygniałaby łózka.

Drzwi się naraz otworzyły. Kłęczek stał na progu bez marynarki.

— Psu? Pani mówi, że psu wolalaby pani odnajdąć?

— Tak, żebyś pan wiedział.

I odeszła szybko do kuchni, bo zrobiło się jej nieswojo. Nie jestże to okropne? Wczoraj właśnie słyszała i widziała. Najpierw płacił student Zagrodzki, człowiek o ludzkiej gębie, wesoły i bez wyglądu kościotrupa. Dziś rano znowu urzędnik skarbowy. Siostry Trawkowskie rozmawiały o tem z Polkową na schodach, tak długo, póki Sobierajska nie zatrzasnęła drzwi. Mruczą te trzy Trawkowskie od rana do wieczora jak sowy w rękawiczkach. Wszystkie one razem z Polkową mają rozum. Tamci sublokatorowie płacą po dwadzieścia pięć złotych. A Kłęczek piętnaście. Kiedyż widziała tych piętnaście złotych? Córka jej Polcia nie ma na buciki. Aż ją zatkało od nowego wybuchu gniewu. Pacnęła z całej siły wałem bielizny o balję i pobiegła bez ceremonji już, do Kłęczka.

— Aha, już się wysypia mój pan król! Mój dobrodzieju! Mój sub-lokator! Jakże! Płaci, to i ma prawo! Na łóżko w ubraniu się wgramolił. Wynos mi się pan już, zaraz, bo zawołam policję!

Kłęczek zerwał się i śpiesznie zaczął pakować swe nędzne ruchomości. Biegał po pokoju jak wygłodzony pajak, przy nieustannym wrzasku Sobierajskiej.

Na schodach stały już zwabione hałasem trzy Trawkowskie i śmiejąca się do lez Polkowa. Przy nich stał ponury Polka w szewskim fartuchu.

— Dobrze, dobrze, pani Sobierajska. O, jak to lezie powoli...

— Takiego stwora mam trzymać? — wołała Sobierajska, biorąc się pod boki.

WIDMO

Gdzie te lata odeszły? Kiedy?... Sama nie wie...
Na twarzy rośnie mech szary, jak na starym drzewie,
Ręce się trzęsą — czytać trzeba w okularach...
Nikt nie zna jej imienia... Mówią o niej: ta stara.
Koło ścian się przemyka — wszystkim schodzi z drogi
I co tydzień trwoźliwie idzie jednać się z Bogiem...
Czasem bliskich odwiedza: od grobu do grobu...
Ciągle jeszcze na pensjach uczy jakichś robót,
Lecz starość coraz bardziej oczy bielmem znaczy...
...A w niedzielę i święta — słycać przez ścianę — płacze.
Lamie ręce podobne popękanej korze,
Ach, bo straszno pomyśleć: może być jeszcze gorzej...
A czasem w wygwieżdżony wysyła firmament
Sznury długich pacierzy: amen, amen, amen...
Haft Richelieu niemodny... Dziś są inne hafty...
Ona ich nie zna... Jak ciemno! Ale — szkoda nafty...
Nikt nie przyjdzie. W czarnej pogrzebana ciszy
Boi się pewno złodziei i myszy —
I sen jej nie ukoi. Spadnie straszną marą...
...Modłę się codziennie: Boże, odwróć odemnie starość!...

J. POPOWSKA.

Precz z ciotkami!

czyli: Obrona przed „częstochową“

Nagle, niespodziewanie i przedwcześnie przyszła jesień.

Jesień to bogaty temat dla wszelakiego rodzaju artystów: a więc przede wszystkim dla malarza — i to z dwójakich względów; po pierwsze, malarz ma nareszcie okazję do zużycia wszystkich ugrów i chromów, które mu na palec pozostały z pejzażów wiosennych i letnich — po drugie ma tanie modele do „martwych natur“; znałem pewnego malarza, który ustawił sobie bardzo barwną martwą naturę z różnorodnych owoców, lecz nigdy jej nie skończył, gdyż stale zjadał swoje modele...

Dalej: jesień to także temat dla autora przebojów, który może w sentymentalnych tangach zawodzić na przykład o „jesiennych różach — różach złotych, herbaclianych...“

...A także dla feljtonisty, który ma okazję, w sezonowym feljtonie puścić kilka mądrych aforyzmów w rodzaju: „...nastąpiła złota polska jesień, — jest Polska i jest jesień, tylko złotych niema...“

Ja jednakże zostawię sobie tematy

„jesienne“ na czarną godzinę — dziś będę mówił o czem innym.

Gdy chodzę obserwując po wsi czy po mieście, gdy bywam po domach prywatnych, uderza mnie stale jedna rzecz: otóż u nas w Polsce wszystkie dzieci są piękne i mądre... A potem — co z nich wyrasta? gdzie są ci piękni i mądry ludzie? — To tak, jak z pannami na wydanu: te są wszystkie ładne i miłe, poprostu anioły... A po ślubie?... Nie mówmy o tem — wracajmy do dzieci!

Dzieciom dzieje się krzywda. A winna temu — poezja; jej zły wpływ odbija się jeszcze po latach. Nie mówię tu o wieszczach, chociaż i oni ponoszą w tej materji wiele winy, — nie wyłączając samego Mickiewicza. Taki na przykład „Powrót taty“. Kazali nam uczyć się na pamięć wierszy w rodzaju:

„...pierwszym pałkę strzaskał na twej głowie...“

Nigdy tego ustępu nie zrozumiałem: czyżby owemu drabowi o długiej brodzie i kręconych wąsiskach tak bardzo zależało na tem, by koniecznie zepsuć pałkę na twardej czasce taty?!... Nie będę się nad tem zastanawiał szerzej, bo jeszcze ktoś pomyśli, że Mickiewiczowi zazdroszą stawy. Ludzkie języki nie znajdują się na miłości ko-

leżeńkiej!

Chodzi mi w tej chwili o co innego, a mianowicie o te bajecznie kolorowe i fantastycznie poetyczne książki dla dzieci, jako autorki, których podpisują się rozmaite „dobre Wujenki“ — „ciocie Zosie“ — „ciotki z Łodzi“ i inne ubogie krewne (oczywiście ubogie w duchu).

Na szczęście istnieją dobre i estetycznie wydane książki dla dzieci, które wyszły z pod pióra Kasprowicza, Hlakowiczówny, Makuszyńskiego, Kędzierskiego i innych, książki, które także dorostym sprawiają radość. Lecz te poprostu toną w powodzi tandety grafo- i grafikomańskiej. Przeglądałem niedawno w księgarni mnóstwo takich książek, napisanych przez anonimowe „ciotki“; to najgorszego gatunku „częstochowa“, dorabiana przeważnie do drukowanych zagranicą ilustracji. Jak gdybyśmy nie mieli pierwszorzędnych ilustratorów polskich: Bartłomiejczyka, Stryjeńskiej i wielu innych. — Biedne ciocie mozoła się więc, by na przykład dorabiać dwuwiersze do niemieckiego alfabetu — i ani rusz nie mogą dać sobine rady z literami „V“ i „X“. Potrafiłbym zacytować tuziny takich poematów, wołając o pomstę do Wujka Czesia, ale boję się, że mi nikt nie uwierzy. — Czytelnik gotów mnie

— A mówiłam, że nasza Sobierajska do rozumu przyjdzie — śmiała się Polkowa.

— Tfu! — splunął nagle szwec Polka i zniknął.

Kłęczek poczłapał wreszcie nadół. Skrzyknęła brama. I nagle Sobierajska została włączona do kółka. Razem, w piątą nauragaly mu, potem wspólnie omówiły jednakową dla wszystkich biedę i rozeszły się.

Sobierajska odmówiła głośno wieczorem modlitwę i położyła się do łóżka.

— A, już go niema — westchnęła z ulgą i poprawiwszy się na boku zamknęła oczy. Otworzyła je natychmiast. Zdawało się jej, że ktoś stuka do bramy. To niemożliwe. Każdy porządny lokator ma klucz. Próbowala znowu zasnąć, lecz po paruminutowym kręceniu się w łóżku usiadła i rzekła do siebie głośno. — A cóż miałam mu powiedzieć? Pies też boże stworzenie. — Kładąc się z powrotem dodała już trwoźliwie. — Bieda z nędzą... pokrecony świat.

Koło dwunastej zbudziła się z uczuciem niewytłumaczonej trwogi i zapaliła światło. Obejrzała ze zdumieniem pokój, poczem zerwała się i śpiesznie zaczęła się ubierać. Zbiegła z hałasem po schodach i zatrzymała się na ulicy. Była zupełnie pusta. Z daleka furczało jakieś auto, które świecą potężnymi ślimkami zbliżało się gwałtownie. Naprzeciw czerniała ogromna plama parku. Senny rząd słabo świejących latarni, niby milczący żalobny pochód szedł ku śródmieściu, skąd dochodził jeszcze pogwar i szum jak z młyn. Sobierajska przeżegnała się i poczęła iść przed siebie, rozglądając się bacznie. Coraz silniejszy strach obezwładnił ją.

— Kłęczek! — krzyknęła nagle. Pante Kłęczek! — Na zakrecie usłyszała czyjeś kroki. Podbiegła w tę stronę i cofnęła się szybko. Wynurzył się z ciemności jakiś niepewnie idący jegomość.

— Serwus mamusiu! Więc to ty tak śpiewasz? Kto tu tak śpiewa? Ktoś na mandolinie tram-tra-dram...

Sobierajska biegła teraz koło parku, powłócząc coraz wolniej nogami. Od czasu do czasu przystawała, oglądając bacznie drzewa i latarnie. Wreszcie znalazła się na pustym placu otoczonym jezdnią. Tutaj, na trawie obozowało w dzień dużo ludzi. Teraz, pusto. Usiadła na trawie pozerana trwogą i wyrzutami sumienia.

— Panie Kłęczek! — rzuciła w ciemność.

Coś zaszemrało w trawie, i człowiek chudy jak drut zarysował się na tle oświetlonej jezdni.

— Kto tam? — zajączał nosowy głos.

— To pan się nie powiesił? Czego pan się włóczy po nocy? Nie laska iść spać?

— Pani kochana, ja tych piętnastu złotych...

— Dobrze, dobrze, masz pan tu klucze. A zostaw otwartą bramę i mieszkanie. Ja zaraz wracam.

Kłęczek coś zabelkotał, ale już go nie słuchała. Patrzyła sobie w gwiazdy i odpoczywała. Omal jej nie roztrzęsło na śmierć. Trzeba się szanować.

W głowie się kołowroci od tych gwiazd. Żeby tak wygrać kiedy tyle pieniędzy ile ich jest. Patrzyć go, nie powiesił się. A mógłby na nitce się powiesić. Jeden, długi gnatek. Ech, ty... sublokatorze!

posadzić, że te wierszyki to mój wynalazek, chociaż nawet najbujniejsza fantazja nie podyktowałaby mi takich na przykład rymów:

„Czeka na nie pełny snop,
Gąski pędzą więc w galop.“

Albo!

„Leży cielak cichy, niemy,
Pewno czuje, że go zjemy...“

He tragizmu mieści się w tym ostatnim dwuwierszu!

I takimi poezjami karmi się bezbronni dzieci — to już raczej zaprzęgać je do plugów, by zorały ogródek nauzcyciela...

Wychodzą nawet całe pisma dla dzieci, pełne nedorzecznych wierszy i dyletanckich, nie obliczonych na psychikę dziecka, rysunków. Wpadło mi w rękę kilka roczników takiego pisemka, redagowanego przez panią Buyno-Arctową. Okropność! Bój-no się Boga, pani redaktorko — jak można dzieci częstować takimi bydami — cóż z nich wyrośnie!

Czytelnik może weźmie mi za złe, że wyrażam się źle o kolegach, a raczej o koleżankach po piórze. Ale o kim w takim razie mam mówić źle, bo przecież połowa Polski, to moi koledzy. Kolegą moim jest każdy malarz, poeta, recenzent, satyryk, aktor, piosenkarz, feljtonista, rzeźbiarz, muzyk i dyrek-

JÓZEF KISIELEWSKI

Spotkanie w Palestynie

Po ostatnim artykule, który zeszedł soboty umieściłem na tem miejscu, odezwało się z kół czytelników kilka głosów, które utrwały mi w przekonaniu, że sprawy żydowskie u nas wymagają dobrego jeszcze przedyskutowania i przemyślenia do końca ich głównych problemów. Potwierdziło się to, o czem byłem już dawniej przekonany, że ten wrzątek uczuciowy, który kłębi się w naszym społeczeństwie w stosunku do Żydów, a który wyraża się najczęściej idiosynkrazją, rozmaitością objawianą, choć często bezplanową — wymaga uporządkowania, ustalenia hierarchii poszczególnych spraw.

Przypadkiem zupełnie wpadła mi w ręce w tym czasie książka, która przyczynić się może właśnie do dalszego porządkowania pojęć w obrębie zagadnienia żydowskiego — i to nie jako dyrektywa, ale jako surowy materiał. Mam na myśli książkę Ksawerego Pruszyńskiego p. t. „Palestyna po raz trzeci”.

Pruszyński pojechał do Palestyny po materiał do sprawy żydowskiej. Jak na dobrego dziennikarza przystało, pojechał nie na górnym pokładzie statku emigranckiego, ale w najniższej jego dusznej, ciemnej i śmierdzącej kondygnacji z najuboższymi „chalucami”, pionierami palestyńskimi na jednej przyczaj. Chciał życie emigracji żydowskiej poznać dokładnie, od spodu.

Reportaż Pruszyńskiego z objazdu Palestyny (nawiasem dodaje — bardzo żywo napisany, choć stylistycznie w wielu miejscach niedociągnięty) poprzetykany jest uporczywym twierdzeniem, że większość emigrantów żydowskich, dostawszy się do Palestyny, czuje się tam nadwyraszczeni, pracuje na roli, przy budowlach, z zapalem i ofiarnością i zakłada nowe, trwałe społeczeństwo narodowe. Może diapazon entuzjazmu autora jest o kilka tonów przerysowany, może uniesienia uczuciowe są przesadzone — ale konsekwencje stanowiska, z których autor wychodzi, wydają mi się interesujące.

Jest on entuzjastą emigracji Żydów do Palestyny i stworzenia tu dla całej rozproszonej diaspory środowiska narodowego. W wielkiem, ale najzupełniej prawidłowym uproszczeniu ma to oznaczać, że kwestja żydowska powinna być załatwiana w tym kierunku, aby wszystkich Żydów z całego świata pościągać do Palestyny i tu pozwolić im robić, co żywnie zechcą. Stanowisko to pokrywa się z postulatami sjonizmu. Otóż można z takim ujęciem trudnej sprawy żydowskiej dyskutować, można je uważać za pochopny optymizm, ale nie można mu zaprzeczyć wartości pewnego określonego punktu widzenia. Moje osobiste zdanie pokrywa się z zdaniem Pruszyńskiego, chociaż mam wątpliwości, czy w praktyce plan ten jest tak łatwy do przeprowadzenia, jak mu się zdaje. Przedewszystkiem przewiduje trudności ze strony samych Żydów.

Tem spostrzeżeniem schodzimy do zasadniczej kwestji dzisiejszego feljetonu. We wspomnianej książce znajduje się rozdział p. t. „Żydzi, którym w Palestynie jest źle”. Na jakiejś wycieczce spotyka się autor z zamożną Żydówką. Spotkanie to opisuje w ten

sposób:

„Elegancka pani jest z Polski, z Warszawy. Jej mąż jest wybitnym lekarzem, czy adwokatem, temu osiem miesięcy przejechał do Tel Awiwu, do „ojczyzny”. Zadał eleganckiej pani parę pytań, ale muszę się po chwili ograniczyć do odpowiadania. Co Warszawa? Adria? Banda? Nie może być więc Ordonka doprawdy tu przyjeżdża? Ja zawsze czytam „Wiadomości Literackie”. To pan zna Grydzewskiego? Ale Krzywickiej nie? Czy pan ma może coś z książek polskich? Ostatnia rzecz, która mnie doszła, to „Zazdrość i medycyna”.

Na przyszłą zimę elegancka pani przyjedzie do Polski...”

W dalszym ciągu wycieczki okazuje się, że entuzjastka Krzywickiej nie zna zupełnie najbliższych okolic Tel Awiwu, jakkolwiek mieszka tu już długo.

„Nasze zdziwienie jest jednak zbyt wyraźne i trzeba tu coś powiedzieć, wytłumaczyć. Pani mówi więc o tem, że ja z tem wszystkimi nie wiele właściwie łączy. Nie jest sjonistką, o nie, wogóle nie uznaje „zacieśnienia się do pewnej narodowości”. Czuję się Europejką, o tak, właśnie Europejką. Warszawa, tak lubi Warszawę, na-

szą Warszawę! Tu jest nietylko takie jakieś wszystko nowe zupełnie, ale i takie surowe, takie nieswobodne. Proszę pana, ten szabas: czy pan uwierzy, ja tu nie w sobotę nie mogę dostać? Nic a nic. Wczorajem otrabiam się święto. Tak jak w tych naszych małych, brudnych miasteczkach. Przecież w Polsce ja wszystko dostanę i w sobotę i w niedzielę. Tu — nic...”

A później notuje Pruszyński następujące spostrzeżenia:

„I mówi wręcz, że nie rozumie. Nie rozumie tych młodych ludzi z dyplomami uniwersyteckimi, którzy poszli bić szosy w Galilei, nie rozumie ludzi, którzy całą swą młodość „zakopali” w jakimś kolektywie („jak to się nazywa? Aha, kibuc? To pan już to wie?”), w takim właśnie „kibucu” nad Jordanem, gdy przecież nie musieli! Potem taki kibucnik, młody chłopak, już ma troje dzieci. Tak proszę pana, tak... To można nazwać bohaterstwem, to może być dla dziennikarza ciekawe, bez tego toby tu były dalekie piaski. No, i ostatecznie wielkie niezrozumienie, żeby nawet i były?”

Drugim człowiekiem rozczarowanym, którego spotkał Pruszyński w Palestynie, był młody doktor. Przyjechał tu po rozruchach antysemickich we Lwowie. Doktor czuł się tu obco, nie mógł znaleźć praktyki, a za mało miał entuzjazmu w sobie, aby stanąć do pracy „pionierskiej”. Spotkanie z nim tak opisuje autor:

W NOTATNIKU

O Akademii Literackiej pojawiły się w Warszawie nowe pogłoski. A więc, że Kaden - Bandrowski, którego łączy bliskie stosunki z premierem Jędrzejewiczem, znalazł nareszcie swego premiera, którego przekonał dla sprawy Akademii Literackiej. Dalej, że ustanowienie A. L. ma się odbyć w połowie listopada br. jednocześnie z mianowaniem przez premiera 7 akademików. Ogółem ma być 15 członków. Nominacji wybrać mają następujących osiem. Wymienia się już nazwiska 7 nominatów. A więc: przedewszystkiem Kaden - Bandrowski, dalej stara gwardja: Berent, Sieroszewski, Staff, — pięć piękna w osobie p. Nalkowskiej, oczywiście Boy - Zelenki, i żeby nikt nie mógł powiedzieć słowa o „partijnym składzie”, jako siódmy nominat: Karol Hubert Rostworowski. Ale już Świętochowski nie. Marja Rodziewiczówna także nie, Zygmunt Wasilewski tembardziej nie... O frakach dla akademików na razie się nie mówi. Pensje zaś mają zastąpić tylko diety dla akademików za posiedzenia.

Z „curiosów językowych i geograficznych p. Tuwima. Poeta żydowski, p. Julian Tuwim chciałby koniecznie uchodzić za wielkiego miłośnika i znawcę języka polskiego. W wydawanych przez jego współwyznawców „Wiadomościach Literackich” redaguje nawet specjalny dział, zatytułowany „Curiosa literackie i językowe”. Przytem jednak nie zdaje sobie prawdopodobnie sprawy, że sam popełnia lapsusy, niegorsze od osobliwości, umieszczanych przez siebie we wspomnianym dziele. Tak więc w nr. 480 „Wiadomości Literackich” w rubryce „curiosów” p. Tuwim cytuje „anagram, ułożony przez rektora szkoły w Lissie, Jabłońskiego”, potem zaś opisuje, jak tenże Jabłoński „podczas zjazdu familijnego Leszczyńskich w Lissie zaranżował żywy obraz; trzynastu scholaryzy reprezentowało trzynastą liter, składających się na „Domus Lescinia”. — Jak widzimy, p. Tuwim, który widocznie przykłada swe czerpał ze źródeł niemieckich, nie ma zupełnie pojęcia, że owa cytowana przez niego dwukrotnie „Lissa” to polskie Leszno, stara siedziba rodu Leszczyńskich, a dziś miasto w województwie poznańskim, liczące blisko 20.000 mieszkańców. Nawet nazwisko Leszczyń-

skich i słowa „Domus Lescinia” nie naprowadziły p. Tuwima na polską nazwę miasta, o którym pisze z taką rozbijającą nonszalancją. Czyż nie byłoby rzeczą wskazaną, by człowiek, który chce pisać o osobliwościach języka polskiego, sam się poduczył trochę tego języka, podobnie jak i geografii polskiej?

Nie „Pion”, ale „Pionny”. Przed tygodniem zanotowaliśmy na tem miejscu pogłoskę o powstawaniu w Warszawie nowego tygodnika literacko - społecznego, pod redakcją urzędnika Rady Ministrów p. T. Święckiego i Żyda p. Leona Pomirrowskiego za pieniądze... Funduszu Kultury Narodowej. Tytuł tygodnika miał brzmieć pierwotnie „Życie”. Później ustalono go na „Pion”. Obecnie zaś, jak się dowiadujemy, tytuł nowego tygodnika ma brzmieć „Pionny”. Ponieważ jednak pierwszy zeszyt piśmie tego jeszcze się nie ukazał, przeto nie jest wykluczona dalsza ewolucja tytułu — np. na „Pionki”. Byłaby to nazwa może najwłaściwsza; „Pionki” dla wszelkiego rodzaju pionków sanacyjnych. Zwłaszcza, że fundusze będą podobno znaczne.

Polscy informatorzy o Rosji. Zdolny krytyk i znawca literatury rosyjskiej K. W. Zawodźniński recenzję z książki S. Baczyńskiego: „Literatura w Z. S. R. R.”, zamieszczonej w ostatnim numerze „Przeglądu Współczesnego” tak kończy:

„Dziwnych informatorów o Rosji współczesnej dobiiera sobie Polska. Jest co najmniej kilkudziesięciu inteligentnych Polaków, którzy znają Rosję przedwojenną i których obserwacje w Sowietach miałyby walor niezastąpionej diagnozy. Tymczasem mamy świetnie napisaną książkę Skonimskiego, który przedtem Rosji nie widział; ciekawą, jako wyczyn podróżniczy podróz p. Janty - Polczyńskiego, który języka rosyjskiego nie zna, a który twierdzi na serjo, że rozmówcą jego był znakomity pisarz Borys Lawrenjow (?), nazwisko niemożliwe w tej formie. Doczekaliśmy się wreszcie jedynej książki o literaturze rosyjskiej współczesnej: i bądźże z niej mądry!”

tor kabaretu; jestem, że się tak wyrażę: „dziesięcioboista” sztuki — więc zabrakłoby mi wreszcie tematu, gdybym nie drasnął od czasu do czasu jakiegoś kolegi, czy koleżanki po dłucie, piórze czy języku!

Nie znaczący to wcale, bym nie uznawał piszących niewiast. Przeciwnie: rozkoszuję się na przykład poezjami Pawlikowskiej, czy też niesłychanie inteligentnymi i pożytecznymi rozprawami Bożeny Stelmachowskiej. Te panie przynajmniej pozwalają nam żyć i uważają nas także za ludzi; tolerują nas — nie holdują najnowszej modzie, której hasło brzmi: „huzia na chłopów!”.

Zaczęła się ta moda w Polsce dość skromnie od „Domu kobiet”; w sztuce tej, napisanej przez niewiastę, biorą udział same niewiasty od lat dwudziestu do mniejwiejszy studwudziesiętu — nawet pies występujący w tej sztuce jest suczką... Był to początek skromny i niezbyt groźny — zresztą autorka zrehabilitowała się i napisała „Dzień jego powrotu”, czyli powrotu mężczyzny na scenę.

Lecz wkrótce inna dama wyskoczyła ze „Sprawą Moniki” — tutaj już rozpoczął się jawny atak amazonek na biednych mężczyzn: udawadniano nam, że jesteśmy podli, śmieszni, nieinteligentni — wogóle zbyteczni... Jakoś ten atak jeszcze pozostawił nas

przy życiu i przeszedł bez głębszych śladów.

Aż tu nagle zjechała się do Poznania cała armja kobiet (i to najmilszych naszych dawnych znajomych: Wysocaka, Grabowska, Gruszecka i inne...) i z krzykiem i siłą uderzyły na nas „Milczącą siłą”. Jedną kobietą to napisała, drugą to wyreżyserowała i prawie same kobiety to grały. Reżyserja i gra były tak przekonujące, że mężczyźni o mało co nie puciekali w panice z teatru — jednakże na nasze szczęście zawiodła autorka. Już w samym tytule pomyliła się; tytuł sztuki powinien brzmieć: „Niemilcząca piła”; było to coś w rodzaju wykładu — oratorjum, podzielonego na głosy, w którym między innymi odkrywa się Amerykę i wynajduje proch — dwie niesłychanie nowe i doniosłe rzeczy; dalej stawia się ciekawą tezę, że mężczyzna ma jeszcze ostatecznie jakąś wartość, dopóki jest synem, traci ją jednakże całkiem jako mąż! I tak nam te niewiasty przez dwie długie godziny dokuczały, straszyły nas — i niestety także nudziły... że jesteśmy gotowi, wybaczyć im wszystko, byleby Zosia Grabowska znów do nas uśmiechnęła się życzliwie ze sceny w jakiejś rozsądnej sztuce, jak za dawnych dobrych lat —

Przed wojną była moda wysmiewania teściowych w słowie, piśmie i czynnie: trzyczwarte utworów każdego pi-

sma humorystycznego rekrutowały się z kawałów na jej temat, a w żadnej formie nie mogło braknąć wyszydzanej, postpowowanej, biednej teściowej. Moda ta skończyła się — a teściowe jak były, tak są i nadal... Dziś miejsce teściowej zajął na scenie mężczyzna; on dzisiaj jest tą krwawą ofiarą, rozdrapywaną piórami piszących niewiast!

Miejmy nadzieję, że i tę modę przeżyjemy i że wkrótce znów nastanie zgoda między mężem, żoną i teściową...

ARTUR MARJA SWINARSKI

Tow. polsko-angielskie na progu nowego okresu pracy

W pierwszych dniach października Towarzystwo Polsko-Angielskie wznawia swą działalność po przerwie wakacyjnej. Jak się dowiadujemy, prócz odczytów w języku angielskim, wygłaszanych co dwa tygodnie, zarząd Towarzystwa zamierza wprowadzić pogadanki angielskie na zebraniach klubowych, odbywających się co środe w godzinach wieczornych w salo-nach Resursy Kupieckiej (Zwierzyniecka 12). Wogóle poświęci się więcej, niż dotąd uwagi współzyciu towarzyskiemu członków przez urządzenie w ramach klubu różnych wieczorów artystycznych, dancingów itd. Staraniem Towarzystwa organizuje się również koncert z udziałem wybitnych artystów, poświęcony muzyce an-

— No, jest pan w ojczyźnie, w kraju — powiedziałam.

Doktorek popatrzył na mnie, a potem długo mówił Oto właśnie, że nie jest w kraju! On do Palestyny nie tęsknił nigdy. On nie uznaje ojczyzny. Owszem, taki kawał ziemi, gdzie się człowiek urodził, zna wszystkich, mieszka zdawna. Ale daleki, szeroki kraj — nie. Nie uważa, żeby to było źle, czy dobrze...”

A później:

„Rozmawialiśmy tak bardzo długo. Mówił o tem, jak tu panuje niewidzialna dyktatura sjonizmu. Jak tępony jest żargon, jak zniszczoneby maszyny redakcji żargonowego pisma, jak, gdy podczas świąt żydowskich, gdy nie wolno jeść chleba, tylko macę, któraś postępową piekarnia wystawiła w oknie chleb, to robotnicy („pan uważa? robotnicy, oni tu są też socjaliści”) rozbili wystawę i tłum spalił ów chleb na ulicy, jako prowokację. Tak, panie. Tu też jest dyktatura jak we Włoszech, jak w Rosji.”

Spotkań takich w Palestynie można by niewątpliwie spodziewać się więcej. Pruszyński notuje tylko dwa powyższe, a uważać je można za typowe. Omówiłem je i opatrzyłem cytatami tak obszernie dlatego, ponieważ w tem przedstawieniu dwóch ludzi — wydaje mi się — można złapać na gorącym uczynku jedną z najistotniejszych cech postawy żydowskiej do życia, cechę, która przedewszystkiem powoduje odruch niechęci do Żydów, a która musi być tępona ze stanowiska każdego jednolitego środowiska społecznego.

I ta bogata Żydówka i ten doktor nie mają żadnych „przesądów społecznych” — chcą żyć tam, gdzie najwygodniej, w takich środowiskach, w których ma się zaspokojenie wszystkich osobistych wymagań, a jednocześnie nie potrzeba za nie płacić żadną ofiarą, żadnem wyrzeczeniem. A wymagania te — trzeba zaznaczyć — są natury wyłącznie hedonistycznej, naskórkowej.

Nie wiem czy dość jasno zdajemy sobie sprawę z tego, że wszystkie postulaty Żydów u nas mają ten charakter, że cała publicystyka żydowska i ta która pozostaje pod wpływem Żydów, walczy tylko o takie wartości. O konsumpcję wszystkich udogodnień cywilizacji materialnej bez placenia za to rachunku. Ponieważ w obecnym czasie chaosu każde środowisko ludzkie, jeśli niema się rozlecieć, dąży do scapania siebie na podstawie organizacji opartej o ofiarę — przeto postulaty żydowskiego ideału życia, dotąd uprzywilejowane, wszędzie zostają przekształcone. Najciekawsze, że ideał ten zostają odrzucony nawet tam — w Palestynie. Organizujące się społeczeństwo wie, że znośne warunki życia można zbudować tylko na dyscyplinie i wyrzeczeniu się pozaniezbędnych wygód życiowych. Odrzaca więc tych, którzy tego nie rozumieją.

Zadaje sobie pytanie, jak takiej jasnej rzeczy nie mogą pojąć Żydzi, naród wybitnie inteligentny: skoro ten typ postawy życiowej nie odpowiada budowniczym nawet ich ojczyzny, dlaczego bez szemrania mają ją znośić inni. Taka postawa sprzeciwia się zaprowadzeniu każdej formy ludu — jest ona pasorzytnictwem, jest klęską w takich czasach jak nasze.

Antysemityzm nazywa się często „barbarzyństwem”. Czyż raz jeszcze nie przychodzi stwierdzić, że w takim stawianiu kwestji tkwi — oszustwo?

gielskiej, który poprzedzi prawdopodobnie odczyt prof. U. P. dr. Kamińskiego.

Jeśli chodzi o wykłady w języku angielskim, Towarzystwo zapewniło sobie współpracę wybitnych prelegentek i prelegentów. W poniedziałek, dnia 2 października, o godz. 20 mówić będzie p. dr. Eileen Markley Znaniecka, żona sławnego socjologa, prof. U. P. dr. Florjana Znanieckiego „o „psychologicznych” kulkach depresji w Ameryce” na podstawie spostrzeżeń zebranych podczas dwuletniego pobytu w Stanach Zjednoczonych. Zebranie to odbędzie się w Zakładzie Mikrobiologii (Wały Wazów 25) Tamże w dniu 16 października, odbędzie się nader interesujący wykład, ilustrowany obficie pięknymi przezroczkami, p. K. Murawskiej o wrażeniach z podróży do Chin z szerególnem uwzględnieniem zabytków architektonicznych i typów ludowych. Wreszcie spodziewany jest przyjazd Mr. Richard Cary, redaktora Baltimore Sun, który zamierza wygłosić odczyt na temat stosunków amerykańskich, budzących takie zainteresowanie w całym świecie.

Zaznaczyć należy, iż pod patronatem Towarzystwa p. dr. Arend prowadzi kursy języka angielskiego (w szkole powszechnej przy ul. św. Marcina w godzinach popołudniowych), które szerzą skutecznie znajomość tego najbardziej w świecie rozpowszechnionego języka.

Działalność Towarzystwa, cieszącego się stałą sympatją społeczeństwa wielkopolskiego, wchodzi w nowy okres ożywienia. Wpisy nowych członków przyjmuje się przed zebraniem oraz u p. Michałowiczowej (Cieszkowskiego 6, parter, tel. 28-85).

Kongregacja Rozkrzewiania Wiary

Ministerstwem dla spraw misyj, t. j. organem, który czuwa nad pracą misyjną, organizując i kontrolując ją, jest Kongregacja Rozkrzewiania Wiary, ogólnie krótko zwana „Propagandą”. Założył ją papież Grzegorz XV w 1622 r. Propaganda pierwotnie składała się z 13 kardynałów, 2 prałatów zakonników i jednego sekretarza. Zebrania odbywały się trzy razy w miesiącu: raz u papieża, 2 razy u najstarszego z kardynałów. Zadaniem Propagandy było rozkrzewianie wiary w najszerszym tego słowa znaczeniu, a środki ku temu czerpała z najrozmaitszych legatów.

Jurysdykcja Propagandy rozciągała się na wszystkie kraje misyjne. Dopiero 2 lat temu, w r. 1908 papież Pius X wyjął z pod jej władzy Anglię, Szkocję, Irlandję, Luksemburg, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej i Kanadę. Niespełna dziesięć lat później dla wszystkich misyj wschodnich utworzono osobną Kongregację dla Kościołów wschodnich.

Dzisiejszy ustrój Kongregacji Rozkrzewiania Wiary małym tylko uległ zmianom. Na czele jej stoi kardynał jako prefekt Propagandy o wielkiej władzy i szerokich pełnomocnictwach. Są jednak sprawy, których sam załatwić nie może. W takim wypadku komunikuje się z innymi kardynałami, których sobie doбира jako współpracowników. Do takich spraw należy m. i. tworzenie nowych jednostek administracyjnych na terenach misyjnych i potwierdzanie uchwał synodów prowincjonalnych. Po urzędzie prefekta Kongregacji najważniejsze są urzędy sekretarza i podsekretarza. Sekretarz

jest równocześnie wikariuszem generalnym prefekta. Oprócz tych władz najwyższych Propaganda posiada osobną grupę doradców, na którą składają się biskupi, kapłani świeccy i zakonnicy, posiadający fachową wiedzę do poszczególnych spraw większej wagi. Poza tem pomocą służy zespół urzędników, przygotowujący akta i referaty.

Od Propagandy są w bezpośredniej zależności biskupi, którym w zarząd oddano diecezje, wikariusze apostołscy i prefekci z władzą biskupią ordynariuszy, choć nie zawsze mają oni święcenia biskupie i superjorzy (przełożeni) misyj, którzy kierują organizującą się dopiero stacją misyjną.

Kongregacji Rozkrzewiania Wiary podlega: 28 archidiecezji, 47 diecezji, 182 wikariatów apostołskich, 69 prefektur i 13 misyj. Na tych terenach pracuje 15 tysięcy kapłanów, około 5200 braci zakonnych, 16 tysięcy sióstr misjonarek z zagranicy i 11500 rodzimych sióstr zakonnych.

W każdy pierwszy poniedziałek miesiąca zbierają się kardynałowie, którzy należą do Propagandy, na naradę, raz w tygodniu zbierają się prefekt, sekretarz i podsekretarz oraz urzędnicy dla omówienia spraw bieżących. W każdy pierwszy i trzeci czwartek miesiąca prefekt zdaje szczegółowe sprawozdanie Ojcu św., a w każdy drugi i czwarty czwartek sekretarz na specjalnym posłuchaniu u Ojca św. podaje akta do podpisu.

Tak wygląda ten wspaniały i rozległy aparat, w ruch wprawiający działalność misjonarską i nad nią sprawujący pieczę.

Do współpracy!

Mineło lato, przeszły radosne wakacje. Za przedko dla uczących się dzieci i za przedko dla matek które nieraz nie wypocząwszy nawet należycie, wprzęgły się znów do codziennego kieratu zajęć domowych i społecznych.

A społecznych po wakacjach nawał; życie nie czeka, potrzeby ludzkie rosną z dniem każdym, a wobec kryzysu i ciężkich z dniem każdym warunków, coraz mniej ludzi chętnych do pracy. Jedną z tych, która ma niestety najmniej zwolenników to praca wśród bezrobotnych, na tych terenach, gdzie ich zepchnęto i zgromadziło najstraszniejsze widmo robotniczej rodziny: eksmisja!

Kto kiedykolwiek pracował na niwie charytatywnej ten wie dobrze, że drogę do ratunku dusz ułatwia pomoc w potrzebach materialnych. Więc rozdawnictwo odzieży, żywności, opału, wyszukanie zajęcia i to nietylko tym najlepszym, choćby nawet grzesznym, w tym celu, aby stali się lepsi i bliżsi Chrystusa. skoro Chrystus, przez oddanych sobie zcicieli, chce dusze ich ratować od wiecznego zatracenia a ciało od doczesnych cierpień i dolegliwości.

W Paryżu, tej kolebce Dzieci św. Wincentego, mimo szeroko rozwiniętego życia parafjalnego, młode i starsze kobiety, studentki nawet, pracą obarczone, znajdują czas na to, aby oddać się pracy charytatywnej na „czerwonych przedmieściach”, la banlieue rouge, gdzie skupiają się najgorsze elementy, do głębi komunizm przesiąknięte, zdecydowanie wrogie Bogu i Kościołowi. Odważne te dziewczęta prowadzą tam żłobki, ochronki, pracują w przychodniach lekarskich i Stacjach Opieki nad matką i niemowlęciem.

W Poznaniu Stowarzyszenia Pań Miłosierdzia rozwijają intensywną charytatywną pracę, otaczając serdeczną opieką ubogich we wszystkich 16 parafjach i współpracując gorliwie z Siostrami wydziałów parafjalnych.

Ale jest jeden wydział i jedna Siostra, która jest tego kontaktu zupełnie pozbawiona: to Siostra Wydziału Caritas pracująca w największym skupisku bardzo nieszczęśliwych, bo bezrobotnych i wyekmitowanych ludzi na terenach sławnej Powszechniej Wystawy Krajowej.

Niema tam Stowarzyszenia Pań Miłosierdzia, niema męskiej Konferencji św. Wincentego, zato jest głód, bunt, rozpacz, niewiara i wrotne idee wśród tych 450 rodzin, wtłoczonych do 13 schronisk; bo trudno znaleźć domami te wystawowe pawilony, gdzie deszcze nieraz lichą pościel zalewa, wicher przez tymczasowe cienkie ścianki wyje, nogi na ceglanej podłodze marzną, a dzieci bledną i wędną w zbach bez światła.

Wiemy, że niedza jest wszędzie, w całym mieście. Podpełza do suterenu i poddaszy eleganckich ulic, sąsiaduje nieraz ze zbytkownymi mieszkańcami w zamożnej dzielnicy, najołsejniej jednak odczuwać się daje tym, którym po rozdzielających sere scenach eksmisji, skoszarowano w barakach, robiąc z nich jakby odrębną kastę — parjasów, wyrzuconych poza nawias normalnego społeczeństwa.

Nagromadzenie ludzi głodnych, znękanym, rozgoryczonym i przymusowo dnje cale w beczynności spędzających, musi wywołać pewien ferment... Rośnie więc on z dniem każdym i rozsadza serca skądinąd

może dobre, uczciwe, do szlachetnych czynów zdolne. Idźmy ku nim przemówmy do nich serdecznie po kob.ecemu, po macierzyńsku okazmy im współczucie w ch niedoli dowiedzmy się, co im najwięcej dolega czembymy im pomóc mogły. Na to niepotrzeba wielkich funduszków. Potrzeba trochę czasu, dobrej woli i serca.

W kręgu naszych znajomych nie rozmawiajmy tylko o modach, o najlepszych filmie, nowej premierze, czy świeżo wydanej powieści. Są ciekawsze tematy. Opowiedzmy jak tuż niedaleko, o parę ulic od nas ludzie żyją i cierpią, jak im wiele potrzeba, jak nas ta pomoc mało kosztuje i zabierzmy z sobą kiedy na to „Wesołe Miasteczko” młodą rozbawioną kuzynkę, elegancką siostrzenicę, pokażmy im, ile lez dziś płynie na rozbrzmiewających cztery lata temu śmiechem i wesoląściami terenach. A że kobiety są dobre o bardzo dobre nawet, zobaczymy, jak do nas płynąc zaczną tak nam potrzebne dary: suknie, obuwie, dziecinne wyprawki i ubrania przez mężów czy braci już porzucone i bielizna i wszystko to, co zbędne a niezbędne nieszczęśliwym naszym, braciom. A że niezbędna jest też współpraca z Siostrą Antoniną, Siostrą od „Wesłego”, a dziś tak smutnego miasteczka węc powinna się bezwzględnie utworzyć Sekcja Pań, które te 13 Schronisk w porozumieniu z Siostrą swoją opieką otoczą regularnie odwiedzając je będą, niosąc ze sobą prawdziwą miłość bliźniego.

Państwo nakłada na nas podatki. Szemrzymy na nie nieraz, ale płacimy, bo trzeba, bo państwo istnieje musi.

Chrystus nałożył na nas obowiązek dany miłosierdzia. I tę spłacać będziemy bez szemrania, bo Królestwo Chrystusowe istnieje musi już tu na ziemi, a nam tak stosunkowo łatwo do niego się przyzwyć.

Poznański Okręg „Caritas” prosi, by panie gotowe do współpracy w akcji charytatywnej były łaskawe zgłosić się do Siostry Antoniny, kierowniczki wydziału lokalnego „Caritas” na terenach powystawowych, która urzęduje w lokalu Poradni Lekarskiej (pawilon 5) od godz 10 — 1 codziennie z wyjątkiem czwartków.

Szpitalnictwo w Polsce

Polska należy do krajów z największym przyrostem naturalnym ludności, który niezawodnie byłby jeszcze większy, gdyby nie znaczna u nas śmiertelność zarówno wśród niemowląt, jak i ludności dorosłej. Fakt ten sprawia, iż należymy do t. zw. narodów „młodych” w tem znaczeniu że przeciętny wiek ludności w Polsce jest niższy, aniżeli w krajach o ludności „starej”, jak Anglja, Francja, Szwecja itd. Tak np. ludność w wieku ponad 60 lat stanowi w Polsce 7,2 proc., we Francji zaś 13,7 proc., w Szwecji 12,2 proc. itd.

Poza warunkami ogólnymi, jak przestrzeganie zasad higieny w życiu codziennym, wygodne i widne mieszkania, racjonalne odżywianie się itp., które niewątpliwie wywierają dobroczynny wpływ na zdrowie ludzkie, rzeczą pierwszorzędnej znaczenia jest również i możliwość leczenia się w razie choroby. Zdarzają się oczywiście wypadki, że chory pozostawiony sam sobie wyzdrowieje, ale przeciętny czas trwania życia ludzkiego przed 100—200 laty był dlatego znacznie niższy, niż obecnie, że sprawa leczenia w owym czasie była postawiona znacznie gorzej, aniżeli obecnie.

Wyrazem stosunków w tej mierze jest oczywiście rozwój szpitalnictwa, ponieważ szerokie warstwy ludności w wypadkach chorób cięższych jedynie w szpitalach mogą znaleźć należyta opiekę i leczenie. W ciągu ostatnich sześciu lat ilość szpitali w Polsce wzrosła o 14,3 proc. (z 635 do 726), a liczba łóżek w nich o 30,8 proc. (z 54235 do 70937). Liczba łóżek na 10 tys. mieszkańców z 18,5 proc. wzrosła na 22,0 proc. Przynotowane liczby świadczą, że rozwój szpitalnictwa u nas postępuje szybciej aniżeli przyrost ludności, jakkolwiek daleko nam jeszcze do stosunków zachodnio-europejskich. Tak np. w Szwajcarii na 10 tys. mieszkańców przypada w szpitalach 106,0 łóżek, w Danji 92,4, w Szwecji 89,7, w Niemczech 87,2, w Czechosłowacji 35,7 w Polsce — jak wskazano wyżej tylko 22,0. Gorzej sprawa szpitalnictwa przedstawia się w Grecji, gdzie przypada 16,5 łóżek, na Litwie 12,6 itd.

Jeżeli chodzi o poszczególne dzielnice, to na woj. centralne przypada 297 szpitali (w tem w Warszawie 59) z 24 799 łózkami (w Warszawie 7277), na wschodnie 106 szpitali i 4960 łóżek, na zachodnie odpowiednio 193 i 25 813 i południowe 130 szpitali i 15 365 łóżek. Jeżeli porównać przynotowane liczby ze stosunkami ludnościowymi, okaże się że woj. centralne, których ludność stanowi 41,9 proc. zaludnienia całego państwa, posiadają (wraz z Warszawą) tylko 35,0 proc. ogólnej liczby łóżek szpitalnych, woj. wschodnie ludności 17,4 proc., łóżek 7,0 proc., zachodnie odpowiednio 14,1 proc i 36,4 proc. i południowe 26,6 proc i 21,6 proc. Tym sposobem jedynie woj. zachodnie mają zapewnioną pomoc szpitalną w stopniu stosunkowo należyty. odpowiadającym liczebności mieszkańców, w innych pomoc ta jest wyraźnie niedostateczna, nigdzie bowiem odsetek łóżek nie odpowiada ludności, wszędzie jest niższy.

Jeżeli porównamy następnie liczby, wskazujące ilość łóżek na 10 tys. mieszkańców, przekonamy się że w Warszawie przypadnie 61,8 łóżek, w woj. centralnych (bez Warszawy) 13,0, we wschodnich 8,9, w zachodnich 47,0 i w południowych

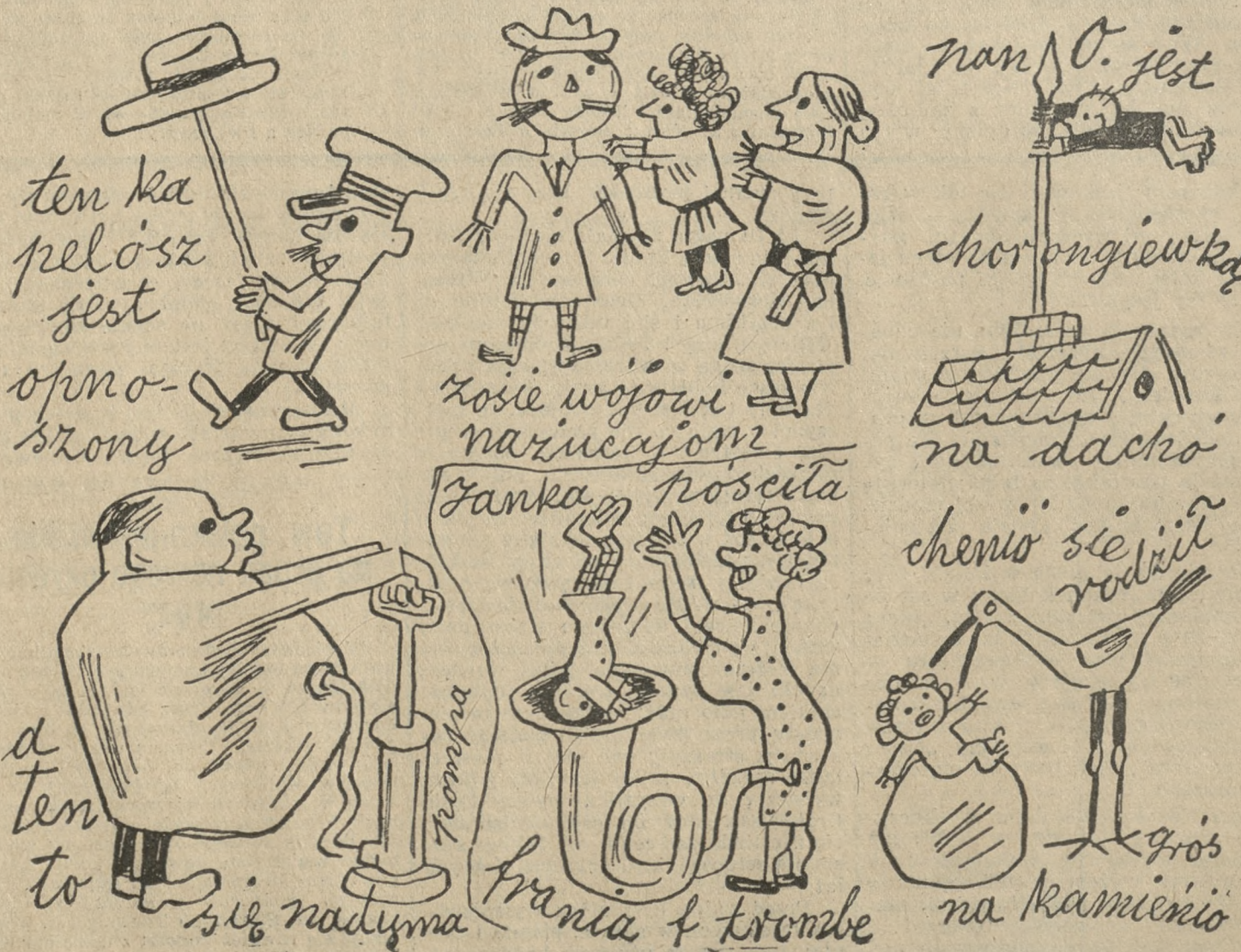
17,9. Wynika stąd, że jedynie w Warszawie i po części w woj. zachodnich ludność ma zapewnioną pomoc szpitalną w stopniu, odpowiadającym mniej więcej stosunkom zachodnio-europejskim. w pozostałych dzielnicach jest jeszcze bardzo wiele do zrobienia. Zwłaszcza stosunki w woj. wschodnich przedstawiają się gorzej, aniżeli nawet na Litwie.

Nic dziwnego zatem, że śmiertelność u nas jest znacznie wyższa, aniżeli na zachodzie. Jeżeli pomimo to przyrost naturalny ludności w Polsce jest tak wysoki, zawdzięczać to należy nietylko rozpowszechnieniu szpitalnictwa, a więc i skutecznej walce z chorobami, ile wysokiej cyfrze dzieci. Ze spisu ludności wynika, że właśnie woj. wschodnie, posiadające stosunkowo najmniej szpitali, mają największy przyrost ludności. W wieku do 19 lat Polska ma 47,8 proc. całej ludności, Francja tylko 31,7 proc., Niemcy 36,2, Anglja 37,0 proc. itd. To właśnie decyduje o naszej „młodości”, jako narodu. Z. K.

Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe

Sąd Najwyższy ponownie stwierdził, że dla ustalenia prawa pracownika do wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, zgłaszane w powództwie za dłuższy okres czasu wstecz, znaczenie istotne ma wyjaśnienie, czy powód zgłaszał swoje pretensje z tego tytułu i czy pozwaną firmą wiedziala o jego pracy ponad normę. Ukrywanie bowiem przez pracownika w ciągu kilku lat swych pretensyj z tytułu godzin nadliczbowych może mieć ten skutek, że pracodawca zostaje pozbawiony możliwości skontrolowania, czy praca w godzinach nadliczbowych miała miejsce, czy była wywołana potrzebą i wykonywana z korzyścią dla pracodawcy, czy też była zbędna lub pozorna i miała na celu jedynie przysporzenie korzyści pracownikowi wbrew interesom pracodawcy.

Ze szkicownika Małego Kazia

MŁODY NARODOWIEC

ZWIĄZEK MŁODYCH NARODOWCÓW

Z Poznańskiego

— Zebranie członkowskie w Poznaniu. W dniu 28 sierpnia w sali Str. Narodowego w Poznaniu odbyło się zebranie Z. M. N. Zebranie zajął kol. Mędlowski. Referat wygłosił kol. poseł Witkowski. Sprawy organizacyjne omówił kol. Bogusław Kalczyński. W dyskusji zabierali głos kol. Szafranek, Jeske, Dybowski i Warmiński. Zebranie zakończono hymnem Młodych. Obecnych 200 osób.

— Obchód odsieczy wiedeńskiej w ognisku Z. M. N. Poznań-Jeżyce. Dnia 7 września odbyło się plenarne zebranie Z. M. N. ogniska Jeżyce. Uroczyste to zebranie, poświęcone 250 rocznicy odsieczy wiedeńskiej, wypadło imponująco. Pięknie udekorowana barwami narodowymi i bukietami kwiatów sala z obrazem Jana III Sobieskiego, specjalnie przyzdobionym przyczyniła się do podniosłego nastroju. Na wstępie, po zagajeniu i odśpiewaniu hymnu Młodych, prezes kol. Jaworski powitał delegata zarządu wojewódzkiego kol. Mędlowskiego, delegata zarządu powiatowego kol. Kordylewskiego, prezesa ogniska Luboń kol. Wojdałowicza, prezesa miejscowego Str. Narodowego p. Pawłowskiego, gości oraz licznie przybyłych członków. Uroczyste skupienie malowało się na twarzach obecnych w czasie słuchania referatu i następnych przemówień. Okolicznościowy obszerny referat wygłosił kol. Krajewski, po czym w dyskusji zabierali głos między innymi kol. Mędlowski, kol. Szczyżyński, kol. Kordylewski. Następnie kol. Henryk Seib, wyjeżdżający na dalsze studia, zęgnął się z obecnymi, przypominając jednocześnie o koleżeństwie organizacyjnym, karności i wytrwałości w pracy dla Wielkiej Polski, po czym prezes kol. Jaworski zęgnął kol. Seibę w imieniu ogniska, życząc mu dalszej pomyślnej i owocnej pracy. Po załatwieniu spraw organizacyjnych odśpiewano „Boże coś Polskę” po czym kol. prezes solwował zebranie hasłem „Młodzi, czuwajcie!”. Zadoleni, oraz podniesieni na duchu zgromadzeni opuścili salę.

— Z ogniska Luboń. W dniu 4 września o godz. 20 w szatni „Sokoła” odbyło się zebranie ogniska Z. M. N. w Luboniu. Zebranie zajął kol. Wojdałowicz. Referat ideowy wygłosiła koleżanka Pięćówna. Referat ten spotkał się z gorącym przyjęciem. Po załatwieniu spraw organizacyjnych solwowało zebranie hymnem Młodych. Na zebraniu obecnych członków 138.

— Walne zebranie Z. M. N. w Szamotułach. Dnia 12 sierpnia b. r. odbyło się w salce zebrań nadzwyczajne walne zebranie ogniska Z. M. N. Szamotuły, które zajął kol. Pawlak z powodu nieobecności prezesa, oddając przewodnictwo kol. Głowackiemu. Obecnych 80 członków. Przeprowadzono dopełnienie zarządu; zastępca prezesa został kol. J. Pawlak, urząd sekretarza po kol. Burzyńskim, który opuścił ognisko z powodu wyjazdu, objął kol. M. Kasprzak, zastępca sekretarza kol. Durka. Na tem zakończono zebranie nadzwyczajne, a rozpoczęto zebranie plenarne, które prowadził kol. J. Pawlak. Następnym punktem zebrania były wyczerpujące referaty kol. Głowackiego p. t. „Wielka Polska” i kol. Koliński „Życie organizacyjne”. W wolnych głosach przemawiał kol. Głowacki w sprawie utworzenia świetlicy, gdzie młodzież spędzałaby czas na czytaniu książek i różnych pism. Kol. Koliński i Sroczyński apelowali do większej współpracy kolegów z zarządem. Po odśpiewaniu hymnu Młodych zakończono zebranie.

— Młodzi narodowcy w Podrzewiu (pow. szamotulski). Dnia 20 sierpnia odbyło się zebranie ogniska Podrzewie w Dusznikach. Referat o bieżących zagadnieniach Polski wygłosił kol. prezes powiatowy. Licznie zebrani wysłuchali z uwagą referatu, żywo dyskutując. W końcu kol. prezes pow. zaapelował, by abonowano i rozpowszechniano „Czuwamy!”. Zebranie zakończono w dobrym nastroju hymnem Młodych.

— Ze Związku Młodych Narodowców w Wągrowcu. W sali Starej Strzelnicy odbyło się pod przewodnictwem kol. red. Leona Trelli plenarne zebranie Związku Młodych Narodowców przy licznych udziałach członków. Referat p. t. „Żydz w Polsce” wygłosił kol. Jan Gomółski. Nad referatem wywiązała się obszerna dyskusja. (m)

— Z powiatu czarnkowskiego. Dnia 15 sierpnia odbyło się zebranie ogniska Z. M. N. w Rosku. Referat o obecnym położeniu międzynarodowym i wewnętrznym Polski, wygłoszony przez kol. Marjanę Czabajkiewicę, przyjęli zebrani z zadowoleniem.

— Z powiatu wrzesińskiego. Dnia 27 sierpnia odbyło się w Wrzesznie zebranie prezesów Z. M. N. powiatu wrzesińskiego. Zebraniu przewodniczył prezes powiatowy kol. Pawlak. Przeprowadzono bardzo ważne uchwały oraz ułożono program pracy na nadchodzący czasokres. Dnia 27 sierpnia odbyło się w Marzeninie zebranie ogniska Z. M. N. Zebranie zajął w zastępstwie prezesa kol. Zieliński. Przemawiali kol. St. Kubiak z Wrzesznie oraz referent organizacyjny kol. Feliks Kreglewski. Oba bardzo interesujące referaty nagrodzono nieustającymi oklaskami. Po zakomunikowaniu ważnych spraw i odśpiewaniu hymnu Młodych solwował kol. Zieliński, zebranie hasłem „Młodzi, czuwajcie!”. — Dnia 31 sierpnia b. r. o godz. 8

Polska na kongresie C. I. E. w Wenecji

Delegacja polska godnie podtrzymuje tradycje swych poprzedniczek

Na XV kongresie Międzynarodowej Konfederacji Studentów (C. I. E.) w Wenecji delegacja polska miała pracę bardzo trudną. Robiono jej wszelkiego rodzaju trudności przy otrzymaniu paszportów zagranicznych. Cała praca włożona została na nieliczną, wbrew tradycji grupę reprezentantów, złożoną zaledwie z 10 osób.

Zaznaczyć należy, że z spośród tak małej delegacji tylko jedna osoba obznajomiona była z pracami bieżącymi C. I. E., pozostali zaś byli nowicjuszami.

Pomimo to jednak reprezentanci godnie swe zadanie spełnili, pracując wydatnie na komisjach, stawiając szereg wniosków, składając szczegółowe sprawozdanie z prac Biura Statystyczno-samopomocowego, znajdującego się w Warszawie i t. d.

Komunikat „Iskry” o niewzięciu udziału w kongresie przez Polskę, zaskoczył nieprzyjemnie naszych przyjaciół zagranicznych którzy nie wiedzieli co o tem myśleć. Dopiero obecność delegacji polskiej na kongresie i zdemontowanie komunikatu utwierdziło wszystkich w przekonaniu, że Polska młodzież akademicka, której Związek Narodowy był jednym z założycieli Konfederacji, który dał jej dwóch prezesów na ogólną liczbę 6 podczas 15 lat jej istnienia, urządził w 1924 r. kongres C. I. E. w Warszawie wraz z pierwszą Olimpiadą akademicką, będącą największą imprezą sportową po Olimpiadach światowych, dał masę pracy twórczej Konfederacji przy różnych okazjach, pozostaje w niej i nadal pracować będzie.

Kongres wenecki należy zaliczyć do udanych. Reprezentowane były 24 kraje przez 400 delegatów. Nastroj był przyjacielski co stanowiło nader ważny czynnik zbliżenia pomiędzy studentami różnych krajów, będącymi kierownikami młodzieży akademickiej.

Zadzierzgnięcie nici przyjaźni w ramach C. I. E. daje gwarancje późniejszego zrozumienia się wzajemnego w

pracach państwowych, gdyż jak to świetnie zaznaczył w swej przemowie J. E. ks. Volpi, były minister finansów i twórca portu przemysłowego Marghera, koło Wenecji, „obecni kierownicy akademicy będą w przyszłości kierownikami swoich państw”.

Siła C. I. E. wciąż wrasta, zarówno na wewnątrz, jak i na zewnątrz. Wewnętrzna konsolidacja i scementowanie widzimy w doskonałej harmonii odbytego kongresu. Nazewnątrz wystąpiła C. I. E. z manifestacją tego rozmiaru, co V Międzynarodowa Olimpiada Akademicka w Turynie, gromadząca przedstawicieli 32 państw.

Poza tem już uzyskała C. I. E. faktyczny monopol wydawania międzynarodowego dowodu akademickiego, który jest uznawany przez wszystkie państwa europejskie i wiele pozaeuropejskich.

Godnym zaznaczenia jest również fakt odbytej równoległe z kongresem konferencji prasy akademickiej, która zebrała nietylko przedstawicieli prasy akademickiej, ale również t. zw. wielkiej prasy. Ilustracją pracy biura prasowego C. I. E. była I. wystawa prasy akademickiej, na której dział polski był bezwzględnie najbogatszy i najlepiej usystematyzowany.

Podczas kongresu przeprowadzono dwie wolne dyskusje. Pierwsza z nich, w gronie czysto studenckim, na temat: „Student a państwo” dała możność poznania rozmaitych zapatrywań na współpracę studentów z państwem. Na drugiej wygłoszony został przez Edm. Rossoniego, prawą rękę Mussoliniego, świetny referat na temat: „Ekonomia i polityka państwa faszystowskiego”, po którym nastąpiły liczne zapytania i słowa uznania ze strony przedstawicieli wielu państw.

Tak więc zwycięsko przeszliśmy kongres C. I. E., pomimo uszczuplonej liczby delegatów, pomimo trudności nam stawianych, pomimo nieotrzymania paszportów przez delegatów polskich na kongres.

odbyło się zebranie Z. M. N. w sali p. Olejniczaka w Borzykowie. Po zagajeniu zebrania przez kol. Dębickiego i odczytaniu porządku obrad przystąpiono do najważniejszej części zebrania, t. j. referatów. Pierwszy wygłosił kol. St. Kubiak, drugi referent organ. przy zarządzie powiatowym Z. M. N. kol. Feliks Kreglewski. Po wygłoszeniu obu referatów nastąpiła bardzo ożywiona dyskusja. Odśpiewano „Boże coś Polskę” i hymn Młodych, po czym kol. Dębicki zakończył zebranie hasłem „Młodzi, czuwajcie!”. — W niedzielę, dnia 3 września b. r. odbyło się w Sokolinie zebranie Z. M. N. w sali p. Gibowskiego, które zajął prezes kol. Karbowiak. Po odczytaniu porządku obrad pierwszy referat wygłosił kol. St. Kubiak. Nastąpiło przemówienie referenta Z. M. N. na pow. wrzesiński kol. Kreglewskiego Feliksa, przerywane kilkakrotnie oklaskami.

— Z życia młodych narodowców w Bydgoszczy i Koronowie. W środę, 6 września, w wielkiej sali Patzera odbyło się pod przewodnictwem kol. Buławy zebranie plenarne bydgoskiego ogniska Związku Młodych Narodowców. Dłuższy referat o Batorym i Sobieskim, w związku z odbywającymi się obecnie uroczystościami na cześć tych dwóch wielkich królów, wygłosił kol. red. Fiedler. Następnie załatwiono szereg spraw organizacyjnych. — Tego samego dnia odbyło się w Koronowie zebranie Stronictwa Narodowego, poświęcone organizacji sekcji Młodych przy stronictwie. Referat o celach i zadaniach sekcji Młodych wygłosił przybyły z Bydgoszczy kol. Czarnecki, po czym do sekcji zgłosiło się około 30 osób obojga płci. Na kierownika sekcji wybrano kol. Witeckiego. Przewodniczył zebraniu prezes Stronictwa Narodowego w Koronowie, p. Hyla.

Z Pomorza

— Z życia Z. M. N. w Starogardzie. Dnia 24 sierpnia odbyło się zebranie Z. M. N. w Starogardzie, na które Młodzi mimo niepogody stawili się bardzo licznie. Po zagajeniu obrad przez kol. Jankowskiego i załatwieniu różnych spraw organizacyjnych wygłosił przemówienie sekretarz powiatowy Z. M. N., kol. Wyczyński. Prelegent u wypuklił szerzącą się zgniliznę moralną, która wielkie szkody wyrządza narodowi. Przeciwwstawić się musi temu złu z całą stanowczością młodzież dorosła, zorganizowana w Z. M. N., która przed Bogiem i historją odpowiadać będzie za swe czyny. Potem jeden z członków odczytał ciekawy artykuł p. t.: „Jesteśmy obozem bezrobotnych”. Następnie z wielkim zainteresowaniem zebrani wysłuchali bardzo interesującego wykładu kol. dr. Sucheckiego o biłwie pod Wiedniem. Szanowny prelegent

w barwnych słowach omówił przebieg i znaczenie zwycięstwa króla Sobieskiego nad Turkami pod Wiedniem, kiedy to na zawsze potęga niebezpiecznych Turków została złamana i uratowane zostało chrześcijaństwo od zagłady. Przemówienie to nagrodzono oklaskami. Po wyczerpaniu porządku obrad zakończono zebranie odśpiewaniem hymnu Młodych. W szeregu Z. M. N. wstąpiło kilku nowych członków.

— Lubiszewo, powiat toczewski. Dnia 10 września odbyło się w Lubiszewie zebranie Młodych Narodowców, na które przybyli z Tczewa członkowie zarządu powiatowego koledzy: Zacholla, Grzesik, Górski i red. Ciesielski. Zebranie zajął przy licznych udziałach członków z Lubiszewa i okolicznych wiosek kierownik ogniska lubiszewskiego, kolega Kuszewski, hasłem „Młodzi, czuwajcie!”. Następnie red. Ciesielski wygłosił referat na temat: „Narodowcy w służbie dla Ojczyzny”. Z kolei kierownik powiatowy kol. Zacholla omówił sprawy organizacyjne. Po krótkiej dyskusji zakończono zebranie w podniosłym nastroju śpiewając hymn Młodych „Złoty słońca blask dokola...”

— Subkowy, powiat toczewski. W niedzielę, dnia 3 września, zaraz po nabożeństwie odbyło się w Subkowie miesięczne zebranie miejscowego ogniska Młodych Narodowców. Na zebranie to przybył z Tczewa członkowie zarządu powiatowego koledzy Zacholla, Górski, Grzesik i red. Ciesielski. Zebranie zajął przy udziale kilkudziesięciu członków kierownik subkowskiej placówki Z. M. N., kol. Czubek hasłem „Młodzi czuwajcie!”. Po odczytaniu porządku obrad kol. red. Ciesielski wygłosił referat na temat „Młode pokolenie a Wielka Polska”. Po referacie wywiązała się dyskusja, w której kilku kolegów zabierało głos. Z kolei przemówił kierownik powiatowy, kol. Zacholla, poruszając sprawy organizacyjne. Po wyczerpaniu porządku obrad, zaśpiewano na zakończenie zebrania w podniosłym nastroju hymn Młodych. Niedzielne zebranie w Sukowach dobitnie wykazało że młodzież tamtejszej parafji skupia się pod sztandarem obozu narodowego w głębokim przekonaniu, że tylko idea Chrobrego daje gwarancje kato-Raźniewski St. i kol. Kuzmider St.

Z Łódzkiego

— Z robotniczej Łodzi. Ruch narodowy w Łodzi rozwija się od pewnego czasu wprost żywiołowo. Obecnie Stronictwo Narodowe liczy już zgórą 12.000 członków, zorganizowanych w dziesięciu kołach. Są to niemal wyłącznie Młodzi Wielki. Rost sił narodowych niepokoi Żydów łódzkich, którzy robią co mogą, by wzrost ten powstrzymać.

— Młodzi narodowcy w Kaliszu. Sekcja Młodych im. Bolesława Chrobrego w Kaliszu rozwija się nadal pomyślnie. Rozwój ten zaznacza się nietylko pod względem ilościowym, czego wyrazem są stale urządzane kursy kandydatów, ale również pod względem jakościowym, czego znów wyrazem jest systematycznie prowadzony dział referatów. Jeżeli brak odpowiedniej ilości dobrych prelegentów daje się nieraz dotkliwie odczuwać, to jednak fakt że mimo takiej bolączki mają Młodzi co tydzień jakiś aktualny ciekawy referat, świadczy aż nadto dodatnio o pracy prezesa kol. I. Kardolińskiego. Darzą go też wszyscy bez wyjątku za tę jego pracę należnym mu zaufaniem i szczerem i serdecznym przywiązaniem. Ostatnio sekcja urządziła wycieczkę do Muzeum Ziemi Kaliskiej. Muzeum to, dość bogate w zbiory z czasów ostatniej wojny i z czasów przedhistorycznych, swym umiejtnym ustawieniem licznych eksponatów z różnorodnych dziedzin życia, a przede wszystkim dzięki żywym, barwnym a przystępnym dla każdego objaśnieniom niezastąpionej kustoszki, stanowi cenną kulturalną placówkę, a zwiedzającym pozostawia niepowściągliwe wrażenie. Zaciekawiają szczególnie dokumenty i zestawienia, dotyczące historii Kalisza, a zwłaszcza jego meczeskiej karty, gdy Kalisz w sierpniu 1914, czterokrotnie bombardowany, składał na ołtarzu Ojczyzny swój haracz z synów, co ręką niemieckiego oprawcy dziesiątkowani, życie swe dla Polski oddali. Interesujące są również zabytki z czasów prehistorycznych, a już z rozrównieniem niemal ogląda się dokumenty i pamiątki po M. Konopnickiej i A. Asnyku, którzy z grodem kaliskim wiązami przyjaźni ściśle byli złączeni.

— Młodzi narodowcy w Błaszczkach (pow. kaliski). W niedzielę 24 września o godz. 3.30 po poł. w domu p. Kłysa w Błaszczkach odbyło się zebranie młodych narodowców. Zebranie rozpoczęło złożeniem raportu przez kol. kierownika Ignacego Mellera, instruktora okręgowemu kol. Klemensowi Dąbkowskiemu z Kalisza, który powitał zebranych hasłem „Młodzi czuwajcie!”. Po czym wygłosił dłuższy referat pt. „Karność i posłuszeństwo podstawą ruchu Młodych”. Dobrze przygotowanego i energicznie wypowiadzanego referatu słuchano z dużym zainteresowaniem, darząc prelegenta długimi oklaskami. Po referacie wywiązała się dłuższa dyskusja w sprawach, poruszanych przez prelegenta. Zebranie zakończono o godz. 5 odśpiewaniem hymnu Młodych i hasłem „Młodzi czuwajcie!”. — Na tejże sali zaraz po skończonym zebraniu młodych narodowców, odbyło się zebranie organizacyjne żeńskiej Sekcji Oświatowej Stronictwa Narodowego, pod przewodnictwem koleżanki Janiny Kijewskiej. Referat pt. „Cele Obozu Narodowego i rola kobiet w ruchu narodowym”, wygłosiła koleżanka Franciszka Szymczakówna, kierowniczka Sekcji Oświatowej Stronictwa Narodowego w Kaliszu. Po wyczerpującej dyskusji, przystąpiono do podpisywania deklaracji, a potem wybrano zarząd Sekcji w składzie następującym: kierowniczka — kol. Janina Kijewska, sekretarka — kol. Marja Sieradzka, skarbniczka — kol. Alicja Zarembianka. Odśpiewaniem hymnu Młodych zebranie zakończono o godz. 6.30.

— Imponujące zebranie narodowe w Pabjanicach. W dniu 3 września w sali „Sokoła” odbyło się wielkie zebranie Stronictwa Narodowego przy udziale 1000 osób. W podniosłych słowach do zebranych przemówił red. „Pielgrzyma”, poseł kaszubski p. Matłosz, po czym zabrał głos p. pos. Dzierżawski i wygłosił okolicznościowe przemówienie w związku z rozpoczęciem kursu kandydatów Młodych Stronictwa Narodowego. Następnie p. Wajś odczytał komunikat zarządu miejscowego koła, informujący członków o mającym się odbyć podobnym zebraniu w sali „Sokoła” w dniu 8 października b. r. i powołaniu komitetu ufundowania sztandaru Stronictwa. Z kolei udekorowano 42 członków Sekcji Młodych Str. Narod. do których przemówił w gorących słowach kanonik Rogoziński, prosząc, by oznakę godnie nosili i nigdy nie wyparli się idei narodowej. Zebranie zakończono odśpiewaniem „Roty” i hymnu Młodych. Przewodniczył w zastępstwie prezesa adw. Rembelskiego kol. Stanisław Kuśmider. Po zebraniu Młodzi zgotowali ks. kanonikowi Rogozińskiemu gorącą owację, wręczając każdemu z nich wiązanek kwiatów.

Z Małopolski

— Z Podhala. Ruch młodych na terenie pow. białskiego i całego Podhala rozwija się mimo wszystkich przeszkód z żywiołową siłą. W drugiej połowie sierpnia odbył się szereg zebrań w pow. białskim, a mianowicie: w Komorowicach w Kalnej, w Godziszce Dolnej i Górnej, Rybarzowicach Górnych i Dolnych, Buczkowicach, Kozach, Kobiernicach, Bestwinie, Starej Wsi, Jawiszowicach, Kaniowie, Janowicach, Bestwinie i Brzeszczach, na których przemawiał kol. Borzysław Kurowski z Pomorza student Uniwersytetu Poznańskiego. Zebrania były liczne, mimo niepogody i zniw. Ruch narodowy z dnia na dzień obejmuje coraz to inne tereny gdzie przedtem rej wodzili ludowcy, „sanatorzy” i socjaliści.

W pierwszej połowie września znów odbył się szereg zebrań, tak w pow. białskim jak i w pow. żywieckim.

Harcerze na wystawie

Możnaby żaryzykować zakrawając z pozorów na paradoksy powiedzenie, że najbardziej reprezentacyjnym pawilonem na wystawie „Przyroda, Zdrowie i Opieka Społeczna” jest pawilon harcerstwa. Ze harcerstwo jest instytucją opieki społecznej — wiadomo. A ktoś żyje bliżej, bardziej za pan brat z przyrodą, ktoś lepiej reprezentuje zdrowie, niż harcerze?!

Wilki morskie, zastępy różnych Bobrów, Tygrysów i Jeleni ziemnych, wreszcie sokołeta podniebne, drużyny lotnicze — wzięły w swoje posiadanie ogromną halę i urządziły ją sobie z prawdziwie młodzieńczym rozmachem.

Po prawej stronie od wejścia imponują nam drużyny żeglarskie. Pięknie urządzona izba harcerska — z totemem, figurą marynarza w kacie, — mówi o przyjemnych gawędach, wesoło spędzanych chwilach odpoczynku, mówi o staranności, dbałości i dobrym guście jej gospodarzy. Warsztaty i pracownie pokazują kilkanaście kajaków i łodzi, własnoręcznie przez Wilków wykonane. A łodzie to niebyłajakie, bo zdobywały na zawodach niejedną nagrodę. Oryginalne ogrodzenie stoiska, brama z latarniami morskimi po bokach — jak to widzimy na modelu — pochodzi z obozu harcerzy w Garczynie. Kilka starannie wykonanych modeli, m. in. model ratusza poznańskiego, świadczą o pracowitości harcerzy — modelarzy.

Srodek hali i najwięcej w niej miejsca zajmuje wzorowy obóz. Najmniejszą część obozu harcerskiego, tylko zamiast lasu otaczają go żelazne wiązania i mury.

Przeglądając wnętrza namiotów, podziwiać możemy pomysłowość harcerzy w ich urządzeniu. W każdym namiocie mieszka określona ilość chłopców, czy dziewcząt. Chodzi o to, aby sobie w nim wszystko urządzić najwygodniej. Inwencja wyraża się w różnym umieszczaniu łóżek, aby jak najwięcej zostało miejsca, wynalazczość ma pole do popisu przy obmyśleniu różnych półeczek, stojaków, podstawek. W takim namiocie mieszka się przeciw tygodniom. Dobrze, jeśli jest pogoda. Ale gdy deszcz pada, całe życie koncentruje się w namiotach. Trzeba dobrze pokręcić głowę, aby kilku chłopców, razem ze wszystkimi potrzebami im rzeczami, plecakami, kocami, mienażkami — nie pokręciło się w chaotyczny nieład. Wszystko musi mieć swoje miejsce, jeśli panować ma tu zgoda, pogoda i wesołość.

Poza namiotami mieszkalnymi w obozie mieści się kilka namiotów gospodarczych, gdzie znów obserwujemy celowość i pomysłowość urządzenia: spiżarnia, świetlica, izba chorych, kancelaria z mieszkaniem komendanta. We wszystkich namiotach panuje ład, a wszędzie przejawia się dążność do upiększenia i urozmaicenia monotoni płóciennych wnętrz.

Trochę zazdrości czuje zwiedzający, patrząc na rozrzucone tu namioty. Jak swobodnie, radośnie jest w takim obozie harcerskim, kiedy napełniony gwarem młodego życia znajduje się on gdzieś na świeżym powietrzu, wśród lasów, gór, czy nad morzem. Szcześliwa młodość w takich spędzanych warunkach. Może się zdobyć na rozmach, humor — tutaj przejawiające się w pomysłowym urządzeniu szczegółów obozowych — lusterko w armacie, genialny barometr — w pełnych humoru napisach. Dużo takich napisów widzimy w dokładnie urządzonych kuchni. Niczego tu nie brak, ani naczyń, ani pomocniczych urządzeń. Kłoby się chciał przekonać o skrupulatności w dalszym urządzeniu obozu, dotrze do innych niezbędnych w obozie ubikacji. Myślę o pomysłowej łazience, w której można sobie urządzić autentyczny prysznic ze zwyczajnej polewaczki.

Prawdziwymi ozdobami obozu są: wysoka wieża obserwacyjna, ognisko, które skupia dookoła siebie życie obozowe, stół w kształcie krzyża harcerskiego, totem pięknie wyrzeźbiony, efektowna brama wejściowa. Pomyślano tu o wszystkim, co mogło służyć ku wygodzie, czy ozdobie. Życie musi być radosne i piękne!

Z prawdziwym respektem oglądamy stoisko drużyn lotniczych. Są to beniaminki harcerstwa, bo niedawno powstawać zaczęły. Ale biorą się energicznie do pracy i wynikami jej podziwiają. Piękny samolot, dwa szybowce, liczne ładne modele, wystawione przez pierwszą drużynę lotniczą, poznańską — rokuja, że młodzież harcerska odegra piękną rolę w rozwoju naszego lotnictwa.

Wychodzi człowiek z tego pawilonu

z zalem, że już wyjść musi, ale pokrzepiony na duchu i radosny. Wykąpał się w dzielnej młodości i trochę mu się tego udzieliło. Niech ich będzie jak

najwięcej harcerzy. Dużo jest już w Polsce — bo 1357 drużyn w 506 środowiskach. Ale niech będzie jeszcze więcej i wszyscy tacy dzielni, jak ci, którzy urządzali swój pawilon na Wystawie.

(t. kr.)

Konkurs Wierszowy

dla Czytelników „Kurjera Poznańskiego”

Z jednej z nazw niżej podanych, znanych wyrobów firmy

HENRYK ŻAK w POZNANIU,
Fabryka Perfum, Kosmetyków i Mydeł Toaletowych,

należy utworzyć krótki 2-wiersz względnie 4-wiersz.

Wiersze te powinny ukazać się w treściwych, łatwo do zapamiętania określeniach, doborowej jakości niżej wymienionych, popularnych wyrobów.

W konkursie mogą wziąć udział tylko **Czytelnicy „Kurjera Poznańskiego”**. Kto „Kurjera Poznańskiego” jeszcze nie abonuje, może go zaabonować jeszcze dzisiaj. Numery, dotyczące **Konkursu Wierszowego** firmy Henryk Żak w Poznaniu, stawiamy do dyspozycji **gratisowo**, póki zapas starczy.

Nazwy wyrobów, z których conajmniej jedna powinna się znajdować w wierszu:

Przemysławka, woda kolońska i mydło, Chlorami, pasta do zębów, Miaflor, krem, puder, emalja do paznogi, Hezadont, eliksir i pasta do zębów.

dz 1442

Za najlepsze wiersze wyznacza firma **Henryk Żak w Poznaniu 100 nagród**. Każdy z wierszy oznaczonych ma prawo do nagrody, nawet choćby jedna osoba nadesłała więcej niż jeden wiersz. Do każdego utworu należy dołączyć zewnętrzny kartonik od pasty do zębów Chlorami. Wszystkie premijowane wiersze pozostają wyłączną własnością firmy Henryk Żak w Poznaniu. Wiersze może zużyć firma Henryk Żak dowolnie również na cele reklamowe. Które wiersze zasługują na nagrody, oznaczy jury, na ten cel specjalnie zwołane. Wiersze wraz z kartonikiem od pasty Chlorami należy wysłać pod adresem Redakcji „Kurjera Poznańskiego”, z oznaczeniem na kopercie: **Konkurs Wierszowy firmy Henryk Żak w Poznaniu.**

Z katolickiego ruchu przeciwalkoholowego w Polsce

Nieomal we wszystkich diecezjach Polski istnieją bractwa wstrzemięźliwości wzgl. trzeźwości. Związki diecezjalne z odpowiednim statutem, nadanym przez władzę duchowną, mają diecezje: wileńska; płocka, łwowska, chełmińska oraz gnieźnieńsko-poznańska. Ostatnia jednoczy 154 bractwa i 17 969 członków.

Młodzież pozaszkolna w SMP, posiada według danych Zjednoczenia Młodzieży Polskiej 315 kółek abstynenckich z 4433 członkami. W Związku Harcerstwa Polskiego jest 92 933 młodych abstynentów.

Wśród organizacji dla dorosłych katolików rozróżnia się związki wszechstanowe (Katolicki Związek Abstynentów — 38 kół, i 2871 członków i Polska Liga Przeciwalkoholowa — 5 kół i 333 członków) oraz związki stanowe, Polski Związek Księży Abstynentów — 12 kół księży i 329 członków, 13 kół kleryków i 433 członków, oraz Związek Nauczycieli Abstynentów, liczący około 100 członków.

Centrala w Poznaniu jednoczy prace diecezjalnego Związku Bractw Wstrzemięźliwości oraz 4 ogólnopolskich związków tj. Katolickiego Związku Abstynentów, Polskiej Ligi Przeciwalkoholowej, Polskiego Związku Księży Abstynentów i Związku Nauczycieli Abstynentów. Osobną, choć w stałym kontakcie z centralą, pracuje ponadto Filarecki Związek Abstynentów (6 kół — 150 członków). Właścicielem centrali jest Katolicki Związek Abstynentów, zaliczony w diecezjach chełmińskiej i gnieźnieńsko-poznańskiej do Akcji Katolickiej. Tenże Związek wydaje 2 czasopisma i to dla inteligencji miesięcznik Świt (4 zł rocznie), zaś dla ludu i bractw wstrzemięźliwości kwartalnik Przyjaciół Trzeźwości (75 gr rocznie) ponadto dostarcza w bogatym wyborze druków propagandowych, posiada przeźroczalnię, bibliotekę naukową i ekspozycję wystawy okrojonej. Kierownika Związku kooptowano do sekcji dla walki z alkoholizmem przy Państwowej Radzie Zdrowia oraz do Międzynarodowej Rady Przeciwalkoholowej z siedzibą w Lozannie.

Katolicki ruch abstynencki spotyka się w kraju i zagranicą z coraz większym uznaniem dzięki temu, iż jednocząc ludzi zdecydowanych, wychowuje działaczy wytrwałych, ofiarnych i odważnych. To też dla rozwoju Akcji Katolickiej zwłaszcza w Polsce może on odegrać rolę nader zważną i zasługującą na baczną uwagę i poparcie społeczeństwa katolickiego.

Sprawy słowiańskie

Kwestja łużycka w Lidze Narodów.

Związek towarzystw przyjaciół Serbów Łużyckich Francji, Polski, Jugosławii i Czechosłowacji wystosował do Ligi Narodów memoriał, w którym domaga się uznania Serbów Łużyckich za mniejszość narodową, równouprawnienia i rozciągnięcia ochrony mniejszości narodowych i na Serbów Łużyckich.

Memoriał dalej domaga się przyznania

Serbom Łużyckim tych samych praw, z jakich korzystają Niemcy w państwach słowiańskich, — a przede wszystkim utworzenia szkół z serbsko-łużyckim językiem wykładowym. Obecnie w całej Łużycy nie ma ani jednej takiej szkoły.

Już w roku 1931 Łużycko-serbska Rada Narodowa w Budziszynie wystosowała do rządu niemieckiego memorandum, w którym wskazuje się na oplakane położenie narodu serbo-łużyckiego w Niemczech. Memorandum to przypomniano w memoriale, wystosowanym obecnie do Ligi Narodów. Do memoriału dołączono liczne dokumenty w języku francuskim i niemieckim o ostatnich wypadkach, dowodzących, że Serbowie Łużyccy są narodem, znoszącym najsroższy ucisk, przyczem im samym przemówić nie wolno.

Towarzystwa przyjaciół Łużyc jako kulturalne i naukowe instytucje, badające życie Serbów Łużyckich, postanowiły przemówić do nich i domagać się praw dla najmniejszego narodu słowiańskiego. Czy rada Ligi Narodów uczyni coś dla ulżenia dolni nieszczęśliwych Serbów Łużyckich?

W komunikacie „Lusatian Press” Towarzystwo Przyjaciół Serbów Łużyckich wyraża nadzieję, że państwa Małej Ententy i Polska domagać się będą w Genewie obrony narodu serbsko-łużyckiego i rewizji ochrony mniejszościowej w ogóle. Nietylko państwa słowiańskie, ale i Niemcy winny chronić swe mniejszości narodowe. Dalej w komunikacie powiada się, że protesty czechosłowackich kół politycznych zapewne skłonią rząd czechosłowacki do wystąpienia na terenie międzynarodowym w obronie uciskanego narodu serbsko-łużyckiego.

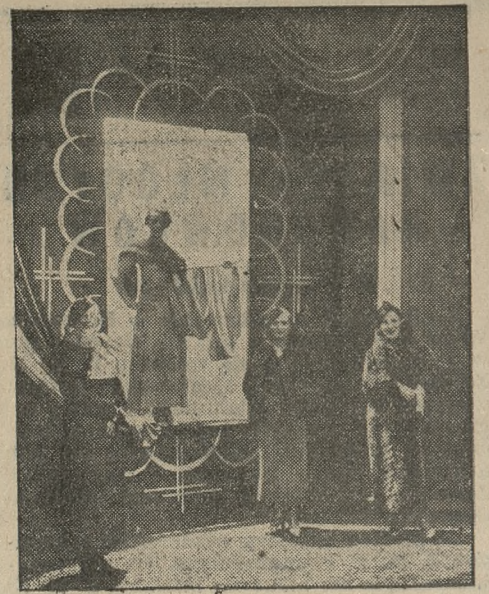
Przy tej okazji zaznaczamy, że wystąpienie wspólne Przyjaciół Serbo-Łużyczan powinno przypomnieć ogółowi naszemu konieczność popierania tej organizacji. Adres poznańskiego Tow. Przyjaciół Serbo-Łużyczan brzmi: Tadeusz Kraszewski, Poznań, św. Marcina 70.

Spełniona obietnica.

„Jeśli mi pani da odkosza, zakończę życie!” Dała mu kosza... Umarł w sześćdziesiąt lat potem. (Tit-Bits)

Rewja mód

W kinie „Metropolis” codziennie po drugim i przed trzecim seansem na których idzie emocjonujący film pt. „Tajemnica ogrodu zoologicznego”, organizuje Dom Handlowy Woźniak, Kramarska 16, interesujący pokaz mód na sezon bieżący. Pokaz odbywa się na scenie udekorowanej w sposób efektowny i pomysłowy różnorodnymi tkaninami. Zapowiadaczem rewii jest p. Makowski, który konferensjerkę tę prowadzi dowcipnie, swobodnie i z humorem. Przez scenę przewijają się modelki ubrane w najmodniejsze kreacje jesiennego sezonu. Nie zapomniano tutaj również o panach, dla których przeznaczony jest pokaz materiałów na ubrania i płaszczy, oraz skórek na futra i kołnierze. Wszystkie panie z wielkim zadowoleniem przyjmują defiladę strojów damskich. Z zainteresowaniem przyglądają się modnym materiałom: jedwabiom, aksamitom i materiałom wełnianym oraz gotowym płaszczom jesiennym i zimowym, futrom, kurtkom futrzanym, których wielka obfi-

tość przewija się przez scenkę. Drobiazgi damskiej toalety: różne torebki, sweterki, rękawiczki, mufteczki itp. są również bogato reprezentowane. Każda z pań ma sposobność zorientowania się, co nosi się obecnie i co jej do skompletowania stroju jest potrzebne. Jeszcze większą zachętą do obejrzenia tego efektownego pokazu jest fakt, że konferensjer rozdziela między publicznością na każdym seansie upominki z różnych drobiazgów i męskiej konfekcji.

Dziś koncert Lisickiego

Przypominamy, że dziś wieczorem o godz. 8 w sali koncertowej św. Marcina, odbędzie się pierwszy koncert Zygmunta Lisickiego, obejmujący program muzyki od Bacha do Brahmsa.

Odczyt prof. Ilesica o Jugosławii

Jako zapoczątkowanie cyklu odczytów, organizowanych przez Stowarzyszenie Polsko-Jugosłowiańskie w Poznaniu, w bieżącym sezonie, wygłosi w poniedziałek, dnia 2 października br. na Uniwersytecie (Collegium Minus — sala 22), przybyły z Jugosławii wielki przyjaciel Polski, prof. Uniwersytetu w Zagrzebiu, p. dr. F. Ilesic, odczyt pt.: Południowa Jugosławia.

Początek odczytu o godz. 20, wstęp bezpłatny!

Odczyt w języku polskim, będzie ilustrowany licznymi przeźroczkami. Z uwagi na osobę prelegenta i traktowany temat odczyt zapowiada się nader interesująco.

Kącik kosmetyczny

P. Tuśka z S. Płyn otrzymałam, ale niestety jest go za mało, aby można było przeprowadzić analizę. Czy Pani chodzi o farbowanie włosów i na jaki odcień, może być mogła poradzić Pani w inny sposób. Brwi i rzęsy można farbować henną na kolor brązowy i czarny. Woda, o której Pani wspomina, jak już raz pisałam, zupełnie do tego celu się nie nadaje. Do mycia proszę stosować otrąbki, a na noc po umyciu i osuszeniu twarzy krem tłusty. Preparat, o którym Pani pisze, do masażu absolutnie się nie nadaje, jak również do Pani cery jest nieodpowiedni. Na przyszłość nie radziłabym Pani stosować podobnych zabiegów, gdyż zamiast korzyści przyniosą Pani szkodę.

P. Żeliszawa D. Należałoby zastosować płyn na osuszenie cery, co pociągnęłoby za sobą mniejsze wydzielenie się tłuszczu z gruczołów łojowych. Sądząc z Pani listu, krosteczki powstają u Pani na tle żółdaków, należałoby przeto zastosować odpowiednie lekarstwo. Twarz proszę myć rano i wieczorem mydłem neutralnym, używając wody ciepłej, a spłókiwać zimną o temperaturze pokojowej. Na cerę tłustą nie można stosować pudru tłustego, gdyż w ten sposób tworzy się błędne koło, z którego niema wyjścia.

Lepiej należy usunąć przy pomocy odpowiedniego preparatu, myć trzeba co tydzień, ale nie w sodzie i mydle, gdyż to powoduje osłabienie i łamanie włosów, ale w szamponie o składnikach nieszkodliwych. Celem wzmocnienia włosów należałoby przeprowadzić specjalną kurację.

Czytelniczka Sz. W. Posiada Pani cerę wybitnie łojotokową, należy zwrócić baczną uwagę na tworzące się wyrzuty, gdyż sprawa ta przedawniona ulega ciąglemu pogarszaniu. Należałoby zastosować odpowiednie preparaty osuszające, wagrów nie wyciskać palcami, gdyż przez nieumiejętne obchodzenie się można spowodować infekcję, przylem pozostają zwykle długotrwałe czerwone plamki. Proszę myć twarz w wodzie gorącej mydłem salicylowym a później spłókiwać zimną. Pudrować należy często, w ciągu dnia stosować kremy tylko beztłuszczowe.

Mg. I. KUNTZÓWNA.

Gabinet kosmetyczny
Mgr. - chemji Kuntzówny
Poznań, plac Wolności 9, m. 13.
Pierwszorzedni iakość kosmetyki.

Od Udrczeń do Zdrowia

poprzez

Togal

Togal działa szybko przy:

Bólach reumatycznych | Podagrze | Migrenie, Neuralgii
Bólach i rwaniu w stawach | Grypie | przeziębieniu

Togal usmierza bóle i przynosi ulgę, nie wywierając żadnego uboecznego, ujemnego wpływu na serce i żołądek.

Już od przeszło lat 15-ta z powodzeniem stosuje się przy tych schorzeniach tabletki Togal. Tysiące udrczonych odzyskało swe zdrowie przy pomocy Togalu.

Togal wstrzymuje nagromadzenie się kwasu moczowego i dlatego w zarodku zwalcza te niedomagania.

Spróbujcie i przekonajcie się sami dziś jeszcze i zakupcie natychmiast w najbliższej aptece Togal. Należy jednak zwracać baczną uwagę na nieuszkodzone oryginalne opakowanie. Cena zł. 2.—, Nr. Reg. 1364.

Polska pielgrzymka do Rzymu

Dnia 10 października b. r. wyrusza do Rzymu polska pielgrzymka narodowa. Jest to jedyna urzędowa polska pielgrzymka do Rzymu z okazji obecnego Jubileuszu Odkupienia Świata. Urządza ją z ramienia episkopatu polskiego Kancelaria Prymasa Polski pod kierownictwem ks. dr. Janickiego, radcy teże Kancelarii. Z tego powodu organizacja pielgrzymki dokłada wszelkich starań, aby godnie zareprezentować naród polski. Ilość uczestników jest przewidziana na 300 osób. Dotychczas jeszcze pozostało kilkadziesiąt bezpłatnych paszportów do dyspozycji. Muszą one jednak być wszystkie wyczerpane. Pielgrzymka powinna wyjechać w liczbie 300 osób. Dlatego wszyscy, niech to uczynią najpóźniej do dnia 3 października pod adresem Kancelarii Prymasa Polski, Poznań, Ostrów Tumski 4. Nie potrzeba podkreślać, że każdy Polak w Rzymie czuje się, jak we własnym domu. Znajdzie tam bowiem nie tylko swoją ojczyznę duchową, ale i cząstkę własnej ojczyzny ziemskiej. Zobaczy tam wiele pamiątek i chwalebnych zdobyczy naszego narodu. — Program pielgrzymki przewiduje zwiedzanie oprócz Rzymu, także Wiednia, Assyżu, Florencji, Padwy i Wenecji. W czasie pobytu w Rzymie będzie również sposobność zwiedzenia Neapolu, Pompei i Wezuwjusza. Cena udziału wynosi 590 zł dla kl. III, a 785 zł dla kl. II. Obejmuje ona: przejazd koleją wraz z paszportem i wszelkimi wizami, pobyt w hotelach łącznie z utrzymaniem, zwiedzanie objęte programem, napiwki, przewiezienie z dworca i odwrotnie. Ci, którzy zgłaszają swój udział, winni równocześnie przekazać odpowiednią kwotę na konto Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu przez P. K. O. 200 800 ze zaznaczeniem: Pielgrzymka do Rzymu, B. 29 955.

TEATRY

Jutro Inauguracja sezonu Teatru Wielkiego

W niedzielę 1 października 1933 r. odbędzie się pierwsze przedstawienie bieżącego sezonu. Odegrana zostanie opera Moniuszki „Straszny dwór”, w której partję Stefana odśpiewa gościnnie świetny tenor Józef Woliński. Dalsze partje wykonują pp. Szpinger, Urbanowicz, Karpacki, Warchalewski, Gruszczyński, Janowska-Kopczyńska, Hupertowa (w roli Jadwigi) i Musielewska. Zespół baletowy z kierownikiem choreogr. Statkiewiczem i Grabowską na czele. Nowe dekoracje projektu Zygmunta Szpingera. Przy pulpicie kapelmistrzowskim dyr. Zygmunt Latoszewski.

Przedprzedaż biletów w firmie A. Szrejbrowski ul. Gwarna 20, telefon 56-38.

Z TEATRU POLSKIEGO

W niedzielę zespół warszawski pożegna Poznań, odegrawszy po raz ostat-

ni najnowsza sztukę Morozowicz-Szczepkowskiej „Milcząca siła”. Od poniedziałku do środy włącznie teatr zamknięty, przygotowując pełną parą otwarcie nowego sezonu, który nastąpi w wtorek „Weselem”. Wyspiańskiego w inscenizacji, reżyserji i z udziałem mistrza Solskiego w roli gospodarza.

Dzisiaj Antoni Fertner w Teatrze Nowym

„Ten stary warjat” — oto tytuł świetnej nowości St. Kiedrzyńskiego, której premiera odbędzie się w Teatrze Nowym w dniu dzisiejszym, a w której ukaże się, przybyły na występy gościnne Antoni Fertner, mistrz lekkiego repertuaru, niezastąpiony słowca humoru i dowcipu. Przyjazd Fertnera do Poznania to atrakcja, która wzbudziła olbrzymie zainteresowanie wśród najszerzej publiczności, spragnionej szczerzej i prawdziwej wesołości, w jak najlepszym gatunku, którą ten znakomity artysta roztacza dookoła swej każdej kapitalnej kreacji.

Dwie premjery w Teatrze Narodowym

W niedzielę, 1 października 1933 o godz. 20 Teatr Narodowy wystawia świetną komedię włoską Nicodemiego p. t. „Szampańska dziewczyna” (Swiderek). Komedia ta otrzymała pierwszorzędną obsadę. W roli tytułowej gra urocza Lala Sroczyńska w pozostałych rolach zobaczymy Blankę Orszańska, Lidję Michałowską, Franciszkę Palańskiego, Stefana DREWICZA, St. Palańskiego i innych. Po południu o godzinie 3 i 5.15 Teatr Narodowy wystawi dla młodzieży prześliczną baladę Adama Mickiewicza p. t. „Pani Twardowska”. Baladę inscenizował Maciej Szukiewicz. Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Wlekińskiego w „Bazarze”. W dniu przedstawienia od godz. 10 przy kasie Teatru.

W środę, 4 października o godz. 20 w sali św. Marcina

recital skrzypcowy

Marji Szrajberówny

Bilety do nabycia we firmie „Irys”, św. Marcin 8 i przy kasie przed koncertem. zg 20028

SPORT

Ciężka atletyka

Klub atletyczny - sportowy im. Teodora Sztékera przypomina w ostatnim dniu zwolennikom sportu zapaśniczego, iż mistrzostwa klubu odbędą się dziś o godzinie 19 w sali ćwiczeń I szkoły wydziałowej im. Działyńskich przy ul. Działyńskich. (kom)

Hokej

Lechja — Gniezno — Lechja — Poznań atrakcyjny mecz odbędzie się w niedzielę o godz. 11 na boisku przy ul. Franciszka

Ratajczaka, wejście z ul. Waly Jagiellończyka (obok Strzelnicy Małokalibrowej).

Pięściarstwo

Na zawodach o drużynowe mistrzostwo kl. A, które odbędą się dziś o godz. 20 w sali ćwiczeń K. S. H. Cegielski, Górn.: Włda 180 pomiędzy zespołami „Warty” i „H. C. P.” przedelfilują w ringu prawia, że wszyscy czołowi zawodnicy Poznania Walczą od wagi muszej do półciężkiej następujące pary (na pierwszym miejscu „Warta”: Sobkowiak i Dubisz, Rogalski i Zbiernski, Kajnar i Misiorny, Wolniakowski i Strugiński, Sipiński i Wojewoda, Majchrzycki i Witczak oraz Glessman i Hoffmann. (kom)

Piłka nożna

Zawody marynarki wojennej z Gdyni z reprezentacją miasta Poznania będą najatrakcyjniejszą imprezą w dniu 8 października. Drużyna marynarzy, której zaden ośrodek piłkarski w Polsce dotąd jeszcze nie gościł, jest przeciwnikiem groźnym, do wodom tego są zaszczytne wyniki osiągnięte w spotkaniach z załogami okrętów wojennych angielskich i szwedzkich. Pokonała ona w Gdyni Anglików 7:1, a Szwedów 8:1. W spotkaniu z reprezentacją Libawy drużyna polska uzyskała z gospodarzami 3:3. Dane te najwyraźniej wskazują że Poznań czeka zadanie niełatwe — chcąc wygrać spotkanie reprezentacja miejscowych będzie musiała wyteńczyć wszystkie siły. (kom)

Korespondencja z Czytelnikami naszymi

— **K. R. Poznań.** Może w Tow. Pomocy Naukowej im. K. Marcinkowskiego, Poznań, ul. Ratajczaka 11 a. (OK)

— **P. Fr. Iłski.** Sprostowanie takie radzimy zamieścić na własny koszt w dziale ogłoszeń naszego pisma. (OK)

— **Stalemu Czytelnikowi.** Bank Akceptacyjny wogóle nie wchodzi w kontakt z poszczególnymi prywatnymi dłużnikami to też wracanie się do niego jest bezcelowe. Bank Akceptacyjny jest powołany do udzielania kredytu instytucjom kredytowym, przyznającym dłużnikom ulgi w zakresie wierzycielności rolniczych Kasa Oszczędności, która Panu udzieli kredytu na warunkach takich, któreby mogły być uznane za ulgowe, może w tym wypadku z swej strony korzystać z kredytu w Banku Akceptacyjnym, przyczem Pan nie byłby osobliście w tę tranzakcję wciągnięty. (OK)

— **Mur ogniochronny.** W sprawie tej mógł skutecznij sprzeciwić się jedynie wówczas zainteresowany, a więc ówczesny właściciel Pańskiej nieruchomości. Nie protestując, uznał ten stan rzeczy i przyjął na siebie konsekwencje w postaci ryzyka pożaru. Przejmując prawo własności objemuje Pan równocześnie odpowiedzialność zobowiązania poprzednika, zatem nie może Pan w drodze prawnej osiągnąć przymusowo zmiany dotychczasowego stanu rzeczy, a jedynie w drodze dobrowolnej umowy z sąsiadem. Dochodzenia w sprawie zaniedbania przepisów przez władzę budowlaną byłoby dziś spóźnione w każdym razie nie doprowadziłoby do wypłacenia Panu odszkodowania. (OK)

W Roku Świętym

na resztę kosztów budowy Pomnika Najśw. Serca P. Jezusa w Poznaniu ofiarowali do dnia 8. 9. 1933.

306.		193 I Sp	
8. 9. 33. wybr. ze skarb. p. Pomniku	34.20	St. Jahe, Piwniczna-Zdrój	1.—
N. N. z podz. N. S. J. za odebr. l. z pr. o dal. I. rata	2.—	Magistrat Miasta Kolbuszowej	8.50
N. N. z pr. o korzystna sprzedaż	-50	J. Schweizerówna, Kolomyja	2.—
E. Godlewska, Warszawa	1.—	T. Bentkowski, Lwów	5.—
A. Kopańska, Warszawa	2.—	Fr. Kuliczowski, Lwów	1.—
J. H. M. Wretowski, Warszawa	3.—	J. Kwiatkowski, Mogilno	3.—
I. Lipski, Warszawa	10.—	S. Bekierówna, Sieradz	1.50
J. Hbrisz-Wisniewska, Warszawa	1.—	Z. Swarzeńska, Sieradz	2.—
T. Putz, Toruń	2.—	E. Czaplinska, Sieradz	2.—
Pioszyńska, Ludomki	5.—	T. Hamiszowa, Sieradz	1.—
Mtindreh, Brodnica	10.—	J. Betner, Sieradz	1.—
Sklaaka od Różańca Nie-wiast w Rawiczu	15.—	R. Tyclówna, Skierniewice	4.—
A. Ch. Rawicz	2.—	F. Walczakiewicz, Warszawa	2.—
Sch. Z., Rawicz	3.—	Ks. S. Gąsiorowski, Turerek	5.—
W. St. Świętek, Poznań	5.—	S. Wiśniewska, Warszawa	5.—
P. Reszkowiczówna, Bydgoszcz	1.—	J. Zbudowska, Sarnowa	3.—
Redakcja „Dzisiaj i Jutro” i „Mały Świątek”, Kraków	2.—	A. Retour, Sieraków	3.—
W. Wallisowa, Kraków	5.—	J. Krawczyk, Świętochłowice	1.—
Stef. Walewska, Rohatyn	2.50	J. Kraus, Dobromil	2.—
ppk. J. Zych, Sanok	5.—	Dr. med. St. Ł. Kwiatkowski, Lwów	2.—
A. Albinowska, Skole	10.—	N. N. Bydgoszcz	1.70
J. Swoboda, Stryj	5.—	A. Kaczmarek, Bydgoszcz	2.—
Not. J. Czechowicz, Tlumacz	5.—	L. Schlicówna, Bydgoszcz	2.—
St. Kudńska, Zaleszczyki	1.—	A. Schlic, Bydgoszcz	1.—
Z. Albertowa, Zaleszczyki	-50	Tow. Ginn. „Sokol”, Polajewo	3.—
K. Glińska, Zaleszczyki	5.—	B. Olszanowski, Mogilno	3.—
Bank Polski oddział Katowice	3.—	J. Dubowikówna, Chelmża	2.—
L. Pilarczyk, Szamotuły	3.—	M. Paniewska, Warszawa	3.—
K. Dąbrowska, Brzeżany	5.—	K. Skąpski, Warszawa	5.—
S. Krukowa, Lwów	2.—	Marderwald, Pakość	10.—
Z. Zachariasiewiczowa, Lwów	1.—	J. Wielich, Modlibrzyca	14.50
A. Mirska, Przemysł	1.—	St. Bosiak, Kolo	5.—
Biuro Selmu Śląskiego, Katowice zebrane (podpisy nieczytelne)	96.—	Pracownicy Cukrowni, Gosławice	10.—
M. Marlewski, Kościerzyna	5.—	L. Kobylański, Krzywdy	3.—
G. Grochowski, Wyrzysk	2.—	Dr. A. B. Henke, Grodzisk	3.—
K. Huttowa, Kraków	5.—	N. N. Kwilec, prośba o zdrowie	5.—
Cech Fryzjerski, Siedziba Wejherowo	10.—	I. Kosiński, Ciechanów	2.50
K. Górski, Warszawa	3.—	B. Serceński, Ciechanów	1.—
Inż. K. Matusiński, Warszawa	-50	Cz. Bobiński, Ciechanów	1.—
		M. Mieczynska, Ciechanów	1.—
		J. Tałasiewicz, Sielec	1.—
		A. Graszewicz, Szamotuły	10.—
		E. Baleswajder, Zyrardów	5.—
		Druch M. Socha, Lublin II	5.—
		Insp. N. Neugebauer, Toruń	5.—
		K. i T. Bederscy, Poznań	3.—
		Z. Mrówczyńska, Budzyn	2.50
		St. Dereziński, Ujście	2.—
		M. Rosolek, Opalenica z podz. za laski S. J.	47.—
		I. Derwoj, Kraków	2.—
		M. Kolbnozowski Sędzia, Kraków	10.—
		W. Szafran, Krzeszowice	2.50
		E. Szafran, Krzeszowice	2.50
		O. Prok. Klastz. OO. Karmelitów Bosych, Czerna	1.—
		Ks. J. Szykowski, Miłkowa	2.—
		Ks. J. Fijałek, Głogoców	5.—
		H. Halasowa, Niepolomice o błog. dla całej rodziny	1.—
		S. Niewiadomski, Nowy Sącz	1.—
		J. Drekwo, Wojnicz	2.—
		Ks. J. Winkowski, Zakopane	4.—
		P. Gutowski, Krasne	5.—
		Przez Biuro Par. Archidiecejalnej w Pozn. N. N.	10.—
		J. Górecki, Leszno	100.—
		M. Kowalska, Inowrocław	10.—
		J. W. Stopyrowa, Gdeszyn	2.—
		J. i W. Gruszkowie, Biała	5.—
		Fr. Pilarz, Bochnia	5.—
		Fr. Lipówna, Czestochowa	5.—
		L. Skibniewski, Małkowie	5.—
		I. Bytnarowa, Krosienko	3.—
		M. Kroszewska, Sanok	10.—
		T. Włoszyńska, Strusłów	10.—
		M. Lebenkerowa, Stryj	5.—
		Fr. Horakowa, Biała	5.—
		Cz. Molik, Myzowo	2.—
		C. Schulzowa, Jutrosin	2.—
		St. Samulski, Zaborowo z podz. za odebr. l. z pr. o dal.	5.—
		Fr. S. Krotoszyn	5.—
		A. Gapanowa, Grodno	10.—
		W. Sobotkowska, Lida	20.—
		A. Sudnik, Mir	5.—
		W. Czarnecki, Not. Stolpce	1.—
		Biblioteka im. T. Zana, Wilno	2.—
		J. Mularczykowa, Tarnów	5.—
		R. Szwestka, Brzeżany	1.—
		SS. Rodziny Marji, Kosszowa	2.—
		M. W. Streer, Jarosław	5.—
		Adw. Dr. St. Kamiński, Lwów	1.—
		K. Piatkowski, Poznań	5.—
		P. Glazer, Lwów	3.—
		J. Szuwalski, Gniezno	5.—
		A. Goździcka, Gniezno	5.—

Konto P. K. O. nr. 207 470. — Sekretariat św. Marcina 69, m. 17.

Zbyteczny wyjazd zagranicę! Zbyteczne używanie zagranicznych wód mineralnych i soli przeczyszczających. — Lepsze mamy w kraju!
WODA GORZKA MORSZYŃSKA
I NATURALNA SOL MORSZYŃSKA
 są niezastąpionym lekiem w schorzeniach żołądka, jelit, wątroby i nadmiernej otyłości. — Do nabycia w aptekach i drogeriach. nr 5207

RADJO

Poniedziałek, 2 października 1933 r.
 Poznań (335 m) godz. 7.00 (Warszawa); godz. 11.30 (W); godz. 13.03 płyty gramof.; godz. 14.00 giełda; godz. 16.55 — 18.45 (W); godz. 18.45 kwadrans „młodo legionowy”; godz. 19.00 „Zwierzęta olbrzymie dawnej przeszłości” — wygl. dr. J. Rżóska; godz. 19.25 (W); godz. 19.40 program Radj. na dz. nast.; godz. 19.45 (W); godz. 19.58 sygnał

czasu; godz. 20.00 wieczór pośw. twórczości Adama Wieniawskiego, tr. z Warszawy; godz. 22.30 sygnał czasu — kom.
 Warszawa (1412 m) godz. 7.00 audycja poranna; godz. 11.30 codzienny przegląd prasy polskiej; godz. 12.30 dziennik południowy i płyty; godz. 15.55 tr. ze Lwowa koncertu muzyki lekkiej; godz. 16.40 lekcja francuskiego — (kurs elementarny); godz. 16.55 koncert solistów; Wanda Roessler-Stokowska (msopr.) i J. Czaplński (s'rzypce), tr. ze Lwowa; godz. 17.50 „Skrzynka pocztowa rolnicza”; godz. 18.00 odczyt z cyklu „Zagadnienie gospodarcze”; godz. 18.20 audycja żołnierska; godz. 18.45 muzyka z płyt. (ze starych operetek); godz. 19.25 Adama Wieniawski — sylwetka — wygl. prof. Stanisław Niewiadomski; godz. 19.44 dziennik wieczorny; godz. 20.00 koncert (orkiestra i Olga Ilwicka i Lipowska); godzina 20.40 feljton „Współczesna literatura ru-

SŁYNNY LAMPY RADJOWE PHILIPS „MINIWATT” RÓWNIEŻ POTANIAŁY.
 ng 5 419

muńska” — wygl. p. Dusza Czara; godz. 20.55 „Megae” — japońska legenda liryczna w 2 aktach; godz. 22.35 muzyka taneczna z płyt.
 Programy zagraniczne: Praga (489 m) 19.10 rewja, 19.55 wykład, 20.10 sonata skrzypcowa, 20.45 recytacja, 20.55 pieśni holenderskie, 21.20 koncert ork.; Rzym (441

m) 20.45 „Lunaticzka” op. Belliniego; Wiedeń (517 m) 20.15 koncert kameralny, 22.00 gramofon.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgon:
 Dnia 29 bm. zgłoszono: Kazimierz Musiałowski, robotnik, 32 l. Antoni Popiołek, krawiec 72 l. Jan Kurka, kupiec, 57 l. Augustyn Chociej 1 r. 27 d. Jan Bratkowski, mistrz szewski, 44 l. Leokadja Antkowiakówna, biurowa, 27 l. Stefan Flegel 1 i pół godz. Antoni Borowiak, kowal, 61 l.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

Dnia 28. b. m., o godz. 21 rozstał się nagle z tym światem, opatrzony Olejami św., mój kochany mąż i ojciec, s. p.

Jan Kurka

przeżywszy lat 57. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 1. 10., o godz. 15.45 z kostnicy cmentarnej w Górczynie. Msza św. za duszę Dr.iego Zmarłego odbędzie się nazajutrz o godz. 8-mej w Kościele św. Marcina, o czym donosi Krewnym i Znajomym

żona z córkami i rodzina.

Poznań, św. Marcin 55.

zg 20 017

W sobotę, dnia 30 września, o godzinie 4 rano zasnęła w Bogu, po długich i bardzo bolesnych cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., przeżywszy lat 83, nasza najdroższa i najukochańsza matka, teściowa i babka, s. p.

z Zielezińskich

Franciszka Naglerowa

W ciężkim bólu pograżona **rodzina.**

Wronki, Gostyń, Katowice.

Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 3. 10., o godz. 3 po poł., z domu żaloby. Osobnych wiadomości nie wysyła się.

ng 5 752

Dnia 28. b. m. zmarł nagle nasz gorliwy członek i dobry Kolega, s. p.

Jan Kurka

kupiec kolonjalista.

Cześć Jego pamięci.

Zjednoczenie Kupców Det. branży Kol-Spoż. w Poznaniu.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 1. 10. 33 r., o godz. 15.30 z kostnicy w Górczynie.

O udział w pogrzebie proszą

zg 20 016

Zarząd.

Dnia 29 września 1933 roku o godzinie 8 rano zmarła nagle, zaopatrzona Olejami św., nasza najukochańsza córka, s. ostra i ciocia, s. p.

Leokadja Antkowiakówna

w 28 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 1 października r. b. o godzinie 4 po południu z kaplicy cmentarza par. Zmartwychwstania Pańskiego, o czym zawiadamia

w ciężkim smutku pograżona

rodzina.

zg 1 642

Zakład pogrzebowy G. Wilda 56

Dnia 29 września zmarł członek Towarzystwa naszego, s. p.

Jan Bratkowski

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 2 października, o godz. 5-tej po południu z kostnicy cmentarnej par. św. Marcina w Górczynie.

O liczny udział członków w pogrzebie proszą

Towarzystwo Młodych Przemysłowców

Seria 59 Wypadek 295 w Poznaniu. zg 20 019 20

W piątek, dnia 29 września, o godz. 7.20 wieczorem rozstał się z tym światem po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz najdroższy i najukochańszy mąż, ojciec, brat i teść, s. p.

Władysław Kubski

przeżywszy lat 76. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 2 października, o godz. 4 po poł. na cmentarz parafialny w Trzemesznie.

W ciężkim smutku pograżeni

żona, córki, syn, synowa i rodzina.

Trzemeszno, Ostrów, Poznań.

ng 5 751

Dnia 28 września 1933 r. zmarł w Bogu, po długich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz drogi ojciec, teść i dziadek, s. p.

Antoni Popiołek

przeżywszy lat 73. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 2. 10., o godz. 5 po południu ze Zakładu Przemienienia Pańskiego na nowy cmentarz św. Wojciecha.

W ciężkim smutku pograżeni

córka, zięć i wnuki.

rg 3 638

Dniach 28. b. m. zmarł członek Towarzystwa naszego, s. p.

Antoni Popiołek

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 2 października r. b. o godz. 17-tej z kostnicy Przemienienia Pańskiego na nowy cmentarz św. Wojciecha.

Tow. „Pielgrzym” pod wezw. Matki Boskiej Wypadek 266 w Poznaniu. zg 20 026 7

Dniach 28. b. m. zmarł członek Towarzystwa naszego, s. p.

Antoni Borowczak

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 1. 10. r. b., o godz. 14.30 z domu żaloby, ul. Nad Wierzbakiem 18 na nowy cmentarz św. Wojciecha.

Tow. „Pielgrzym” pod wezw. Matki Boskiej Wypadek 266 w Poznaniu. zg 20 025

Po długich, ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., zmarł mój najdroższy syn, nasz ukochany brat, wujek, szwagier i kuzyn, s. p.

Józef Siwiński

w 38 roku życia, o czym donosi

w ciężkim smutku pograżona

matka z rodziną.

zg 20 035

Eksportacja zwłok z Inowrocławia do Trzemeszna odoładz e się 2 października o godz. 12.30. Pogrzeb tegoż dnia o godz. 16-tej w Trzemesznie. Inowrocław, Trzemeszno, Orchowo, Bydgoszcz, Gniezno, Barcin i Poznań Osobnych wiadomości nie wysyła się.

Subskrypcję Pożyczki Narodowej

przyjmujemy także

w niedzielę, 1 października

od godz. 9 — 13 w lokalu przy ul. Dąbrowskiego 6 oraz w ekspozyturze przy pl. Wolności.

Pocztowa Kasa Oszczędności.

Kapelusze Damskie

VELOURY FILCE I AKSAMITNE
 Modne czapki i berety po niskich cenach poleca

Poznań **T. LUDWIG** Szkolna 9

Kapelusze żałobne stale na składzie.

Kurs historii sztuki

polskiej i europejskiej

dla osób dorosłych i specjalny dla młodzieży szkół średnich rozpoczynam 5 października, dz. 1395

Podgórna 7, I. Romana Szymańska.

Najlepsze FARBY

okryjne urobione

kg. od 1,50 zł.

tylko do 1,63

CENTR. SKŁAD FARB I LAKIERÓW

Piekary 1. Tel. 32-05

naprzeciw Drogerji.

Fachowa obsługa.

ng 5 400

Duży skład

z piwnicą i dwoma pokojami w centrum ul. Gwarna do wynajęcia Skład 15x5, okno wystawowe 3x3 metr. Wiadomość:

Kańkowski, św. Marcin 19

zg 20 011

10 TANICH DNI

od dnia 2-go października
do dnia 12-go października

Na poszczególne artykuły udzielam następujący rabat: **12%** na Dywany — Pomosty — Dywaniki — Chodniki **15%** na Materiały meblowe — dekoracyjne — Narzuty i Tapczany **20%** na Serwety — Kapy i Kilimy

Kilka przykładów naszych niskich cen na dywany rozmiarów 3.00×2.00 mtr.

Perskie imit. 48,50 zł	Bouclé imit. 51,20 zł	Bouclé 86,30 zł	Czysta Welna 109,00 zł	Arminster Plus. 153,00 zł	Velour Pr. 180,00 zł
Dywaniki przed łóżka od 2.— zł	Pomosty od 9,30 zł	Chodniki od 95 gr	Wycieraczki od 70 gr	Gobeliny od 2,35 zł	Materiały mebl.-deko- racyjne od 3,90 zł

Resztki materiałów mebl.-deko-
racyjnych i chodników **za**
bezcen!

Kokosy od 53 do 200 ctm.
wielki wybór!

DYWANY RĘCZNIE WIĄZANE
od 50.— do 85.— zł za metr kwadrat.

Największy specjalny magazyn
POZNAŃ, ul. Woźna 12
narożnik Wielkich Garbar.

Prosimy zważać na firmę,
gdyż filii nie posiadamy!

Rok założ. 1896 — Tel. 34-58

SCISŁA KALKULACJA CEN —
WIELKI WYBÓR DOBOROWYCH TOWARÓW
sprawiają, że

PANOWIE

pomnażają wydatnie szeregi
ZADOWOLONYCH KLIENTÓW
naszych. — Specjalnej uwadze polecamy nasz

DZIAŁ MATERJAŁÓW MĘSKICH
na płaszcze, ubrania, poszycia futer wraz
z dodatkami, oraz spody do futer, skóry na
kołnierze futrzane, dalej b. eliznę, trykoty, swetry,
kamizelki ciepłe, skarpety, rękawiczki, szelki i t. p.

DOM HANDLOWY

F. WOŹNIAK

POZNAŃ, ul. Kramarska 16 (wejście również z ul. Rynkowej)

KTO U WOŹNIAKA KUPUJE — ZAWSZE ZYSKUJE!!

Dancing Otwarte do 4-tej r.

Poleca się nadal znana ze swych niskich cen

Restauracja i Winiarnia „RZYMSKA“

właśc. Henryk Hadrys

Poznań, ulica Matejki 56, telefon 70-65

Zespół taneczny powiększony

zg 20 014

RESTAURACJA ŚNIADALNIA

„POMORSKA“

Poznań, ul. Seweryna Mielżyńskiego 5, telefon 21-61

— Najtańsze i dobrze pielęgnowane napoje —

Pierwszorządna kuchnia warszawsko-francuska

Śniadania wiedeńskie 80 gr. Obiady z 3 dań 90 gr.

zg 20 033

Okazja

Polecam

aż do wyczerpania zapasów

partje materiałów
czysto wełnianych

na suknie wartości zł 8,50 obecnie zł 4,50

Pozatem ofiaruję korzystnie

Nowości jesienno-zimowe

na płaszcze i suknie

firany - kapy - inletry

stołowiznę - flanele - barchany i t. d.

Uwaga: Kto na ogłoszenie niniejsze się
odwoła i zakupi powyżej

zł 30,— otrzyma darmo 1/2 tuzina chusteczek

„ 50,— „ „ 4 m flanelki na po-

„ 100.— „ „ 4 m aksamitu

Proszę korzystać z okazji!

Jan Zagrodzki

Poznań - Zamkowa 5

Najtańsze źródło zakupu białawców.

Wróciłem

Dr. med. A. K. Werner

specjalista chorób wewnętrznych

przyjmuje: 12 — 1 i 3 — 6

godziny nhalacvi 3 — 6

zg 20 030

ul. M'ckiewicza 21/25 (gmach Zupu) - tel. 63-62

Z dniem 1 października 1933 r. zmienilem godziny przyjęć.

Przyjmuję codziennie

od 9,30 do 12, oraz od 3,30 do 6.

W niedziele i święta od 11 — 12, zamiejscowych tylko
za poprzednim zgłoszeniem. zg 20 018

Dr. med. HEIDER,

lekarz specjalista chorób skóry i dróg moczowych

Poznań, ul. Wielka 7, tel. 18-80.

KANCELARJĘ MOJĄ

przeniosłem z dniem 1 października 1933 r.

na pl. Wolności 17

Marjan Czamański, adwokat.

zg 20 012

Telefon 53-04

Z dniem 1. 10. r. b. rozwiązaliśmy spółkę
i prowadzić będziemy nasze kancelarie adwo-
kackie oddzielnie.

Bogusław Seydlitz

adwokat,

Jarosław Garliński

adwokat i notariusz

Poznań — ulica 27-go Grudnia 11

Pz 4 844-39.105

Z dniem 1. 10. r. b. połączyliśmy nasze
kancelarie adwokackie.

**Biura nasze przenieśliśmy do nowych
lokali przy ulicy**

27 Grudnia 18, telefon 37-67

Bogusław Seydlitz, Alojzy Wiza

adwokaci.

Pz 4 895-39.112

Już najwyższy czas, zaopatrzyć się w dobry miód
sztuczny i syrop jadalny

UNAMEL & 1581

Zakł. Przem. Unamel — Unisław.

Kancelarię

naszą przenieśliśmy z ul. Pocztovej nr. 29

Tel. 28 - 80 na plac Wolności 6 Tel. 28 - 80

(gmach p. Kalamajskiego)

Grybski i Wojtowicz

adwokaci

zg 20 024

Wyścigi konne z totalizatorem

odbędą się w POZNANIU na torze w Ławicy w dniach: 1, 3, 6, 8, 11, 15, 18 i 22 października 1933 roku.

Początek gonitw w niedzielę, o godz. 13,30. Początek gonitw w dzień powszedni o godz. 14. Wcześniejsza sprzedaż
biletów i programów w firmie Zygarłowski, ul. Gwarna.

Pg 4595-38,106

TRZYMAC FASON!

gancni ubiór są **WARUNKIEM ZDOBYCIA POWODZENIA** w ŻYCIU!!!

Nie poddawać się kryzysowi, **MIEĆ DOBRY HUMOR**, być **CODZIENNIE ELEGANCKO** ubranym — **OTO RECEPTA**, jaką możnaby zapisać w dobie obecnej **KAŻDEMU MĘŻCZYZNIĘ!** **TWIERDZIMY**, że **wesoła mina i elegancki ubiór są WARUNKIEM ZDOBYCIA POWODZENIA** w ŻYCIU!!!

JESLI wyznajemy takie zasady, to jako firma, posiadająca 4 specjalne magazyny garderoby męskiej, stawiamy **PIERWSZORZĘDNE WYKONANIE NASZEJ KONFEKCJI MĘSKIEJ i JEJ TANIOŚĆ**, jako **JEDYNY** swój **CEL!**

Wytrwała **PRACA i PRAWDA** w naszych ogłoszeniach **ZDOBYLISMY ZAUFANIE KLIJENTELI** z całej **POLSKI!** **POLECAMY**: wykwiętą garderobę męską **GOTOWĄ i na MIARĘ**. Specjalność: **PALTA — ULSTRY — RAGLANY** w najnowszych deseniach z najlepszych bielskich materiałów.

WRZESIEŃ najodpowiedniejszy miesiąc do zamówienia **FUTRA**. W miesiącu tym nasze oddziały miarowe nie są tak przepełnione pracą, jak w pełni sezonu, wobec czego jesteśmy w możności wykonać każdą nam zleconą sztukę jeszcze precyzyjniej. Składnice nasze już bogato asortowane w najmodniejsze i najlepsze **MATERJAŁY na POSZYCIA**. Jako spody polecamy **PIŻMOWCE**, **OPOSY** i **uszlachetnione barany** ostatnie są bardzo trwałe i lekkie, nie puszczone włosów, na kolnierze dajemy **wydry naturalne — foki czarne — oposy i karakuly**.

CENY DOSTOSOWANE DO OBECNEGO KRZYSU! Specjalność: **modernizacje i poszycia futer męskich** pod kierownictwem pierwszorzędnymi sił fachowych, za dobry krój i beznaganne wykonanie pełna gwarancja. — Kilkaset **FUTER spacerowych** i do podróży już na składzie, z każdym tygodniem przybywa więcej. **Rychły zakup gotówkowy — łatwe wykonanie a zatem „TANIO“**.

Szczególnej uwadze świata modnemu polecamy nasze oddziały **na miarę**, które stoją u szczytu doskonałości. **Olbryzie masy materiałów pierwszorzędnej jakości na składach.**

EDMUND RYCHTER, **Poznań**, ul. Fr. Ratajczaka 2 czwarty olbrzymi magazyn
TELEFONY: ulica Wrocławska 15 **Ostrów Wlkp.**
 26-07 54-15 ulica Wrocławska 14 **Telefon 35 — Telefon 35**
 54-25 21-71 **Wydamy nasze towary także na bony Towarzystwa „KREDYT“.** d 1 125/6

Wł. Makowski

Poznań
 Al. Marcinkowskiego 26 — Tel. 56-94

POLECA:
zyrandole
 od najskromniejszych do najwytworniejszych po umiarkowanych konkurencyjnych cenach. Olbrzymi wybór **lamp stylowych i nowoczesnych.**

ng 1503

SKÓRY

obuwnicze, krupony Rogowskiego, Buchholza, **pierwszorzędny wykroj**, **zelówki** oraz wszelkie **przybory obuwnicze** poleca

J. ZABŁOCKI

właściciel Bohdan Zabłocki
POZNAŃ, ULICA WODNA 2
FILJA UL. MARSZAŁKA FOCHA 62.

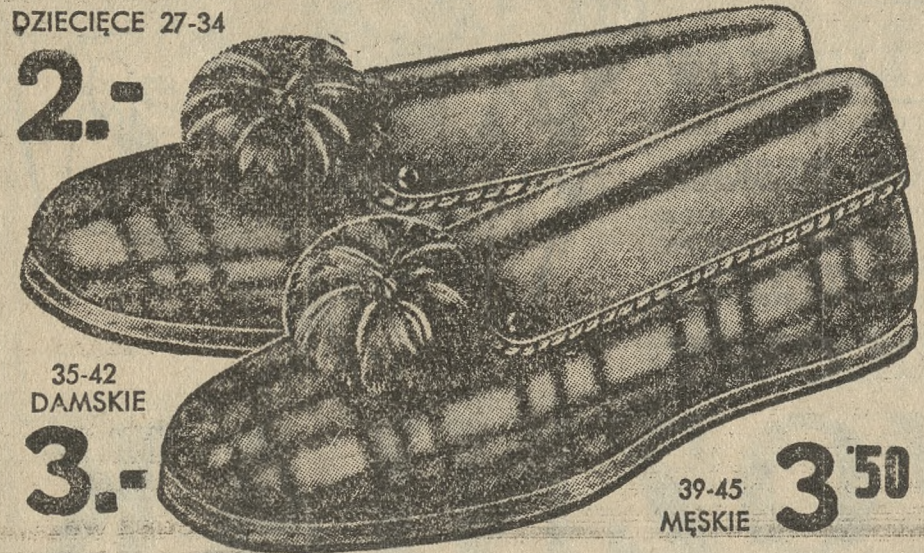
zg 20 000/110

15.000 par domowych pantofelków

SPRZEDAJEMY PO ZNIŻONYCH CENACH!

DZIECIĘCE 27-34

2.-

35-42 DAMSKIE

3.-

39-45 MĘSKIE 3.50

POLSKA SPÓŁKA OBUWIA

Rata

— FABRYKA W CHEŁMKU —

40-P.

Pr 4 848-Ba.1.272

Na sezon jesienno-zimowy poleca

KAPELUSZE

najnowsze fasony i kolory
 Koszule - krawaty - pulowery - szale - getry
 w wielkim wyborze

PIOTR PLUCIŃSKI, Poznań
 tylko **Stary Rynek 37 (Dom Czerw. Apt.)**

Niskie ceny Wielki wybór

ng 1 508

CHORZY NA PŁUCA!

Tysiące już wyleczonych!
 Żądajcie niezwłocznie mej książki p. t. **„NOWY SYSTEM ODŻYWCZY“** który już wielu uratował. System ten może być stosowany przy zwykłym trybie życia i ułatwia szybsze zwalczanie choroby. Nocne pocenie się i kaszel znika, waga ciała zwiększa się, a stopniowo zwapnienie koi cierpienie.

POWAGI

w zakresie wiedzy lekarskiej potwierdzają zalety mojej metody i chętnie ją zalecają. Im wcześniej rozpoczęto kurację według mojej metody, tem lepsze były wyniki.

ZUPEŁNIE BEZPŁATNIE

otrzyma każdy moja książkę, z której dowie się wielu ciekawych szczegółów. Wydawca mój ma do dyspozycji wszystkiego

10 000 EGZEMPLARZY GRATISOWYCH to też każdy, komu zależy na znalezieniu się w tem szczęśliwym gronie, proszony jest o napisanie zaraz, dzisiaj jeszcze. Mój adres:

PANNANIA APOTHEKE
 Budapest 72, Posifach 83, Abt. 546 ng 5 611

Zastępców

poszukuje znane, dobrze zaprowadzone Towarzystwo Ubezpieczeń dla wszystkich działów. Siły niefachowe będą wpracowane. Oferty z podaniem referencyj do Biura Ogłoszeń „PAR” Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod 56.452 Pr 4 593-56.453

Mieszkanie 5-pokojowe II. piętro

do wydzierżawienia ul. Zwierzyniecka, front wschodni jasno, obszerne ubikacje. Blisko Kaponiery, dworca i targów. Nadaje się także doskonale dla celów biurowych. Ogrzewanie centralne. Oferty pod 6208 do Biura Ogłoszeń „Kosmos”, Poznań, Zwierzyniecka 6. ng 5 748

Baczność Właściciele Domów!

Kto posiadłość swą w dobrym stanie utrzymuje, i swe dachy reparauje, — Ten majątek swój szanuje.

Dachy papowe pokrywam, smole, reparauję, jak i wszelkie inne prace dekarstwo-blacharskie wykonuję po tanich cenach, na bardzo dogodnych warunkach sąłaty.

IGNACY MANDOWSKI

Polski Przemysł Pokrywania Dachów
 Poznań, Grobla 3 Pr 4 884-56.501 Tel. 34-69

W poniedziałek, dnia 2 października otwarta została Wilk. Żelownia i Pracownia Obuwnicza

Tel. 41-37 przy św. Marcynie 22 w podwórzu Tel. 41-37

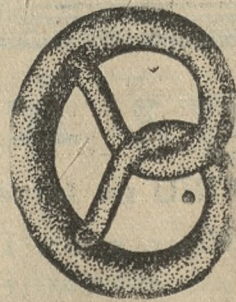
CENNIK:
 Żelówki męskie 2,50 zł żelówki damskie 1,80 zł
 obcasy „ 1,— obcasy „ 0,60 „
 żelówki dziecięce od 1,20 zł

Obuwie miarowe wykonuje się po cenach bardzo przystępnych, gwarantując dobrą jakością i pierwszorzędnym wykonaniem. Odbiór i dostawa obuwia bezpłatnie w dom — dzwonić pod numerem 41-37.

SMAKOSZ JE TYLKO

„GURGULA“

Precelki słone i słodkie najlepsze zakaski do piwa, herbaty, lemoniady i wódki. Wystrzegajcie się tandemnych naśladownictw dla zdrowia wapiwej wartości. Tylko „Gurgula“ Precelki dają gwarancję najlepszej jakości towaru. Efektowne kartonki w cenie 90 groszy w handlach do nabycia gdyż luzem (na wagę) **fabryka nie sprzedaje**, tylko w oryginalnych torebkach i kartonach zaplombowanych.

Pr 4 419-72.112

Dębowe kantówki

17-8/10 cm od 1 m długości zdrowe, sekate ze starego lub świeżego drewna stale poszukiwane. Oferty z podaniem możliwej ilości uprasza Ernst Neumann, Poznań, ul. Młyńska 12 a, m. 9. zg 20 002

PŁASZCZ lub GARNITUR

jesiennie-zimowy nie powinien być na jeden sezon, lecz na kilka lat. Takiego zakupu, który spełni ten cel dokonać można jedynie w największych magazynach **W. KONKIEWICZA** bo wszelka odzież nasza jest własnej produkcji i przewyższa zatem pod względem jakości, kroju i rzeczywiście niskich cen tandetę żydowską.

Specjalnie polecamy:

modne palta na jedwabiu, ulstry, kurtki skórzane i do polowania, jupy do gospodarstwa, spodnie spacerowe i sportowe, wykwinne ubranie w znanym dobrym kroju, palta i ubranka dziecięce, materiały z metra czołowych fabryk bielskich po cenach fabrycznych.

Wykwintny dział miarowy - Modernizacja i poszycie futer

Prosimy obejrzyć okna wystawowe i porównać nasze ceny.

W. KONKIEWICZ

POZNAŃ, STARY RYNEK 8

oddział GNEZNO, Rynek 2

Największy Specjalny Magazyn i Fabryka odzieży męskiej i dla chłopców.
HURT. DETAL.

ng 5 214

„Palais de Danse”

KABARET - DANCING - BAR

ul. Piekary 16/17 (Pasaż Apollo) Telefon 11-92

Od dnia 1-go października 1933 nowy przebojowy program o wysokim poziomie artystycznym!

Atrakcje październikowe w „PALAIS DE DANSE”

Zdzisław Kochański — prolongowany — w nowym najmodniejszym repertuarze.	Młodość! GRETA MOKHART — TANCERKA — premijowana piękność Budapesztu.
Najmodniejszy duet doby obecnej Duo Rossiliano Szyk! Moda! Wytworność!	WERWA! TEMPERAMENT! znakomita żywiołowa tancerka ALINA MASSALSKA chłuba polskiego kabaretu.
Znakomity zespół muzyczny „3 SMUGA BAND” pod dyr. Bronisława Smugi, kier. b. orkiestry „Syrena Band“, kompozytora „Marsza 3 pułku lotn.”	
W niedzielę i święta „Five o'clock Tea” z pełnym programem. dg 1 638 Przyjdź do „Palais de Danse”, a bawić się musisz!!!	
Uwaga! Sale „Foyer Metropol” do wynajęcia dla wszelk. przystość i ball. Zgłoszenia przyjmuje dyrekcja „Palais de Danse” Uwaga!	

Szanownej Publiczności Dzielnicy Łazarzkiej i Górczyna podaję do łaskawej wiadomości, że w sobotę, 30 września o godz. 17 otwieram **filję składu kwiatów - ul. Marsz. Focha 45**

vis a vis Parku Wilona

Polecam artystyczne wykonanie w pracach kwiatarskich jak kosze, ślubne bukiety, wieńce żałobne i t. d.

Ceny niskie.

ANNA KRAJEWSKA

ul. Półwiejska 37 - skład główny

Założony 1907

dg 1 637

Telefon 50-38

CENTRALA BUDOWY TELEFONÓW

IDASZAK I WALCZAK

Pl. Sw. Krzyski 4 POZNAŃ Telefon 1459

INSTALUJEMY

Pg 4512-37101

Urządzenia telefoniczne wszelkiego rodzaju — Dzwonki elektryczne, sygnalizację świetlną — Urządzenia alarmowe przeciw włamaniom — Zamki elektryczne od wejść do kamienic i will.

Sprzedaż wszelkich przyborów do światła elektrycznego
ZYRANDOLE — AMPLE — LAMPKI NOCNE.

LOSY

I. klasy 28-mej Loterii Państwowej już nadeszły!

Nowa, świetnie przeprowadzona reorganizacja loterii wykazuje następujące zmiany:

- 1) klasa piąta zniesiona,
- 2) ilość wygranych w klasie 1-szej, której ciągnięcie rozpocznie się 19 października r. b., — zwiększona o 50%, liczy obecnie 12 tysięcy na ogólną sumę 1 595 200,— zł.

W klasie IV-tej główna wygrana wynosi

1.000.000 złotych, względnie 2 miliony zł

Przez wzgląd na liczne wysokie wygrane, jakie dotychczas padły w mej kolekturze, śmiało zachęcić mogę Szanownych Graczy do nabycia losów w tej najstarszej poznańskiej kolekturze, która słusznie uznana została za jedną z najszcześniejszych w całej Polsce.

Zlecenia pocztowe załatwiam odwrotnie.

STEFAN CENTOWSKI Kolektura Polskiej Państwowej Loterii Klasowej.

Tel. 24-94.

POZNAŃ, plac Wolności 3.

P. K. O. 203 154

MATURYCZNE i DOKSZTAŁCAJĄCE KURSY

„WIEDZA”

Kraków, ul. Studencka 14, I. p.

przygotowujące na ustnych lekcjach zbiorowych, oraz w drodze korespondencji, zapomocą świeżo opracowanych skryptów, wskazówek, programów i tematów.

przyjmują wpisy na nowy rok szkolny 1933/34 na:

1. Kurs maturalny gimn. wszystkich typów.
2. Kurs maturalny półroczny.
3. Kurs średni: 5-ta i 6-ta kl. gimn.
4. Kurs niższy w zakresie 4-ch kl. gimn.
5. Kurs 7-miu klas szkoły powszechnej.

Uwaga: Uczniowie kursów korespondencyjnych otrzymują co miesiąc, oprócz całkowitego materiału naukowego, tematy z 6-ciu głównych przedmiotów do opracowania. Nadto obowiązkowe kolokwja (egzamina) badają 3 razy w ciągu roku szkolnego postępy uczniów. Pg 4 186-70.77

Na kursach „Wiedza” wykładają najwybitniejsze siły fachowe krakowskich państwowych szkół średnich. Zadać bezpłatnych prospektów.

Willa w Gdońsku

Langfuhr

na sprzedaż. Blusze inform.

Bielawska, Poznań,

Waly Leszczyńskiego 2.

nr 20 013

Akwizytorów i inspektorów

w działach elementarnych na miasto Poznań, oraz miasta powiatowe województwa poznańskiego i pomorskiego poszukuje poważna instytucja ubezpieczeniowa.

Sily niekwalifikowane zostaną odpowiednio wyszkolone. Pannowie dobrze ustosunkowani zechcą złożyć oferty do „Par” Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 39,40. Pg 4 846-39,42

Poszukuje

mieszkania 5-pokojowego

z przynależnościami przy ul. Wielkiej lub w pobliżu od 1 listopada wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański pod zg 20007

OBWIESZCZENIE O POWTÓRNEJ LICYTACJI.

Dyrekcja ZACHODNIO-POLSKIEGO Towarzystwa KREDYTOWEGO MIEJSKIEGO w Poznaniu podaje niniejszem w myśl art. 15 — 21 Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27. 10. 1932 r. (Dz. Ust. R. P. nr. 94, poz. 812) wobec odroczenia uchwały Towarzystwa terminu licytacyjnego z dnia 25 wzgl. 28 września r. b. do wiadomości, że niżej wymienione zabudowane nieruchomości miejskie, przynoszące trwały dochód czynszowy, sprzedane będą przez powtórna publiczną licytację na podstawie przepisów Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27. 10. 1932 r. (Dz. Ust. nr. 94, poz. 812), w kancelarii niżej wymienionych notariuszy:

właściciel nieruchomości (dłużnik)	księga hipoteczna (tom, wykaz) przechowywana w Sądzie Grodzkim	Nieruchomość położona	Nieruchomość obciążona pożyczką Towarzystwa (kwota nieumorzona)	Wysokość rekoimii	Zaległość	Cena wywołania	Termin licytacji	w kancelarii notariusza
Ludwika i Florjana Subczakównie	w Środzie Środa tom 19 wykaz L. 736	w Środzie ul. Ogrodowa 5	14.201,04	6.300,—	3.154,90	21.000,—	8. 11. 1933 godz. 12-ta	p. Dr. Tadeusza Musiata w Środzie ul. Ogrodowa 3
Stanisław Czachowski	w Poznaniu Poznań — St. Miasto tom 5 wykaz L. 113	w Poznaniu ul. Wielka 13	76.672,—	46.000,—	24.977,73	128.000,—	18. 11. 1933 godz. 12-ta	p. Dr. Jana Stawskiego w Poznaniu ul. Rzeczypospolitej 1

Niniejszem wzywa się osoby trzecie, które wniosły pozew o zwolnienie od egzekucji całych lub części wymienionych nieruchomości i uzyskały zawieszenie postępowania egzekucyjnego, by wykazały to najpóźniej w licytacji, a przed wezwaniem do czynienia postępień, inaczej prawa ich nie będą przeszkodą licytacji i nabywca uzyska prawo własności.

Przytępujący do licytowania winni złożyć zezwolenie właściwej władzy (magistratu) do nabycia nieruchomości z licytacji, jak również w kasie Towarzystwa reklamnie w gotówce lub papierach wartościowych o bezpieczeństwie pupilarnem, według kursu ustalonego przez Dyrekcję Towarzystwa. Akta hipoteczne i postępowania egzekucyjnego wyżej podanych nieruchomości oraz objaśnienia i warunki licytacyjne można przeglądać w biurze Towarzystwa (ul. 27 Grudnia 8) w godzinach urzędowych; nieruchomości oglądać można w ciągu ostatnich 7 dni przed licytacją, codziennie od godz. 8-ej do 18-ej, z wyjątkiem niedziel i świąt.

ng 5 770

Farby — lakiery — pokosty

po cenach fabrycznych tylko Wielkie Garbary 39, telefon 53-26 nr 4751

Fabryka Lakierów i Pokostów

Biel cynkowa 1 kg. 60 gr. Emalia biała 1 kg puska 2 zł.

PŁASZCZE damskie, FUTRA zawsze najtaniej **Władysław Reichelt** — **Poznań 63**
Stary Rynek

Pg 4 843/4-39,31/2

WYTWORNY KRÓJ — PIERWSZORZĘDNE MATERJAŁY
 przy nadzwyczaj niskich cenach, stanowią wysoką klasę naszej
Konfekcji Męskiej i Chłopięcej
NA SEZON JESIENNO-ZIMOWY

w olbrzymim wyborze, najmodniejszych deseniach
 polecamy płaszcze, palta na jedwabiu, futra, kurtki zimowe
 i skórzane, spodnie i ubrania najlepszej jakości po
CENACH NAJNIŻSZYCH
 Specjalny dział miarowy Mundurki gimnazjalne Materiały, podszewki

K. Bogajewski

POZNAŃ, STARY RYNEK 77
 Największa Fabryka Odzieży Męskiej i Chłopięcej.

Pg 4 845-39,52

Limuzyna

Chrysler 80 rocznik 1930
 6 cyl. 6 siedzeniowy prae-
 wie nowy oraz

Renauld

ciężarowy, nowy, 3 tonn,
 6 cyl. 80 Km. rocznik 1933
 korzystnie na sprzedaż.

„Automotor“, Poznań,
 plac Nowomiejski 7.
 Telefon 34-01.

Pg 4 860-39,80

BOLESŁAW ZIEMKIEWICZ
 POZNAŃ-NOWA 8 TEL. 35-63
 SPECJALNY MAGAZYN
 WYPRAW KUCHENNYCH
 POLECA W WIELKIM WYBORZE
 NIERDZEWNE NOŻE
 KUCHARSKIE-RZĘZNICZE
 Certyfikacja
 przyznawana „Kredyt“
 dz 1 474

SUCHARKÓW MORSZYŃSKICH
 RUDOLFA JANOWSKIEGO

zawiadamia P. T. Szanownych Odbiorców, że sucharki morszyńskie polecane
 przez Lwowskie Towarzystwo Lekarskie są do nabycia w Poznaniu w firmach:
 Bogdan Leitgeber, ul. 27. Grudnia 17. Danielewski, cukiernia, pl. Nowomiejski 1.
 Józef Głowiński, handel delikatesów, ul. Gwarna 13. Prosimy odwiedzić wystawę
 przyrodniczo-lekarską, stoisko Morszyn-Zdrój. nr 5 003

Stałą egzystencję

w jednym z największych zagranicznych koncernów ubezpieczeniowych uzyskają
 osoby poważne, ruchliwe i dobrze ustosunkowane. Poszukiwani

reprezentanci i zastępcy

we wszystkich miastach woj. „Poznańskiego i Pomorskiego“. Dobra okazja dla
 spensjonowanych i zredukowanych urzędników, kupców, przedstawicieli etc.
 Gruntowne wykształcenie i czynna pomoc zupełnie bezpłatnie. Zgłoszenia z po-
 daniem nazwiska i adresu do „PAR“, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 39 102.
 Pg 4 887-39 102

Wina
węgierskie
 poleca bardzo tanio
 z powodu likwidacji
 firma
Hipolit Robiński
 w Poznaniu
 św. Marcina
 23

Z okazji uroczystości ku czci króla Jana Sobie-
 skiego, mogą korzystać wszyscy z tanich przejazdów do
 Krakowa i z powrotem, ze wszystkich stron Polski. —
 Cierpiący na nr 5 769

PRZEPUKLINE

(rupture) mogą wyzyskać sposobność, celem odwiedze-
 nia znanego w całej Polsce specjalisty M. TILLEMANN
 wynalazcy opatentowanych bandaży, syst. swego i prof.
 Dra Raskala, które usuwają radykalnie wszelkiego ro-
 dzaju najzastarszalne i najniebezpieczniejsze prze-
 pukliny u Pań, Panów i dzieci, nawet tam, gdzie różne
 systemy bandaży i operacja nie pomogły.

Tysiące podziękowań od profesorów uniwersytetu,
 lekarzy, ze sfer duchowieństwa, arystokracji oraz z ludu.
 Na żądanie prospekty darmo!
 M. TILLEMANN, specj. i wynalazca opatentowanych bandaży
 Kraków, ul. Szlak 39. — Tel. 156-27.

Bezsensowność wyniszcza organizm

a powstaje głównie wskutek zaburzeń układu nerwowego. Sztuczne
 środki nasenne nie działają na dłużej, a wywołują otepienie i za-
 nik wrażliwości nerwów.

Tylko ziola Magistra Wolskiego „Pasiverosa“ zawierają Kwiat
 Meki Paskiej, (Passiflora) i idealnie łagodzi zaburzenia systemu
 nerwowego (nerwice serca, bóle głowy, histerie) oraz sprowadzają
 krzepiący sen, identyczny ze snem naturalnym. Już po krótkim
 czasie stosowania cały system nerwowy wraca do stanu normal-
 nego.

Ziolo ze zn. ochr. „PASIVEROSA“ do nabycia w aptekach,
 drogerjach lub w wytwórni: Magister Wolski, Warszawa, Złota 14.
 Objaśniające broszury wysyłamy bezpłatnie. ng 5 743

Futra

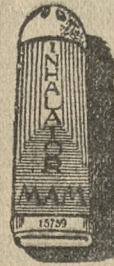
gotowe i na miarę, spody
 pod futra i skóry wszelkiego
 rodzaju — poleca najtaniej
JOZEF DAWID
 Poznań, ulica Nowa nr. 11.
 Firma Chrzęścijańska
 Przyjmuje asygn. Tow. „Kredyt“
 Pg 4 200-38,84

Przedstawiciela

na województwo poznań-
 skie przyjmie powołana Fa-
 bryka Farb Drukarskich.
 Zgłoszenia pod Tg 378 do
 Administracji pisma.

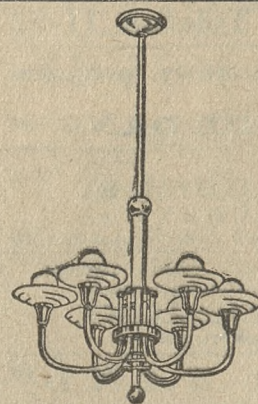
GAZ

ale dobroczynny wydziela przez
 lata suchy i trwały inhalator
 kieszonkowy

M. A. M.

łatwia oddech, czy-
 ści drogi oddech-
 owe, orzeźwia, otrze-
 żwia, chroni od ka-
 taru i t. p. — Po-
 trzebażny każdemu
 zawsze i wszędzie.
 — Do nabycia w ap-
 tekach i drogerjach.
 dz 1 518/19

Zyrandole elektryczne

3-płom. od zł 35.—
 5-płom. od zł 45.—
 Najtańsze źródło zakupu;
 Wielki wybór!

„STRZAŁA“
 Zakłady Elektrotechniczne
 Poznań,
 Al. Marcinkowskiego 20.

dz 1 241

Dwa
POKOJE FRONTOWE

z TELEFONEM

w samym centrum miasta,
 na cele biurowe wzgl.
 handlowe. Bl. informacje

ulica 27 - Grudnia 18, m. 6.
 zg 19 988

Oprawy kołczek
 wszelkiego rodzaju
 Introligatornia
 rękarni Toruńskiej
 T. A. w Torunlu
 ul. św. Katarzyny 4.

Bardzo staniały

anodówki. Jeszcze zwiększona pojemność! Jeszcze dosko-
 nalsza technika produkcji. Fabryka ogni Mat, Poznań,
 Składowa 5/7. dg 647

Specjalnie dla znawców

anody o wymiarach dwa razy większych. Te wspaniałe
 anody o niespożytej trwałości warto obejrzeć nawet o ile
 się nie kupi. Cena 18.90 zł. Mat, Poznań, Składowa 5/7.
 dg 678

Szkló

okienne, ogrodowe, dachowe, kit i t. d.
 szyby wystawowe i lustra
 hurtownie — detalicznie

Polskie Biuro Sprzedaży Szkló
 Sp. Akc. Pg 3716-32,91
 Poznań, Małe Garbary 7a. Tel. 28-63.

SPRZEDAŻ SPADKOWA.

W środę, dnia 4 października 1933 r., o godzinie 10-tej
 przed południem odbędzie się licytacja sprzętów pokojo-
 wych i kuchennych przy ulicy Marsz. Focha 15. W ra-
 zie niepogody odbędzie się licytacja dnia następnego o tej
 samej godzinie. ng 5 754/5

Miejska Komisja Opieki Społecznej w Poznaniu.

IV. K. 87/33 III K. A. 495/33. **ODPIS.** W Imieniu Rze-
 czypospolitej Polskiej. Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wy-
 dział Karny rozpoznawszy na rozprawie dnia 8 i 16 czer-
 wca 1933 r. w Poznaniu apelację oskarżyciela prywatnego
 Adolfa Rasina i oskarżonych Józefa Marjana oraz Ludwika
 Mikulskich od wyroku Sądu Okręgowego Wydział Karny
 w Poznaniu z dnia 21 lutego 1933 r., wydał następujący
 wyrok: Zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego Wydział
 Karny w Poznaniu z 21 lutego 1933 r. uchyla się i orzeka
 się: oskarżonych Józefa Marjana Mikulskiego i Ludwika
 Mikulskiego uznaje się winnym występku z art. 252 § 1
 k. k. popełnionego przez to, że wspólnie w porozumieniu
 ze sobą spowodowali umieszczenie w numerze 590 dzien-
 nika „Kurjer Poznański“ z 25 grudnia 1932 r. wzmianki na-
 stępującej treści: „Ostrzeżenie“. Ostrzegam przed kupnem
 lub dzierżawą majątku Wieniec, pow. Mogilno, którego do-
 konać zamierza pan Adolf Rasin z Poznania, ul. Składowa
 nr. 1, albowiem nie posiada on tytułu własności na wspom-
 niany majątek zaś moje roszczenia i pretensje do majątku
 Wieniec, dotychczas sądownie nie rozstrzygnięto. Dom,
 Garby, pow. Środa Józef Marjan Mikulski, a zatem po-
 mówili oskarżyciela prywatnego Adolfa Rasina o takie po-
 stępowanie, które może go poniżyć w opinii publicznej
 i narazić na utratę zaufania, potrzebnego dla danego ro-
 dzaju działalności i za to skazuje się oskarżonych po myśl
 art. 255 § 1 k. k. osk. Józefa Marjana Mikulskiego na karę
 aresztu przez 1 tydzień i grzywnę w kwocie 100 zł, a oskar-
 żonego Ludwika Mikulskiego na karę aresztu przez 2 ty-
 godnie i grzywnę w kwocie 200 zł. Wykonanie kary are-
 sztu zawieszają się obu oskarżonym warunkowo na czas
 pięciu lat. Od skazanych zasądza się na rzecz Skarbu
 Państwa koszty postępowania oraz na rzecz oskarżyciela
 prywatnego koszty postępowania przez tego już poniesio-
 ne i opłatę sądową od Józefa Marjana Mikulskiego za I.
 instancję w kwocie 15 zł, a za II. instancję w kwocie 30 zł,
 od oskarżonego Ludwika Mikulskiego za I. instancję w
 kwocie 25 zł, a za II. instancję 50 zł. Po myśli art. 255 § 3
 k. k. zarządza się ogłoszenie powyższego wyroku w cza-
 sopiśmie jeden w Kurjerze Poznańskim i jeden w Dzienniku
 Poznańskim na koszt oskarżonych. Prawomocność te-
 go wyroku w dniu 20 czerwca 1933 r. poświadczam. Se-
 kretarz Sądu Okręgowego w Poznaniu. ng 5 622

Licytacja zastawu

W poniedziałek, 2 października oraz dni następne
 od godziny 10 do godz. 18 sprzedawać będę w lokalu
 publ. licytacji przy ul. Wronieckiej 4 najwięcej dającymu
 za gotówkę:

kilkaset par różnych rękawiczek skórkowych
 (taksy obniżono) bawełniczkę do haftowania,
 partje płaszczy męskich.

Pozatem sprzedawać będę dobrowolnie piec łazien-
 kowy na węgiel, magiel, magiel domowa, 2 kasy Na-
 tional, 3 kompl. jadalni, kompl. sypialki, salonik,
 tapczan, kanapy i wiele innych przedmiotów urządzenia
 domowego. Pg 4898-39,117

Brunon Trzeciak

zaprzyśiężony i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator
 na Woj. Poznańskie, Wielkie Garbary 34, Tel. 21-26 i 31-75.

Licytacja samochodów

z powodu likwidacji sprzedam we wtorek, 3 października
 o godz. 13 w firmie C. Hartwig ul. Towarowa 15/20 na od-
 powiedzialność zainteresowanych najwięcej dającymu za
 gotówkę:

samochód 6 osobowy (Torpedo) marki „Horch“
 najnowocześniejszy urządzony w bardzo dobrym
 stanie, pozatem samochód 6 osobowy marki Berlet
 oraz 5 lampkowy radioaparat. Pg 4896-39,111

Brunon Trzeciak

zaprzyśiężony i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na Województ.
 Poznańskie, ul. Wielkie Garbary 34. Telefon 21-26 i 31-75.

LICYTACJA ZASTAWU

We wtorek, 3 października, od godz. 10-tej począwszy
 sprzedawać będę w firmie C. Hartwig, ul. Towarowa 15/20,
 z magazynu wolnościowego najwięcej dającymu za gotówkę:

4 motory naftowe i na ropę, trójwalec do gniecienia
 farb, reflektor kinematograficzny, manekiny, pedały
 rowerowe, aparat browniczy do oddzielania chmielu,
 pianino, szlifierka, tokarka, obrabiarkę do drzewa z
 motorkiem, pily taśmowe i pendlowe z silnikami i
 opornicą, wyrówniarkę, noże do nutowania, szpunto-
 wania, do heblarek, do wyrówniarek i strugarek, świer-
 derki do wiertarki, rury do piecy piekarskich, partje
 wina i szampana franc., 50 p. bucików damskich (ple-
 cionki) i wiele innych rzeczy. (Przedmioty są nieuży-
 wane). Pg 4897-99,115

Brunon Trzeciak

zaprzyśiężony i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na Wo-
 jewództwo Poznańskie, Wielkie Garbary 34. Tel. 2126 i 3175.

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo. Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

1. SPRZEDAŻE

Maszyna
damska z okragiem czółkiem — mało używana na sprzedaż. — Grudzień 12 m. 1. — zdg 71 620

Sliczne
futro okazyjne Warszawski Salon Mód Matejki 2. — zdg 71 540

Sprzedam
samochód lub zamienie na parcelę albo coś innego Gabrys — Grobla 17, m. 2. — zdg 71 541

Stolarzę, kantówkę, szalówkę
poleca najtaniej Skład Drzewa, ul. Strzelecka 14 a telefon 14-95 zdg 71 545

Kolonjalke
sprzedam korzystnie powodu choroby Adres Kurjer Poznański zdg 71 528

Parcela
pod wille 2200 mtr. ul. Dabrowskiego tania sprzedam, Kossmann, Fredry 6. — zdg 71 518

Gospodarstwo
150 morg pszennej budynki, inwentarza i kl. sprzedam lub wdzierżawie, obiecie 8000, Kossmann, Fredry 6. — zdg 71 517

Parcelę
tania sprzedam w Poznaniu ul. Starolecka. — zdg 67 833

Planino
sprzedam, od 2-8. Długa 9, m. 3. — zdg 71 550

Świece Watropal
poleca Fabryka Świec Watropal, Poznań, Jezycze ul. Kl. Janickiego, telefon 66-13. — zdg 71 551

Wózek
dziecięcy, nowy, modny, sprzedam. — Włda, Madalińskiego 8, m. 35. — zdg 71 553

Sypialnia brzożowa
używana 200,—
Dominikańska 3. — Pg 487739-98

Zegar
B. stojący, 5 młotkowy, tania. — Wroniecka 24 5. — rg 3631

Szafa żelazna
mniejsza Dominikańska 3. — Pg 4870-39 91

FIRANY KOŁDRY WYPRawy

J. Schubert
FABRYKA BIELIZNY DOM PŁOCIEN
ul. Wroclawska 3.
Pg 4 784-39 28

Piękna jadalnia dębowa
używana jak nowa, bufet 2.40 witrzyn, zegarem Beckera, okazyjnie. Dominikańska 3. — Pg 4868-39 89

Okazały piękny gabinet męski
używany, ciemno dębowy, jak nowy. Dominikańska 3. — Pg 4867-39 88

Salon Ludwika XVI.
cały złożony, nowy solidnie wykonane bardzo tania. Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3. — Pg 4863-39 84

Gabinet polerowany orzech kaukaski
wewnątrz mahoni, najlepsze wykonanie, bardzo tania. Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3. — Pg 4862-39 83

Ciężka jadalnia styl flamandzki
ciemnoodbarwa jak nowa bardzo okazala wyjątkowo tania bardzo piękna Pznański Dom Komisowy Dmnikanska 3. — Pg 4861-39 82

Willa
6 pokoi, 2 halle, lazienka, światło elektryczne 4 morgi ogrodu, ewentl. 10 morg roli 7 km od Poznania na sprzedaż Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 70 814

Dom
4-pokojowy 2 nockie kuchnia ogrodem przy Swarzędzu sprzedam zaraz. Cena 3 200. Wyrębki ul. Szkolna 10 nar Jaskółczel. poleca Biżuteria — Papeteria — Albumy — Ramki — Berety — Wielki wybór — Ceny niskie. — zdg 67 922

„Alfa“
ul. Szkolna 10 nar Jaskółczel. poleca Biżuteria — Papeteria — Albumy — Ramki — Berety — Wielki wybór — Ceny niskie. — zdg 67 922

„Alfa“
ul. Szkolna 10 nar Jaskółczel. poleca Biżuteria — Papeteria — Albumy — Ramki — Berety — Wielki wybór — Ceny niskie. — zdg 67 922

„Alfa“
ul. Szkolna 10 nar Jaskółczel. poleca Biżuteria — Papeteria — Albumy — Ramki — Berety — Wielki wybór — Ceny niskie. — zdg 67 922

„Alfa“
ul. Szkolna 10 nar Jaskółczel. poleca Biżuteria — Papeteria — Albumy — Ramki — Berety — Wielki wybór — Ceny niskie. — zdg 67 922

„Alfa“
ul. Szkolna 10 nar Jaskółczel. poleca Biżuteria — Papeteria — Albumy — Ramki — Berety — Wielki wybór — Ceny niskie. — zdg 67 922

„Alfa“
ul. Szkolna 10 nar Jaskółczel. poleca Biżuteria — Papeteria — Albumy — Ramki — Berety — Wielki wybór — Ceny niskie. — zdg 67 922

Poważne
zaprowadzone przedsiębiorstwo artystyczne bogato zaopatrzone towarami o miłym naturalnym dochodowym zajęciu, bez specjalnych kwalifikacji zawodowych istnieje kilkanaście lat w jednym rełkach przy stosunkach handlowych całokrajowych, z powodów rodzinnych sprzedam Najważniejsza tego rodzaju placówka Wielkopolskiego centrum Poznania Potrzebny kapitał do obiccia 50 000. Oferty „Par“ pod 39.8. — Pg 4 641-39 11

Sprzedaje
kupiue meble maszyny inne rzeczy Dom Komisowy Podgórna 2. — Pg 3 130-10 58

Sprzedaż — Naprawa
wiecznych piór wszelkich systemów Skład Papieru — Montowni Wiecznych Piór — Józef Czosnowski — Poznań, Ratajczaka 2. — dg 870

Motocykle
Matchless oraz Raleigh do cenach wyjątkowo niskich Dorodne warunki Moto-Sport dawn Koszyczński, Wielka 12, m. 8. — Pg 3 707-32 17

Odlewy mosiężne i szpizowe
wszelkiego rodzaju wykonanie — pierwszorzędnie szybko tania. „Odlew“ Poznań, Em. Szczaniecki 4 b. — Pg 3726-56 203

Komplet podszewek
do ubrań od 10 zł Andrzejewski, Szkolna 13. — Pg 4 184-35 30

Lampy elektryczne
najnowsze, najkorzystniej dostarcza Wytwórnia Masztalarzka 7. — dg 778

Sypialnia biała bardzo ładna
używana, solidnie wykonana, okazyjnie. — Pg 4864-39 25

Elektrolux
bardzo tania, Domnikanska 3. — Pg 48 72-39 33

Zegary stojące
okazyjnie, Dominikańska 3. — Pg 4873-39 94

Gestetnera
aparat powielana tania Dominikańska 3. — Pg 4874-39 95

Salon
brzożowy inkrustowany biurko damskie Młyńska 4 stolarnia. — zdg 71 174

Tapczan
solidna praca tania, Dominikańska 3. — Pg 4 878-39 99

Radjoaparar
czterolampowy, głośnikiem Philipsa, baterijny tania, Dominikańska 3. — Pg 4 879-39 100

Jadalnia dębowa ptaszkowa
bufet 2.40 używana bardzo tania, Dominikańska 3. — Pg 4 890-39 101

Sypialnia dębowa
nowa dobre wykonanie tania — Dominikańska 3. — Pg 4 875-39 96

Wielkopańska sypialnia luksusowa, stylowa, mahoniowa
bardzo piękna, najlepsze wykonanie, Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. — Pg 4 876-39 97

Motor
pięciopłonny, prąd stały, Oferty Kurjer Poznański zdg 70 856

Skrzydło Kapsa
czarne, dobrym stanie, tania. — Dominikańska 3. — Pg 4866-39 87

Piekarnię
dobrze prosperująca w Poznaniu korzystnie sprzedam, Adres Kurjer Pozn. zdg 70 806

Łóżko
kanapa, szafa, szafonierka i lustro sprzedam, Wały Król, Jądawicy 6a, m. 7. — zdg 70 816

Już czas pomyśleć o pościelach na zimę
Pierze — Puch, znane dobre gatunki najtaniej, Pierze gęsie białe 3.50 — kacz 2.00 — piora gęsie 2.75 — kacz 1.50. — Gotowe pościelę, inletry — Obryzmij wybór kolder na zimę na welnie 30.00 — na puchu 65.00 — na wacie 10.50. — „Emkap“ M Melcarek Poznań, Wroclawska 90. — Największa czyszczalnia pierza — dachu. — dg 1279

Tartak
na rozbiórke lub maszyny osobno zaraz do sprzedania wprost od właściciela Wojciech Stachowiak Pobiedziska zdg 69 590

Motocykl
Gillet gotowy do jazdy sprzedam korzystnie, Oferty Kurjer Poznański zdg 70 863

Diesel
bezkompresowy czterolampowy — najnowszej konstrukcji sprzedam tania Oferty Kurjer Poznański zdg 71 006

Futro
damskie jak nowe brazowe 140 zł Zupańskiego 13 I. lewe. — zdg 71 062

Radjoaparar
4 lampowy baterijny kompletny 225 zł Grobla 6 m. 3. — zdg 71 052

Rower
damski — Wielkie Garbary 55, mieszkanie 13. — zdg 71 051

Płaszcz
zimowy damski meski ubranie sprzedam Kraszewskiego 9 b. 5. — zdg 71 105

Motor
jednokolony na prąd zmienny — Przechnica 5, mieszka. 3. — zdg 71 098

Kurtkę
słowa nowa sprzedam, Kononickiej 11, parter. — zdg 70 831

Meble
używane sprzedam z powodu wyjazdu, Ratajczaka 9, m. 11. — zdg 71 151

Okazja
Zakopane, dom drewniany 7 pokoi niewykonywany bardzo tania (wyjazd) do sprzedania, Donkosa Zakopane — Bystre, „Kosówka“. — zdg 70 835

Miód
czysty odda tania, Oferty do Kurjera Pozn zdg 70 935

Majątki
150, 220, 700, 800, 1 100, 2 000 morg sprzedam lub zamienie na kamienice, wille dołata, Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 70 940

Willa w Inowrocławiu
z dużym owocowo-warzywnym ogrodem 5 pokojowym z wykończonymi na sprzedaż Blizsze szczegóły w Sekretariacie Stow. Właścicieli Nieruchomości, Inowrocław Panny Marii 4. — zdg 70 723

Pianino
krzyżowe Dolna Wilda 64 — 1. — zdg 71 023

Fotoparar
Thagee Zeiss 1:45 szczelinowy 6x9 do 1/1000 nowy okazja sprzedam, Oferty Kurjer Poznański zdg 70 744

Maszyny do pisania
z gwarancją nowe od 320 okazyjnie od 80 Skóra S-ka. — Aleje Marcinkowskiego 23. — Pg 4189-35 46

Na jesień
nadeszły piękne nowości na suknie kostiumy i płaszcze, materiały meskie na ubrania i płaszcze w wielkim wyborze po niższych cenach poleca W. Groszkiewicz, Hurt. Stary Rynek 59, Detal Magazyn Bławatów. — Przyjmuje asygnaty „Kredyt“ — Pg 4 396-36 73

Jadalnia
dębowa elegancka Janusz Kosińskiego 9. — zdg 71 319

Wózek
ręczny, cztery koła rowerowe — Sieradzki Pocztowa 16. — zdg 71 317

Jadalnia
elegancka nowa, inkrustowana korzystnie, Piekary 8a, m. 26. — zdg 71 200

40 drzwi
Stolarnia Zunkiewicz, Wielkie Garbary 11. — zdg 71 259

Skład
w centrum, od 20 lat bardzo dobrze zaprowadzony z stała klientela sprzedam z powodu wyjazdu. Do obiccia potrzebna gotówka 15 do 20 000 za towar. — Zgłoszenia tylko poważnych flektantów Kurjer Pozn. — zdg 71 256

Domek
maszynowy z morga bardzo dobrej roli sprzedam smiesznie z powodu wyjazdu, cenna podług mody — F. Zawodna Jaraczew, powiat Jarocin. — zdg 71 252

Obrazy
znanych malarzy sprzedam okazyjnie Marsz, Focha 98, m. 11. — zdg 71 247

Biuurka amerykańskie
różne inne meble biurowe sprzedam — kupuje Nowy Dom Komisowy, Woźna 16. — zdg 3 623

Jadalnie
cztery kompletne nowoczesne okazyjnie Nowy Dom Komisowy Woźna 16. — zdg 3 620

Sypialnia 350,—
ze wtrzymaną białą marmur, kompletna, jak nowa, Nowy Dom Komisowy, Woźna 16. — zdg 3 621

Biblioteki
dobre utrzymane okazyjnie Nowy Dom Komisowy Woźna 16. — zdg 3 622

Rower
meski w dobrym stanie sprzedam, Ratajczaka 11, m. 50. — zdg 71 514

Teren
10 000 mtr. w Poznaniu, cena 22 000 zł. Zgłoszenia Osiecki i Pflitzner, Poznań, ul. Grobla 25a. — zdg 71 227

Lornetkę
Zeissa tania sprzedam, Sw. Marcina 23, mieszka. 7. — zdg 71 210

Leżanka
używana tania Czartoria 5, m. 6. — zdg 71 209

Salon mahoniowy
bogato inkrustowany okazyjnie, Flasiński, Woźna 9. — Pg 4 889-56 503

Skład obuwia
warsztat zaprowadzony, małe mieszkanie, najlepsze położenie, tania, Oferty Kurjer Poznański zdg 71 512

Futra gotowe i na miarę
spody pod meskie futra wydry lisy i skóły wszelkiego rodzaju do naprawy futer poleca w wielkim wyborze i tanich cenach — Józef Dawid Poznań, ul. Nowa 11 przy Starym Ryнку — Firma chrześcijańska. — Pg 4 201-38 87

Szyby
wystawowe okazyjnie 2,75x1,35, Bielecki, Ratajczaka 36. — zdg 71 503

Maszynę
trykotową nr. 10, 80 szeroka, Nowy Rynek 9/10. — zdg 71 466

Dywan
perski 2 i pół x 3.50 i 2 pomoty sprzedam, Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 208

Fortepian
tania sprzedam, Górczyn, ul. Kosińskiego 11, m. 4. — zdg 71 023

Lekarskie
szafy sprzedam, stolarnia, ulica Strzelecka 23/24. — zdg 71 019

Futro
damskie, spody meskie, naprawy, modernizuje Wierzbickie 13—3. — zdg 71 320

Gabinet męski
szafa 2 1/2 mtr szeroka sprzedam, Niegolewskich 10, m. 9. — zdg 71 359

Rehpinszerki
sprzeda Mielżyńskiego 4, m. 11. — zdg 71 350

Pianino
okazyjnie Dom Komisowy, Podgórna 10a. — zdg 71 348

Skład
pieczywa Jezycze mieszkaniem czynsz 100 urządzenie 1500, Adres Kurjer Poznański zdg 71 342

Jadalnie dębowa
salon mahoniowy szafa żelazna, biuńko amerykańskie inne meble Magazyn, Podgórna 6. — zdg 71 305

Najlepszą Alpaka
Nocze — widelce — łyżki
Najlepszą porcelanę
Szkló Zawiercie
zawsze korzystnie i tania tylko wprost Hurtownia Porcelany, Wroniecka 24 (podwórce) — zdg 71 304

Rowery
najtaniej meskie 140 damskie 150 balonowe 175 Traugutta 23, mieszkanie 8. — zdg 71 382

Stumorgowe
bez długi 8 000, Oferty Kurjer Poznański zdg 71 334

„Antyki“
wielki — wybór ceny najniższe, Flasiński, Woźna 9. — Pg 4 886-56 504

Pończochy
i rekawiczki sprzedaje po cenach zawsze niebywale niskich — Proszę przysięć przekonac się że najtaniej w firmie A. Szymański sw. Marcina 1 przy placu S-to Krzyżymki Specjalny magazyn pończoch i rekawiczek — Pg 4 187 8-35 45

Maszyny
do szycia tania również na spłate aparaty do okretki mierzki — dziurek, Pfligerski sw. Marcina 23. — zdg 70 872/3

Parcele
w Debcu pod budowę różnej wielkości wprost od gospodarza, Zgłoszenia ul. Debiecka 24. — zdg 70 362/3

Skład
kapeluszy damskich szeregu lat dobrze prosperujący, mieszkaniem wszelkimi wygodami ruchliwej ulicy korzystnie sprzedam Oferty Kurjer Pozn. zdg 70 742

Maszyny sankowe (Strikmaszyny)
w różnych grubościach i szerokościach okazyjnie do sprzedania, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 69 852

Parcele
dwumieszkanowy ogrodem, magiem chlewni, stajnia sprzedam Czarnków Poznańska 28. — zdg 68 912

Parasole deszczowe
oraz wszelkie reparaacje wykonuje Wytwórnia Parasoli Wielka 27/29. — dg 1536

Garnitury klubowe gobelinowe
nowoczesne, ładny fason Dominikańska 3. — Pg 4865-39 86

Drzwi
frontowa kompletne 2.40 wysokości 1.45 szerokie korzystnie, Nowa 11, m. 11. — zdg 71 451

Rurki
do włosów od 50 gr jak wzór 3.75 lampki spirytusowe od 1.90 zł poleca najtaniej Wenzlik Poznań Aleje Marcinkowskiego 19. — dg 1 405

Salon brzożowy
Biedermajer okazyjnie Flasiński, Woźna 9. — Pg 4885-56 505

Repozytorjum
stoly szkladowe nadajace sie do każdej branży Wylna 10. — zdg 71 485

Gramofon
szafkowy sprzedam — Polna 1. — zdg 71 466

Gramofon
półszafkowy płytami tania, Żerawia 9, m. 1. — zdg 71 484

Restauracja
kawiarnia idealny średni lokal, zaprowadzony stary interes, dobre położenie, srodmiestcu, komenda, mieszkanie bardzo korzystnie Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 71 478

Wózek
biały, głęboki sprzedam, Herrmann, Gen Chlapowskiego 3 III pietro. — dg 1 639

Sypialnia
luksusowa ładna nowa jaworowa Focha 94 dozorczy zdg 71 442

Magle
ręczne elektryczne oraz domowe maszły — prasowanie dostarcza Fabryka Magli M. Jankowiak, Poznań-Staroleka zdg 70 936/7

Telefunken
aparat czterolampowy prąd stały sprzedam lub zamienie tejez firmy prąd zmienny Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 70 731

Śrutownik
kompletny kamienie fr. 130 Bystrzyca, p. Trzemeszno. — zdg 70 943

Encyklopedia
gesamten Heilkunde 26 tomów 20 zł Antykwariat Książka, Słusarska. — zdg 70 968

Skład
pieczywa (nadaje sie również na kolonialke) centrum zaraz korzystnie sprzedam, Oferty Kurjer Pozn. zdg 70 954

Esex
limuzyna — Fiat 501 torpedo okazyjnie „Autopark“ Focha 37. — zdg 70 346

Okucia
budowlane, meblowe najtaniej Stanislaw Wewior, — Poznań sw. Marcina 34, Specjalny Skład Okuc telefon 34-31. — dg 1288/89

Motocykl
500 ccm bardzo dobry stan tania sprzedam Stefan Malcherek, Górna Wilda 108. — zdg 70 029

Materace
leżanki, kanapy tapczany, najtaniej wprost pracownia Wielkie Garbary 18, narożnik Woźnej, — sklep, Przyjmuje asygnaty „Kredyt“ — zdg 71 033/34

Samochód reklamówka
Ford 2 ton nowy typ b mały używany na sprzedaż Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 70 773

Parcele
z rozpozczeta budowa willy sprzedam 16 000 zł wplaty 8 000 zł, Zgłoszenia Kurjera Poznańskiego zdg 70 770

Rzeźnictwo
kompletne urządzone z mieszkaniem z powodu choroby tania sprzedam, Oferty Kurjer Pozn. zdg 70 878

Frendzle
taśmy pasy surtyl chwasty meblowe i dekoracyjne poleca po cenach fabrycznych fabryka wamanteryi Pasamon skład fabryczny, Poznań sw. Marcina 3. — Pg 4 196-38 1

Skład
kolonialny przy ruchliwej ulicy, towaram maglem natychmiast sprzedam Powód familijny Agenci wykluczeni Weksle Kurjer Poznański zdg 69 667

Dom
dwumieszkanowy ogrodem, magiem chlewni, stajnia sprzedam Czarnków Poznańska 28. — zdg 68 912

Parasole
deszczowe oraz wszelkie reparaacje wykonuje Wytwórnia Parasoli Wielka 27/29. — dg 1536

Garnitury klubowe gobelinowe
nowoczesne, ładny fason Dominikańska 3. — Pg 4865-39 86

Buty
angielskie dostarcza po 60 zł Mstał sw. Marcina 78. — zdg 62 036

Podarki okazyjne
największy wybór „Lamus“ ul. Strzelecka 1. — Pg 4514-56 422

Puszczykówko parcele
sprzedam bardzo tania Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 68 553

Antyki
wielka wyprzedaż, Pocztowa 22. — Pg 4 616-56 466

Rzeźnictwo

dobrze zaprowadzone, zapeł elektryczny, 4 pokoje, kuchnia, stajnia, punkt pierwszorzędnego powiatowego miasto - sprzedam zaraz może być z domem. Zgłoszenia przyjmuje: Górski - Inowrocław, Poprzeczna 16, ng 5 773

Gabinet

sypialnia, eleganckie, elektryczność, centralne łazienka, poczta, narożnik Kramarska 19/20, mieszkanie 8, zdg 71 401

Pościeł

puchowa tania, Skarbowska 7, m. 10, zdg 71 403

Pierze

świeże darte i niedarte puch poleca Stanisław Dyczkowski - Wierzbicice 13, zdg 70 604/5

Prywatne 103 morgi

pszennej zabudowane maszynami bez inwentarza 10 500, wpłaty 9 000. Bloch Poznań Długa 5, zdg 71 321

Karnisze

listwy obrazowe tapetowe tania, Nowa 11 m 11, zdg 71 455/56

Szafa

pod szkłem, mahoniowa, imkrurowana tania, Kozłowski, Szewska 15, zdg 3 615

Rower

tania sprzedam, Ratajczaka 36, mieszkanie 17, podwórze, zdg 71 404

Nieruchomość kamienica

w Bydgoszczy, Gdańska 45, centrum miasta, wielkość 2 440 m², w której mieści się dawno egzystująca restauracja, sklep, 2 wolne mieszkania, zabudowanie warsztatowa, wielkie podwórze i ogród, bez obciążenia za 60 000 zł sprzedam. - Dochód z dzierżawy około 6 000.-, Oferty: P. Haase, Bydgoszcz, Gdańska 45, ng 5 768

Powózka

rodzaj warszawski sprzedam, Tadeusz Plotkowiak, Dolna Wilda nr. 13/14, zdg 71 408

Wózek

dziecięcy mało używany, Strusia 6, mieszkanie 9, zdg 71 426

Jadalnia

modna 500, Stolarska, Bukowska nr. 9, zdg 71 429

Fortepian

250, Szamarzewskiego 22, m. 11, zdg 71 431

Wozy

robocze sprzedam, Tartak Parowy Czerwonak, zdg 71 43

Parcele

przy Wielkopolskich Alejach sprzedam 15.- zł kw. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 438

Bajty żelazna

tania, Oferty Kurjer Poznański zdg 71 437

Sprzedam

z powodu podszedłego wieku wydzierżawie lub przyjmie odpowiedniego do prowadzenia restauracji z kucją. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno 152, ng 5 77

Dla emeryta

dom 8 ubikacji, stodoła, chlewy, duży ogród owocowy, miasto sprzedam właściciel. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego, Pleszew, ng 5 765

Majątek

185 prywatny, budynek jak nowe, ziemia drewniana żywy martwy inwentarz nadkompletny, 10 minut miasto gminajum, cena 70 000 wpłata 35 000 reszta 20 lat. - Strauss, Trzemeszno, ng 5 764

Warsztat

laktornicy na samochody i powozy jedyny w wojewódzkim mieście z wyrobioną firmą z powodu śmierci właściciela do sprzedania Oferty do Słowa Pomorskiego, - Toruń pod „Warsztat”, ng 5 760

Aparat

do spawania mosięży okazynie, Strzałkowski, Ostrowek 10/11, zdg 71 411

Jesienno-zimowe płaszcze damskie dziewczęce

poleca gotowe, wykonuje pierwszorzędnym miarowym nastaniem. Józef Szuster Stary Rynek 76, piętrowo, narzędzie od wachu. Przyjmujemy asygnaty „Kredytu” zdg 70 943

Meble

imchenne kuchnia reformowe tania, Łakowa 4a, stolarnia, zdg 70 992

Skład galanterijny

w dobrym punkcie miasta z towarami i urządzeniem sprzedam. Do objęcia potrzeba około 6 000 - Zgłoszenia K. 300 „Słowo Pomorskie”, Toruń, ng 5 747

Skład

nieczywa przyleśnym mieszkaniem 2 pokojowym kuchnią do objęcia urządzenie ca 1000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 415

Dom

z dobrem położeniem mieście powiatowym, nadający się do każdego przedsięwzięcia specjalnie do skromniejszego, zaraz do sprzedania Adres Kurjer Poznański, Stary Rynek 3 610

Podwozie

samochoodwe mlecarka sprzedam tania, Böttner Dąbrowskiego 79, zdg 71 488

Kasa „National“

dobrze utrzymana, okazynie, - Nowy Dom Komisowy Woźna 16, zdg 3 624

Leżanke

nowa tania, Zielona 3, m. 3, zdg 70 906

Pianino

używane, czarno polerowane „Lehmann & Comp.” z 600.-, dodone warunki Firma B. Sommerfeld, Poznań, ul. 27. Grudnia nr 15, ng 5 742

Sprzedam tania

dwa ładne łóżecka dzieciece, materace sprężynowe, Główna, ul. Hełska 41 I, prawo (obok zakł. amunicji) zdg 71 149/50

Płaszcz

damski, podobny futram, szczytowa figura korzystnie Skarbowska 8, podwórze lewo I. p., także buty gumie 41, dobrze utrzymane, zdg 71 109

Omega

meski za 65 zł Adres Kurjer Poznański zdg 71 194

Kolonjalkę

mieszkaniami sprzedam, Adres Kurjer Poznański zdg 71 032

Sypialnie brzozowe - dębowe

tania stolarnia, Wyspiańskiego 21, zdg 71 139

Klubowy garnitur

mokietowy nowoczesny, jak nowy, okazynie, Nowy Dom Komisowy, Woźna 16, zdg 3 619

Pościeł

balje, skrzynie umywalnie, kuchenne, Młyńska 3-8, zdg 4858-56 499

Maszynę

Singera, rower balonowy okazynie, Stroma 1-2, zdg 71 222

Platformę

konia sprzedam, Górna Wilda nr. 106, zdg 71 129

Powózka

parkowiec sprzedam, Górna Wilda 106, zdg 71 128

Skład

urządzeniem, dwupokojowe mieszkanie, 1 500.-, wskaże Kurjer Poznański zdg 71 125

Łóżecko

białe, niklowane, krzesło dla niemowląt, stolik nocny płyta marmurowa sprzedam, ul. Cieszkowskiego 8, m. 5, godz. 15-17, zdg 71 122

Od 1,50

Zarówki oszczędnościowe pierwszorędne, - Zupańskiego 8, zdg 71 069

Rower

Chełmońskiego 4 m. 8, zdg 71 214

Materiały Bielskie, Kamgarny, Szewioty Deseniowe, Jednokolorowe, Nowości, Stałe, Solidne Wykwintne, Dobre Tanie

na ubrania codzienne wizytowe, sportowe, smokingowe fraki, palta ulstry kurtki spodnie, pozycyja na futra wraz z podszewkami poleca Włodysław Złotogórski, Poznań ul. Kramarska 19/20 II piętro narożnik Maształarskiej Hurt i Detal. Niebawym wybór ca 500 deseni. Przyjmujemy asygnaty Spółdzielni „Kredyt”. Zasada: Duży obrót mały zysk. Pr 39,72

Szafę

żelazna, Elektrolux, korzystnie, Plac Wolności 9, 6, zdg 71 383

Gospodarstwo

54 morgi, kulańskiej ziemi koło Inowrocławia, sprzedam korzystnie. - Oferty Kurjer Poznański zdg 71 337

Piekarnie

kupna, dzierżawa, przy różnej cenie wpłacie poleca Kawecki, Jeżycka 14 - 11, zdg 71 394

Fabrykę

olejów, pokostu, musztardy, z domem maszynieria z powodu starości sprzedam, Prowincja, - Kawecki, Jeżycka 14 - 11, zdg 71 397

Fryzjernię

sprzedam, Oferty Kurjer Poznański zdg 71 399

Kilka jadalek dębowych

używane, nowe, okazynie, Dominikańska 3, zdg 4 871-39,32

Pianino orzechowe

zagranciczne, płyta metalowa, krzyżowe, bardzo piękny ton, okazynie, Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3, zdg 4 869-39,90

Skład

sprzedam, mieszkanie zamienie, Adres Kurjer Poznański zdg 71 339

Kamienica

centrum Poznania 30 000 dochodu cena 220 000.- Zgłoszenia Osiecki i Pfizner, Poznań, ul. Grobla 25a, zdg 71 230

Dom

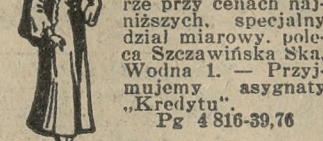
z rzeźnictwem w Toruniu w śródmieściu, w pełnym biegu, zaraz na sprzedaż lub rzeźnictwo do wydzierżawienia, albo na mlecarkę, Oferty do „Słowa Pomorskiego” Toruń pod 1 000, ng 5 756

Radjo

nowoczesne, prad zmienny, Dąbrowskiego 35/37, m. 27, zdg 71 369

Jadalnia mahoniowa

Biedermajerowska okazynie, Flasiński, Woźna 9, zdg 4 888-56,506

Płaszcz

w obryzumi wybornie przy cenach najniższych, specjalny dział miarowy, poleca Szczawińska Ska, Wodna 1 - Przyjmujemy asygnaty „Kredytu”. zdg 4 816-39,76

Z powodu

śmierci właściciela restauracja nowo urządzona z trzema ubikacjami, bez długu, do objęcia 2 500 zł. Zgłoszenia Stary Rynek 51, zdg 71 278

Aparat

Fuwa sprzedam mało używany, Adres Kurjer Poznański zdg 71 267

Sprzedam

parawan dębowy duży, nadający się na kantorek lub przyzmiaralnię, Ratajczaka 9 - 7, zdg 71 266

Westfalke

maszynę do szycia sprzedam „Janina”, Aleje Marcinkowskiego 19, zdg 71 263

Motor

Wernera 4 1/2 konia, Zgłoszenia Mrowin p. Rokietnica Poznań, Potrawiak, zdg 71 261

Parcela

centrum Poznania 2 400 mtr, cena 60 000, Zgłoszenia Osiecki i Pfizner, Poznań, ulica Grobla 25a, zdg 71 223

Teren

10 000 mtr. z własną bocznica kolejową w Poznaniu, Cena 25 000 zł, Zgłoszenia Osiecki i Pfizner, Poznań, ul. Grobla 25a, zdg 71 229

5. KUPNA

Platformę

30-40 ctn i waga decymalna kupie Dybizańska Kostrzyn zdg 70 779/80

Większy dom

za gotówkę kupie, Oferty Oredownik dz 1 632

Kwity lombardowe

na srebro, złoto, dywany kupuje „Lamus”, Strzelecka 1, zdg 70 162

Domek

lub plac w Luboniu lub Mosinie niedaleko stacji kupie, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 69 297

Kupię

okazynie za gotówkę jadalnię i gabinet, Oferty z dokł. opisem i podaniem ceny proszę kierować do ekspedycji Kurjera Pozn. pod zdg 70 534

Motocykl

kupie dobrym stanie 3 i 6 P 5 światłem elektrycznym Dokładny opis cena W. Tyrczan Pniewy, zdg 70 800

Damskie

futro karakulu lub kwit lombardowy kupie, Oferty Kurjer Poznański zdg 70 809

Forda

4-6 osob tylko dobrego kupie, Oferty Kurjer Poznański zdg 69 336

Dam parcele

(Górczyn) za mieszkanie, śródmieściu, ewtl. za pianino, Oferty Kurjer Poznański zdg 70 834

Zegarmistrzowskie

narzędzia kupie okazynie, cena, Oferty Kurjer Poznański zdg 70 932

Majątek

200 do 1 500 morg kupie gotówkę, Łaskawe zgłoszenia tylko właścicieli Kurjer Poznański zdg 70 938

Maszynę Singera

dobrym stanie okazynie kupie, Oferty Kurjer Poznański zdg 70 717

Rower

damski niższy w dobrym stanie, Oferty Kurjer Poznański zdg 70 740

Futro

używane kupie, Oferty z podaniem ceny pod Kurjer Pozn. zdg 70 976

Lekcje

zry fortepianowej złotych 10.- miesięcznie, Św. Marcin 47, m. 5 zdg 70 960

Cheesz

samochód sprzedac - kupie - zamienić zgłoś „Autopark” Focha 37, zdg 70 347

Rower

kupie, Stan. Focha 72 - 6, zdg 70 776

Maszynę

do szycia lub kwit lombardowy kupie, Oferty Kurjer Pozn. zdg 70 900

Kupię

kilka aparatów zrzecznościowych Bajazzo i innych systemów także potrzebujących naprawy, Jastrzebski, Kolejowa 6 m 4, zdg 70 793

Domek z składem

4 pokoje blisko Poznania za gotówkę kupie, Oferty Kurjer Poznański zdg 71 233

Mereżkarke

i sekretarke używana kupie, Oferty Kurjer Poznański zdg 71 003

Kupuję

używane meble garderobe, obuwie, inne rzeczy Skład używanych rzeczy „Słowa” zdg 71 152/3

Śmietnik

w dobrym stanie kupie, Oferty Kurjer Poznański zdg 1 633

Patefon

dobrze utrzymany kupie Oferty Kurjer Poznański zdg 70 923

Parcele

Łazarz - Jeżyce kupie, Oferty Kurjer Poznański zdg 71 223

Pianino

kupie, Oferty Kurjer Poznański zdg 71 147

Wózek

dla lalki kupie, cena, Oferty Kurjer Poznański zdg 71 004

Stoły

krzesła restauracyjne kupie, - Oferty Kurjer Pozn zdg 3 614

Linoleum

używane kupie, Oferty Kurjer Pozn. zdg 3 609

Kupię

sklep lub kiosk, Oferty cena Kurjer Pozn zdg 71 389

Kupię

jadalnię mało używaną, Oferty Kurjer Poznański zdg 3 607

Znaczki pocztowe

całe zbiory kupuję, - Różana 4a, mieszkanie 17, zdg 71 36

Placu

budowlanego na Jeżycach celem kupna poszukuje, Oferty Kurjer Poznański zdg 71 292

Tokarki

krótkie, używane 500-1 000 mm rozcięcia kupie, Oferty do skrzynki pocztowej 68, zdg 71 289

Sypialkę

nowoczesną, Oferty Kurjer Poznański zdg 71 264

Kupię

używane narzędzia rolnicze, - Oferty Kurjer Poznański zdg 71 328

Kupię

dobrze utrzymane wagi uchyłne, Zgłoszenia piśmienne Goderski, Górna Wilda 59, zdg 4 881-39,104

Kolonjalkę

kupie punkt ruchliwy mam 10 000 pośrednictwo pożądane, Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 251

Willkę

odpowiednia kupie, posiadam 30 000 pośrednictwo pożądane, - Oferty Kurjer Pozn zdg 71 250

Kupię

wanne kąpielowa emaliowana, Oferty Kurjer Poznański zdg 71 376

Kupię

4 lampowy aparat radiowy, baterie Oferty cena Kurjer Pozn. zdg 71 477

Poszukuję

na stałą dostawę centrum 70 litr. pe no tłuszczu mleka Oferty cena czas dostawy Kurjer Pozn. zdg 71 505

Dom

wpłata 30 000 kupie Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 418

Kupię

motor używany w dobrym stanie gazowy 40 K. M. na koks, Oferty z ceną do „Słowa Pomorskiego” ng 5 761

Pianino

dobrej marki kupie, Oferty ceną Kurjer Poznański zdg 71 435

Radjoparat

7 pokoi
komfort. wszelkie wygody, centralne wodne ogrzewanie, parter. Obejrzeć Wyspiańskiego 12, parter. zdg 71 471

Czteropokojowe
komfortowe willa średniowiecze - ogrodem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 354

3
pokojowe kuchnia w nowej willi od zaraz wprost od gospodarza. Zgłoszenia Grunwaldzka 1 m. 2. zdg 71 375

Upraszam Panów
Właściciele! Niezależności zgłaszając wolne mieszkania. Pośrednicze bezpłatnie. Wokrecha 2 - 1. zdg 71 474

Mieszkania, ubikacje
różne wynajmować Związek Gospodarczy. Wokrecha 2 - 1. zdg 71 475

6, 5, 4, 3 i 2
pokojowe mieszkanie wskaże Dominus Plac Wolności 14 a Informacje bezpłatnie. zdg 71 559

Dwupokojowe
przynależnościami ogrodem zaraz siedemdziesiąt Szlagowska 18. zdg 71 561

Trzypokojowe
czynsz 130 miesięcznie, gwarancja wekslowa, bezdzietnym, małej rodziny do wynajęcia. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 71 521

9. SZUKA MIESZK.

Komfortowego
6-7 pokojowego, na wyżej II piętra, Łazarz. Jeżyce, okolica Teatru Wielkiego Oferty z ostateczną ceną Kurjer Poznański zdg 67 515

Mieszkania
1-2 pokoi, czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 70 430

Pokoju
kuchnia bezdzietni średniowiecze lub Osiedle Warszawskie Oferty Kurjer Poznański zdg 71 870

Pokoju
z kuchnią lub 2 poszukuje bezdzietne małżeństwo. Rok zgóry Oferty Kurjer Pozn. zdg 70 821

Profesor
szuka mieszkania (średniowiecze), słozy swarancie - kaucja. Oferty Kurjer Pozn zdg 70 857

Instalator
blacharz obecnie stróżostwo wraz mieszkaniem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 70 913

100 zł
dam za wyszukanie mieszkania 2 pokojowego Oferty Kurjer Poznański zdg 70 732

Starsza
pani poszukuje mieszkania dwupokojowego kuchnia, zaraz wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 70 280

Urządźnik
poszukuje centrum 3-4 pokoi komfortem nie wyżej II piętra, czynsz rok zgóry Oferty Kurjer Poznański zdg 70 746

Urządźnik
na stałej posadzie szuka pokoju kuchnia wprost od gospodarza za miera. Oferty Kurjer Pozn zdg 70 940

Pokoju
kuchnia wprost gospodarza. Pośrednicze wykluczeni Oferty Kurjer Pozn. zdg 60 827

3 lub 4
pokojowe mieszkanie możliwie ze stajnią czynsz zgóry Oferty Kurjer Poznański zdg 70 879

Poszukuję
1-2 pokoi kuchnia wprost od gospodarza, płatnik pewny. Oferty Kurjer Poznański zdg 70 887

1-2
pokoi kuchnia poszukuje ewentl. zgóry Oferty Kurjer Poznański zdg 70 910

Pokoju
kuchni zaraz pół roku zgóry - Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 136

Urządźnik
pewny płatnik szuka 3-pokojowego mieszkania z łazienką za czynszem miesięcznym wprost od gospodarza. Dzielnica Jeżyce. - Oferty Kurjer Poznański zdg 71 071

7-9
pokoi w średniowieczu na biura od 1. 1. 1934 poszukiwane Zgłoszenia z podaniem czynszu Kurjer Poznański zdg 71 088

1-2
kuchnia od gospodarza, 6.000 miesięcznie. Jeżyce. Czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 198

2-3
pokoi z kuchnią parter lub I. piętro poszukuje zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 053

Portjerstwa
poszukuje obojętnie gdzie. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 040

4-5
pokojowego szuka pewny płatnik. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 307

Dwupokojowego
przynależnościami centrum pewna płatniczka 1/2 roku zgóry od gospodarza Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 461

2-4 pokoje
z przynależnościami, okolica Jeżyce, poszukuje staly płatnik, czynsz ewentualnie zgóry. Zgłoszenia Kurjer Poznański pod nr. 1 g 4 890-30-81

Mieszkania
pod Poznaniem poszukuje emeryt. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 370

Pokój
kuchnia wprost gospodarza. - Czynsz zapewniony. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 430

3 pokoi
z komfortem poszukuje bankowiec Oferty Kurjer Poznański zdg 71 251

Urządźnik
szuka 2 pokoi przynależnościami wprost gospodarza Łazarz Oferty Kurjer Poznański zdg 71 311

Pokoju
kuchni poszukuje rozeźnienie zaraz lub później wprost od gospodarza, okolica Solacz lub Koscielna Czynsz ewentl. zgóry. - Oferty wyczerpujące Kurjer Poznański zdg 71 258

Małżeństwo
uczniwie pracowicie szuka jakiegokolwiek stróżostwa Oferty Kurjer Poznański zdg 71 336

10. ZAMIANA MIESZKANIA

Zamiana
2 tani pokoje kuchnia zamienie zaraz za ewentl. dopłata na 3-4 średniowiecze Oferty Kurjer Poznański zdg 67 472

Dwupokojowe
I. Jeżyce, na trzypokojowe - czteropokojowe. Oferty Kurjer Poznański zdg 70 824

Zamienię
mieszkanie Debiec na średniowiecze dopłace Chmielowski. Pocztowa 31. zdg 70 830

Inteligentne
bezdzietne poszukuje portjerstwa willy lub jednopokojowe mieszkanie Oferty Kurjer Poznański zdg 70 722

Zamienię
2 pokojowe z kuchnią kompletnie odnowione czynsz 37 początek Łazarza na 3 pokojowe blisko centrum Oferty Kurjer Poznański zdg 71 544

11. POKOJE UMEBL.

Bardzo
czysty, pościela z 35 - Półwiejska 30 m. 7. zdg 71 192/3

Wspólny
utrzymaniem tania czysty ciepły Grobla 1 a. II. dg 1570

Matejki
37. m. 8, pokój dwuosobowy z utrzymaniem lub bez. zdg 60 127

Dwuosobowy
Śniadeckich 18 - 9. zdg 60 027

Matejki
67 - 9. 1-2 panom od 12-tej. zdg 60 366

Pokój
dwuosobowy, front II. - Plac Asnyka 4 miesz 6 zdg 60 848

Panu
Patrona Jackowskiego 30. m. 9 zdg 60 897

Pokój
dwuosobowy z utrzymaniem - bez. Św. Marcin 14 m. 9. zdg 60 954

Niekrepujący
ładny przyjezdny lub małżeństwu Małeckiego 11 m. 9. zdg 70 026

Pokój
Św. Marcin 27. Bernat. zdg 70 135

Śniadeckich
30 mieszkanie 4. zdg 60 255

Niekrepujący
kaloryfer utrzymanie - bez - Chelmońskiego 4 m. 8 zdg 60 798

Pokój
Spokojna 5 a. zdg 60 794

Dwuosobowy
Wierzbicice 24 a mieszkanie 10. zdg 60 905

Niekrepujący
Szewska 15. mieszkanie 10. zdg 70 074

Studentom
kolo zakładów rolnictwa Mazowiecka 5 zdg 70 031

Pokój
dla 2 panów Waly Król Jadwigi 1. mieszkanie 7. zdg 70 275

Pokój
Zwierzyniecka 8 m. 6 zdg 70 225

Wspólny
dwom panom lub jednemu Rom Szymańskiego 2. m. 3. dg 1574

Matejki
50 m. 6. zdg 70 310

Mickiewicza 27
mieszkanie 7. słoneczny solidnej osobie. zdg 70 405

Przeznica 6
m 7. Niekrepujący słoneczny. frontowy elektryczność, łazienka, telefon. zdg 70 525

Pokój
frontowy, słoneczny telefon, balkon Matejki 53 m. 11. zdg 70 462

Utrzymaniem
2 osobowy, słoneczny, czysty - Jackowskiego 21 m. 11. zdg 70 633

Dwuosobowy
młdy dobre utrzymanie, Ratajszaka 15 miesz 3 zdg 70 859

Czysty
pokój centralne Śniadeckich 19. 5. zdg 70 862

Niegolewskich
7 odnowiony, m. 1. zdg 70 863

Obok Zamku
dwuosobowy, Składowa 12. mieszkanie 9 front zdg 70 865

Ładny
pokój centralne ogrzewanie łazienka Drużbackiej 7 mieszkanie 11 (Łazarz). zdg 70 866

Fredry
1. m. 18. zdg 70 803

Małeckiego
35. mieszkanie 2. zdg 70 820

Pokój
Matejki 57. mieszkanie 6. zdg 70 827

Klatki
duży elektr. solidnemu panu - Śniadeckich 4. m. 7. zdg 70 914

Dwuosobowy
Śniadeckich 4. parter prawo. zdg 70 916

Dwuosobowy
Dąbrowskiego 31 m. 13. zdg 70 917

Prusa
2. m. 8. zdg 70 941

Frontowy
elektryczność dla pana, Szamarszowskiego 15. miesz 3. zdg 70 944

Pokój
umeblowany dla studentów. - Wierzbicice 30 mieszkanie 5. zdg 70 946

Śródmieście
2 panom Kreta 23 II. - 7. zdg 70 947

Klatki
dwuosobowy pianino, utrzymaniem. Binek Focha 47 a zdg 70 720

Dwuosobowy
frontowy Kanałowa 14 m. 2. zdg 70 716

Pokój
wolin 1. 10 - Seweryna Młyńska 25 a m. 10. zdg 70 715

Pokój
wynajme. Działyńskich 6. III. lewo. zdg 70 711

Dworca
dwuosobowy Focha 20 m. 6. zdg 70 710

Pokój
komfort umebl. wszelkimi wygody i telefonem niekrepujący natychmiast do wynajęcia Małeckiego 11 m. 6. Pg 4843-56.443

Poplińskich
9 m. 10. utrzymaniem panienkom. zdg 70 574

Rzeczypospolitej
9. m. 8. zdg 70 470

Pokój
elektryczność Stroina 2 a parter zdg 70 431

Frontowy
dobrze umeblowany, Struska 10. m. 6. zdg 60 258

Korzystnie
pokój do wynajęcia dwom panom Chelmońskiego 9 m. 10 a. zdg 70 302

Pokój
Jeżycka 36. m. 13. zdg 70 755

Inteligentowi
30 al Zupańskiego 17 m. 3. zdg 70 750

Inteligentnemu
wspólny utrzymaniem pianino. Strzelecka 3a - 3. zdg 70 904

Dwuosobowy
Focha 27 m. 8. zdg 70 903

Frontowy
jedno-dwuosobowy elektryczność ogrzewanie. Spokojna 24a. m. 18. zdg 70 961

Pokój
z klatki niekrepujący z utrzymaniem lub bez. Chwałiszewo 1. m. 5. zdg 70 959

Pokój
Waly Król. Jadwigi 2 - 3. zdg 70 958

Dwuosobowy
niekrepujący Focha 41 m. 16. zdg 70 774

Pokój
Śniadeckich 11 m. 11. zdg 70 706

Pokój
zaraz Św. Marcin 20 m. 4. zdg 70 761

25.-
jednosobowy 40.- dwuosobowy studijnym, fortepian litżana 22 - 4. zdg 70 875

Mały
pokój wolny. Ozarneckiego 14. m. 7. Wilda. zdg 70 886

Pokoik
czysty, elektr. Waly Jarciełły 18-8. zdg 70 889

Niekrepujący
ciepły, czysty. W. Garbary 45 - 6. zdg 70 800

Dwuosobowy
Matejki 4. mieszkanie 7. zdg 70 893

Pokój
Małeckiego 12 m. 13. zdg 70 894

Piekary 6
parter, dwuosobowy niekrepujący lub przyjezdnemu panu. Żaliska. zdg 70 899

Śródmieście
Kreta 5. Drowa Szubertowa. zdg 70 787

Centrum
niekrepujący Adres Kurjer Poznański zdg 70 788

Elegancki
dwuosobowy utrzymaniem Kreta 6 m. 7. zdg 70 791

Czysty
frontowy Działyńskich 2 m. 5. zdg 70 792

Kulturalnej pani
słoneczny, używaniem kuchni. - Informacje Dąbrowskiego 26. mieszkanie 4. zdg 70 842

Tani
Drużbackiej 1 a m. 6. zdg 70 848

Pokój
komfortowy - Mickiewicza 22. mieszkanie 11. zdg 70 852

Pokój
tania. Poznańska 27 a I. prawo. zdg 70 853

Pokoje
frontowe, elektryczność łazienka, utrzymaniem (bez). - Wielka 18. 12 a. zdg 70 924

Rynek Wildecki
76 mieszkanie 5 dwuosobowy. zdg 70 926

Tani
ciepły 27 Grudnia 19 Strzelecka zdg 70 927

Klatka
schodowa, Górna Wilda 42. m. 9. zdg 70 934

Niekrepujący
Małeckiego 26 - 4. zdg 70 961

Pokój
2 osobowy. Pocztowa 12. m. 12. zdg 71 002

Dwuosobowy
słoneczny. Patrona Jackowskiego 9. m. 6. zdg 71 001

Dwuosobowy
ładny, centralne Prusa 17. 7. zdg 70 993

Dla panienki
Św. Józefa 6. m. 9. zdg 70 961

Pokój
Skryta 1. mieszkanie 1. zdg 71 003

Dwuosobowy
frontowy zaraz Marcina 5. mieszkanie 11. zdg 71 189

Pokój
dwom panom Reja 3 miesz 3. zdg 71 298

Pokój
umeblowany dla 2 osób lub małżeństwa Wierzbicice 19. mieszkanie 24. zdg 71 296

Strzelecka
25. mieszkanie 8 dwu-trzypokojowe. zdg 71 073

Niekrepujący
1 osoba, elektryczność Śniadeckich 32. m. 7. zdg 71 074

Pokój
Św. Marcin 33. m. 9. zdg 71 072

Centrum
pokój umebl. ładny. Zamkowa 3 mieszkanie 3. zdg 71 065

Słowackiego 38
m. 4. elektryczność pokój ewentualnie dwa telefon. zdg 71 066

Dwuosobowy
ewentl. jednosobowy ładny. - Plac Działowy 6 miesz 3. zdg 71 064

Duży
bałkonowy. Ratajszaka 13. m. 6. zdg 71 063

Pokój
słoneczny. Bukowska 9. II. zdg 71 175

Pokój
umeblowany wynajme zaraz u samotnej M. Focha 81. m. 3. zdg 71 187

Pokój
Wrocławska 19 m. 1. zdg 71 169

Pokój
umeblowany. Szewska 11. m. 5. zdg 71 163

Pokój
2 studentom, elektryczność, dobre utrzymanie tania Małeckiego 19 m. 3. zdg 71 161

Pokój
umeblowany dla małżeństwa. - Kreta 23. m. 4. zdg 71 160

Pokój
Poplińskich 12a m. 15. zdg 71 148

Pokój
wynajme. Wejście z klatki schodowej Kwiatowa 14 m. 7. zdg 71 142

Dąbrowskiego
26. frontowy m. 3. zdg 71 000

Pokój
Długa 10 m. 8. zdg 71 056

Dwuosobowy
elektryczność. Półwiejska 24. II m. 8. zdg 71 064

Słoneczny
Półwiejska 34 m. 8. zdg 71 055

Pokój
Pocztowa 27. m. 10. zdg 71 061

Ogrodowa
5. również małżeństwu Gintrowicz. zdg 71 140

Studentkom
panom jedno-dwuosobowy, do pełnym utrzymaniem Waly Kosciuszki 7-1. zdg 71 135

Niekrepujący
Wielkie Garbary 36 m. 8. zdg 71 134

Niekrepujący
Długa 4. dom boczny. prawo - m. 23. zdg 71 133

Pokój
Skryta 9. I. piętro mieszkanie 3. dg 1527

Czysty
klatki schodowej. Strzelecka 26. mieszkanie 5. zdg 71 127

Pokoik
czysty, elektryczność, wynajme. Bukowska 41. m. 4. zdg 71 126

Jedno-
dwuosobowy, duży, czysty, słoneczny, elektryczność, I. utrzymaniem, bez. Wolnica 3. m. 5. zdg 71 124

Frontowy
czysty, elektryka. Kwiatowa 9. m. 10. zdg 71 170

Słoneczny
frontowy, ciepły, elektryczność, dwuosobowy, Św. Marcin 59. - 4. zdg 71 166

Niekrepujący
dla panów. Romana Szymańskiego 3. m. 5. zdg 71 165

Pokój
Wierzbicice 55 m. 7. zdg 71 171

Panu
nawet czysty, łazienka. Zupańskiego 19 m. 12. zdg 71 211

Centrum
panu - Składowa 1. wejście I. mieszkanie 1. zdg 71 060

Pokój
Długa 18 miesz 3. zdg 71 059

Zielona
3 mieszkanie 28. zdg 71 053

Panience
pokoik względnie wspólny Pocztowa 20 - 15. zdg 71 049

Pokoik
18 zł używalność kuchni. Spokojna 27 II. miesz 4. zdg 71 107

Pokój
Grobla 9 — 6. r 3 618

Umeblowany
zaraz. Grobla 17. m. 14. r 3 617

Dwuosobowy
Wielkie Garbary 5 — 12. zdg 71 386

Śniadeckich
20 — 8. zdg 71 390

Pokoje
umeblowane, czyste, na żądanie fortepianem. — Łakowa 19, mieszkanie 3. zdg 71 392

Małżeństwu
paniom. Grunwaldzka 23 — 4. zdg 71 393

Dwuosobowy
z utrzymaniem. — Mickiewicza 21/25. m. 10. zdg 71 400

Paniom
Małe Garbary 3, mieszkanie 15. zdg 71 380

Romana
Szymańskiego 3. m. 9. r 3 603

Góra
Przemysłowa 4. m. 19, dwuosobowy, elegancki, panom, własna pościela. zdg 71 235

Inteligentowi
wszelkie wygody (utrzymanie). Kwiatowa 3 — 3. zdg 71 237

Elegancki
czysty, frontowy. Piekary 8. m. 5. zdg 71 364

1—2
osobowe, elektryczność, Jackowskiego 40. m. 8. zdg 71 371

Frontowy
dobrze umeblowany, słoneczny, elektryczność, łazienka. Św. Wojciech 31, mieszkanie 12. zdg 71 297

Próżny
dzierzawa pół roku zgóry. Adres Kurjer Poznański zdg 71 285

Paniom
Kwiatowa 9. 11. zdg 71 279

Pokoik
Wały Jagiello 2a. I. ptr. zdg 71 280

Piekary
9. mieszkanie 10. zdg 71 277

Frontowy
jednoosobowy, elektryczność, Jackowskiego 17. m. 11. zdg 71 273

Pokój
dla pani — panów. Strumykowa 32. mieszkanie 10. zdg 71 272

Komfortowy
telefon, utrzymanie — bez. ul. Szkolna 11. m. 13. zdg 71 269

Pokój
Wielkie Garbary 23. m. 9. zdg 71 270

Ratajczaka
13 — 5. Dwuosobowy. zdg 71 268

Pokój
klafki, Wroniecka 13, restauracja r 3644

Niekrepujący
frontowy, duży, elektryczność. Wielka 16. m. 3. r 3632

Pokój
Kopernika 9. m. 6. r 3630

Frontowy
wspólny panu. Wroclawska 3. m. 6. r 3629

Pokój
Wierzbicice 38. m. 8. zdg 71 184

Niekrepujący
panom — małżeństwu. Wielkie Garbary 2. mieszkanie 11. zdg 71 181

Pokój
Rzeczypospolitej 8. mieszkanie 11 zdg 71 243

Pokoik
małżeństwu, samotnym. Łakowa 7. mieszkanie 12. zdg 71 241

Pokój
Poznańska 25 — 9. zdg 71 490

Zaraz
pokik studentowi Śniadeckich 9. zdg 71 316

Dwuosobowy
rontowy. Grobla 13. mieszkanie 10. zdg 71 315

Inteligentnym
Grunwaldzka 13. m. 10. zdg 71 203

Pokój
sobnym wejściem. Różana 10. I. 2. Szwecyjski. zdg 71 202

Panu
Rzeczypospolitej 9. mieszkanie 14 zdg 71 201

Niekrepujący
vmpatyczny. Wolnica 3. m. 10. zdg 71 300

Dwuosobowy
adeckich 9 — 8. zdg 71 290

Pokój
ni do wynajęcia. Śniadeckich m. 15. zdg 71 257

Elegancki
ontowy. duży. Poczta 21. 4. zdg 71 253

Pokój
dny, słoneczny. Przecznicza 11. 9. zdg 71 254

Pokój
neblowany z klafki dla 2 studentów od zaraz. Poznańska 25. 4. zdg 71 249

Pokój
paniom lub panom. Dąbrowskiego 64. m. 36. II. podwórze. zdg 71 511

Ratajczaka
11a, wejście 4. m. 74. dobrze umeblowany. zdg 71 511

Dwuosobowy
Kraszewskiego 8. m. 22. zdg 71 510

Matejki
68. m. 1. dwuosobowy. utrzymaniem bez. zdg 71 509

Panienkę
inteligentną, utrzymaniem obfitem 55. — Półwiejska 7. m. 9. zdg 71 467

Słowackiego
38. m. 9. zdg 71 468

Niekrepujący
zaraz. Św. Mielżyńskiego 22. mieszkanie 20. zdg 71 462

Pokój
Jeżycka 43. m. 7. zdg 71 463

Dwuosobowy
frontowy, elektryczność. Wielkie Garbary 48. m. 8. zdg 71 324

Dwuosobowy
jednoosobowy. Aleje Marcinkowskiego 1 — 7. zdg 71 379

Pokój
wolny. Jeżycka 45. m. 9. zdg 71 356

Pokój
klafki schodowej. Skarbowka 4 — m. 15. zdg 71 357

Próżny
zaraz. Staszica 25. mieszkanie 8. zdg 71 351

Pana
lub pania na wspólny z utrzymaniem bez. Lindenberga Mostowa 5. I. p. zdg 71 343

2 pokoje
salon, sypialnia, eleg. umebl. centr. ogrzewanie. Mickiewicza 28. m. 6. dolny dzwonek. zdg 71 340

Trzy-
dwuosobowy. Szamarzewskiego 1 — 6. zdg 71 506

Dwóch
Prusa 17. m. 9. zdg 71 507

Studentkom
pokój Kraszewskiego 13. m. 4. — p. I. zdg 71 508

Pokoik
Matejki 6. m. 15. zdg 71 500

Pokój
frontowy Kraszewskiego 5. m. 6. zdg 71 498

Frontowy
1—2 osobowy czysty. Wielkie Garbary 4. m. 9. zdg 71 303

Pokoik
paniom Św. Józefa 9. podwórze mieszkanie 17. zdg 71 302

Dwuosobowy
Mickiewicza 18 a. m. 5. zdg 71 374

Pokój
ładny elektryczność. centralne. Masztalarska 7 a. m. 6. zdg 71 357

Elegancki
panom 30 Spokojna 21 — 6. zdg 71 335

Słoneczny
Majewska. Zupańskiego 2 zdg 71 333

Małeckiego
10 — 4. zdg 71 332

Dwuosobowy
Piekary 5 m. 6. zdg 71 454

Jedno
trzyosobowy (utrzymaniem) — Półwiejska 2 — 6. zdg 71 452

Obiady
prywatne. Matejki 68. m. 1. zdg 71 487

Przy Zamku
dwuosobowy panom Wały Jana III 12. mieszkanie 6. zdg 71 558

Niekrepujący
pokój od zaraz. Poczta 11. parter. prawo. zdg 71 536

Plac Świętokrzyski 4
I. piętrowy. pokoje jedno i dwuosobowe z utrzymaniem lub bez. zdg 71 537

Pokój
lepszy solidnej osobie. kaloryfery. elektryczność. parter. Śniadeckich 14/2. I. zdg 71 538

Jedno-
dwuosobowy Kreta 6 m. 2. zdg 71 446

Umeblowany
łazienka telefon, centralne ogrzewanie. Młyńska 2. m. 18. zdg 71 447

Dwuosobowy
komfortowy utrzymaniem — bez. łazienka, fortepian, usługa. Cieszkowskiego 7. mieszkanie 11. zdg 71 568

Dwom
panom niekrepujący pierwszorzędnym utrzymaniem 75. Plac Nowomiejski 5. m. 31. zdg 71 563

Dwa
dwuosobowe. słoneczne, czyste utrzymaniem. Dąbrowskiego 25. mieszkanie 7. zdg 71 566

Śródmieście
pokój czysty elektryczność. inteligentnej osobie ewentl. dwom. — Wały Jagiello 18 I. prawo. zdg 71 576

Kraslińskiego
14 m. 4. zdg 71 450

Mały
czysty balkonowy Św. Marcin 5 m. 13. zdg 71 509

Próżny
używanym kuchni elektryczność ogrzewanie centralne. Łazienka. Wyspiańskiego 11. m. 7. zdg 71 526

Dwuosobowy
ewentl. małżeństwo używanym kuchni elektryczność ogrzewanie centralne łazienka Wyspiańskiego 11. m. 7. zdg 71 525

Dwuosobowy
Kraszewskiego 4. m. 6. zdg 71 499

Kraszewskiego
8 m. 21. frontowy panom. zdg 71 497

Pokój
używanym pianina lub bez. elektryczność. Staszica 3. mieszkanie 3. zdg 71 495

Pokój
2 panom. Kraszewskiego 7. m. 8. zdg 41 494

Pokój
umeblowany. Prusa 19. m. 10. zdg 71 493

Pokój
dwuosobowy, elektryczności. Kraszewskiego 8. I. prawo. zdg 71 492

Panu
czysty, słoneczny. Górna Wilda 38. m. 5. zdg 71 464

Mickiewicza
32 — 5. zdg 71 491

Niekrepujący
Górna Wilda 15. m. 6. zdg 71 413

Śniadeckich
9 m. 4. dwuosobowy. ładny z utrzymaniem lub bez. zdg 71 412

Klatki
pokój, elektryczność, łazienka. Św. Wojciech 30. Zawadzka. zdg 71 441

Studentkom
blisko Uniwersytetu utrzymaniem obiady niedrogo. Wały Kościuszki 7 — 5. zdg 71 428

Lepszy
pokój, fortepian. Kaponiera. Bukowska 9. m. 1. zdg 71 427

Duży
słoneczny, frontowy. Wielkie Garbary 18. m. 10. zdg 71 425

Niekrepujące
trzy oddzielne. Małeckiego 11. mieszkanie 9. zdg 71 419

Strzelecka
2/6. pokój, utrzymaniem bez. zdg 71 423

12. SZUKA POKOJU

Pokoju
z wszelkimi wygodami blisko Uniwersytetu poszukuje. Oferty: Stryzyk. Aleje Marcinkowskiego 19 zdg 69 645

Pokoju
skromnego, niekrepującego do 30. — śródmieściu poszukuje urzędniczka. Oferty Kurjer Poznański zdg 70 657

Emerytka
szuka próżnego pokoju pełnym utrzymaniem przy inteligentnej rodzinie I. piętrowy, centrum. Oferty warunkami Kurjer Pozn. zdg 70 942

Poszukuję
pokoju umeblowanego, elektryczności centralnem bez. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 70 723

Pokoju
z fortepianem na Wildzie poszukuje muzyk. Oferty Kurjer Pozn. zdg 70 756

2
umeblowane lub częściowo śródmieściu, używalność kuchni szuka małżeństwo. Plac 100. Oferty Kurjer Poznański zdg 70 448

Próżnego
pokoju szukam. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 515

Pokoik
do 30 złotych, niekrepujący. — Oferty Kurjer Poznański zdg 71 473

2 pokoje
z wygodami poszukuje emeryt. urzędnik. place 1/2 roku zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 301

Centrum
niekrepującego dla 2 panów elektryczność 40—50 gr Oferty Kurjer Poznański zdg 71 560

13. LOKALE

Ubikacje
przemysłowe handlowe 180, 300 i 1000 m² korzystnie do wynajęcia przy ul. Kołomyjskiej 20 (Zawady) Telefon 1242 zdg 70 608

Skład
z pokojem przy Wronieckiej 17 wydzierżawi gospodarz zdg 70 607

Biuro
jednopokojowe wydzierżawie — Oferty Kurjer Poznański zdg 70 671

Ubikacje fabryczne
250 m² k.w. parter, pierwsze piętro podwórze do wydzierżawienia — telefon 75—78. zdg 70 761

Pomieszczenie
na garaż warsztat lub składnicę zaraz do wynajęcia. Fr. Ratajczaka 31. wiadomość u stróża. IV ptr. zdg 70 344

Ubikacji
na prasowni, okolica Solacza. Św. Marcin poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 115

Do
wynajęcia od zaraz w Bydgoszczy ulica Dworcowa, dom narożnikowy, skład 2 okna wystawne mieszczące 150 zł, skład 1 okno wystawne mieszczące 120 zł. Ubikacje fabryczne parter i I. piętro ładne suche, jasne 150 zł miesięcznie. Zgłoszenia Bydgoszcz. ul. Dworcowa 35. II p. zdg 71 158

Ubikacja
sklepowa na składnicę Za Bramką 13. Zgłoszenia u stróża. zdg 71 173

Ubikacje
warsztatowe do wynajęcia. Marcelesińska 6, godz. 10—12. zdg 71 146

Ubikacji
warsztat stolarski, śródmieście poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 226

Centrum
biurowy pokój. Telefon 31-13. zdg 71 209

Duży skład
z kantorem przy ul. Półwiejskiej 34. do wydzierżawienia od gospodarza. zdg 71 363

Składu
w centrum poszukuje. Różana 4a, mieszkanie 17. zdg 71 365

Szukam
próżnego składu, przyległego mieszkaniem, przy ruchliwej ulicy. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 326

Ubikacji
poszukuje na cichy warsztat — Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 327

Lokal
centrum na każdą branżę do wynajęcia ewentualnie mieszkaniem Tor. Gniezno, Rynek 6 zdg 71 459

Ubikacje
warsztatowe. 140 mkw., od listopada wynajme. Polna 8. zdg 71 480

Ubikacje
przemysłowe, większe mniejsze — wydzierżawie tanio. Bittner, Dąbrowskiego 79. zdg 71 489

Lokal
handlowy i osobna ubikacja przemysłowa ca 10 kw. m. do wynajęcia od właściciela. Ul. Półwiejska 30. zdg 71 414

14. DZIERŻAWY

Dom
składem rzeźniczym całym urządzeniem 6 morgi ziemi kościelna wieś, objęcie 1500. Blocha Poznań Długa 5. zdg 71 322/3

Do wydzierżawienia
w dobrej okolicy odpowiednio ubikacje z rampa na interes zbożowy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 70 084

Willa
6 pokoi, 2 halle, łazienka, światło elektryczne, 4 morgi ogrodu, ewentl. 10 morgi roli, 7 km od Poznania do wydzierżawienia. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 70 813

Dzierżawy
600 do 3 000 morgi do oddania. — Spieszne zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 70 937

Rolnik
posiadający 40 tys. zł poszukuje dzierżawy majątku. Agenci wykluczeni Łaskawa zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 70 458

Warsztat
blacharsko — instalacyjny wydzierżawie oraz narzędzia sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 70 757

Piekarnię
mieszkańcem od gospodarza za dzierżawę wynajme. Kostrzyn. zdg 69 764

Składnicy
mniejszej w centrum poszukuje. Cena zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 70 781

Plac
większy cele handlowe ewtl. z biurem poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 70 897

Wyszynki browarowy
zaraz jaknajmniej do wynajęcia dla fachowca z kucją i pełną koncesją. Browar Wolsztyn. zdg 71 113

Dom fabryczny
nowy, parterowy, jasny 350 kw. metrów na Zawadach bardzo tanio do wynajęcia lub częściowo. Tel. 3977. zdg 71 137

Dobra
piekarnia do wydzierżawienia, miasto 3 000, blisko Poznania. — Oferty Kurjer Poznański zdg 71 402

Plac
węglowy stajnia, szopa inne przedsiębiorstwo 25 zł. Strumykowa 10. zdg 71 318

Skład
do oddzierżawienia. Chwaliszewo 6. Informacje Wyspiańskiego 12. m. 2. Telefon 66-46. zdg 71 469

Plac
z budynkami, nadający się na składnicę wydzierżawi Tadeusz Plotkowiak, Dolna Wilda 13/14. zdg 71 409

Ubikacje
fabryczne 500—1 000 m² poszukuje celem wydzierżawienia ewentualnie kupie odpowiedni budynek. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 039

15. LETNISKI I UZDROWISKA

Zaleszczyki
pensjonat „Łaś” Kuracja winogronowa w październiku Ceny zmniejszone znacznie. ng 5 540

16. OSOBISTE

Odeszłam
pana Dobskiego pracuje w domu. Manicur 1.20. Kreta 23. m. 8. Stefanja. zdg 70 398

Zgadzam
się w zupełności czekam odpowiedzi T. O. zdg 70 772

Odeszłam
pana Izdebskiego, pracuje w domu. Manicur 1.20. Kreta 23. m. 8. Stefanja. zdg 70 398

Bezpłatnie
udziela porad kosmetycznych, jak usunąć nieczystości: plamy, pieg, przyszcze, wagner, liszaje suche, zmarszczki, kaszki podskórne, Godziny przyjęć 14—18. Zamiejscowym listownie. Wytwórnia Kosmetyczna „Orlidał”. Poznań Kraszewskiego 14 zdg 71 527

Grafolog-London! Przetorga
nabierania łatwości przez pospolite wróżki chiromantki, jasnovidzów, podsywających się pod miano grafologów. Obecnie z medium światowej sławy zdumiewająco odkrywa wszelkie tajemnice z charakteru pisma anonimów, fotografii. Wyszczególnia najważniejsze fakty w sprawach życiowych, majątkowych, zawodowych oraz o wyniku spraw procesowych, określa charakter, zdolności, przeznaczenie. Tysiące podziękowań. Niezależnym i studyjnym ustępstwa. Dyskretna, niekrepujące przyjęcia od 9—11 i od 3—8 wieczorem. Poznań, Śniadeckich 4, m. 10. zdg 71 520

21. ZGUBY

Książkę
czeladnicza zgrabiona na nazwisko H. Kulawisz, proszę zwrócić za wynagrodzeniem do Kurjera Poznańskiego zdg 70 799

Parasol
zostawiłam 3 kl. podług Warszawa—Poznań niedziele 18.22 — Wynagrodze oddamie. Ratajczaka 32. m. 10. zdg 70 679

Znaleziono
zegarek. odebrać Jeżycka 50. m. 26. zdg 71 187

Zgubiono
29 IX. 4.15 popołudniu pamiątkowy naszyjnik złoty z dużym zielonym kamieniem Stary Rynek przy Św. Janie Uczciwego znalazł proszę o oddanie za wynagrodzeniem Marcelińska 3. mieszkanie 7. r 3 643

22. ROZMAITE

Olbrzymi wybór w pończochach
jedwabnych macco fil de cosse, skarpetkach pończoskach dziecięcych. Ceny nietylko niskie. Fabryka Bielizny Dom Pióciń. J. Schubert. Wrocławska 3. r 3 720-33 34

Akuszerka
Ogrodowa 2. udziela porad, pomocy. Pr 3 973/56.272

Fotografie
Portrety, Bracia Pecherscy, Aleje Marcinkowskiego 8. Ceny niskie. dg 534

Futra
najnowsze modele, blamy, lisy oraz późne skóry kupuje się najtaniej w magazynie futer St. Piotrowski Poznań Szkolna 9 dg 1240

Ciała
swedenie oraz wszelkiego rodzaju wyrzut skóry usuwa krem Lain-Age (z kogutkiem). Idealny nieszkodliwy kosmetyk usuwający wady naskórka. ng 4513

Tysiące
chorych na katar żołądka, wzdęcia, kurcze, bóle, niestrawność, zgagę, nudności, wymioty, brak apetytu, ogólne osłabienie etc. odzyskało zdrowie, używając zielką sławnego na cały świat doktora Dietla, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zadzajcie bezpłatnej broszury poruczającej. Adres: Liszki — Apteka. Pg 4128-62.396

Dom budowniczemu
wzmacnia za budowę domu Pułszykowsko — dam parcele. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 68 854

Plaszce
kostjumy suknie ubranka dla chłopców elegancko tanio Krawcowa Murawa, Wały Jana III 10 mieszkanie 14. zdg 68 922

Obiady
nowy Zarząd. Kantaka 4. lewe schody II. zdg 70 647

Kosmetyczna Szkoła
„Nowoczesna” Stefana Artymińskiego Warszawa Nowy Świat 26. Zapisy za czteromiesięczny kurs dający prawo otwarcia gabinetu — brwaja. Programy bezpłatnie. ng 5 332

Przyjdź!
Znam Twoją przyszłość! Św. Marcin 34 m. 5 W.ózka. zdg 69 960

Kto chce
uzyskać zdrowie niech napiże, a otrzyma poradę i środki homeopatyczne, które dostosowane do wieku i ciępienia Uleczalna jest Gruźlica bez śladu Choroby wenerycznej, syfilis i jego skutki, recydywa wykluczona, Cierpienia żołądka, kiszki, watroby, nerwowe, nerwowe sercowe, kołbice, reumatyczne artretyczne, sklerozę, choroby dziecięce, umysłowe itd. Posiadam liczne podziękowania. Zakład przyrodoleczniczy Marmolwej, Królewka Huta Rynek 7 ng 4663

Masaże
lecznicze i kosmetyczne, masaże odłuszczeniowe reumatyzm itd. lampa kwarcowa, H. Giernatowska, rutynowana specjalistka — Wrocławska 19. zdg 67 648

Lilje
białe prawdziwe wysadki oraz gazowy dwupłomienny piecyk tanio sprzedaje Śniegocka Grunwaldzka 27. zdg 70 857

Chłopczyka
2 letniego oddam na własne bez obciążenia wynagrodzenia. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 70 798

Oferty
na założenie rynny długości 74 m proszę składać do Kurjera Pozn. zdg 70 432

Wykwintną
garderobe damską i męską wszelkiego rodzaju futra solidnie i tanio wykonuje według najnowszych modeli Warszawski Salon Mód teraz Matejki 2. zdg 70 741

Swetry
garsonki bluzki sukienki i t. p. wykonuje przerabia „Tricot”. Poczta 23. Pg 4782-39.29

Los
loterii zakupie do spółki. Zgłoszenie Kurjer Poznański zdg 70 898

Wykonuje
garderobe damską i dziecięcą. — Marcelińska 3. mieszkanie 15. dom tylny. zdg 70 920

Obiady
prywatnych poszukuje pan godz. 16.30. Oferty Kurjer Poznański zdg 70 931

Jarskie
dietetyczne obiady. Jadwigi 3 a, mieszkanie 17. zdg 70 911

Polecam
się dobra kuśnierka w dom. wyjazd. Oferty Kurjer Pozn. zdg 70 987

Pracownia Gorsetów „Wanda”
Gorsety na miarę, Gorsety gotowe — Pasy do ciąży — Paseczki sportowe Biustonosze wszelkiego rodzaju. Reparacje gorsetów, Ratajczaka nr. 27. parter. zdg 71 070

Krawcowa
szyje elegancko tanio Szamarzewskiego 10 m. 15. zdg 71 188

Plaszce
od 15.— wykonuje Wały Król. Jadwigi 3a, parter. lewo. zdg 71 077

Obiady
prywatne na Łazarzu wydaje smaczne — tanie. Zgłoszenia telefon 75-55. dg 1 634

Chłopczyka
zdrowego (12 miesięcy) dobrej rodziny oddam na własne. Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 164

Kuśnierka
wykonuje wszelkie futra, lisy, obsady kołnierze fachowo sumiennie tanio Strzelecka 11. mieszkanie 6. zdg 71 061

Szyje
sukienki, plaszce, kostjumy tanio Salon mód Sława Al. Marcinkowskiego 15. zdg 71 056

Kwiaciarnia
Woźna 7 poleca piękne wieńce tanio. zdg 71 053

Koldry
przerabia, poszywa. Smoczyńska. Kwiatowa 8. zdg 71 006

Akuszerka
Kleinwächterowa Poznań centrum ulica Romana Szymańskiego 2 piętro wyszła lewo drugi dom od placu Świętokrzyskiego zdg 41 067/8

Akuszerka
Krajewska Strzelecka 2 przy placu Świętokrzyskim przyjmuje panie udziela porady, pomocy położniczej. zdg 70 609/10

Darmo
nie, lecz najtaniej gramofony, płyty, reparaacja „Muzyka”, Masztalarska 4, przy Wronieckiej. zdg 71 290

Siwym włosom
przywraca kolor „Axela” Regenerator 3.— z J. Gadebusch — Nowa 7. ng 5381

Rzuć palenie tytoniu!
Oszedzaj zdrowie — piędzaj „Nargilo” odzwyczajaj od palenia natychmiast Sprzedaje Drogeria Kucharskiego Podgórna 6. zdg 71 008

Pluskiwy
wszelkie owady z zarazkami wytepi radycznie trującymi gazami „Amicus” ceny kryzysowe. Klonowski, Małeckiego 15. zdg 50 583

Salon Młd
wykonuje wykwintnie tanie
piaszcze kostiumy i suknie, Fe-
dzierska Wielka Garbary 33,
rg 3639

Najmodniejsze
fasony sukien, piasek z futrem
pięszorowicie wykonuje tanio,
Wielka 16 m. 3, rg 3633

Bielizne
damska meska pościelowa pyja-
my, monogramy wykonuje pierw-
szorzadnie Wielkie Garbary 18,
mieszkanie 4 wejście Woźna
zdg 71 309

Chiromantka
znana przepowiada Grobla 4 —
m. 2, zdg 71 449

Jasnowidzacy
rozwiązują najzawilsze sprawy,
Wojciecha 2-1, zdg 41 496

Prywatne obiady
smaczne i tanie, Św. Marcin 33,
zdg 70 424

23. OŻENKI
Panna
lat 29, posiadająca mieszkanie
2 pokoi z kuchnią i 2 tysiące
gotówki. Praknie wyjść zamąż,
najchętniej za urzędnika. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 70 801

Kawaler
lat 30, posiadający dobrze pro-
sperujący skład poszukuje panny
z gotówką, celu matrymonialnym.
Zgłoszenia do Kurjera Poznań-
skiego zdg 70 802

Emeryt
pozna pamięć do lat 50, posiadająca
realność lub gotówkę. Cel ma-
trymonialny. Oferty Kurjer Poz-
nański zdg 70 805

Wielkopolanka
przystojna zgrabna inteligentna
lat 32 bez żadnej przeszłości lecz
biedna szuka meza-przyjaciela so-
lidnego i kulturalnego ewentl.
wdowca z dziećmi Oferty z foto-
grafia do Kurjera Poznańskiego
zdg 70 660

Kawaler
wielkopoleń, lat 35 z zanej
rodziny rzym-kat, przystojny z
wyższym wykształceniem na kie-
rującej posadzie rządowej, bez
małogów, poszukuje żony przys-
tojnej zgrabnej i ładnej z od-
powiednim posagiem. Łaskawe
oferty wraz z fotografiami ama-
torskimi proszę skierować pod
zdg 70 532 do Kurjera Poznań-
skiego. Dyskrecja oraz zwrot foto-
grafii honorowo zapewnione
zdg 70 532

Dla
przystojnej zgrabnej blondynki,
lat 22, z rodziny kupieckiej po-
siadającej dobrą wyprawę meble i
narzędzia wszelkiej gotówki —
szukam w celu matrymonialnym
pana na wyższym stałem stano-
wisku lub kupca manufaktur.
Zgłoszenia z fotografiami do
Kurjera Poznańskiego zdg 70 533

Szatynka blondynka
po 30-prawego charakteru, weso-
łego usposobienia, gospodarnie,
religijnie poszukują dla braku
znajomości panów na pewnych
stanowiskach w celu matrymo-
nialnym. Oferty Kurjer Pozn.,
zdg 70 970

Panna
lat 21, posiadająca 100 000 gotów-
ki — później 200 000 wyjdzie za-
mąż. „Przyszłość” Strzałowa 3,
zdg 70 958

Panna
lat 25, gotówki 19 000 wyjdzie
zamąż. „Przyszłość” Strzałowa
6, zdg 70 951

„Przyszłość”
biuro matrymonialne przeniesio-
no do prywatnego mieszkania z
Ogrodowej na ulicę Strzałowa 3
zdg 70 901

Panna
lat 33, pragnie dla braku znaj-
omości poznać pana celem ożen-
ku. Poważne oferty do Kurjera
Poznańskiego zdg 70 910

Brunetka
sympatyczna na stałe posadzie
pozna inteligentnego pana powy-
żej lat 30 na stanowisku. Cel ma-
trymonialny. Oferty z fotografiami
do Kurjera Poznańskiego pod
zdg 71 197. Fotografie zwracam.

29-letni
Łódzianin — kupiec, z większą
gotówką, pozna panne z gotówką
lub własnym interesem. Cel ma-
trymonialny. Oferty z fotografiami
do Kurjera Poznańskiego pod
zdg 71 197. Fotografie zwracam.

Kawaler
lat 33, przystojny kupiec, posiada
kilkna tysięcy pozna kobietę, która
pomocze do usamodzielnienia.
Cel matrymonialny. Tylko po-
ważne zgłoszenia do Kurjera Po-
znańskiego zdg 71 162

Panna
lat 28, posiadająca umeblowanie
na 2 pokoi i kuchnię wyjdzie za
lepszego pana, chętnie za kierow-
nika szkoły na wieś. Poważne
oferty z fotografiami do Kurjera
Poznańskiego zdg 71 156

Która
z pośród przystojnych, skrom-
nych, gospodarnych pań do lat
29 chce mieć meza dobrego, przys-
tojnego, lat 34, na stanowisku
podoficera zawodowego w Pozna-
niu, niechaj złoży ofertę do Ku-
rjera Poznańskiego zdg 71 286

Urzędnik
etatowy kawaler, wykształce-
niem, gotówką, nieruchomością,
szuka skromnej, miledy żony z od-
powiednim majątkiem. Oferty
Kurjer Poznański zdg 71 262

Panna
z prowincji, lat 25, posiada 2 000,—
z wyjdzie zamąż urzędnika pań-
stwowego. Oferty Kurjer Poz-
nański zdg 70 709

Znajomości
matrymonialne, ułatwia dyskret-
nie, solidnie „Wanda”, Szkołna
6, m. 3, zdg 71 345

Która
pani pożywo 3 000 przystojnemu
kawalerowi kupcowi, wieku śred-
niego własnym przedsiębiorstwem
Cel ścisłe matrymonialny. Zdecy-
dowane szczerze zgłoszenia upra-
szam Kurjer Poznański
zdg 71 483

Dzielny
handlowiec lat 27, poślubi pania
zdecydowaną założyć intratny in-
teres gotówką 2 tysiące. Oferty
nieanonimowe Kurjer Poznański
zdg 71 535

Panny
z cośkolwiek gotówką do wspóln-
ego celu interesu poszukuje przystoi-
ny. Cel matrymonialny. Oferty
Kurjer Poznański zdg 71 567

24. NAUKA
Kurs historii muzyki
początek 3 października Wpisy:
Polska Szkoła Fortepianowa ul.
Podgórną 7 Prospekty wysyła
się na życzenie. dr 1493

Tłumaczenia
angielskie, francuskie, niemieckie,
przeprisywanie na maszynie,
lekcje Spandowska, Aleje Mar-
cinkowskiego 24, m. 31, ng 9 561

Żeńskie
Kursy Techniczne
Poznań, Kraszewskiego 17 m. 15,
przyjmują jeszcze zgłoszenia na
dwuletni kurs budowlany. Przygo-
towanie średnie. Opłaty umiar-
kowane. Pg 4588-56,454

Rutynowany pedagog
wyższe wykształcenie, dwunasto-
letnia praktyka, przygotowanie do
wszystkich egzaminów z wszyst-
kich przedmiotów — Dorosłych
skrócona metoda. Dla uczniów
szkół powszechnych specjalny
kurs przygotowawczy do egzami-
nu gimnazjum państwowego. —
Gwarancja! Półwiejska 11, m. 17
zdg 80 149

Uczelnia
kroju szycia, robót ręcznych —
wieloletni prac kobiecej opłata
najniższa Marii Magdaleny 1,
mieszkanie 7 zdg 68 501

Księgowości
stenografii korespondencji, ma-
szynny kurs rozpoczynamy 2-go
października Wpisy codziennie,
Postep, Plac Wolności 2,
zdg 70 042/3

Antoszewskiego
Szkoła Tańców
Zielona 3 Pg 4788-39,56

Rodowita Francuzka
udziela lekcji i korepetycji —
Młynska 2, miesz. 7, zdg 70 863

Korepetytora
dla łaciny — francuskiego, Kur-
jer Pozn. zdg 70 826

Nauczycielka
udziela języka francuskiego
przed południem poszukiwana —
Oferty Kurjer Poznański;
zdg 70 729

Student
poznaczyk udziela korepetycji
wzajemnie za pokój, Oferty do
Kurjera Poznańskiego ng 5621

Rutynowany
nauczyciel udzieli lekcji konwer-
sacji języka polskiego niemieck-
iego lub francuskiego wzajemnie
za próżny pokój Oferty Kurjer
Poznański zdg 70 557

Francuskiego
lekcji — konwersacji udziela ab-
solutnie „romanistyki, dobry
akcent — godzina 2 złote Zgło-
szenia Kurjer Poznański
zdg 70 422

Niemieckiego
lekcji i konwersacji udziela akade-
mik niemiecki, Oferty Kurjer
Poznański zdg 70 882

Kursy angielskiego
i niemieckiego
rozpoczynają się 2 października.
Ceny umiarkowane. Professor
Krajewski Plac Działowy 6 —
m. 5, zdg 70 753

Kursy stenografii parla-
mentarnej, sądowej
i handlowej
wedle systemu
Stolze - Gumińskiego
poraz pierwszy w Poznaniu. Z
polecenia Jadwigi Mayowej prof.
Szkoły Głównej Handl. w War-
szawie wykładac będzie magister
praw Zofia Szczepańska uczeni-
ca Tad Zgłinskiego i sp Wandy
Sucheckiej założycielki i du-
goletniej kierowniczki Biura Ste-
nogr. Selsmu i Senatu Lekcje od-
bywać się będą wieczorem po
dwie godz., tygodniowo. Kurs
rozpoczyna się 10 października.
Wtorek godz 19 Nauka obejmuje
teorię i praktykę; znaczni przy-
jęcie w parlamencie; żurnale li-
stów handlowych i wzory pism
procesowych. Cena kompletu 5-
osobowego po 15 zł od osoby,
przy 10 uczestnikach po 10 zł
miesięcznie Zgłoszenia przyjmują
się codziennie od 14-18 przy
ul. Matejki 55 m. 1. Także li-
stownie. Wczesne zgłoszenia są
konieczne ze względu na zakup
podrecznika i specjalnych zesz-
ytnów w Warszawie. zdg 70 748

Studentka
energiczna, dyplomem nauczy-
cielkiemu udzieli sumiennie kore-
petycji obiady i małe wynagro-
dzenie Oferty Kurjer Pozn.,
zdg 70 767

Fortepianu
lekcji udziela tanio absolwentka
konsekwatorjum, również poza
domem. Zgłoszenia Maleckiego
38, miesz. 4 lub Kurjer Poz-
nański zdg 71 154

Niemieckiego
udziela 0,80 lekcja. Oferty Ku-
rjer Poznański zdg 70 316

Szkoła Tańców
Szczurka - Szczurkówna
Wrocławska 14, zdg 70 883

Korepetytor
udzieli lekcji 10 zł miesięcznie.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 70 884

Szkoła
Tańców - plastyki
Baletmistrza Szczurka
Aleje Marcinkowskiego 24, po-
czątkujące każdego czasu gwa-
rancja wyczenia. zdg 70 735

Tłumacze
dziela naukowe z języka niemie-
ckiego na polski. Dąbrowskiego
26, mieszkanie 4, zdg 70 841

Bardzo pięknie pisać
nauce w kilku lekcjach Gniat-
czyńska Długa 11 zdg 70 923

Potrzebna
korepetycja, angielskim — fran-
cuskiem. Podgórną 13, mieszka-
nie 10, zdg 70 908

Szkoła Tańców
Piotr Mikołajczak
Stella Kledecka
Pocztowa 29, kurs 6 października
Pg 455739,77

Pianino
do ćwiczeń, centrum, Murna 3,
m. 8, rg 3640

Zellnerówna
pianistka, dyplomowana nauczy-
cielka muzyki, członek Związku
Muzyków Pedagogów udziela lek-
cyj nowoczesną metodą. Plac
Wolności 18, 10-12, 3-6,
zdg 69 340

Udziałem
lekcji gry fortepianowej, mfe-
sycznie 6—, Oferty Kurjer Po-
znański zdg 71 476

Gruntowne
lekcje gry fortepianowej. Wodna
8 pianistka dyplomowana Maria
Szczerbina — 11-1 3-5
zdg 71 524

26. ROZRYWKA
Śniadania - restauracja
Nowomiejska
Sew. Mielżyńskiego 25
poleca smaczne treściwe śniada-
nia obiady kolacje oraz wszelkie
inne potrawy. Ceny najniższe.
Lokal otwarty do rana! dg 1522

Miły
pobyt restauracji „Pod Słońcem”
Półwiejska 5, Ceny krzyżowe,
zdg 70 335

Eden
plac Działowy 11 poleca wesoły
pobyt, koncert, ceny niskie,
zdg 70 814

Nieodwołalnie
„Ronny” najwytworniejsze arc-
dzieło upojnych melodii wyswie-
tla kino „Sfinks”, tylko dziś i
jutro. portl. 667

Miły
wieczór spędzisz „Londyńskiej”,
Masztalarska 8, Koncert arty-
styczny Dancing zdg 71 106

Kto
chce zdobyć mezczyznę, niech
spieszy do kina „Odeon” (ulica
27 Grudnia 14) i zobaczy, jak to
robi miłotka Lilianna Harvey w
filmie „Precz z Miłością”
zdg 71 303

Kino „Teęza” Wilda
Król to ja z Burianem,
zdg 71 372

Kino „Teęza” Łazarz
Pałac na kółkach z Sawanem,
zdg 71 373

27. SZUKA PRACY
Ogłoszenia do 30 słów dla posu-
kujących posady w tej rubryce
obliczamy po jednej trzeciej cenie
drobnych.

Nauczycielka
młoda usposobiona szlachetnego
szuka posady. Oferty Kurjer
Poznański zdg 68 527

Szofer - motocyklista
absolwent szkoły handlowej z
wojskową praktyką samochod-
ową i praktyką biurową posu-
kuje jakiegokolwiek posady. Na
żądanie kaucja bankowa. Oferty
Poste-Restante. Gniezno dla J. P.
zdg 69 330

Pani
z dobrej rodziny, wiek średni,
pracowała doskonałą gospodynią
miejską, wiejską, ogrodniczą,
korespondentką, wychowawczynią
znająca języki poszukuje posady.
Miejscowość obojętna. Referen-
cje. Oferty Kurjer Pozn.,
zdg 69 881

Pomocnik
kaucja 1 000 — brzożny kolonial-
no-deliatesowej poszukuje posady.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 69 859

Szofer
kawaler uczęty, pracowity po-
szukuje posady prywatnej. Zgło-
szenia Baranowski Fr. Młoda-
sko, poczta Bytyn pow. Szamo-
tuły. zdg 69 828

Panienska
inteligentną krytycznym polo-
zeniu prosi jakiegokolwiek posade —
ewentl. do dzieci ma praktykę
biurową zna biegle niemieckie.
Zgłoszenia Agentura Kurjera
Poznańskiego Buk ng 5612

Młodzieniec
po wojsku poszukuje jakiegokol-
wiek zajęcia, zna się na admini-
stracji domu lub jako inkasent-
magazynier, do obsługi stacji
benzynowej itd. Na żądanie złoży
gwarancje lub kaucje. Oferty
do Kurjera Poznańskiego
zdg 70 653

Pomocnik aptekarski
szuka posady kilkoletnia prakty-
ka język niemiecki. Oferty Ku-
rjer Poznański zdg 70 253

Czeladnik piekarski
z dobrymi świadectwami z dwu-
letnią praktyką przymię posade
jako czeladnik samodzielny lub
pomocnik od 1 lub 15 10 Oferty
Kurjer Poznański zdg 70 732

Kursy
handlowe rozpoczynam 3 paź-
dziernika Strzelecka 33. Słaby
pomoc. dg 1538

Dziewczyna
szuka posady do wszystkiego od
zaraz. Oferty Kurjer Poznański
zdg 70 745

Maszynistka
z znajomością wszelkich mani-
pulacji biurowych szuka posady.
Łaskawe oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 70 736

Dziewczyna
do wszystkiego szuka posady lub
posługi Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 70 735

Panna
poszukuje posady biurowej wy-
magania skromne. Oferty Ku-
rjer Poznański zdg 70 734

Krawcowa
poszukuje szycia Oferty Kurjer
Poznański zdg 70 000

Rządca
gospodarczy lat 30, 9 lat prakty-
ki dobre referencje poszukuje
posady od zaraz lub później.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 70 274

Ogrodnik
poszukuje posady lub dzierżawy,
kawaler, dobry fachowiec 12 lat
praktyki Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 70 281

Stenotypistka
adwokacka z kilkoletnią prakty-
ką, znająca język niemiecki po-
szukuje posady ewtl. na prowinc-
ji. Zgłoszenia Kurjer Pozn.,
zdg 70 305

Student prawa
lat 29 był kierownik admini-
stracji w fabryce, b. urzędnik z
bystрым умом i orientacyjnym,
bizyjny referent dyskusji i roz-
praw posiadający wszechstronną
praktykę biurową i organizacyjną
na poszukuje jakiegokolwiek
posady biurowej korespondenta,
praktyki dziennikarskiej lub t. p.
prezenta każda posade nawet wo-
żnego. Wymagania skromne —
bardzo poważne referencje Zgło-
szenia Kurjer Poznański
zdg 70 248

Bufetowa
dzielnia znająca aparat „Express”
szuka posady od 1, 10 lub 15. —
Miejscowość obojętna. Oferty
Kurjer Poznański zdg 70 329

Nauczycielka
internatowa Polka, konwersacja
francuska, niemiecka, muzyka
szuka posady prywatnej. Ulica
Marszałka Focha 38, mieszkanie
11, Zofia Bienental, Osobiscie od
3-5, zdg 70 517

Krawcowa
pierwszorządna, biegle szuka po-
sady w dom. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 70 444

Fryzjer
damsko-męski dzielnia z karta
rzemieślnicza szuka posady —
względnie dzierżawy interesu. —
Agentura Kurjera Poznańskiego,
Leszno, ng 5 246

Nauczycielka
magister fil. francuskiego i ni-
emieckiego szuka pracy — wieś
— miasto. Oferty Kurjer Poznański
zdg 70 854

Inteligentna
osoba lat 30 zamia sie prowa-
dzeniem gospodarstwa domowego
lub opieką dziećmi bezinteresow-
nie. Oferty Filia Kurjer Poznań-
skiego Focha 36, zdg 70 864

Panienska
z branży piekarsko kolonialnej,
lat 21, skromna uczciwa kocha-
jąca dzieci zna szycie robotki
oraz wszelka prace domowa z
dobrymi świadectwami szuka po-
sady Własna pościel. Oferty Ku-
rjer Poznański zdg 70 869

Maszynistka
początkująca szuka dalszej prak-
tyki bez wynagrodzenia. Łaskawe
oferty do Kurjera Pozn.,
zdg 70 808

300 — 500
dam kto wskaże stałą pewną po-
sade magazyniera lub biurową.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 70 810

Dobry pomocnik
rzeźnicki z prowincji szuka posady.
Zgłoszenia do Kurjera Pozn.
zdg 70 811

Dziewczyna
skromna uczciwa i pracowita po-
szukuje posady za pokojową na
małatek. Zgłoszenia Kurjer Po-
znański zdg 70 817

Młodzieniec
lat 17, uczęty, ukoleczona do-
kształcająca szkoła biurowa
szuka posady ucznia biurowego
względnie gospodarczego. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 70 818

Ekspedjentka
poszukuje posady, brzożna obojęt-
na, miejscowość obojętna. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 70 826

Szukam
posady za pokojową do dzieci lub
pomocy pań, bardzo dobre szycie,
miejscowość obojętna od za-
raz. Oferty Kurjer Pozn.,
zdg 70 840

Dziewczyna
uczęty, skromna poszukuje po-
sady do wszelkiej pracy domowej
i do pomocy gotowania. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 70 938

Dziewczyna
pracowita szuka posady 1-go. —
Oferty Kurjer Pozn. zdg 70 912

Kucharka - gospodyni
dlugoletnia praktyka, wykwin-
ta na kuchnią, prasowanie sztywnej
bielizny, wszelka praca domowa
szuka posady, naderzej do sa-
motej osoby, wiek 35 lat. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 70 918

Dziewczyna
bardzo uczęty poszukuje posady
do restauracji. Oferty Ku-
rjer Pozn. zdg 70 934

Ekspedjentka
starsza poszukuje posady branży
piekarsko-cukierniczej, zlozeniem
kaucji. Oferty Kurjer Pozn.,
zdg 70 945

Wożny
szuka posady Poznaniu 300 zł
kaucji, dobrymi świadectwami.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 70 725

Elektromonter
szuka posady Oferty Kurjer Po-
znański zdg 70 721

Posługaczka
uczęty poszukuje posługi Zgło-
szenia do Kurjera Poznańskiego
zdg 70 714

Przystojna
inteligentna poszukuje posady z
samotnej osoby, miejscowość
obojętna. Oferty Kurjer Pozn.,
zdg 70 825

Absolwent
W. S. H. posiadający 10 mies.
praktyki (7 w charakterze bu-
chaltera-korespondenta) 2 lata
pracy społecznej oraz pierwszo-
rzędne referencje poszukuje po-
sady. Oferty Kurjer Poznański
zdg 70 345

Student
przyjmie posade korepetytora —
wychowawcy w solidnym domu
w Poznaniu lub okolicy Łaskawe
oferty Kurjer Poznański
zdg 70 782

Płaszcz
posycia na futra, kostiumy i
suknie wykonuje pierwszorząd-
nie Ceny przystępne. Susieka,
Mostowa 26, zdg 70 876

Wyzwoleniec
piekarski inteligentny poszukuje
posady. Oferty Kurjer Pozn.,
zdg 70 881

Maszynistka
poszukuje posady za małym wy-
nagrodzeniem. Oferty Kurjer
Poznański zdg 70 885

Kawiarka
do kilkoletnim pobyciu w jednym
miejscu szuka odpowiedniej po-
sady. Oferty Kurjer Poznański
zdg 71 092

Inteligentna
uczęty dziewczyna z cośkolwiek
szyciem przyjmie, jakiegokolwiek
miejscu Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 71 091

Poszukuję
jakiegokolwiek posady biurowej
lub akwizycyjnej za skromnym
wynagrodzeniem Zgłoszenia Ku-
rjer Poznański zdg 71 179

Bilansista
prowadzi księgowość zaległa bie-
żącą zestawia bilanse sprawy
podatkowe Adres Kurjer Poz-
nański zdg 71 176

Inteligentna
uczęty osoba, kochająca dzieci,
szuka posady. Zastąpi dzielnia
matkę, pomoże w składzie, lub
biurze. Oferty Kurjer Pozn.,
zdg 71 073

Z powodu zamiaru zlikwidowania naszego składu biaław, galanterji i konfekcji damskiej i męskiej istniejącej przeszło 35 lat są do wynajęcia w Toruniu obszerne lokale tegoż przedsiębiorstwa na parterze i ewtl. I piętrze lub każde piętro oddzielnie. Reflektanci z odpowiednim kapitałem mogą się zgłosić u C. i F. Hamerski Dom Towarowy, Toruń, St. Rynek 30.

Obywatel polski pracujący od 23 lat w Niemczech jako wódzar, obecnie jako rzadca, znający dokładnie wszelkie roboty, posiadający dobre świadectwa, szuka posady od 1 stycznia 1934 r. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 56 871

TEATRY

Poznań, sobota, 30. 9. **TEATR POLSKI:** — Dziś „Milcząca siła”. Występ artystów warszawskich

TEATR WIELKI— (Opera) Niedziela, 1. 10. godz 20, uroczyste otwarcie sezonu „Straszny Dwór”. gościnnie występ Józefa Wołoskiego.

TEATR NOWY: — Dziś „Ten Stary Warjat” występ Antoniego Fertnera. Premiera. Niedziela, 1. 10.: „Ten Stary Warjat” występ Antoniego Fertnera. Poniedziałek, 2. 10 „Ten Stary Warjat” występ Antoniego Fertnera.

Bydgoszcz, sobota, 30. 9. **TEATR MIEJSKI:** — Dziś W piątek i sobotę przedstawienia zawieszono. Niedziela 1 października — premiera „Zabiję ją” z Niewiarowiczem w roli głównej.

KINA
APOLLO i **METROPOLIS**
NAJZE
KINA PROGRAMY
NAJTAJSZE **NAJLEPSZE**
nr 5 418 9
KINA

Poznań, sobota, 30. 9. **APOLLO:** „Dziewczę z gór”. **CORSO:** „Ostatnia noc skażona”. **COLOSSEUM:** „Przygody w Pustyni”. **METROPOLIS:** „Tajemnica Ogrodu Zoologicznego”. **ORZEŁ:** „Zagadkowy Zamek i Marynarz”. **ODEON:** „Precz z miłością”. **PROMIEN:** „Kult ciała”. **RENAISSANCE:** „Eskadra Śmierci”. **ROYX:** „Raj Podłotków”. **SFINKS:** „Ronny - Käthe de Nagy”. **SŁONCE:** „Dzieje grzechu”. **TECZA - Łazarz:** „Pałac na kółkach”. **TECZA - Włda:** „Król Toja”. wolno kochać. **WILSONA:** „Frankenstein”

Bydgoszcz, sobota, 30. 9. **ADRIA** od środy: „Królewski kochanek”. **APOLLO:** „Wampiry wyścigów” i „Rajski ptak”. **BALTYK:** „Czerwona zemsta” i polski film „Czerwony błazen”. **KRYSTAL:** „Ja w dzień, a ty w nocy” oraz tygodnik Focha i tygodnik Pata p. t. „Niesiemni plon”. **MAFYSIENKA:** „Wschód słońca” oraz „Bomby nad Monte Carlo”. **REWJA:** „Komenda Serc” i „Upiory”. **SŁONCE:** komedia „Falszywa księżna” i dramat „Więzień Djabiej Wyspy”.

Krotoszyn, dziś i dni następne **BALTYK:** „Pat i Patchon” jako dzielni wojacy, dźwiękowy. **PROMIEN:** „Miłość złooczyńcy”.

Dziewczyna z gotowaniem do wszelkiej pracy domowej zaraz lub 15 Oferty Kurjer Poznański zdg 71 183

Instalator-elektromonter zna ślusarstwo, centralne ogrzewanie własne narzędzia lat 32, szuka stróżostwa, portierstwa, Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 71 182

Krawcowa pierwszorzędną poleca się w dom. Adres Marszałka Focha 50 mieszkanie 10 zdg 71 242

Absolwent szkoły wydziałowej i handlowej szuka jakiegokolwiek posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 71 239

Młodzieniec ze średnim wykształceniem — wykształceniem pragnie wyuczyć się dentysty Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 71 238

Szukam posługi. Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 242

Poszukuję prania, Przemysłowa 28a, mieszkanie 12. zdg 69 496

Pielęgniarka z ukończonym kursem poszukuje posady do niemowlęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 465

Służąca samodzielnie dobiegła poleceniem, szuka posady Oferty Kurjer Poznański zdg 71 547

Wdowa samotna, kucharstwo, gospodarstwo wiejskie, chów drobiu poszukuje posady w większym majątku lub w samotnej pani w Poznaniu od 15. 10. 33. ewentualnie później. Łaskawe oferty Kurjer Poznański rg 3 605

Ogrodnik portjer szuka posady, ewentualnie z kaucją. Oferty Kurjer Poznański rg 3 604

Pracznica szuka prania, Zielona 3, m. 6, zdg 71 236

Uczniwa posługaczka z dobrymi świadectwami poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdg 70 849

Polecona z dobrem gotowaniem (długoletnie świadectwa) wolna od 1 bm Oferty Kurjer Pozn. zdg 70 921

Robotnik z kaucją 100 szuka pracy Oferty Kurjer Poznański zdg 70 907

Posługaczka poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdg 70 908

Bławatnik lat 24 szuka posady obojętnej branży z kaucją. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 70 909

Samotny w skrajnie niedzy prosi za małe mieszkanie przy ewtl. małej dopłacie o jakakolwiek parce stróżostwo portierstwo administracyjne lub t. p. Łaskawe oferty uprasza się do Kurjera Poznańskiego pod zdg 70 905

Ogrodnik - szofer z dziesięcioletnią praktyką dobiegła świadectwami zna prowadzenie elektrowni poszukuje posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 69 3767

Chłopak z rowerem poszukuje posady do posyłek do biura, składu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 391

Sierota kochająca dzieci poszukuje posady z gotowaniem od 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 353

Nauki rzeźniczej szuka syn niepełnowidzący Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 71 331

Za skromne wynagrodzenie ewtl. tylko za utrzymanie poszukuje młoda panienska jakiegokolwiek posady najchętniej do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdg 70 888

Panienska branży piekarsko-cukierniczej — dzielna w ekspedycji, uczciwa — znająca Ekspres, z dobrymi świadectwami szuka posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 70 891

Gospośnia w średnim wieku czysta zaufana z dobrem gotowaniem, długoletnie świadectwa, polecenie przyjmie posadę do wszystkiego do jednej osoby Oferty Kurjer Poznański zdg 70 904

Młoda panienska szuka jakiegokolwiek pracy lub posługi Oferty Kurjer Poznański zdg 70 794

Gospośnia pracownica z dobrem gotowaniem do wszystkiego szuka posady. Oferty Kurjer Pozn zdg 70 845

Kuchmistrzini hotelowa dobra siła szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 037

Dziewczyna uczciwa z bardzo dobrymi świadectwami poszukuje posady do wszelkich prac domowych lub do dzieci Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 310

Werkmistrza elektro-mechanik z długoletnią praktyką żonaty lat 36, obeznan z maszynami parowymi różnych systemów motorami gazowymi, prądnicami silnikami elektrycznymi, akumulatorami kablinami i siecią napowietrzną jak również wszelkimi urządzeniami ruchu elektrowni poszukuje stowornej posady zaraz lub później. Łaskawe zgłoszenia pod adresem A. Praczyk, Leszno Wielkie, ul. Przemysłowa 3/4 zdg 71 460

Dziewczyna uczciwa dobiegła poleceniami do gotowaniem przyjmie posadę od zaraz Oferty Kurjer Poznański zdg 71 453

Wykonawczy freblanka dłuższa praktyka, dobiegła referencjami, kochająca dzieci, poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 479

Książkowa z 7-letnią praktyką znająca dokładnie prowadzenie księgowości poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn zdg 71 353

Dypl. Foto-Drogista z najlepszymi referencjami, zaufany, uczciwy i dobiegła poleceniami, szuka posady do skończonej wojskowej Łaskawe zgłoszenia proszę do Kurjera Pozn. zdg 71 554

Bezplatna posadę w składzie piekarskim lub cukiernym przyje za utrzymanie, dobre traktowanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 562

Panienska lat 20 szuka posady do bufetu z obsługą gości od 15. 10. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 543

Gospodynii-kucharka Pomorzanka lat 28, skromna, uczciwa pracowita dobiegła poleceniami zna gotowanie, pierzenie, zaprawy chów drobiu prasowanie trochę szycia — szuka posady zaraz w majątku plebanji lub mieście Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 71 530

Posługi za pokój. Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 519

Panienska poszukuje zajęcia Oferty Kurjer Poznański zdg 71 522

Biegła fryzjerka z kilkuletnią praktyką specjalność wodna ondulacja poszukuje posady od 15 października lub 1 listopada. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno 151, ng 5766

Kelner młody z kaucją 100—150 zł poszukuje posady od 1. września 15 października ewtl. przyjmie bufet na własny rachunek Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno 148, ng 5765

Książkowy znający wszystkie systemy księgowości, biegły pisze na maszynach korespondent polsko-niemiecki, nawskroś uczciwy, przyjmie posadę warunki skromne — Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 534

Poszukuję posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 424

Młodsza dziewczyna z prowincji poszukuje posady. Machaj, Strumykowa nr. 16, zdg 71 417

Panienska z prowincji, znająca dobrze krójszycie, przyjmie prace do sukien lub bielizny za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 70 708

28. WOLNEMIEJSKA

Uczeń fryzjerski, utrzymaniem lub bez potrzebny. Kościelna 16, zdg 71 483

Korzystnie OBUWIE kupisz męskie damskie i dziecięce, a szczególnie buty z cholewami i bambosze również i na asygnaty „Kredyt” w firmie: **Stanisław Jakubowski**, Poznań, Stary Rynek 91, wejście z ulicy Wronieckiej, Centrala Obuwia, Kramarska 19/20 dg 1596

Gospodynii starsza natychmiast potrzebna do majątku chów drobiu gotowanie pierzenie, prowadzenie domu Wielu skrytka 7 zdg 69 726

Gospodynii - kucharka Malopolska prasowanie żywność, ogrodnictwo, chów drobiu — poszukiwana zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 546

Dziewczyna do wszystkiego potrzebna zaraz. Strzelecka 32, m. 3, zdg 71 557

Krawcowa dzielna do załozenia szwalni potrzebna. Wszystkie obecne. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 405

Bielizniarke akuratna Przechylna 10 — 1, zdg 71 530

Do spółdzielni biurów eksped. wozny gotówka 200 złotych Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 542

Majster pierwszorzędną siła do wyrobu musztardy poszukiwany. Kandydaci znający się na fabrykacji octu maja pierwszeństwo Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdg 71 529

Członków Z. Z. T. G. wolnych od posad proszą o podanie adresów, nadesłaniem świadectw Salkowski Rynek Śródecki 15 zdg 71 410

Nauczycielka do 4 dzieci klas wstępnych, nadzór nad lekcyjami, 4 godziny dziennie. Zgłoszenia cena Kurjer Poznański zdg 71 434

Służacy - szofer kawaler z kilkunastoletnią praktyką poszukiwany od 1 stycznia 1934. Pierwszeństwo znającym języki i obytym z wyjazdami zagranicę. Zgłoszenia z odcisami świadectw szeregówym życiorysem i referencjami do Biura „Par” Lwów Akademicka 14. Nieuwzględnione bez odpowiedzi. Odpisów nie zwraca się Pz 4466-72.31

Akwizytorów zdolnych, uczciwych i wytrwałych poszukuje się. Proszę zgłaszać się osobiście do Polskiego Biura Reklam „Mercury”. — Plac Działowy 6, codziennie między 10—11. Telefon 3162, zdg 70 097

Urzędnik gospodarczy samotny, pod ogólną dyspozycją właściciela potrzebny na majątek 2 500 morg, pod piugiem na północy Poznańskiego. Zgłoszenia Kurjer Pozn zdg 70 703

Służąca z dobrem gotowaniem, bardzo dobre polecenia potrzebna. Zgłoszenia 14 — 16 Śniadeckich 30, m. 3, zdg 71 172

Kursy stenografji pisanja maszyną, księgowości, korespondencji, rachunkowości — rozpoczynam 3 października Tyran-Zaworska Strzelecka 33, Słabym pomoc. dg 1 589

Służąca gotowaniem dobiegła świadectwami Użycowa Zwierzyniecka 14, zdg 71 097

Wyroby złote, srebrne na raty. Akwizytorzy wszędzie poszukiwani. Zarobek 300 złotych miesięcznie. — „Eternitas”, Warszawa, Hortensja 6, ng 5 606

Służąca potrzebna Józefowa, Radosna (Jeżyce) za cmentarzem, zdg 71 937

Kroju, szycia także wierzorami. Waly Jadwigi 3a, parter, lewo zdg 71 080

Książkowa korektorka potrzebna jako współniczka do drukarni, gotówka 2 000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 123

Służąca od zaraz uczciwa, czysta potrzebna. Prasałwnia Długa 3, — 1, zdg 71 221

Samodzielną panienska do fabrykacji poduszek materacowych. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 71 218

Służąca do wszystkiego z gotowaniem. M. Focha 78, m. 20, zdg 71 045

Branża papiernicza! Poszukuje rutynowanego fachowca (kierownika-czki) na pensje stała i tantieme. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 033

Wspólnika przyjmie gotówka 1 200, zarobek 700 miesięcznie. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 020

Służąca potrzebna jednej osobie zaraz. — Składowa 1, m. 18, III. wejście, zdg 70 915

Fryzjerka dzielna z wodną ondulacją potrzebna. Adres wskazuje Kurjer Poznański zdg 70 726

Stenotypistka znająca księgowość skromne wynagrodzenie potrzebna na godziny popołudniowe Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 70 730

Uczennica lepszych rodziców zostanie przyjęta. Salon Mód „Mira”, Focha nr. 36, zdg 71 013

Uczeń tapicerski potrzebny Stroma 2, zdg 70 843

Fryzjer potrzebny Złosić się poniedziałek od 2—5 Marszałka Focha 187 zdg 70 922

Przedstawiciele sumiennych na nowo wynaleziony opatentowany bardzo pożądanym przedmiot domowy poszukuje gwarancja 600 zł pożądana za powierzone przedmioty. Dochód ca 1 200 zł miesięcznie Oferty dobiegła poleceniami Kurjer Pozn. zdg 70 708/9

Ucznia w naukę malarską przyjme. Mikołajski Dąbrowskiego 24, zdg 71 025/26

Do zwózki cegły ze stacji św Łazarz potrzebujemy kilka furmanek. M Czubek i Ska, Poznań Gwarna 8 Pz 4 892/3-30.108/9

Szewcowi wydzierżawie kompletny warsztat bardzo dobrze zaprowadzony Oferty Maleckiego 21 Ziednoczenie i Praca, dg 1 635/36

Ogrodniczka pszczelarka zaraz do majątku Zgłoszenia Fedorowicz Maj Wianuza — poczta Działna ziem 4 Wileńska zdg 70 536

Służąca z gotowaniem tylko z dobrymi poleceniami lubiacza dzieci św. Marcina 45 a mieszka 4 zdg 70 867

Fryzjerka pierwszorzędną, wodna ondulacja, manikure zaraz potrzebna. Oferty Kurjer Poznański zdg 70 101

Przychodnie dziewczynki 15 lat poszukuje na ranne godziny do dziecka Bukowska 31 m. 5 zdg 70 737

Dziewczyna praniem gotowaniem potrzebna Bukowska 33, m. 7, zdg 70 972

Robotnik do konia potrzebny Kaucja 200 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 70 762

Podróżujący na szkło, porcelane restauracyjna może pobocznie zarabiać. Zgłoszenia Kurjer Pozn rg 3 612

Do korzystnego interesu poszukuje pani do współpracownicy posiadającej 1 000 gotówki Oferty Kurjer Poznański zdg 71 384

Krawcowa samodzielnie do sukien potrzebna. Salon „Mira”, Focha 36, zdg 71 012

Ekspedjentkę wymowną do płyt gramofonowych poszukuje K. Kłosowski, ul. 27 Grudnia 6, zdg 70 871

Pomocnika do składu kolonialnego, dzielnego fachowca nie wyżej 23 lat, poszukuje od zaraz lub później. Zgłoszenia z odpisem świadectw wynagrodzeniem przy wolnym utrzymaniu i mieszkaniu do Kurjera Poznańskiego pod zdg 69 511

Stenotypistka biegła do biura adwokackiego. Oferty Kurjer Pozn zdg 70 829

Bufetowa z dłuższą praktyką potrzebna zaraz do śniadani Oferty do Kurjera Pozn. zdg 70 830

Niema urody ni zdrowia — bez dobrych zębów **KARLEWICZ** — dentysta, Pogórna nr. 4. Pz 4 891-56.502

Humor zagraniczny

Na co patrzą w kinie, Popatrz, co za wspaniała ondulacja, muszę sobie jutro kazać zrobić podobną. (Happy - N York). S. F.

Przedpłata na miesiąc październik 1933 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3.20, w agencjach w mieście zł 3.50, z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 3.70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.14, kwartalnie zł 12.40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7.50, w innych krajach zł 9.50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 25 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu reklamowego 60 gr. na stronie czwartej 100 gr. na stronie drugiej 120 gr. przed wiadomościami potocznej 200 gr. od 1-lamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% powyżej. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża. Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów w tem 5 nagłówkowych): słowo nagłówkowe (11uste) 25 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiał poświęcony danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72, w niedzielę, święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72, filja Stary Rynek 25-55. — P. K. O. Poznań, nr. 200 149